George Călinescu

CARTEA NUNȚII

GEORGE CĂLINESCU

CARTEA NUNȚII

1933

I

O SĂRUTARE ÎN **TREN**

Când salcâmii stației începură să alunece pe dinaintea trenului, lovind ușor cu frunzișul streașina vagonului, Jim trase ușa compartimentului și merse să se așeze la locul său de lângă fereastră. Mirosul de piei încinse și de unsori îl făcu să privească cu mai multă repulsie plușurile groase ale fotoliilor de culoarea tutunului uscat. Pe spetezele și pe brațele lor, eroziunile se prefăcuseră în ulcerații negre, lipicioase, adevărată lepră a stofelor bătrâne. Jim acoperi cu batista plaga rezemătorii sale, apoi se lăsă pe spate, într-o poziție calmă, rece și meditativă.

Destul de lucid pentru ca să-și dea seama de mișcările sale sufletești și să înăbușe la vreme impulsiunile de vanitate vulgară, el nu putu să nu recunoască invazia unui sentiment de atracție personală, caracteristic în clipele în care se bănuia observat. În aceste împrejurări el simțea nevoia să-și compună o mască severă și abstractă și să se ilustreze printr-o contemplație de neuitat, rănind lumea cu atitudinea sa morală. Încercă dar să se smulgă contingențelor, examinând tavanul alburiu al compartimentului, recenzând fără familiaritate pe tovarășii de călătorie, rezemându-se când într-o mână, când într-alta, dar aceste sforțări de a-și găsi o ținută firească îi vădiră și mai mult stângăcia. În cele din urmă, se ridică și trase cristalul gros al ferestrei. Aerul uscat, nisipos îi plesni în obraji, iar compartimentul se umplu cu aburi de cocs și de fân incendiat. Perdelele fâlfâiră ca niște flamuri, părul domnișoarei din față se umflă spulberat și gazeta vecinului de bancă explodă în mâini.

Jim scoase capul afară și privi. Locomotiva alerga adulmecând traversele, sforăind la podețe, țipând prelung la ivirea capetelor albe de pod, iar pistoanele zvârleau ritmic lucioasele articulații de-a lungul înaltelor și multiplelor roți. Hurducarea monotonă, ciocănitul ascuns de lanțuri și tampoane care băteau neostenit măsurile se prefăceau la poduri în prăbușiri asurzitoare de mari plăci de fier, după care urma iluzia unei liniști curgătoare, de izvor. Terasamentul luneca pe dedesubt, smulgând după sine stâlpii de telegraf și pomii, și Jim se trudea zadarnic să pună un punct fix în prundișul anonim, părăsind cu regret o grindă înnegrită de catran, o tufă pipernicită sau o cremene lăptoasă cu care ochiul se familiarizase din goană. Aerul îi usca fața, împroșcându-l cu un nisip fin de zgură, dar

senzația vântului sfâșiat și a spațiului devorat cu fiece stâlp aruncat în urmă îi făcea plăcere. În cele din urmă, temându-se ca șederea sa la fereastră să nu producă vreo supărare celorlalți pasageri, se așeză din nou la loc, continuând să urmărească goana câmpurilor cu privirea.

Pe retina îngustă a ferestrei, stâlpii de telegraf alergau, înălțând și coborând fasciculul de fire, urcându-le pe un mal înalt și prăbușindu-le în râpe lutoase, în vreme ce peisajul se învârtea încet în jurul unui punct imperceptibil mișcător. Câmpurile se întindeau linse cu un verde arhaic, ca în picturile primitivilor italieni, pierzându-se în depărtări oceanice, și nesfârșita lor perspectivă ar fi părut pierdută într-o ceață aurie dacă turme de tufe n-ar fi alergat circular pe dinaintea ochilor, trădând rotația planurilor. Veneau în cirezi mici, fumurii, aproape sau în marginea zării, ori cădeau în stoluri numeroase, înnegrind solul neted, infinit. Câțiva copaci, răsucindu-se pe loc, în depărtare, alcătuiau o măsură a imensității acesteia, de-o pustietate așa de idilică, încât apariția unei cornute placide pe orizont ducea gândul la epoci străvechi geologice. Deodată în superficia câmpurilor se ivea o cavalcadă de valuri, care se rostogoleau încetul cu încetul în degradări spirale, coborându-se apoi vertiginos într-o mare pâlnie, plină cu cirezi de arbuști și tufe. Solul se rupea acum în gropi, în ruine, în surpături neregulate, mișcându-se ca undele în sus și în jos, acoperind brusc orizontul și descoperind deodată prăvăliri lungi de terenuri spre văi pierdute în genune, iar trenul cădea între maluri de lut, sub firele de telegraf, sau ieșea pe marginea unor râpe prăpăstioase, stăpânind parcă o mare secată.

Jim întoarse în treacăt capul spre fotoliul dimpotrivă. Domnișoara stătea rezemată într-un cot, cu fruntea lipită de geam, asemeni unui copil, pierdută în peisaj ca într-un vis. Locomotiva scoase un țipăt prelung de spaimă, și aproape în același timp aripile înalte și albe ale unui pod fâlfâiră în sus și în jos în tunete surde, metalice, căzând apoi fulgerate. Înaintea ochilor se șănțuia pe sub tren o albie lată de râu, de nămoluri împietrite și crăpate, în mijlocul căreia șerpuia încet un fir de apă tulbure, roșietică. Lângă linia de sălcii, vite, înfipte cu copitele în nămol, mișcau placid cozile, adăpându-se.

Jim aruncă din nou ochii înspre domnișoară și putu să observe că îngenunchease cu un picior pe fotoliu, îndoindu-l sub sine, în așa fel încât rotula mică, grațioasă se contura sidefie sub transparența ciorapului. Pantofii mici *trotteur*, aproape băiețești, rochia plisată, ce-i cădea până la concavitatea încheieturii gambei, bluza albă, prin care se străvedeau umerii nedezvoltați încă și panglicile cămășii, gulerul circular, ondulat, în jurul

unui gât metalic, subțire, oxidat de vânt, îi dădeau aerul unei adolescente, crudă încă, elevă de școală poate, deghizată în „domnișoară“. Ascunsă între palme, fața contemplativă îi rămânea nedefinită în liniile ei morale. Băgă de seamă însă că fata, distrată de priveliște, își turtise nasul mic pe geam, încercând răceala cristalului.

În configurația peisajului stăpânea acum o caldă geometrie vegetală. Solul circula mereu în jurul trenului, lungind sau apropiind orizonturile. Șesuri fără sfârșit, netede și verzi, roteau în perspective imense vegetație uniformă de copaci rotunzi, pierzându-se dincolo de zări cu o claritate de miniatură. Întinderile rămâneau multă vreme într-o singurătate ascetică de ierburi scurte, roșcate, apoi câmpul se încrețea în smârcuri mișcătoare de buruieni, și tufele țâșneau cenușii din toate părțile, în stoluri răzlețe sau în turme continue, pentru ca să se risipească în zbor planat spre zare, sau invadate de unanimitatea furtunatică a pădurilor, prevestite prin copaci care veneau în goană, aci șuierători și sălbatici, fugărindu-se și culcându-și coamele la pământ, aci diafani și idilici, lunecând singuratici într-o rouă luminoasă. Planurile se înclinau oscilatorii, când într-o parte, când într-alta, dând o impresie de plutire, și lungile lanuri, tunse, de august, prin regularitatea geometrică a petelor, păreau mari chilimuri aruncate peste holde. Asfințise, și în urma soarelui stins nu mai rămăsese decât un fum de aur pulverizat, pe fundul unor solitudini imense, iar cerul fără unde stagna ca o apă veștedă.

Domnișoara dormita îngândurată în bătaia apelor eterice, explorând nemișcată spre linia orizontului regiuni îndepărtate, ca și cum ochii i-ar fi rămas într-un port vag, în așteptarea unui transatlantic imens de neguri albastre. O întoarcere involuntară a feței îi dezvălui deodată fizionomia până atunci negată. Casca netedă, lucioasă a părului încercuia simetric ovalul neverosimil și grațios de geometric, și în vreme ce bretonul cădea dintr-o singură lamă până deasupra ochilor, asemeni unei viziere de lac negru, triunghiul în care sfârșea părul tuns la spate lăsa gol grumazul băiețesc, al cărui imperceptibil șanț se pierdea în candoarea circulară a gulerului. Profilul de smalț măsliniu, ce servea de sprijin greului coif de păr, umplu pe Jim de mirare și de ușoara voluptate pe care ți-o provoacă desfoierea pe nas a unui trandafir matur căzut de sus. Ochii rotunzi, speriați, verzi ca bobul de strugure, dar părând în răstimpuri întunecați, așa de rotunzi sub liniile drepte, mongolice ale sprâncenelor, încât pe punctul lor cel mai proeminent strălucea mereu câte un focar argintiu, nasul drept în

profil, puțin protuberant din față, cu nervoase evazări ale subțirilor nări, gura fără carnalitate, trasă cu finețe într-un contur minim, compuneau o fizionomie blândă și impertinentă totodată, gata să-și aureoleze în lacrimi bilele uimite ale ochilor și să sfideze cu mânie pe privitor printr-o tremutrătură a nărilor și o subțiere a buzelor. Nu era desigur un copil, ci o adevărată domnișoară de vreo optsprezece ani, însă masculinitatea stilului punea mai multă cruditate și inocență pe un chip cu unda iritabilă la cele mai ușoare emoții. Surprinzându-se observată, ea trase repede în jos piciorul subțire, silindu-se să acopere cu marginea rochiei scurte umerii genunchilor, și-și lipi din nou nasul cu putere de geam.

În lividitatea amurgului cete continue de sălcii se târau în șanțurile mari de lângă linia ferată. Terenul inundabil era plin de mlaștini cu ape coclite, putrede, în a căror spumă verde trunchiurile copacilor înfipseseră picioarele lor răsucite. O ultimă licărire a orizontului bronza suprafața cangrenată a smârcurilor, scoțând la iveală, din mușița lor verde, monstruozitatea câte unei rădăcini exhumate din nămol și rămase în aer ca o gheară crispată. Balta se lățea pe alocuri prin porumbiștile pălite, culcate la pământ, străbătând prin lungile garduri de nuiele împletite ce hotărniceau lanurile în fugă. Apoi apele se zvântară și câmpurile fumurii, alternate de dealuri, reapărură eliberate, învârtind ușor în depărtare cuburi albe de sate, stăpânite de turnurile gotice ale bisericilor. Un băiat desculț și îndesat mâna cu o nuia, din urmă, trei vaci greoaie, înlăcrimate, și un pâlc de cai ședeau pe coama unui dâmb, aruncând neosteniți capetele încomate în bătaia vântului. Sforăitul locomotivei împroșca solul cu rotocoale grele de fum, în vreme ce tălpile trenului băteau în tact, pe dedesubt: zdup-zdup, zdup-zdup, zdup-zdup, zdup-zdup.

Vecinul făcu deodată o mișcare și se ridică greoi, întinzând mâinile scurte spre plasa de bagaje. Trase de sus o geantă de piele groasă, o desfăcu pe genunchi și scoase din ea felurite pachete de hârtie, pe care le înșiră pe un jurnal. Jim auzi pârâitul hârtilor desfăcute, clefăitul surd al fălcilor, și o curiozitate irezistibilă îi întoarse ochii către călătorul masiv și stâncos, care, răsuflând greu, rumega încet și mușca din când în când dintr-o felie mare de mortadelă cărămizie, privind visător cu ochii albaștri contemplativi. Fălcile uleioase îi cădeau rupte sub nivelul gurii unse, dându-i un rictus autoritar în ciuda placidității întregii sale figuri. Spre a nu vedea, Jim se întoarse energic spre fereastră, obsedat de gândul că pașnicul rumegător ar fi putut să întindă cu mâna sa grasă câte-o felie rotundă de mortadelă la toată lumea,

pentru ca în ritmul neostenit al tampoanelor, zdup-zdup, zdup-zdup, toată lumea să mestece încet și visător. Șuierul locomotivei se prefăcu într-un muget prelung de bou răzleț, iar pământul tremură de copite. Veneau cirezile de la pășune, mânate cu bățul de ciurdari. Pline de nămol uscat până sub pântec, vitele se legănau rumegând ultimele fragmente de iarbă rămase între dinți, speriind cu cornul și cu coada muștele acute lipite pe sub coapse. Înotau lent în pulberea drumurilor, stârnind scurte ciclonuri de colb, îndesându-se și răzlețindu-se și dispărând încetul cu încetul în fumul cenușiu al marginilor de sat. Câte o vacă cu nări roșcate întorcea ochii uzi întrebători, chemând cu răget prelung, mai mult ghicit, un vițel pierdut pe lângă cocenii unei porumbiști, în vreme ce altele, împunse cu bâta de văcar, se încăpățânau să aspire cu nasul apa scursă printre crăpăturile unei lungi troace de lemn. Cu liniștea marilor bestii lacustre, un bou cu bust de zimbru și cu coarne lungi în semilună, pe pântecele căruia marele tendon al sexului său se lăsa într-un țurțur de noroi, privi sângeros și nemișcat trenul, și din pântecele său curse ca dintr-un jgheab, inundând raza picioarelor, o apă de puțuri stătute. Clefăitul placid al omului cu ochi albaștri, coborârea de pe dâmburile cu pășuni a vitelor, mugetele presimțite în drumul satelor, continua izbitură de cazmale a roților se amestecau într-un singur cutremur surd, prelung, de punți de lemn zguduite de trecerea neîntreruptă a mii de vite vesperale.

Sufocată de duhoarea de piele râncedă, domnișoara vru să coboare mai jos geamul, dar mâna prea mică nu izbuti să urnească placa groasă de sticlă. Era aproape să renunțe, rușinată, când Jim, ridicându-se, apucă cu o mână inelul de sus și cu alta cordonul de pânză și dădu voie deplină înăuntru mirosului de pulbere udă și răcorilor de prund. În timpul mișcării atinse fără să vrea degetele subțiri ale fetei, întârziate pe marginea pervazului, amândoi se așezată la loc, domnișoara — cu un surâs timid de recunoștință în umbra pleoapelor plecate, Jim — cu o ușoară febră tactilă. Concupiscențe vagi îl încercau când arunca ochii spre chipul din fața lui și-i dădeau o ascunsă ebrietate pulsului. S-ar fi simțit toropit ca de o succesiune de valuri calde dacă, putând să-și apropie obrazul de acela al fetei, ar fi fost lovit de ploaia de fire moi a părului tuns și adiat de răsufletul micilor nări nervoase. L-ar fi tentat de asemenea să încerce cu podul palmei netezimea părului pe locul rotund al vârtejului din creștet, a umerilor sau a genunchilor. Simțindu-și mâinile vinovate, el le ascunse în dosul perdelei și-și purifică ochii în spectacolul poienilor aprinse pe margini de vârfurile celor din urmă raze.

Locomotiva țipa în fața unor prăpăstii nevăzute și sufla din greu fum cu scântei. Trecea acum printre diguri înalte de bolovani roșcați, prăfoși, cu bărbi de buruieni țepoase și plăgi mari de păcură și funingine sclipitoare. În vreme ce roțile băteau surd cadența drumurilor încălcate cu plesnituri de pânze ude în vânt și zornăit de fierărie, Jim se lăsa dus de gânduri pe alte peisaje interioare. Peste câteva ore se vedea oprindu-se în fața unei portițe oloage de zăbrele roșii și intrând într-o curte lungă, răcoroasă de prea multe zorele, întinse până peste streșinile carbonizate ale casei. Întâmpinat de glasurile ascuțite și mirate, răsunând din diferite ascunzișuri, avea să doarmă în odaia cu miros de *parchouli* de lângă grădină, la geamul căreia suspina toată noaptea cișmeaua și tresăreau din somn găinile în cotețe, speriate de pașii mărunți ai șobolanilor. Amintirea locului putred în care își petrecuse copilăria nu-i deșteptă decât imagini de umiditate: hume tăiate cu un cuțit, în inima galbenă a cărora se zvârcolesc două fragmente dintr-o lungă și proaspătă râmă, bureți vineți de ziduri și urechelnițe cu zeci de picioare, fugind pe o tencuială friabilă. Se vedea înconjurat de șapte fețe scrutătoare de bătrâne, examinat din cap până în picioare, lătrat pe deosebite glasuri, tras de haine pentru demonstrații estetice. Îndeosebi *trench-coat*-ul avea să întâmpine un rictus disprețuitor din partea tantei Agepsina, ale cărei concepții în materie de croitorie țințeau la o eleganță matură și o nobilă austeritate.

„Nu știi să te îmbraci — era să-i zică desigur. Parcă ești un șofer!“ La gândul acestui conflict acut între generații, Jim se propti tare cu picioarele în podeaua vagonului, ca spre a-l opri și a-l deranja de la destinație, dar trenul măcina drumul, cântând inexorabil: te-duc, te-duc, te-duc, te-duc…

Se întunecase de-a binelea, iar pe geam nu se mai vedea decât un fum des de nuanțe efemere. Dungi scânteietoare de tăciune învârtit în aer, ploi mărunte de cenușă vișinie se topeau în luminișuri de bălți opace, sau se îngrămădeau în cirezi și vegetații de umbre tremurătoare. Un țârâit prelung de greier învingea îndărătnic măcinatul trudnic al osiilor, mereu altul și mereu același, din lanuri a căror mireasmă de pai pârlit venea la răstimp pe fereastră.

În grădina tantei Ghenca înfloriseră, nici vorbă, daliile, legate la mijloc cu o sforicică, pentru ca mijlocul lor feciorelnic să nu se frângă, și străluceau acum în lună de broboanele de apă cu care fuseseră stropite pe însetat. Jim era curios să vadă dacă în aceleași ghivece concentrice și ceaune găurite își duceau mai departe inocența vegetală un cactus pitic, un

lămâi sterp și câteva mușcate anemice, apărate de o bombă ruginită, de un obuz plin cu pământ și alte câteva resturi de instrumente metalice preistorice, păstrând o nuanță aproximativă între pământ și rugină.

Roțile trenului tunau surd pe dedesubt, ca mii de copite uriașe. Jim închisese ochii, pierzând în întuneric sentimentul lămurit al lucrurilor. Tunuri, chesoane, cavalerii nesfârșite alergau pe drumuri fără funduri, prin noroaie, dune de nisip sau pânze late de apă. O grindină albă bătea în acoperișul subțire al vagoanelor, apoi osii grele de care scârțâiau pe un drum bolovănos, ciocane mari cădeau pe nicovală, și totul se topea într-un țârâit inumerabil și strident de greieri pierduți într-un câmp sălbăticit cu scaieți. Credea uneori că liniile ruginite și cantoanele ruinate lăsaseră trenul să alunece pe traverse înfrunzite, spre mâluri fără ape, prin tufe încâlcite, cu trosnet de rădăcini smulse și plescăit de papuri călcate. Ghicea în minte, între cele două roți, pietrișul năpădit de bălării, șinele acoperite cu mușchi, suspinul tulpinelor groase, rupte de lanțurile grele ale trenului, care alerga nebunește ca o reptilă rece, fluierând printre nuiele. În hopuri, horcăieli, trosnituri și șuierături, vagonul se clătina zdruncinându-se în același ritm monoton: te-duc, te-duc, te-duc…

„Unde mă duci, unde mă duci?“ pocnea sacadat un glas în urechea lui Jim, care se lungise într-o rână, culcând capul în unghiul dinspre fereastră al sofalei.

Sub lumina albastră a becului, compartimentul se prefăcuse în dormitor. Un ofițer întinsese picioarele în cizme grele roșii pe fotoliul de peste drum, pe un jurnal, baricadând astfel ușa, și dormea cu bărbia în piept și cu brațele încrucișate. Vecinul cel gras se prăbușise pe spate, cu mâinile pe pântece. Cărnurile obrajilor, devenite livide, gura întredeschisă și luciul uns al feței îi dădeau un aspect cadaveric. Horcăia în sugrumări scurte, și gura umplută de aer se umfla deasupra dinților într-o bășică efemeră, ce plesnea ritmic, descoperind vârful dinților. Sforăiturile șuierătoare ale celor adormiți se amestecau cu toaca necontenită a tampoanelor, încât ți se părea că zeci de pive de lemn înșirate de-a lungul unui pârâu de munte își izbesc de fundul troacei maiurile mucede de lemn, ridicate în învârtirea roților de către apa năruită de pe lungi jgheaburi. Când în vreo stație pustie, vegheată de o lampă de petrol, trenul își încetinea pe neașteptate goana roților, horcăielile adormiților măsurau singure liniștea nopții, salutate dinspre țarini de țârâitul greierilor.

Căzut într-o somnolență rece din cauza anulării lumii externe, Jim nu dormea. Cu ochii deschiși, privea în penumbra compartimentului, în care reveriile sale își confundau contururile cu suprafețele incerte ale lucrurilor. Domnișoara își lipise un obraz de perdeaua ghemuită în chip de pernă și puțin aplecată, cu ochii închiși, dormea sau încerca poate să uite oboseala unei nopți chinuite, simulând somnul. Respirația era aproape invizibilă, și fața, rămasă vie, îi era numai abuzită de o subțire sudoare, ce absorbise pudra și carminul. Astfel culcată, fata păstrase toată grația rafaelită, sporită prin copilăreasca dezordine reflexă, ce-i aducea părul scurt peste ochi și-i trăgea piciorul obosit sub sine, descoperind tivul de sub pulpa străvezie al unui ciorap. Acest serafim fără aripi, amorțit acolo între râturile fierbătoare a două trupuri muncite de grelele agonii ale somnului, nu trezea lui Jim — cel puțin așa credea el — nici o iritație voluptoasă, ci numai o neînțeleasă nevoie de a proteja și mângâia. Se simțea ușurat deodată și ridicat ca un fum prin fereastra compartimentului. Plutind deasupra câmpurilor în proiecția lunii, zărea trenul lunecând ca un licurici pe suprafața solului, crescând vertiginos într-un astru uriaș și răzând apoi cu pereții vagoanelor trupul său aerian. La o fereastră se vedea pe sine însuși în fața unui seraf umil, înconjurat de o pavăză de lumină albastră și care zâmbea cu ochii închiși, pierdut în propriile visuri. Când însă ieșea din puțul adânc al reveriei și se simțea greu și material pe canapea, asemeni contemplații angelice i se păreau fade. Își dădea seama că mâinile i-ar fi fost mai mulțumite dacă, vârâte pe sub umerii și genunchii fetei, ar fi ridicat-o pe jumătate adormită în brațe, așa încât capul să-și reverse pletele în jos, iar picioarele-i subțiri să cadă abandonate peste bara mușchiuloasă a brațului său drept. I-ar fi plăcut s-o întindă ușor de-a lungul fotoliului moale, să-i pună sub cap sulul dur, demontabil și, îndreptându-i părul și rochia plisată, să alunece cu mâna ocrotitoare peste fluierele picioarelor, spre a elibera degetele mici, infantile, din strânsoarea înguștilor pantofi. Ar fi văzut-o atunci lăsând cu un scurt suspin reflex de alintare capul pe o parte, sub tăietura latului breton, și îndoind un picior lustruit, delicat ca un arc. Jim încercă să se smulgă din aceste ispite absurde, gândindu-se din nou la casa copilăriei sale, spre care mergea.

În mirajul geamului opac ograda largă se întindea străjuită pe o latură și pe alta de două rânduri de case scunde, lungi ca un tren de vagoane declasate trase pe linii moarte. Din loc în loc, câte un baldachin de tablă ruginită arăta o intrare, astupată de cascade grele de iederi. Hârdaie verzi cu

oleandri se înșirau de-a lungul zidurilor ude, leproase de apa prelinsă prin streșinile ciuruite, în rugina cărora creșteau ciubucuri de buruieni, și în luciul ferestrelor se zăreau scări de surcele, de care se rezemau cerceluși și mușcate. Verdeața prea crudă de umbră și udătură țâșnea în flăcări violente. Nesmulse de nimeni, troscotul, păpădiile și scaieții grași, albaștri ieșeau printre bolovani, la temelia zidurilor și în jurul chepengurilor de tablă ale unor pivnițe în formă de cavou și înăbușeau straturile cu flori, îndeosebi dalii și crăițe, cultivate în fronturi prea compacte pe sub ferestre. Un zăplaz de lemn cu scândurile orizontale și în parte căzute închidea în fund curtea, despărțind-o de o alta, înecată de frunza duzilor, pe sub crengile cărora se zărea tabla arsă de ploi a unei căsuțe cu cerdac pe stâlpi îmbrăcați în viță de vie. Totul părea un maidan părăsit și un han de mult pustiu, uitat cu drugi și lacăte la ușă, pradă ierburilor și ploilor. Gândul presupunea grinzi căzute înăuntrul odăilor cu tavan mâncat până la coastele putrede ale grătarelor de trestie și cercevele lunecoase de mușchi asemeni ghizdurilor unui puț. Transperantele de șipci verzi căzuseră cu sforile rupte peste ochiurile superioare ale ferestrelor crăpate, lipite cu hârtie.

În timp ce canapelele săltau necontenit capetele inerte ale călătorilor scufundați în somn, aerul rece, intrat pe geamul încă deschis, vestea apropierea munților. Trenul lăsase de mult valea Târnavei și se îndrepta spre zonele reci ale Brașovului. Aerul se rarefiase, devenind transparent și palid, iar roșeața de focuri îndepărtate pe linia zării prevestea zorile. Din când în când, sclipeau în semicercuri fragmentele ieșite din sălcii ale întortocheatului Olt, rece și lucios ca o lamă. Învinețite de frig, buzele și nările fetei, adormită de-a binelea, trădau prin mici convulsiuni penetrația răcelii. De bună seamă visa că trece printr-o apă curgătoare sau că e surprinsă de zăpezi mari într-o poiană până atunci înflorită. Caritatea și acel sentiment de prietenie ascunsă l-ar fi îndemnat pe Jim să arunce *trench-coat*-ul său pe umerii ei înfrigurați, lăsându-i afară numai nasul evazat și casca ștrengărească a părului, dar discreția îl opri. O altă primejdie amenința pe domnișoară. Ofițerul, până atunci întins transversal, se sculase deodată cu ochi defuncți, și într-un gest instinctiv, fără să se deștepte, se lungise de-a lungul sofalelor, reluându-și după un scurt grohăit fierăstraiele sforăiturilor. Picioarele cu grele cizme, îndoite cu un ultim rest de conveniență pe cuprinsul a două locuri, se descordară de încleștarea somnului și împinseră trupul mic de alături. Adormitul își căuta acum, dezmorțit, poziții comode în somn, și o întoarcere inconștientă îi aruncă

talpa unei cizme în poalele cu genunchi delicați ai domnișoarei. Aceasta sări speriată în sus. Gestul trecu neobservat pentru cei doi bărbați căzuți în fundul celor mai prăpăstioase vise, și picioarele ofițerului, lipsite de rezistență, alunecară încet pe toată banca.

Jim se trase numaidecât de la fereastră și zâmbind făcu semn fetei, palide de spaimă, să se așeze. Ea mulțumi cu o grațioasă înclinare masculină și se așeză sfioasă pe locul arătat. Încercă strângând picioarele și umerii să se subțieze, dar era evident că făcea aceasta nu pentru a evita atingerea vecinului, ci spre a-i răpi cât mai puțin loc. Jim îi simțea de astă dată umărul, linia șoldului și respirația caldă amestecată cu mirosul părului parfumat și vedea linia șirei spinării lunecând sub gulerul rotund, și nu o dată fu ispitit să-i strecoare mâna pe sub umeri.

În curând domnișoara închise din nou ochii, în vreme ce astrul roșu, plat ca o tablă de cupru, al zilei ieșea de după dealuri. Terenul accidentat în unde mai blânde de o parte, cu umerii negri, încrustați de zăpadă, ai munților pe de alta, dezvelea în lumina albă a dimineții arabescutile lanurilor galbene, cosite, întrerupte de plăgi verzi de rapiță. Turlele de tablă ale bisericilor din satele risipite în văi luceau din loc în loc. În cele din urmă, la poalele unor creste negre de păduri se văzură țiglele roșii ale Brașovului.

Cei doi tovarăși de călătorie, deșteptați cu puțin înainte, își dreseră figurile văroase și trupurile, căscând și trosnind oasele. Apoi își luară valizele și ieșiră pe culoar. Jim călătorea acum cot la cot cu mica tovarășă, care, înviorată, își reluase zâmbetul de ștrengărie și timiditate, fără să-și dea seama de ce, inima lui pocnea cu putere în piept, conștientă de un gând vinovat. Presimțea o sclipire prietenoasă în pleoapele piezișe ale vecinei, care, deși compartimentul era aproape gol, ezita să se întoarcă la loc. Căuta zadarnic o punte de familiaritare, când fata privi cu coada ochiului clișeele unui număr din Die Dame, pe care el îl răsfoia nervos. I-l oferi cu bruschețe de teama unui refuz. Ea întinse veselă, ca un copil, mâna și mulțumi cu un „merssi“ galeș și franc. Gheața i se păru lui Jim spartă, dar inima îi bătea și mai puternic, căci ispita, cu forțe noi, îl făcea să tremure în fața acelor ochi întunecoși, amuzant încruntați, ce urmăreau pozele revistei. Cu cât încerca să alunge din minte imaginea crimei îndrăznețe ce-i lua contur în subconștient, cu atât sângele, hotărât, îi învăluia tâmplele într-o rețea de congestii calde.

Cele două orizonturi ale trenului erau acum acoperite în întregime de povârnișuri înalte, îmblănite cu perii țepoși ai molifților, printre care se

scurgea la răstimpuri câte un șanț drept, tăiat de apa ploilor. Pereți mari de stâncă se ridicau vineți, întrerupând labirintul pădurilor, și în curând un șuier prelung aduse după sine mai repede decât te-ai fi așteptat un întuneric rece, aburit și funinginos. Bezna ținu un veac, și când lumina străpunse din nou caldă, îi trecu un păienjiniș cald peste ochi, iar zvâcnirea aortei nu-l lăsa să-și înghită saliva. Un fluier și mai acut sfâșie aerul, vestind al doilea și cel mai lung tunel. Domnișoara se repezi să închidă fereastra, chemând din ochi ajutorul lui Jim. Când acesta întinse mâinile spre cordonul lat al geamului, întunericul spărsese fulgerător globul zilei, și el simți un cap rotund și umeri debili așteptând între brațele sale ridicate spre fereastră. Îmbătat în întuneric, Jim trase cu putere la piept trupul cald, ce palpita lângă sine, și-i căută fața. Simți închizându-se pe obrazul său genele ude ale fetei și întoarcerea îndărătnică a capului. Sărutarea căzută pe un colț al gurii i se păru de voluptate indicibilă. Fără un strigăt, ea își întoarse buzele, mângâind cu obrazul și cu bretonul fața atentatorului, care simți urechea mică în fața gurii sale, și cu o mână îl depărtă ușor, până ce, alunecându-i dintre brațe, se pierdu în bezna totală. Se auzi un huruit de ușă, și când lumina răzbătu iarăși, fata ședea pe culoar, privind, întoarsă cu spatele, pe fereastră.

Câtăva vreme Jim stătu tulburat de satisfacția îndrăznelii, de rușine și de frică. Îi era teamă de vulgaritatea unui scandal, dar privirea blândă, rătăcită a fugarei, căreia o ușoară îmbujorare îi ștersese aerul îndrăzneț, îl liniști și-l înduioșă. Își dădea socoteala că trebuie să repare impresia faptei prin scuze prietenești și amabile și să profite de violența consumată, făcând cunoștința gingașei victime. Curajul însă, de prea multă deliberație, îl părăsise. După un răstimp, poate jignit de această rezervă mai insultătoare decât agresiunea, capul cu breton mare pieri de pe culoar, și Jim rămase pironit locului, privind distrat zarea.

Culmile munților, aci pleșuve, aci împădurite, se dezumflau încetul cu încetul, coborându-se și vălurindu-se în spinări de dealuri din ce în ce mai puțin cocoșate, în vreme ce prundișul lat al Prahovei se lărgea secetos. Catargele sondelor negre rămaseră îndărăt și o câmpie netedă, acoperită cu un porumb crud și pipernicit, ruptă pe alocuri de pârloage, stârpi cel din urmă pitoresc. În fața Chitilei, cu înfățișare de grajd de cazarmă, lumea începu să-și scoată bagajele pe coridor. Jim își luă *trench-coat*-ul pe mână și ușoara, unica valiză, și când vagonul intra în umbra și larma hamalilor albaștri din Gara de Nord, care se repezeau spre scări, chemați cu strigăte

energice — „Hamal! Hamal!“ — sări toate treptele deodată și se amestecă în mulțime.

II

CASA CU MOLII

Ion Marinescu, zis și Jim, fu lăsat de trăsură în fața casei preistorice din str. Udricani, pe vremea când lăptarii colindă curțile cu bidoanele, iar împărțitorii de jurnale înfig *Universul* în clanța ușii. În huruitul roților pe caldarâm, o femeie bătrână lăsă din mâini un cotor de mătură, cu care strângea frunzele îngălbenite căzute dintr-un dud rămuros. Era baba Chiva, servitoare bătrână a familiei, păzind de peste treizeci de ani acel Herculanum acoperit de lava anilor. Când Jim împinse poarta scârțâitoare, baba își desfăcu masca miceniană într-un râs mut, până la urechi, și alergă șchiopătând în chip ridicol, din cauza pantofilor bărbătești pe care-i purta, să ia din mâinile tânărului valiza și *trench-coat*-ul.

— Veniși! Zise ea prostește din buzele scuturate de convulsiuni senile.

— Venii! Confirmă Jim, ascunzând sub asprimea vorbelor și gesturilor emoțiile oficiale.

După acest scurt dialog, baba porni cu lucrurile spre fundul curții, urmată de Jim, care observă în treacăt schimbările. Ușile și cercevelele caselor erau vopsite proaspăt, dar pentru că crusta cea veche nu fusese arsă, epiderma groasă a lemnului semăna cu coaja pomilor bătrâni. Un nuc mare de lângă gard fusese tăiat, ceea ce explica aerul de goliciune al locului. În dosul nucului, pe un loc viran plin mai înainte cu troscot și moloz de la o construcție dărâmată, văzu straturi regulate de zarzavat și cozile drepte și verzi ale cepelor. În sfârșit, pe dâmbul de pământ dinspre fereastra cu grătar a unei case vecine, pe care odată se târa sălbătăcită o viță de vie, zări împletitura de șipci a unei bolți, pe care atârnau lujeri mari încărcați cu ciorchini de struguri.

Aceste reforme i se părură anacronice. Baba Chiva, ghicindu-i gândul, zise din mers:

— Astea dom' Popescu le-a făcut!

Urcară două trepte de lemn elastic sub cel din urmă baldachin de tablă, trecură printr-o sală austeră, cu lăzi și cufere mari de-a lungul pereților, apoi intrată într-o odaie semiobscură. Un aer stătut, mucegos, amestecat cu adieri de naftalină și *patchouli*, înțepă nările lui Jim. Baba smulse hârtiile albastre de la geam. Lumina albă a dimineții ilumină interiorul, descoperind suprafețele împulberate ale mobilelor. Un păianjen, speriat de vibrația

neașteptată a aerului, își dădu drumul pe un fir în dosul unei perdele de dantelă. Baba dădu să iasă în grabă, spre a vesti pe cei ai casei de neașteptata sosire, dar Jim o opri. Voia să se liniștească de călcătura metalică a trenului și să-și cultive în singurătate sărutarea din tren. De altfel exclamațiile revederilor, interogatotriul lung al sosirii îl înspăimântau și dori să-și găsească mai întâi o formulă sufletească pentru toate acestea. Ceru dar apă proaspătă, cu recomandația de a fi lăsat apoi să se odihnească până la prânz. După câteva minute baba îi aduse pe o tavă o cană de sticlă cu apă, câțiva ciorchini de struguri, trei prune și un măr, pradă făcută la repezeală în grădină. Un pisoi alb se strecură prin întredeschizătura ușii, frecându-se cu spatele de piciorul babei.

— Ptruț! Făcu aceasta cu falsă autoritate, luând totuși mâța în brațe. Apoi, fără să fie întrebată, dădu drumul unui material informativ ce-i tremura de mult pe buze, descoperindu-i știrbenia dinților. Ăsta-i Pufi, nu-l cunoști, a venit pe urmă singur și n-a vrut să mai plece, l-am dus de două ori pe maidan învelit în sac și s-a întors și ne-a fost milă să-l gonim, că tocmai a murit Negruțu, călcat de otomobil, de-am plâns din cauza lui (aci ochii babei se umplută într-adevăr de lacrimi), și Zizi s-a făcut ca dracu, c-a căzut pe coș și s-a ars de fum (baba își arătă gingiile într-un zâmbet mare), că tocmai voiam să scuturăm prin casă și să zugrăvim, că știam c-o să vii, dar n-am putut, c-a căzut și și-a scrântit piciorul coana Lisandrina, și a stat în pat o săptămână, și a murit fata lui Dumitrescu din colț, pe care o știi (Jim nu știa de nici o fată), și mâine se cunună la biserica din Udricani băiatu lui Tomescu (!!), care e avocat, și dacă știam că vii așa devreme, făceau cucoanele dulceață, c-au fost poamele ieftine, da’ cine a știut…

Bodogănind astfel, baba scotocea de zor prin buzunarele șorțului, din care scoase în cele din urmă câteva obiecte pe care le întinse lui Jim. Acesta le luă, obișnuit, și constată că erau un crâmpei de creion, un condei de piatră pentru plăci de ardezie și două penițe ronde… De pe când era mic, baba Chiva aduna cu ochiul ei de uliu fel de fel de nimicuri, dăruindu-le, și continua să facă aceasta și acuma, fără considerație de vârstă. Jim se prefăcu deci foarte interesat de valoarea obiectelor și le puse pe masă, spre mulțumirea babei. Când fu să iasă, aceasta dădu semne de sfială și neliniște, și scoțând din buzunar o hârtiuță galbenă, o întinse lui Jim cu mici râsete înfundate:

— Uite — zise — asta am tras-o pentru d-ta, fără știrea cucoanelor.

Când Chiva târî tușind ușa după sine, Jim privi hârtiuța și constată că era o *planetă de tânăr*.

Întinzându-se pe patul de nuc cu ciubucuri mari și suluri roșii peste macatul cu ciucuri, privi rotativ bătrâna încăpere. Același „gardirop“ masiv de nuc în linii severe, a cărui coajă descheiată pe alocuri se umflase în bășici, scrinul de același lemn, pe care se aflau mereu cele două sfeșnice de argint aburit, ceasul cu muzică, o pisică de teracotă și un măgar de pâslă care clatină capul. Oglinda bună, de Veneția, cu apa ei verzuie lividă, era împănată în partea de jos a lamei, de culoarea argintului, cu fotografii vechi, spălăcite, pe carton și reprezentând domni rezemați de fotolii de catifea, cu țilindru și cu redingote și cu pantaloni cenușii căzând plini de încrețituri pe trup, precum și doamne în malacoafe atenuate, cărora bluze bufante la mâneci le sugrumau talia și le acopereau tot gâtul, închizându-l în mari agrafe de os sculptat. Un album cu pagini groase, aurite, învelit în catifea roșie și cu balamale de argint conținea o altă colecție de fotografii. La fereastră, între perdele, o masă de nuc, dintr-o placă groasă, ovală, susținută de patru picioare de leu, era acoperită cu o combinație de petice multicolore de tafta și mătase, legate cu broderie. În sfârșit, lângă ușa cu canaturi prea înalte, dominate de un fronton grec, soba de zidărie văruită, cu coloane ionice și ornamentații bombastice, susținea mereu pe mensola înnegrită de fire de fum prelins prin ușa de alamă un mănunchi de pene de păun. Cele câteva fotolii de lemn lăcuit în negru, cu prea multe protuberanțe ornamentale și îmbrăcate în pluș roșu, se arătau mai atinse de vreme. Arcurile descordate lăsaseră gropi mari în mijlocul lor, părul plușului chelise pe unele porțiuni și picioarele se mișcau din încheieturi.

Mirosul caracteristic al odăii deșteptă toate amintirile lui Jim. Era o duhoare închisă de cireși mucegăite, de butoi băhnit, de salpetru amestecat cu bale de melc fără casă, de lemnărie putredă, de șoareci, de gândaci striviți, de stofe alterate, peste care plutea adierea parfumului de *patchouli* și naftalină. Jim coborî din pat spre a pipăi lucrurile mai de aproape. Luă în mâini ceasul de pe scrin, prin sticla căruia se vedea în fund sulul cu ace al muzicii, așezat în fața unui pieptene de oțel, întoarse cheia și răsuci o limbă pe cadran, până ce un fluture auriu începu să fâlfâie sfârâind pe loc. Apoi, clarificate de lemnul uscat al mobilei, sunete mărunte metalice începură să picure în ritmul unui vals de Strauss, provenit dintr-o orchestră liliputană ascunsă undeva, printr-o galerie de cari, și compusă din lire cu coarde de sârmă subțire, ciocănașe de sticlă și talgere ca fluturii de ie. Dulcele cântec

metalic era cu atât mai melancolic cu cât părea învăluit într-o raclă mică de cristal, învelit în scamă și paralizat în rugini. Cu urechea lipită de lemnul scrinului, Jim ascultă vrăjit arhaica melodie, din ce în ce mai lentă, până ce ultimul clinchet muri într-un scârțâit de greier.

Apoi trase un sertar al scrinului, din curiozitatea ce-o avea întotdeauna de a scotoci colțurile casei. Văzu pachete de rufărie inactuală, păstrată acolo dintr-un spirit de conservare și de ordine, cutii cu jeuri și cu dantelă neagră, pene de struț, nasturi mari de os îngălbenit, mănuși de dantelă fără degete, totul ars de prea multă ședere, cu tendința de a se preface în scrum. Desfăcu ușa grea a șifonierului și un iz de postav mucegăit îl năvăli în față. Hainele aflate acolo n-aveau nici o rațiune de a mai fi conservate decât doar pentru un muzeu familial. Mantelele de stofă deasă, croite în chip de clopot, corsajele de tafta, manșoanele de astrahan, toată hăinăria aceasta vetustă intrase de mult în putrefacție. Un colb sclipitor ploua mărunt în dunga luminii și niște scame mari, cenușii, zburară deodată. Erau moliile. Jim strivi una în mână, prefăcând-o în polen. De-abia atunci băgă de seamă friabilitatea stofelor, carbonizarea lor săvârșită lent, în întunecimea dulapurilor. Identitatea țesăturilor cu fluturii era așa de perfectă, încât el se aștepta ca tot conținutul șifonierului să zboare afară într-un roi de molii argintii, lăsând goală racla ciuruită de cari a hainelor. Totul părea acolo mâncat de molii, până și valsul din ceas, și Jim, simțindu-și nările uscate de fluturi pulverizați, deschise geamurile de perete.

Această îndărătnicie de a cultiva în umbră obiectele decedate era caracterul esențial al familiei, compusă mai cu seamă din femei bătrâne, mai toate celibatare, dar strânse printr-o solidaritate de speță sub același acoperământ. Existența lor se scurgea după un ritm secular și cu nuanța unui provizorat ce avea în vedere epoci viitoare de prosperitate, niciodată însă recunoscute. Dacă mutându-se cu lăzi mari de sticlărie și obiecte casnice și mobile vaste și grele, se așezau în mijlocul noii locuințe, ele socotind aceasta ca o simplă tranziție de câteva luni, lăsau lăzile nedesfăcute, mobilele aproape îngrămădite laolaltă. Dar treceau luni, treceau ani și apoi decenii, și oamenii și lucrurile prindeau mușchi pe locul unde căzuseră, și schimbarea veșnic visată nu se producea decât dacă ruinarea casei silea pe locatari să-și schimbe domiciliul pentru alți treizeci de ani, tot așa de provizorii. În chipul acesta, sălile, pivnițele și podurile erau ticsite cu lăzi pline cu argintărie coclită și farfurii englezești sparte, de acelea împodobite cu grațioase vignete negre în tuș reprezentând lacuri,

porturi și castele, cu pahare grele de cristal, șlefuite geometric, cu sfeșnice, alămărie și arămărie. Tingiri și tablale de aramă rugineau pe sub paturi, și perne mari de fulgi, stratificate peste cufere, râncezeau de igrasie. Din cauza umezelii și a apei de ploaie prelinse prin tavan, obiectele de metal prindeau cocleli verzi cleioase de fierărie arheologică îngropată în lut. Pânzeturile se îngălbeneau și se destrămau, păstrând intacte îndoiturile, jilave și mucegăite. Pentru a scăpa de uzură lucrurile destinate acelei ere ce nu venea niciodată, femeile le sustrăgeau pe nesimțite, așa încât încetul cu încetul dispărură cele mai însemnate efecte casnice, luând drumul mormintelor etrusce din sălile întunecoase, pivniță și pod. Hainele erau înghițite de sertare, nepurtate încă, dar conservate cu strășnicie ca piese de carnaval, ridicule și anacronice.

În această casă cu noțiunea timpului alterată, alimentele urmau soarta lucrurilor dure. Familia simțea nevoia de a păstra nutriment pentru secolul anonim și dosea în acest scop ceea ce părea mai de soi, imitând pe egipteni, care puneau alimente în mormintele faraonilor în intenția de a-i feri de foamea postumă. Când Jim deschidea din curiozitate ușa unor dulapuri ascunse printre magazii, găsea, îmbălsămate în aroma de chimen, chimion, enibahar și scorțișoatră, diferite piese alimentare, datând din ani greu de precizat. Brânzeturi desicate, de tăria cremenii, fripturi osificate, cozonaci pietrificați, asemeni pâinii milenare aflate într-o piramidă, borcane cu miere prefăcută în ciment și dulcețuri complet carbonizate. Înecat de pulberea stofelor, Jim închise ușa șifonierului și strivi două boabe de strugure pe cerul gurii. Sub impresia de răcoreală acidă se simți întors iarăși la aerul proaspăt al prezentului.

Luă hârtiuța babei Chiva și citi pe ea acest oracol:

«2. PLANETĂ DE TÂNĂR

Te gândești cu stăruință la îndeplinirile tale de a face o afacere mai serioasă și mai bună. Dar ideile tale sunt bune și vei reuși, dar trebuie să te stăpânești a te lăuda printre prietenii tăi, căci sunt câțiva din ei care nu îți voiesc binele, și dușmănia aceasta o au pe tine că le-ai dovedit de multe ori că ești mai capabil și mai deștept ca ei și vei trăi vârsta de 150 ani, și vei lua pe fata Lenuța.“

Cu toată conștiința șireteniei prezicătorului, care ticluise cazuri sufletești universal valabile, Jim se lăsă furat de ispita superstiției. Oare nu este cu

putință — gândea — ca o anume conjuncțiune de astre să determine din leagăn traiectoria vieții? Oare întâmplarea din tren și prezența neașteptată a acestei hârtii galbene în mâinile sale nu aveau toată semnificația unui oracol? Rechemă în minte ochii rotunzi, speriați și nările tremurătoare, casca neagră de păr cu breton și-i plăcu s-o știe — oricât de absurd era lucrul — a sa, prin hotărârile zodiacale. Micii genunchi sidefii ar fi lucit foarte frumos pe patul macat roșu, mâinile subțiri ar fi tras febrile de mânerele tuturor sertarelor spre a oferi ochilor mirați și veseli priveleștea vechiturilor mâncare de molii, și el, Jim, ar fi ridicat-o pe sus, îmbrățișându-i fluierele picioarelor pentru ca ea, curioasă, să măture cu părul scurt praful de pe dulapuri în căutarea nimicurilor colbăite și ruginite.

Se pregătea tocmai să plimbe prin odaie povara închipuită, când ușa se dădu de perete și în cadrul ei apăru, zâmbind prin înlăcrimarea ochilor mici și speriați, mamă-sa, căreia însă, dintr-o răceală protocolară obișnuită familiei, el și toți îi ziceau numai tanti Magdalina. Jim o privi cu milă ascunsă repede sub o mască de indiferență și afecțiune respectuoasă, căci trupul scurt și bombat cu demnitate se împuținase, iar cărunțeala mai accentuată a părului, abia ascunsă cu fum de lumânare, și zbârcirea unui colț de buză vesteau senilitatea. Se lăsă udat de saliva gurii pe amândoi obrajii, deși aceasta îi displăcea. În măsura în care Jim arăta retenție față de efuziunile materne ale unei bătrâne cu care, prin educația rigidă, avea puțină comunicare sufletească, cu atât aceea, dezamăgită în elanurile ei sentimentale, făcea o față mai plângăreață, frecând cu un deget sfârcul vânăt al nasului. Ea se simțea jignită nu numai în sentimentele ei materne, dar și în reputația ei oficială de „mamă“, deoarece îi era rușine — zicea ea — când vedea alte „mame“ ieșind mândre „la braț“ cu băieții lor, în vreme ce ea nu putea sta nici de vorbă cu „al ei“. Fie din pricină că sentimentul filial se sfărâmase între femeile aspre în mijlocul cărora trăise, fie completul dezacord intelectual, Jim se încăpățâna într-o ursuzenie de care nu se mai putea dezbăra și cu care erau toți obișnuiți ca fiind „sălbăticie“, deși ei fuseseră pedagogi în spiritul protocolului distant. Consolată cu acest diagnostic, tanti Magdalina suspina uneori, cu frică, pe la uși sau încerca timid să strecoare, prin aluzii naive, ispita unei vieți mai puțin ascetice, încredințată că „Jean“ era incapabil de a sta de vorbă cu o femeie și a lega prietenie cu cineva. Când seara, târziu, la lampă, Jim compunea scrisori sentimentale pentru Lola, sau râdea pe înfundate de farsele pe care avea de gând să le pună la cale cu prietenii săi de universitate, tanti Magdalina

trecea clătinând jalnic din cap pe sub ferestre și vorbind singură, blestema soarta posacă a acestui băiat, care în loc să colinde orașul „învăța“ până după miezul nopții.

— Veniși, mamă? Zise tanti Magdalina, ca și când sosirea lui Jim avea nevoie de vreo confirmare. Dar lucrurile unde le-ai lăsat?

— Le-am dat la bagaje și sunt la gară. (Jim făcuse aceasta cu gândul de a se muta în oraș, fără aerul unei despărțiri patetice, cu camion și alai la poartă.)

— Și te-ai simțit bine printre străini, mamă? continuă tanti Magdalina, care era ferm încredințată că dincolo de pragul casei sale Jim nu putea trăi decât nemâncat, în frig și neînvelit noaptea; povestește-mi și mie cum ai petrecut.

Faptul de a fi luată cu violență jovială de braț și de a i se spune din fir în păr toate nimicurile făcea deliciul bătrânei, dar nu era deloc în firea lui Jim, astfel încât, resemnată, tanti Magdalina se lăsă pe marginea patului și începu să boscorodească încet:

— Noi am dus-o cum știi, dar a fost cald zilele astea de credeai că crapă pietrele. Trebuie să plouă, mamă, că mă dor încheieturile și se ling pisicile de foc. (Apoi, deodată, jeluindu-se.) Că m-au ros reumatismele și mi s-au ruginit oasele de când stau în casa asta udă, și toate lucrușoarele mi s-au putrezit. (Visul tantei Magdalina era să se mute într-o locuință proprie cu Jim, unde să-și poată pune în valoare mobilele vechi, pe care în acest scop îndepărtat le ascundea și proteja cu strășnicie.) (În șoaptă.) Să-ți ajute Maica Domnului, mă rog zi și noapte (închinăciune lentă) să mă scoți dintre femeile astea rele (gest de dispreț cu mâna înspre ușă), să ne vedem și noi cu lucrușoarele noastre în casa noastră… (Tanti Magdalina era veșnic nemulțumită de surori și gata să plece numai cu vorba, în realitate însă nu suferea să se vorbească de rău de ele și nu le părăsea niciodată.) (Brusc înveselită și tare.) Cât ai lipsit ți-am scuturat cărțile și ți-am adunat hârtiile, că erau într-un hal fără hal. (Cu mândrie.) Când e o mână harnică la mijloc, nu stau lucrurile trântite în toate ungherele. Ia privește!

Și ridicându-se de pe marginea patului merse la un fel de dulap cu rafturi dintr-un colț al odăii și deschise amândouă ușile. Ticsite una peste alta, ședeau acolo o sumedenie de cărți, așezate după mărime și acoperite, spre a fi ferite de praf, cu jurnale. Foile volante și manuscrisele erau legate cu sfoară într-un singur pachet învelit în hârtie albastră. Lui Jim îi năvăli de necaz sângele în obraji, nu atât pentru proasta așezare a cărților, cât pentru

pretenția bătrânei de a se amesteca în lucrurile sale. Un volum de Shakespeare ședea alături de volumul II, desperecheat, din *Istoria literaturii italiene* a lui De Sanctis, și un volum din *Scrisorile lui Byron*, traduse în nemțește alături de volumul I al lui *Ion* de L. Rebreanu.

— Asta numești dumneata ordine — izbucni necăjit Jim — să-mi încurci toate cărțile? Cine te pune pe dumneata să te amesteci în treburile astea? Ce știi dumneata de ordine și de dezordine în materie de cărți? Aveam socotelile mele, ordinea interioară sub aparența dezordinii, estetica culorii și a formatului, și-mi pusesem la o parte unele volume cu însemnări înăuntru! De unde să iau eu acum — exageră Jim dezastrul — pe Rebreanu? unde mi-ai pus pe Sterne? Mi-ai pierdut ediția mică din *Cymbalum mundi!* și cu un gest răsturnă pe jos un raft întreg, umplând casa de praf și de păianjeni.

— Mamă dragă, mamă dragă, se căina cu mâna la inimă tanti Magdalina, cu ochi mici speriați și înlăcrimați. Eu am vrut să-ți fac bine, mamă dragă, le-am șters de praf și le-am așezat cum le-am găsit, și tu, în loc să-mi mulțumești, le trântești pe jos. Sunt femeie bătrână — adăugă ea jignită — și „mă costă“.

Apoi se repezi să acopere cu un jurnal covorul de mult tocit, spre a-l feri de praf.

— Tanti Magdalino — țipă Jim, râzând cu compătimire — cum te-am lăsat, așa te găsesc. De ce acoperi cu jurnal zdreanța asta buboasă? De ce strângi boarfe și tinichele ca tanti Colivăreasa? Ce este asta? zise el, deschizând șifonierul și aruncând afară o mantelă ciuruită de molii ca o tunică de gloanțe. Dar asta? și din sertarul scrinului trase un bolero de postav roșu ars de vechime. Dar buturuga asta la ce-o mai ții? și c-o mână frânse crunt piciorul putred al unui fotoliu.

Tanti Magdalina tresărea lividă la fiece gest al lui Jim, sfâșiată de dureri lăuntrice. — Mamă dragă, mamă dragă — zicea ea, culegând de pe jos obiectele aruncate — nu face voia dușmanilor! Păstrez, că orice lucru e bun la ceva, și sunt bătrână și altele nu mai pot face, și să avem și noi ce pune în casa noastră, că eu mâine închid ochii, și astea toate ție-ți rămân.

Ea spuse asta cu atât de convins sentiment al valorii inestimabile a vechiturilor, încât Jim râse îmblânzit de naivitatea ei și lăsă dulapurile în plata Domnului.

La ușă se auziră pași și accese de tuse și un glas ascuțit zise cu umor:

— A venit nebunu!

O clipă după aceea intrară în odaie două femei în vârstă, urmate de două pisici negre. Cea mai înaltă, tanti Ghenca, îmbrăcată cu îngrijire, cu părul încă negru, foarte frizat, și agrafă mare de argint la gâtul peste tot acoperit, avea din cauza profilului icteric și sarcastic mare asemănare cu Dante Alighieri. Cealaltă, mai scundă, tanti Fira, știrbă și bonomă, își vădea neglijența în scâlcierea pantofilor și răsfirarea părului alb peste ureche, cu toate că rochia scurtă și bluza decoltată arătau veleități de lux.

— Bine-ai venit, tinere! zise în glumă, dar înțepată, tanti Ghenca, sărutând pe Jim pe amândoi obrajii.

Tanti Fira însă își izbi palmele în chip admirativ, se retrase doi pași, pungindu-și gura, și apoi, apropiindu-se și sărutându-l, zise patetic și prețios:

— Jim, mândru te-ai făcut! Jim, nobil ești! și se așeză să contemple pe tânăr din cap până în picioare, spre jena lui.

— Ei! zise documentată tanti Ghenca, nu-i așa că-i mai bine în bârlogul tău?! (Ca și când ar fi surprins pe figura lui Jim vreun semn de dezgust.) Nicăieri nu-i mai bine ca-n țara românească! Cine știe câte-ai îndurat pe unde ai fost!

— O mai fi îndurat — interveni împăciuitor tanti Fira — *dar însă* a văzut ce noi nu ne-am învrednicit să vedem; a văzut Franța, Italia… Frumos ești, Jim! adăugă ea în chip de încheiere.

— A văzut pe dracu! ripostă acru tanti Ghenca. Parcă noi nu știm ce e în Italia! întreabă pe madam Morandini, să-ți spună: apă împuțită cu lături în loc de străzi; oamenii dorm ca vitele și mănâncă pisici și broaște. Pe unde trec italienii dispar pisicile; și nouă ne-au furat două când au lucrat la bina, lângă biserică.

Spunând aceasta, apriga etnografă privi ocrotitor cele două pisici negre ce se învârteau printre scaune.

— Cum văd, ești bine informată! zise ironic Jim.

— Sunt! sări Ghenca, simțind acul; că sunt mai bătrână și m-am șters mai de mult la nas. Pe vremea noastră lumea era mai așezată și ședea acasă și era bine… (Cu intenție.) Nu-i mirosea nimănui urât în casa măsii și tinerii respectau pe bătrâni…

— Tanti Ghenca, strigă Jim, rumegând o răzbunare grozavă; știi ce-am mâncat eu în Italia?

— Ce? întrebă bătrâna sarcastic.

— Cozi tocate de șoarec, fierte în zeamă de broască (Ghenca, aplecăcioasă din fire, îngălbeni), gândaci în sos de tomat, șobolan copt cu macaroane, tocană de păianjeni îndulcită cu râme.

— Ih! făcu Ghenca albă ca varul, îmi vine rău! Și scuipând în batistă, se năpusti pe ușă afară.

— Deștept ești, Jim! îngână Fira admirativ; lasă-mă să te privesc.

— Am uitat să vă întreb — schimbă vorba Jim — mai trăiește Iaca?

— Trăiește, răspunseră în cor cele două femei rămase, e tot așa cum o știi.

— Vreau s-o văd! hotărî tânărul, și ieși grăbit din odaie.

Jim merse spre fundul curții, deschise o portiță mică legată cu cercuri de butoi și se află într-o livadă umbroasă, printre copacii căreia rațe, găini și bibilici ciuguleau o iarbă de mult tocită. Grădina era cu totul părăginită. Ici un morman de bolovani, colo gunoaie grămădite, pământul scormonit de găini, gardurile rupte. O căsuță șubredă cu cerdac îmbrăcat în viță de vie ședea într-o rână, chiar lângă gard. Pe o latură a casei erau înșiruite cotețe mari de găini, văruite, și pe un par, un grătar de porumbei.

În sălița ce despărțea cele două odăi ale căsuței ședeau unele peste altele lăzi mari, cenușii, și pe deasupra scaune împerecheate. În zgomotul de pași, o ușă laterală se deschise, și tanti Mali, fata Iachii și mătușa mătușilor lui Jim, apăru surâzătoare. Era o bătrână de vreo 70 de ani, uscată și dreaptă, cu părul tare, nu de tot alb, înnodat pe vârful capului, peste care, când ieșea, punea un bonet de catifea cu jeuri. Mica pelerină de pe umeri, înverzită de vechime, și nasul ascuțit, cu neg, o făceau hrăpăreață. Nu dădea nici un semn de senilitate, umbla toată ziua pe drumuri, vorbea limpede și cu căutare și era totdeauna prudentă și politicoasă.

— Bine ai venit, zise ea zâmbind cu blândețe de cardinal lui Jim, care se simți obligat să-i sărute mâna scorojită, pătată și vânoasă ca o frunză uscată. Vrei să vezi pe Iaca?

Și cu o mână împinse cealaltă ușă, așteptând ca Jim să intre întâi. Acesta călcă cu piciorul cu mult în jos sub nivelul pragului, rămânând o clipă dezorientat din cauza obscurității. Când ochii i se obișnuiră cu lumina incertă a odăii, rămase înmărmurit de priveliște. Odaia joasă, cu scândurile dușumelii pe jumătate mâncate de șoareci și cu tavan de grinzi, era aproape goală. Pe o sobă înaltă de fier și pe un dulap mare mieunau înspăimântate vreo opt pisici negre, umflate și sălbăticite, cu ochii de chihlimbar tulbure. Câțiva porumbei ciuguleau pe dușumea. Lăzi brașovenești erau întinse de-a

lungul peretelui, cu fereastra închisă în drugi de fier, iar pe ele zăceau perne mari sparte de ghearele pisicilor și murdărite de porumbei. Lângă sobă, într-o ladă lungă, joasă, ce era un fel de bancă cu sertar, slujind și de pat, ședea întinsă ca într-un sicriu, între țoale învechite, o mumie vie, descărnată până la ivirea țestei. Pielea feței și a mâinilor, uscată ca un pergament, era străbătută de sfori mari de vine negre, iar ochii păreau scurși în fundul capului. Liniile scheletului se vedeau așa de limpede prin pielea scorojită, încât Jim ar fi crezut pe bătrână de mult osificată, dacă o mișcare înceată a capului n-ar fi dezmințit asemenea opinie.

— Tu ești, Amalio? șopti Iaca privind în gol. Cu cine vorbești?

— A venit Ion să te vadă, strigă tare în ureche-i tanti Mali.

— A venit Ion? bolborosi rătăcită bătrâna. Care Ion?

— Ion al Magdalinii, lămuri țipând tanti Mali.

— Da, da, da! clătină din cap, fără convingere, Iaca. Ce faci Ioane?

— Am venit să te văd, țipă la rându-i Jim. Cum te simți?

— Sunt bătrână, zise ca-n vis Iaca; sunt tare bătrână! Mult am trăit, mult am trăit!

— Vrei ceva, Iaca? Îți lipsește ceva?

— Vai, ce bătrână sunt, vai ce bătrână sunt! Cânta mai departe bătrâna, neînțelegând.

— Te îngrijesc mătușile? repetă din nou Jim.

— Mă îngrijesc, mă îngrijesc, puiu, Dumnezeu să le dea sănătate!

Centenara întinse mâna aspră spre Ion și-l pipăi încet de-a lungul brațului, apoi scânci șoptit, înfundat:

— S-au copt strugurii, Ioane?

În timp ce din ochii tantei Mali scăpărau mici fulgere de mânie, Jim se repezi afară, smulse un ciorchine mai copt și-l aduse Iachii… Aceasta îl luă în mâna tremutrătoare și începu să mestece avid în gingii bob după bob. Ochii i se învioraseră și părea mai puțin adormită.

— Tanti Mali — vorbi aspru Jim către bătrâna cu pelerină — nu dați de mâncare Iachii!

— Ba-i dăm — răspunse mieros aceasta — da-i lacomă și se plânge la toți.

— Jim ieși roșu de mânie afară.

— Nu-i dați de mâncare Iachii! țipă el în mijlocul curții, și zicând aceasta trânti poarta așa de tare, încât rațele zburară măcăind speriate și găinile începură să cotcodăcească.

— A venit nebunu! se auzi atunci glasul înțepat al tantei Ghenca, și clanța unei uși se închise cu putere.

III

MASA CELOR ZECE

Erau orele două și nimeni nu venea să vestească masa. Jim se plimba nervos prin odaie, cu un cui rece, de foame, în stomac. Se uită, din distracție, pe șifonier, suindu-se pe un scaun, se culcă pe pântece și exploră dedesubtul patului, sub care zăceau în fulgi negri de praf suluri de covoare jilave, descoperi în vatra sobei un borcan cu miere invadat de furnici și în sfârșit învârti din nou mașinăria ceasului și dezlănțui mica orchestră de sârme de pe scrin. Cuiul din stomac devenea din ce în ce mai lung.

„Mumii ambulante, mațe uscate“, ocărî el în gând pe bătrânele absente și mușcă dintr-o prună mușchiuloasă, prea actă. Apoi, plictisit de atâta așteptare, ieși din odaie, traversă curtea și intră în ceea ce numea „refectoriu“, cu gândul la azilurile de bătrâni și la internate.

Într-o odaie mare, văruită, dar cu tavanul zugrăvit în stilul unei vagi Renașteri, cu casetoane și rozete, de cârligul căruia atârna o lampă enormă de petrol cu multe stalactite de cristal, era întinsă la mijloc o masă lungă de stejar, cu stinghiile de jos tocite. La marginile ei, pe două fețe de masă înnădite, erau înșiruite zece tacâmuri, câte patru pe laturi și câte unul în capete. Odaia părea aproape goală din cauza mărimii și-a lipsei perdelelor, deși un perete întreg era acoperit cu un șal turcesc, peste care atârnau iatagane și pistoale, și un dulap voluminos astupa locul dintre cele două ferestre. Un pendul octogonal sfârâia într-un perete sub apăsarea greutăților de tuci legate cu lanțuri, rupte pe alocuri și înnodate cu sârmă.

Jim aruncă o privire disprețuitoare asupra mesei. Ultimele vestigii ale farfuriilor englezești și ale paharelor vechi de cristal dispăruseră înghițite de lăzi. Fețele de masă prea scurte, tocite de atâta spălătură, erau cârpite în ochiuri, la rândul lor iarăși cârpite, iar tacâmutrile nu semănau deloc unele cu altele. Cuțite și furculițe mici cu coadă de lemn sau de os se amestecau cu altele de alamă, mai rar de nichel, farfuriile plesnite de piatră groasă reprezentau diferite grade de evazare, iar paharele erau o adevărată colecție de recipiente, începând de la blocul greu de sticlă scobit în fațete până la feligeanul subțire poleit pe margini. Chiar și aceste epave casnice păreau bătrânelor demne de păstrat, deoarece acoperiseră fața de masă pe sub farfurii cu bucăți de hârtie albă.

O coardă lăbărțată de țiteră bătu în pendul o jumătate de ceas peste două, și în casă nu se mișca nimeni. Toată lumea decedase prin odăi și stăruia în recluziune și tăcere. Jim cunoștea bine încăpățânarea aceasta bizară, care ascundea pe fiecare în vremea prânzului, spre a simula pierderea noțiunii timpului și a ieși cât mai târziu cu putință din vizuină, dar acum, când sosise după o lungă lipsă, întârzierea i se păru afară din cale ursuză. Ieși din duhoarea de untdelemn rânced a refectoriului și se îndreptă spre bucătării, care se aflau în fundul trenului de case, între ultimul peron și gardul rupt al grădinii. Tanti Agepsina, econoama și chelăreasa casei, se prefăcu preocupată printre vasele unei bucătării scunde, ceea ce însemna că auzise pașii lui Jim.

— Hei! strigă acesta, ați adormit, ați murit? Nu mănâncă nimeni în casa asta de moaște?

— Ce-i, ce-i? tresări în chip prefăcut o femeie de vreo 50 de ani, cu fața pătrată, zbârcită și totuși lucioasă, cu gura subțire, rea, dar cu ochii caști și blânzi ai unei călugărițe. Era fată bătrână și i se zicea „domnișoară“.

— Mi-e foame, declară scurt Jim. Ori aduceți odată la masă, ori plec să mănânc în oraș!

— Bată-te să te bată! zâmbi cu afecțiune rigidă tanti Agepsina. Tot cu iuțeală ai venit, și zicând aceasta veni către tânăr și-l sărută ușor pe obraz, în chip de bun venit. — Se culcă găinile, iese luna și d-voastră nu vă mișcați! se scandaliză Jim.

„Domnișoara“ bolborosi câteva imprecații la adresa celor ascunși prin casă și, speriată de ora înaintată, începu să colinde pe la uși, ciocănind, zgâlțâind și țipând la pensionare.

— Ieșiți, frate, odată, că s-a făcut noapte!

Cea dintâi care ieși din odaia ei fu tanti Magdalina. Avea în lacrimozitatea ochilor și în strângerea buzelor o nemulțumire oprimată. Ea făcu cu mâna semn de dispreț în direcția celorlalte camere, voind să notifice lui Jim că așa își ducea ea amarul de ani de zile, răbdând și plângând în tăcere. Apoi apăru zâmbind cu noblețe, într-o toaletă schimbată de mătase cu multe cerculețe, dar foarte șifonată, tanti Fira, care zise lui Jim cu excesivă politețe, nu însă fără ușoară ironie:

— Vai, Jim, trebuie să ne ierți! Tu ești luminat și umblat și treci cu vederea tabieturile unor biete femei de modă veche…

Deschise în sfârșit ușa și tanti Ghenca, mai gătită ca oricând.

— Bine că v-ați trezit! zise ea înțepat, scoțând din cordonul lat al rochiei un ceas mic de aut, legat pe după gât cu lănțișor. Vai, dar nebune sunteți — izbucni deodată constatând ora — voi nu vedeți că e ceasul trei?! și punându-se în capul insurecției, porni războinic spre refectoriu, după ce făcu un semn autoritar către Jim: Hai, domnule!

Nu era decât actul întâi al unei comedii jucate de treizeci de ani. Actorul principal ședea ascuns în una din casele cu baldachin de tablă.

— Caterinoo! strigă tanti Agepsina de afară, bătând cu mâna într-un geam aproape astupat de vârfurile unui smochin, hai să mâncăm, Caterino, că e târziu!

La început nu se auziră decât niște tunete înfundate ca de bolovani rostogoliți de pe munte de piciorul unei capre sălbatice, apoi se deslușiră propozițiuni frânte, bombănite de mânie:

— Ce masă! Ce târziu! Parc-ați înnebunit! Au venit turcii! Vă treziți cu noaptea-n cap! De-abia ne-am sculat, și iar masă! N-aveți decât să mergeți la masă!

— Caterino, e trei! insistă „domnișoara“ obișnuită.

— Ce trei?! tună de astă dată vocea în prag, voi nu vedeți că n-a venit nici Popescu?!

Vorbind astfel, tanti Caterina, zisă și madam Popescu, fiindcă era măritată și singura cu bărbatul în viață, scobori treptele încruntată și autoritară. Când intră în refectoriu, cei patru insurgenți ședeau țepeni la masă, privind cu răbdare reprobativă fundurile goale ale farfuriilor. Pisicile miorlăiau agitate, frecându-se de picioarele scaunelor și arătându-și roșul cer al gurii. Baba Chiva, îmbufnată, le domolea cu evidente aluzii: „Ptruț, pisică, ai răbdare, că-n casa asta și-un dobitoc moare de foame“.

Tanti Caterina făcu un salut mic de recunoaștere față de Jim, fără să micșoreze presiunea aburilor ce-i fierbeau în gură.

— Ce vă pripiți așa, frate?! E devreme!

— E trei, reteză scurt Dante Alighieri, alias tanti Ghenca.

— Ce vorbiți?! se înspăimântă atunci tanti Caterina. Și schimbând repede tonul, își însuși indignarea obștească. Dar ce-așteptăm până acum? Dar voi n-aveți ceas să priviți? așteptați pe Țarălungă (adică pe dom’ Popescu, bărbatul ei)? Cine știe pe unde-și bea mințile?! Aduceți la masă, că ne-apucă noaptea!

„Domnișoara“ împreună cu baba Chiva se precipitară spre bucătării, precedate și urmate de ceata miorlăitoare a pisicilor.

Tanti Caterina se înfipse seniorială pe un scaun. Fața rotundă, masivă, deși cu vagi umbre de senilitate, era de o luciditate cvasiartificială, efect a îndelungi tratamente cu unsori alcătuite în taină din ceară, ulei de migdale și spermanțet. Rețele dese de vinișoare brăzdau umerii obrajilor, astupându-i cu plăgi roșii, ca la păpuși, dar cu toată această înflorire exterioară, expresia generală, ajutată și de ochii mici, serioși, era lipsită de feminitate. Obrazul ei de eunuc semăna cu un măr prea rumen pe dinafară și prea acru la mușcătură, și de bună seamă, având în vedere sterilitatea și lipsa afectivității, glandele ei interioare pluteau ca niște prune uscate într-un vin oțetit.

În curând își făcu apariția în cadrul ușii pelerina măslinie a tantei Mali. Bătrâna păși uscată și cu demnitate la locul său, zâmbind neutru la toată lumea și fără să trădeze nici o nemulțumire. Un miros de lumânare și de colivă se exala din rochia sa, ce părea de carton gudronat din cauza vechimii, și ochii ei vineți ocroteau cu religiozitate tacâmurile.

În clipa în care tanti Agepsina vâra o lingură galbenă de supă în castronul fumegător, spre a face distribuția primului fel, două persoane intrau tăcute pe ușa refectoriului. Erau Silivestru și tanti Lisandrina, cei mai tineri dintre bătrâni. Om ca de vreo 50 de ani, Silivestru, bărbat înalt și viguros, purta părul tuns mărunt ca o perie și o barbă pătrată, funinginos de neagră, și numai pe ici, pe colo argintată de câteva fire albe. Încruntarea ochilor penetrabili și încovoierea de plisc a nasului îi dădeau un aer mai degrabă ursuz și timid. El merse repede către masă, suflând pe nas câteva vorbe ininteligibile, și se așeză lângă Jim, căruia îi întinse mâna osoasă, întrebându-l simplu și mormăit: „Când ai venit?“ fără să aștepte însă vreun răspuns.

Tanti Lisandrina i se păru lui Jim suspectă. N-avea încă patruzeci de ani și era nemăritată, dar în colțul pleoapelor prea lungi tremura o sfială vinovată. Părul negru îi era împletit în coade groase în jurul capului, ca la fete, și fața prea fragedă și roșie îi era de stareță tânără. Păși tăcut, plecându-și molatic pleoapele și, ștergându-și buzele cu limba, asemeni unei pisici care a lins pe furiș lapte, se așeză pe un scaun, salutând cu modestie exagerată pe Jim și pe toți ceilalți, care lăsară capul în jos cu indiferență.

Tăcuți ca niște călugări în trapeză, toți comesenii mânuiau lingurile între farfurii și gură, pe diferite grade de înclinație deasupra mesei. Clipoceala tacâmurilor, zzomotul de sorbire se amestecau cu hârâitul pendulei, al cărui

lanț se prăbușea vizibil la răstimpuri. Silivestru ținea capul aproape deasupra farfuriei și înghițea supa în mișcări repezi, dezordonate, privind-o cu dușmănie și ștergându-și din când în când barba udată. Tanti Mali își păstrase dimpotrivă și pe scaun perpendicularitatea de plop și sorbea lent, cu satisfacție, conținutul lingurii, frecând apoi de câteva ori falca de sus asupra celei de jos, ca să biruie în dinții galbeni și rari duritatea boabelor de orez. Tanti Magdalina și tanti Fira înghițeau lacom și îmbujorate la față bucățile de pâine pe care le lăsaseră să se umfle ca niște bureți în zeama din farfurie. Numai Ghenca rămăsese galbenă și aspră în fața farfuriei, și scuturând lingura lua în ea, farmaceutic, cantități mici de lichid, pe care îl sorbea fără acustică, încet, obiectiv, protocolar.

Pe Jim clocotul acesta al gurilor îl irita de moarte. De greață, văzu noroi în toate farfuriile. Porci mari loveau cu râtul în tinicheaua unor găleți din care curgeau lături cu coji de pepeni. Un mascur mare ședea îngropat cu pântecul în noroiul unui șanț, și râtul lui sforăitor de mulțumire scotea bășici groase deasupra mocirlei. Jim vâri lingura silnic ca-ntr-o troacă în restul răcit al supei, și sub imperiul asociației de imagini o părăsi definitiv acolo.

— Am impresia — zise iritat și descărcându-și nervii în altă direcție — că nu dați de mâncare Iachii. Am găsit-o uscată ca o mumie și înfometată.

— De unde ți-a mai intrat și asta în cap — se oțărî Agepsina — că nu-i dăm de mâncare?! Mănâncă toată ziua și nu se mal satură!

— Nu cred eu asta, la asemenea vârstă lăcomia are nevoie de prea puține lucruri. Are o voracitate de găină uitată în coteț — ați înțeles? — ar face praznic dintr-un măr! — Cine ți-a spus dumitale poveștile astea, domnule? Sări înfuriată tanti Caterina, și vorba îi pulveriză supa din lingură; știu eu de unde vine asta!

În acest timp Silivestru privea încruntat fundul farfurici, iar Lisandrina, umilă, avea un mic râs de satisfacție în lumina ochilor.

— Ea singură mi-a spus — zise Jim — și nu e greu de văzut că nu minte.

— Jim — vorbi atunci tanti Fira cu multă distincție și calm afectat — cum se poate ca tu, om învățat și umblat prin lume, să bănuiești astfel de lucruri? Iaca e bătrână, uitată de Dumnezeu, a căzut în mintea copiilor. Se plânge la toți și ne ferim să o vază lumea, că ne ies vorbe. Nu trebuie să te potrivești ei și să dai de bârfit vecinilor.

Tanti Mali, fata septuagenară a Iachii, aproba tocmai din cap, zâmbind cu onctuozitate episcopală, când Silivestru, fără să-și ridice ochii din farfurie, zise aspru și fără putință de replică:

— Nu dați de mâncare Iachii!

— Ei! interveni acru Ghenca, dă-i și dumneata apă la moară! și să zicem că e așa! Iartă-mă, Doamne! și-a trăit traiul, și-a mâncat mălaiul. Decât așa viață, lipsă! Mai bine s-ar îndura Dumnezeu și Maica Domnului s-o ia odată, să se odihnească și oscioarele ei!… Mâncarea pentru ea e crimă — așa să știi dumneata, domnule — că-i lungește canonul și n-o lasă să-nchidă ochii.

— Iaca — vorbi Silivestru cu aceeași asprime sentențioasă și ironică, spre Jim, fără să privească pe ceilalți — n-a știut să strângă bolovani în ladă după ce și-a împărțit boarfele urmașilor, și de aceea se usucă acum ca keops în piramidă. Dacă ar fi dat sfoară că în lada cu pietre mai are galbeni și scule de aur, ea ar sta azi în capul mesei, pe scaun cu roate, și dumnealor i-ar săruta mâna pe rând, cum făceau acum treizeci de ani, când Iaca, crezându-se pe sfârșite le-a împărțit cu mâinile ei banii, argintăria, care coclește acum pe fundul scrinurilor. Dumnezeu o pedepsește să se zgârcească de bătrânețe într-o cutie veche, cu mațele făcute coarde de vioară, ca să vadă cu ochii ei pe fetele fetelor îmbătrânind în sculele ei.

Urmă o tăcere apăsătoare, măsurată de clinchetul furculițelor, apoi Ghenca, afectată de câte ori venea vorba de vârstă, explodă:

— Bine că ești tu tânăr!

— Ați început iar să dezgropați morții, zise supărată tanti Caterina. Întotdeauna scandal la masă!

Magdalina, cu ochii plângăreți, făcea semne disperate lui Jim să închidă discuția. Tocmai atunci se auzită ștersături de picioare la ușă, și dom' Popescu apăru pe ușă cu melonul pe-o ureche.

Având în vedere aprinderea feței și tulbureala ochilor șireți, nu mai încăpea îndoială că era „cu chef". Toate femeile își făcură semne repezi de prudență, iar Caterina zise în șoaptă:

— Tăceți din gură, că iar a venit afumat.

— Bine v-am găsit, „fetelor"! salută galant dom' Popescu. (Surprins.) Ce, v-ați și așezat la masă?!

Deși tanti Caterina recomandase prudență, fierbând ca de obicei pe loc, răspunse cu umor:

— Doar nu era să așteptăm pe pașa de la Vidin!

Popescu înghiți saliva jignit.

— Dă-mi voie! Ce vorbă e asta, pașa de la Vidin? Așa mă primiți d-voastră, vasăzică?! Târa vorba nazalizând-o, dar era liniștit și plin de demnitate.

— Privește ceasul, domnule, înainte de a vorbi.

Patru zbârnâituri scurte căzură una după alta într-un sfârâit precipitat.

— Nu privesc eu râșnița d-voastră ruginită. V-am spus să vă luați un ceas ca lumea. Scoase din buzunar ceasul său, spre a demonstra că nu era târziu, dar, observând ora, îl lăsă să cadă la loc, decretând: E devreme! Când dădu să se așeze în capul mesei, observă pe Jim. Hei, lume nouă, îmi pare bine, mă bucur! Dar când veniși, nene? Aduceți, frate, o sticlă de vin, să beau în cinstea noului-venit.

Caterina, Magdalina și Agepsina făcură semne repezi babei Chiva, care se pregătea să se repeadă la pivniță, de a nu se mișca.

— Nu mai este vin, domnule, s-a isprăvit! Pe unde ai fost tot vin ai băut…

— Cum nu mai este vin?! N-am pus eu alaltăieri cinci sticle pe lada cu nisip? și dom' Popescu se sculă să meargă singur în pivniță.

— Nu se poate, domnule — ordonă imperios Caterina — noi nu bem vin.

— Așaaa! nu beți vin! foarte bine! beau cu și cu Jim! vreau să mă bucur de sosirea lui!

Ca să curme conflictul, Jim declară că nu bea alcooluri, și Popescu se reașeză cu greu la masă. Apropiindu-se mult de tânăr, lângă care ședea, îi zise confidențial și didactic:

— În fond, ele au dreptate. Alcoolul vatămă organismul. Dacă vrei să ai putere de muncă, ascultă-mă pe mine, să bei apă. Apa e cel mai bun aliment și medicament. Doctorul Kneipp vindecă cu apă toate boalele.

Gura îi mirosea a vin ca o vrană de butoi. Lui Jim nu i se păru deloc îmbătrânit, poate și din cauza părului roșcat. Obrazul îi era rumen și sănătos, mustața adusă caligrafic peste buză. Era același om pașnic până și în vițiul capital, cicălitor, didactic și în fond pasiv și răbdător. După o săptămână de regularitate casnică dispărea deodată timp de douăzeci și patru de ore. Când reapărea, ziua sau noaptea, „dezgropa morții". Făcea teorii medicale sau politice, dojenea și sfătuia pe toată lumea și voia veselie și tinerețe în casă. Deșteptat din blajina beție, petrecea zile întregi de pocăire, făcând grădini de zarzavat în toate colțurile ogrăzii, reparând ușile

și ulucile, tăind lemne și bineînțeles justificând aceste acțiuni printr-un principiu de muncă igienică, expus îndeosebi la masă. Apoi iar dispărea, iar grădinărea și așa mai departe. Acest ritm de viață devenise necesar întregii familii, și un dom’ Popescu „neafumat“ n-ar fi avut nici un haz. Când asceza era prelungită prea mult, dădea naștere deopotrivă la reproșuri din partea neveste-si Caterina, care zicea: „Îmi stă toată ziua pe cap! Nu-i d-a bună! Pesemne c-a intrat în anul morții!“ și-l gonea pentru ca să-l poată certa la întoarcere.

— Bine, frate — observă indignat dom’ Popescu — viu obosit și flămând acasă și nu-mi dați nimic de mâncare? Aduceți la masă.

— S-a adus și s-a isprăvit. Cine întârzie, lingura de gât! zise sever Caterina.

— Dați-mi voie, ce înseamnă asta? Vă așezați la masă înaintea mea? Ce fel de respect aveți față de mine? Nu sunt eu capul familiei, n-am eu răspunderea d-voastră în fața legilor? Nu semnez eu contractul de închiriere și toate actele care vă privesc?

— Dacă ești capul familiei, să vii devreme la masă, avertiză Ghenca.

— N-o să stau toată ziua cu masa întinsă… bombăni Agepsina, cotrobăind prin dulap.

— Mă rog — se miră dom’ Popescu — câte neveste am eu? E harem aici, sau ce e? șapte femei împotriva mea?!

În loc să-i ia apărarea, Caterina îi dădu lovitura de grație.

— Taci din gură, vulpoi bătrân, să te duci să mănânci unde-ai fost până acum.

Fiind învins în lupta dreaptă, dom’ Popescu se refugie în filosofie.

— Jim, ascultă vorba mea. Femeia este ființa cea mai slabă la minte. N-ai văzut găina? Cocoșul bate mândru din pinteni cu creasta în sus, și găinile aleargă căpiate, cârcâind cu ouăle în ele. Uite-așa mă cârcâiesc dumnealor pe mine de treizeci de ani! Bagă de seamă când te-nsori, Jim, să nu iei cârcâiala în casă. Mai bine rămâi ca Silivestru! Dumnealor nu întreabă: „Unde-ai fost Popescule, ce-ai lucrat, Popescule“! numaidecât (imitând răstirea Caterinei): „Acum se vine? Să te duci de unde-ai venit! Vulpoi bătrân! facu-ți și dregu-ți!“ (Persuasiv.) Bărbatul nu trebuie să stea în casă. Trebuie s-alerge, să afle. Tragi cu urechea de ici, prinzi de colo, bei un păhăruț de vin, te-mprietenești cu oamenii și îți faci treburile. Inițiativă! Trebuie să ai spirit de inițiativă!

Deși nu cam înțelegea ce fel de afaceri făcea dom’ Popescu, care era pensionat, ca să aibă atâta nevoie de inițiativă, Jim se prefăcu că-l ascultă cu multă atenție, ceea ce pricinui retardatarului deosebită plăcere.

Când tanti Agepsina puse înaintea lui dom’ Popescu friptura, sub cuvânt că celelalte mâncăruri erau reci, acesta protestă:

— Iar carne, frate! Mereu carne! Carne și iar carne! Nu-mi trebuie otravă. Eu vreau vegetale. D-aia s-a zgârcit pielea pe d-voastră. Vă pândește guta.

— Neam de neamul nostru — declară Ghenca solemn — a mâncat carne și a trăit și mai trăiește, Mănâncă dumneata ierburi ca vacile, și să dea Dumnezeu să ai câte zile a avut Iaca.

Popescu nu se dădu învins.

— Vegetalele crude au vitamine, scrie și-n *Universul,* demonsttă el. Dă-mi o ceapă, fiindcă-i radioactivă, un usturoi, că are arsenic, un măr cu coajă, fiindcă conține valeriană. Astea vreau eu, cucoană, nu hoit.

— Ei bine, na iarbă și adă încoace carnea! și zicând aceasta, tanti Caterina aruncă în fața lui dom’ Popescu două cepe mari, crude și-i trase de dinainte farfuria cu friptură.

Dom’ Popescu rămase deconcertat, dar sfărâmând ceapa cu mâna, încercă totuși s-o mănânce în silă. În curând, însă, începu să devasteze cu furculița porțiile vecinilor, așa încât i se înapoie friptura cu concluzia:

— Ei vezi, domnule, că nu te mulțumești cu iarbă?

— Fiindcă m-ați obișnuit rău d-voastră — se scuză Popescu — și nu vreți să-mi faceți alt regim.

— Domnule — schimbă el deodată vorba, adresându-se lui Jim, în om curios — ai fost în Italia, vasăzică! Ia spune-mi, domnule, și mie: Ce-i cu Mussolini? Luat repede, Jim rămase încurcat.

— Vezi — îl impută celălalt — cum sunteți d-voastră, ăștia tineri, generație nouă, de! Păi dumneata n-ai spirit de inițiativă? N-ai putut să tragi cu urechea, să vezi ce și cum?

— Lasă omul în pace! interveni grav Silivestru.

— Ce să las în pace? izbucni atunci dom’ Popescu indignat. Ce să las în pace? parcă pe d-voastră, care vă pretindeți intelectuali, vă doare inima de țara asta cum mă doare pe mine? Un Mussolini ne trebuie nouă, m-ați înțeles? și zicând astfel, plesni dictatorial cealaltă ceapă.

Moara pornise. De acum toată lumea se aștepta la o lungă disertație politico-sociologică, în care orice moment istoric era determinat prin

raportul a patru factori constanți: englezu, ameticanu, neamțu și rusu. Ceea ce se și întâmplă.

— Americanu, domnule, are inițiativă și-o să ne distrugă. De mic copil el pornește la lupta pentru existență și se călește în viață. Vinde jurnale, face, drege și ajunge ca Ford. Da dumneata ce faci, cucoană? se adresă dom’ Popescu către tanti Ghenca, al cărei zâmbet sarcastic îl supăra mai cu seamă — cu ce-îi justifici dumneata existența pe pământ?

— Da’ dumneata ai vândut jurnale când erai copil, domnule? îl provocă Ghenca.

— N-am vândut, că n-am avut părinți luminați să mă ia de mână și să-mi zică: „te-am făcut, te-am crescut, acum du-te și agonisește-ți pâinea“! Vorba este, ce faceți d-voastră ca să aveți dreptul să vă așezați la masă și să-mi cereți socoteală mie, care muncesc? Eu înțeleg așa: muncești, mănânci, nu muncești, nu mănânci, rabzi!

— Ești bolșevic, domnule! îl denunță atunci tanti Fira, ca să-l ațâțe.

— Sunt bolșevic, cucoană, când e vorba de muncă, sunt bolșevic! Când stai toată ziua ca o cloșcă, cum faci dumneata, nu-ți dau voie să te așezi la sfânta masă și să pui mâna pe sfânta pâine. Și zicând aceasta, dom’ Popescu puse într-adevăr mâna pe bucata de pâine de dinainte, dar rămânând nesatisfăcut de ea, întrebă intrigat: Dar de unde luați voi pâinea asta de e așa îndesată?

— Ești sătul și nu-ți place nici pâinea! îi tăie apa de la moară Agepsina. De la Gagel, de unde vrei s-o luăm?!

Acum intră în joc factorul neamț.

— De la Gagel? Luați pâine de la neamț, vasăzică! Bravo, cucoană, dați-i înainte, dați-o de râpă, mama ei de țară, că atâta așteaptă neamțu și cu americanul! Nu-mi trebuie pâine frământată de mâini străine, cucoanelor, m-ați înțeles?! Trebuie să învățăm odată să trăim prin noi înșine, cum a zis Brătianu. De mâine încolo să-mi faceți numai mămăligă.

Dom’ Popescu continuă să deplângă astfel destinele patriei, asmuțit de cele șapte femei, dar Jim, simțindu-se obosit, se ridică de la masă și ieși. După el venită Silivestru și Lisandrina, apoi tanti Mali, care se strecură pe portița din fund, așa încât dom’ Popescu rămase numai între câteva femei, pe care căută să le câștige la doctrina sa.

În cei câțiva pași pe care îi făcură împreună prin curte, Silivestru întrebă posomorât pe Jim:

— Și acum ce-ai de gând să faci? Ai venit să te îngropi aci sau ce?

Și, cum Jim nu știa ce să răspundă, încheie ironic:

— Ferește-te de molii și de igrasie cât mai ești tânăr! Pentru mine e prea târziu.

Și cu aceste vorbe puse mâna pe clanța ușii sale.

Jim se închise în odaie și frunzări cărțile până ce se-ntunecă. Oboseala călătoriei sale se lăsase acum în oase și se gândi cu silă la ideea de a se mai duce la masă cine știe când. Întoarse cheia în ușă și se dezbrăcă în lumina lunii. Nici o lampă nu era aprinsă pe nicăieri, și curtea părea pustie. Numai un miros suav de regina-nopții adia dinspre straturile de flori, udate de curând.

Jim se întinse pe pat, cu mâinile sub cap. În liniștea părăginită a curții nu se auzeau decât greierii. Scârțâiau pretutindeni ca într-o miriște, tăind sârme subțiri cu ferestraie minuscule. Țârâituri limpezi și scurte răsăreau aci în sobă, aci în scrin și chiar în peretele de lângă pat. „Gri-gri-gri-gri“, se auzea printre scândurile dușumelelor, și de departe, din curți, alte ferestraie răspundeau: „gri-gri-gri-gri“. Țârâiturile erau așa de numeroase și subțiri, încât lui Jim i se păru că stelele scârțâiau astfel tremurând pe firmament. Câmpurile străbătute cu trenul pe înserat îi fulgerau pe dinainte. Nu-i trecuse încă hurducătura, și în prima somnolență simți bătându-i în tâmple zdupăitura ritmică a roților. Imaginile se amestecau în nebuloasa ochilor. Domnișoara cu breton purta pelerina măslinie a tantei Mali, dom’ Popescu, cu melonul pe cap, dormea în tren, cu capul în brațele ei, Iaca era pusă în rețea la bagaje, iar văcarii mânau spre sate turme de pisici negre. Sfeșnice mari de argint purtau procesiuni de lumini fumegătoare de-a lungul unei alei incomensurabile de abis, și Jim putu să citească, în ultima cădere sub aripile negre ale somnului, în scriere de flăcări: „Vei trăi vârsta de 150 ani și vei lua pe fata Lenuța“.

IV

LOLA, **DORA Și MEDY**

A doua zi Jim sări în sus, deșteptat de cotcodăcitul alarmat al găinilor, speriate cine știe de ce. Ceasornicul de pe scrin, uitat cu limba muzicii la ora nouă, cânta mărunt din țiteră prăfuitul vals.

Jim se simți sănătos și tânăr ca un arc. De bucuria pe care soarele i-o aprindea în artere, făcu o săritură atletică peste tăblia de fier a patului și căzând în fața oglinzii emise din toată adâncimea gâtlejului, baritonând, primele note ale marșului din *Aida*.

Nu era închipuit și nu se credea frumos, dar un instinct de conservare fizică îl făcu să-și umfle bicepșii și coșul pieptului și să fandeze plastic cu piciorul drept înainte, pentru a obține maximul de volum al pulpei. Era îmbrăcat americănește într-un combinezon de crep, ceea ce-i dădea aerul unui sportiv. Ca să-și atenueze puțin trepidația sângelui, începu să facă figurile gimnastice din Mon systeme. Se răsuci din șale cu mâinile în sus, de jur-împrejurul bazinului, se lăsă, îndoind genunchii, pe vârful picioarelor, cu pumnii strânși, fandă înainte, înapoi, la dreapta și la stânga. Încheieturile îi trosneau, dându-i o senzație de liberare a membrelor. Când vru să se așeze pe spate, spre a încerca în aer suplețea picioarelor, praful din covoarele vechi ale tantei Magdalina îi înecă răsuflarea. Vru să-și încerce puterea brațelor rezemându-se cu toată greutatea trupului pe speteaza unui scaun, dar acesta trosni așa de tare, încât, spre a evita un accident, Jim renunță și se mulțumi să boxeze arcurile desfundate ale canapelei și pernele din pat.

Încălzit de mișcare, Jim se îndreptă spre lavoar să se spele. Îi trebuia apă multă, un lac, un bazin, o baie largă de porțelan cel puțin, să se simtă năvălit de apă până și-n nări și-n urechi, să simtă înțepătura deasă a dușului rece. Casa cu molii n-avea însă asemenea instalații moderne, pe care tanti Ghenca le disprețuia, zicând: „Iaca și bunicul au trăit și fără baie în casă și a fost bine! Ați venit dumneavoastră mai cu moț!“ Ibricul conținea atâta apă cât să-și stropească obrazul, adică, în termeni patriarhali, să se spele „pe ochi“. Zărind pe baba Chiva prin curte, Jim îi făcu semn.

— Adu-mi apă, Chivo, îi zise el, când aceasta intră râzând prostește de costumul lui.

— Păi n-ai apă? Ce-ți mai trebuie alta?

— Îmi trebuie apă multă, nu pe fundul ibricului. Apoi, iluminat de o idee genială: — Să-mi aduci stropitoarea plină cu apă rece.

— Ce stai de vorbești? se scandaliză baba. Cum s-aduc eu stropitoarea în casă?

— Să mi-o aduci, că altfel nu e de trăit cu mine!

Baba ieși crucindu-se și mirându-se cu un „Maica ta, Cristoasel““ de acest bizar capriciu. Peste câteva minute apăru însă cu apa, intimidată oarecum de a fi complice la o astfel de trăsnaie. Intenția ei evidentă fu de a aștepta lângă prag consumarea faptei, dar Jim o învârti pe ușă afară și întoarse cheia în broască. Stătu puțin să se gândească, fiindcă nu vedea încă modul de întrebuințare. Să atârne stropitoarea de cuiul din tavan și apoi să-i dea înclinare deasupra capului, n-avea nici cu ce-o lega și îi era teamă să nu se surpe cumva tavanul. Să toarne apa în lighean, ligheanul era prea mic. Alese soluția cea mai simplă. Puse ligheanul în mijlocul casei, acolo unde covorul i se părea mai prețios tantei Magdalina, intră cu picioarele în el, se dezbrăcă de combinezon și, ținând stropitoarea cu mâinile întinse deasupra capului, lăsă să-i curgă peste față, ceafă și de-a lungul trupului firele reci ale apei.

Jim ieși din baie înviorat ca un armăsar tânăr tăvălit prin iarbă, dar odaia tantei Magdalina nu era pregătită pentru instalații de genul acesta. Apa căzută mai toată pe Jos se îndrepta în râuri repezi pe sub pat și scrin, și din cauza udăturii dușumeaua mirosea a colb plouat.

Ca să-și salveze tălpile din mlaștină, Jim se urcă în pat, și acolo, în picioare, fredonând aria din *Jeannine*, își continuă toaleta, privind în oglinda ce era atârnată pe peretele dimpotrivă, deasupra scrinului. Își linse părul cu peria neted peste cap, își înnodă cravata și puse costumul de stofă *Burberry*, a cărui culoare aspră de frunză uscată îi dădea o siluetă foarte londoneză. Deși bine așezate de cu seară pe umărul unui scaun, hainele îl nemulțumeau prin mirosul de naftalină ce-l luaseră din odaie. Când replica din oglindă a persoanei sale i se păru satisfăcătoare, făcu un calcul vizual și sări cu tălpile drept în pantofi, spre a evita umezeala. Tanti Magdalina s-ar fi îngălbenit ca de priveliștea unei crime dacă l-ar fi văzut cum își cufundă piciorul în inima fotoliului dezacordat ca să-și lege șireturile la pantofi. Din fericire, însă Jim avu vremea să părăsească locul crimei înainte de venirea cuiva și să se refugieze în „refectoriu“. Acolo pahare cu resturi de lapte, cești de cafea, fărâmituri de pâine prăjită risipite pe masă trădau reuniunea matinală a celor din casă.

Același simț de igienă corporală, care îl făcuse pe Jim să transforme odaia de dormit în sală de duș, îl dezgusta aici la vederea mesei cu resturi de mâncare, deși șalul turcesc de pe perete, iataganele și un dulap de nuc dădeau încăperii oarecare eleganță arhaică. Voia pereți netezi, luminați din colțuri de sub plăci ascunse de sticlă, fotolii confortabile de nichel, foarte înclinate pe spate, ca scaunele de clinică, mobile joase, masive, geometrice. Aștepta dejunul adus pe o *table à roulletes* din planuri de cristal gros, în boluri și recipiente masive și cu tacâmuti neprevăzute și decorative ca niște instrumente chirurgicale. Voia, firește, o subretă în stilul mobilei: tunsă mărunt, cu fața ovală de porțelan de Saxa, în uniformă de satin fin negru și cu ciorapi negri așa de metalici, încât mâna să alunece cu gândul pe ei ca pe rezemătoarea de nichel a fotoliului. Aprins de asemenea deziderate de lux igienico-estetice, nu putu decât să deteste apariția babei Chiva cu un pahar de lapte cu cafea, pe care scria: „Suvenir din Călimănești“, pus pe o tavă de tablă ruginită.

— Ți-am adus niște ouă — zise baba Chiva — că știu că n-ai mâncat aseară.

— *Oeufs à la coque?* declamă Jim glumind.

— Cum le coc? Le fierb, nu le coc! Rămase nedumerită baba.

— Ah, babă Chivo — continuă el mai mult pentru sine decât pentru babă — când o să fiu eu servit cu mare ceremonial pe platouri de argint: sandwrch-uri savant combinate de barmani în smoching și subrete în *lamé*, după rețete de laborator, bunăoară:

Changez la tartelette avec du jambon en morceaux, remplissez avec de la fondue, cayenéez; gratinez à la salamandre. Laitance de hareng salé, hachée avec des noix et de la pomme reinette.

Vreau niște *tartelette* inedite, pricepi, niște *canapés* absurde!

— Vorbești de canapea? Zise aiurită baba Chiva. A scos-o cucoanele, că era plină de ploșnițe.

Jim sorbi laptele dintr-o înghițitură, râzând, și trimise pe babă să-i aducă cheia lacătului de la magazie. Când avu cheia, o luă spre fundul curții, unde lângă cotețele de păsări se aflau trei șoproane închise cu porți late, prevăzute cu mari răsuflători. Unul din ele servea drept hangar “mașinii” sale. Trase cu zgomot ușa grea și privi din prag înăuntru, unde între mormane de lemne de fag pentru foc staționa un minuscul „Peujeot“ prăfuit. Abia apucă să pună mâna pe clanța cupeului, și o cloșcă năpârlită țâșni de pe fotoliul de piele, umplând curtea de vaiete și cotcodăceli. Jim

aruncă cu un lemn după ea și scoase din inima caldă încă a pernei trei ouă gălbicioase și mânjite.

„Mașina“ lui Jim era, în fond, o hodorogitură lovită și zgâriată, cumpărată pe nimic și în rate de la un prieten. Dar scundă și solidă, rezista în chip uimitor la toate experiențele, mergea mărunt ca o broască-țestoasă, ieșea nevătămată din hopuri și se hrănea cu benzină puțină. Deși rușinat de înfățișarea ei mizeră, Jim o bătu cu familiaritate pe pneuri și o ciupi amical de claxon. Timp de o jumătate de ceas o supuse unui minuțios examen medical. Ridică un capac să vadă cilindrii, inspectă bateriile și radiatorul, vâri capul sub șasiu și puse la încercare trăinicia caroseriei, se sui la volan și pilotă roțile pe loc, cu picioarele înfipte în pedale. Convingându-se că măruntaiele mașinii erau intacte, își scoase haina de pe el și procedă la lubrificare, trimițând în același timp pe baba Chiva, cu un bidon, să-i aducă benzină de la un depozit din apropiere.

Un ceas mai târziu, cei șase cilindri pocneau repede în magazia de lemn, spre îngrijorarea regală a cocoșului. Jim porni cu jucăria lui spre poarta deschisă de babă, săltând în sus din cauza bolovanilor. În mers dărâmă un leandru înfipt într-un hârdău la ușa tantei Caterina.

— Fi-ți-ar mașina afurisită! blestemă aceasta din dosul perdelei, dar Jim ieșise în stradă.

Trecu claxonând pe lângă prispa bisericii, ocoli rondul fără iarbă din piață și se îndreptă spre Lucaci cu intenția de a merge în centru…

„Ah, gândea Jim, de-aș avea un „sport“ elegant, un Renault măcar, un Mercedez Benz tip „Stuttgart 260“, un Stoewer 8 cilindri tip kabriolett, ori un Graham-Paige, galben, enorm și turtit ca o șalupă, alergând silențios pe asfalt, *sans bruit et sans heurt*.“

Și se vedea înfundat aproape cu totul în moalele capitonaj, monoclat sub pălăria de fetru gri și manevrând neglijent volanul, cu o mână vârâtă pe jumătate într-o mănușă „Nicolet“. La pârâitul surd al pneurilor, fetele ar fi întors capul cu invidie, dar el le-ar fi privit flegmatic, ca prințul de Walles. Tocmai când îi era visul mai dulce și mașina Graham-Paige se transformase într-un Sumbeam de curse, verde și lung ca o torpilă, un stop îi tăie calea și un agent de circulație imită cu emfază înaintea sa niște semnalizări savante de polițist german. Frână scurt și rămase între celelalte automobile, ca un cărucior de copil printre locomotive Maffei.

După trei ani de lipsă din țară, Bucureștii i se părură uimitor de modernizați. Numeroase construcții moderniste presărau orașul cu punți de

vapor și cuburi albe. Palatul Asigurării Generale se ridica în chipul unui masiv de sare babilonică spre cer, transformând bulevardul, împreună cu palatele Ciclop și Lido, în arteră de mare metropolă. În josul peretelui drept și amețitor al enormului turn, scundele clădiri vecine păreau barăci de scânduri. Micul zgârie-nori în fier și blocuri de piatră al Palatului Societății de telefoane aruncase pe porțiunea strâmtă a Căii Victoriei o umbră de Broadway. Ferestrele scunde și late de cabină de vapor, planurile suprapuse, cu acoperiș plat, barele de fier alb, suprafețele colorate în terrasit cafeniu sau albastru, vitrinele enorme înconjurate cu plăci de sticlă colorată, barurile automate, toate acestea erau elementele unei lumi noi, iubind spațiul alb, igienic, interiorul marmorean al unor terme simplificate, sticla, nichelul, lemnul neted, neornamentat, lumina prelingându-se pe pereți. În acest decor de monumente geometrice, mijlocul de locomoție cerut de ochi era Lincolnul spațios, corespunzând în severitatea lui mecanică vechiului landou.

Mai mult din curiozitate decât din nevoie, Jim stopă în fața automatului „Presto“. Luciditatea ghețoasă a interiorului îi dădu fiorul intrării într-un bazin translucid. Coloanele de aluminiu, decorațiile pe sticlă, mesele de cristal, scaunele de nichel păreau piesele unui laborator luxos. Îndărătul unor sicrie mari de sticlă, aburite de intestinele unui frigider, grațioase infirmiere în uniforme verzi împărțeau în boluri groase felurite licori. Jim se opri în fața unei etuve de porțelan și metal emailat în care se conservau câteva varietăți de înghețată. Prezentă grațioasei subrete fișa, și aceasta, luând între degetele ei subțiri, cu unghii lăcuite, un instrument de metal semănând a lingură sferică și a forceps, îl introduse într-o urnă congelată, închisă ermetic, ca un safe. Bolidul de gheață nu i se păru însă lui Jim la înălțimea recipientelor ce-l conținuse, dar spre a privi cât mai mult în ochii albaștri ai subretei, îl consumă încet, rezemat de aripa de sticlă a contoarului.

Zărind ușa unei cabine de telefon, Jim se instală curând după aceea înaintea aparatului și căută adresa Dorei, singura cu telefon dintre cele trei prietene pe care dorea să le vadă. Când ajunse cu degetul în dreptul numelui Schulz (tatăl Dorei era medic, austriac de origine), ridică receptorul de pe furcă, combină numărul și așteptă.

— Aloo! se auzi un glas pițigăiat, pierdut în depărtare.

— Alo! Mă rog, domnișoara Schulz? Inima îi bătea cu emoție.

— Chiar dânsa!

— Așa? Aci sunt chiar eu!

— Chiar cine? Alo! Mă rog, cu cine doriți să vorbiți?

— Chiar cu tine!

— Cine ești? zise înciudată convorbitoarea.

— Jim imită glasul spicheriței de la postul radiofonic:

— A-tențiune! Se transmit salutări de la Jim prin doză electromagnetică!

— Jim! Ce bine-mi pare, ce bine-mi pare! se auzi glasul afectuos al fetei, și un zgomot surd de tropăituri pe dușumea. Vino la patru la Lola! Neapărat! Vine și Medy!

— La patru? Bine! Și Jim anunță iar rar: A-tențiune! Emisiunea s-a terminat. Se va reîncepe la orele patru cu următorul program: Lola, Dora și Medy!

Apoi ieși din bar, se urcă în mașină și porni vesel spre bulevard, încercând să concureze în viteză cu un tramvai electric.

La orele patru și un sfert academic, Jim sună la ușa marchizei de fier a casei din str. Toamnei, și, ca să fie mai sigur, butonul părându-i-se înfundat, bătu cu degetul în geam. După câteva clipe o umbră se ivi din dosul sticlei mate și o cheie se întoarse repede. Medy apăru roșie la față în prag.

— Eja, Eja, Eja, alala! strigă Jim, bătând militărește călcâiele și făcând salutul fascist.

Medy repetă salutul și întrebă ceremonios:

— *Come state, ilustrissimo, preziosissimo, pregiatissimo, amabilissimo, signor cavaliere?*

— *Benissimo, giocondissimo, e poverissimo!*

Amândoi pufniră de râs, reamintindu-și orele de la cursurile lui Ramiro Ortiz.

— Medy — zise Jim, luând pe fată de mână și expunând-o ca pe o candidată la un concurs de frumusețe — Medy, de ce nu-ți tunzi odată părul? Până când ai de gând să pastișezi pe mama lui Ștefan cel Mare? Când ai să renunți la comerțul de frânghii?

Într-adevăr, cozi mari, negre, strâns împletite, se învârteau în jurul capului fetei în chip de calotă, spre a scoate cât mai mult cu putință goliciunea tâmplelor. Nu-i ședea însă rău. Fața sănătoasă, cu obraji plini și ochi în migdală, trupul pietros ascuns în rochia de stofă austeră erau de domniță tânără, zugrăvită în biserici. Medy — fată de provincial conservativ din Constanța — își lămuri tristă situația:

— Nu pot să mă tund, Jim… Nu mă lasă tata.

Din marchiză trecută într-o săliță ocupată aproape pe jumătate de un larg divan, pe chilimul căruia zăceau aruncate cursuri litografiate, pantofi, rochii și caiete. Un zgomot ciudat se auzea din încăperea de alături: lovituri înfundate în dușumea, clinchet de fierărie, și din când în când un glas cunoscut de fată strigând *touché*, după care urma o scurtă încetare a oricărui zgomot.

— Dora și cu Lola — explică Medy lui Jim intrigat — își fac lecția de scrimă. S-au înscris la Educația fizică. Poftim de le vezi!

Jim intră. Într-o odaie largă, fără nici un covor pe jos, în costume sumare și cu măști negre de sârmă pe obraz, două fete fandau ritmic cu tălpile pe parchet, retrăgându-se și înaintând, cu mâna stângă în sus, în vreme ce cu mâna dreaptă încrucișau floretele flexibile, lovindu-le des în garda semisferică.

— Halt! ordonă Jim din prag, Măștile și frigările jos!

Una din fete puse mâna la inimă în semn de: „Vai, cum m-am speriat!“

Amândouă încetară ostilitățile și-și scoaseră măștile. Dora făcu câteva fandări în direcția lui Jim, înfigându-i ipotetic nasturele floretei în piept, până când, exclamând *touché*, Jim dădu ochii peste cap, simulând decesul.

— Ce e asta pe voi, n-aveți rușine? le mustră el, dar apoi, privindu-le mai bine, exclamă sincer: Dar știți că vă șade bine?

Și pentru ca să aibă perspectivă le făcu semn cu mâna să se dea câțiva pași înapoi, ceea ce ele executară cu docilitate.

Fetele erau foarte drăguțe. Dora era îmbrăcată într-un fel de pijama scurtă de scrimă, un *Fech-tanzug* de *crêpe-satin* albastru, încheiat rusește la gât, și cu pantaloni scurți de boxeur, care lăsau complet goale gambele zvelte, bronzate și foarte arcuite. Avea sandale romane în picioare. Tunsă mărunt băiețește, cu cărare, sclipea ștrengărește din ochii negri ca un cărbune ud, și, umflându-și obrajii, tropăta pe loc, asemeni alergătorilor.

Lola era mai înaltă și mai placidă. Avea părul lung, ondulat rafaelitic până la umeri, și așa de blond, încât părea alb. Ochii erau palizi ca ametistul, iar ovalul prelung și roz al feței și ondulozitatea de plop a trupului o făceau vaporoasă. Îmbrăcată cu un pulover de lână albă și chiloți bufanți de satin negru, strânși cu șireturi deasupra genunchilor, lăsa să i se vadă subțierea dreaptă a picioarelor de la jaret în jos. Râsul ei era mai rezervat, și din clătinarea lenevoasă a șoldurilor se putea deduce o mare și rece mândrie de sine.

— Michey Muse! o porecli Jim, cu degetul spre chiloții de satin.

Dora, nemaiputându-și domina neastâmpărul, începu să frământe parchetul cu picioarele și să arunce înspre obrazul lui Jim câte o figură de box. Acesta o apucă, în râsetele tuturor, de mijloc, o ridică pe sus, în vreme ce ea agita picioarele ca o muscă picată în apă, și o aruncă ușurel pe o sofa:

— Ești nebună ca Dolly Haas!

Dora râdea din toată inima, fără supărare.

Cele două fete goniră apoi pe tânăr în sală, de unde smulseră în grabă rochiile și se baricadară, chicotind, în odaie, ca să se îmbrace.

Rămas cu Medy, care părea puțin cam indispusă de a nu fi fost și ea eroină a jocului, Jim răsfoi cursurile risipite pe canapea.

— Dar ce-nvățați voi aci? întrebă el pe Medy (fetele erau studente la Litere).

— Dăm examen la Mihalache Dragomirescu și nu ne intră în cap deloc Știința Literaturii.

— Ce spui? Las', că vă-nvăț eu ce să faceți!

Lola și Dora reintrară, prima în rochie lungă aeriană de voal, ce-i dădea un aer de păpușă solemnă, a doua în rochie de jersey cu bretele. Lola aducea totodată o tavă cu dulcețuri și pahare.

— Ia să văd — zise Jim pedagogic, mestecând dulceața de zarzăre verzi — cum stați cu tricotomia. Bunăoară, cum este *avântul* din *Somnoroase păsărele* din punct de vedere al intensității?

— *Sublim!* se hazardă Lola.

— Ce vorbești? interveni silitoare Medy, aia-i la „concepție““!

— *Domol*, rectifică Dora.

— Da' *calitativ?*.

— *E fantastic!* zise Medy.

— Fugi d-acolo — sări Dora — e *scurt.*

— Dar din punct de vedere al *tonalități?*

— *Turmentat,* spuse într-o doară Lola.

— Ba e *calm,* protestă Dora.

— Ce ne facem — se văită Medy îngrijorată ca un copil cu părinți severi — nu le țin defel minte. Și numărând pe degete începu să recite repede, ca un crez, continuând în șoaptă: *sublim, umoristic, naiv, patetic, optimist, retoric, primitiv, imaginativ, incisiv, fantastic, exploziv, calm, vibrant, chinuit, stăpânit, viguros, domol.*

Râsul celorlalți fu așa de mare, încât Dorei, care era cu paharul la gură, îi intră apă pe nas.

— Știți ce, fetelor? consilie Jim. Faceți cum am procedat eu la licență. Scrieți-le toate pe o fițuică și înfigeți-o cu un ac în catedră când veniți să vă așezați pe scaun în fața lui Mihalache.

Dora dispăru în odaia vecină și după puțin se auziră măsurile unui tango cântat la patefon.

— Sunt sătulă de atâta filosofie, zise ea, deschizând larg ușile și punând mâna mică pe umărul drept al lui Jim.

Acesta îi ridică cu stânga brațul celălalt, iar cu dreapta îi înconjură talia subțire. Patinară apoi în cadență pe parchet, făcând din când în când mici knixuri și piruete. Ca adevărată studentă la Educația fizică, Dora făcea pași atletici și ducea dansul prin toate colțurile odăii. Ca să nu fie mai prejos, Jim imită pe Rodolfo Valentino din *Cei patru cavaleri ai apocalipsului* și execută mexicănește câteva figuri fanteziste. Apoi încheie sprijinind pe sub talie pe Dora, care, intuind mișcarea, se lăsă *à la* Lupe Velez pe spate, cu capul în jos, ridicând piciorul drept în sus. Numărul fu viu aplaudat și dansatorii făcură reverențe în dreapta și în stânga.

Medy fugi iute să schimbe placa, ce începuse să hârâie. De data aceasta se nimeri un foxtrot.

Jim petrecu acum mâna pe sub brațul stâng al Lolei și începu s-o poarte ușor și ritmic prin odaie, trotând mărunt, cu vârful tălpii lipit de parchet, și balansându-se puțin în dreapta și în stânga. Spre deosebire de Dora, Lola aluneca leneș și vaporos, amețită de o voluptate rece, care-o făcea să lase în jos pleoapele străvezii și să întoarcă privirea de la Jim cu seriozitate hieratică. Ea părea pătrunsă de frumusețea ei, și zâmbetul puțin disprețuitor din colțul buzelor roze ca mărgeanul, precum și langoarea cu care plutea în aburul larg al rochiei de voal revelau veleități de vedetă.

Placa fiind cântată și Medy refuzând să danseze, sub cuvânt că „și-a pierdut mișcările“, se așezară toți turcește pe sofa, flecărind.

Sufletul lui Jim era plin de contrarietăți, și-n vreme ce povestea întâmplări și anecdote din călătoria sa, însoțindu-le cu demonstrații mimice și muzicale, spre hazul în special al Dorei și al cumintei Medy, mintea lui căuta să prindă datele antinomiei. Cunoștea pe aceste fete de când era student, și ele erau încă în liceu, și familiaritatea cu ele mersese așa de departe și de frățește, încât închisese aproape orice cale către intimități de un ordin mai afectiv. La drept vorbind, nu se gândise nici el, nici ele la nimic, cum nu se gândesc copiii când se sărută, ele fiind vesele de o tovărășie plină de animațiune, el satisfăcut de reputația de a fi înconjurat de

fete frumoase. Vârsta și depărtarea îi schimbaseră însă optica interioară. Se gândise adesea cu tulburare la aceste fete, pe care le ținuse de atâtea ori strânse la braț, fără umbră de intenție erotică, și se socotise neghiob. Se simțise retrospectiv îndrăgostit de umbrele colective ale prietenelor, fără să știe bine de care mai mult, și ele îi răsăreau în minte cu atribute feminine răscolitoare, pe care le ignorase atâta vreme. Acum problema ședea în fața sa. Întâmplarea din tren i-o revelase. Simțea nevoia să iubească, să aibă o fată *a lui*, pe care s-o ocrotească și s-o țină închisă în casa lui, în stăpânirea lui. Vorba babei Chiva, când îl vedea venind distrat și fluierând: „Hei, hei, mi se pare că ți s-a făcut de-nsurătoarel“ Vorba era trivială, dar inima i se bucura, și acum, privind pe Lola și pe Dora, avu sentimentul că amândouă îndeplineau condițiile une! viitoare proprietăți afective, dar întrebarea era: care mai mult decât cealaltă? Răspunsul era greu de dat. Amândouă făceau ca pulsul lui Jim să bată răscolit de vagi sentimentalitãi. Pentru ca una din ele să învingă pe cealaltă, era de-ajuns ca întâmplarea să provoace o apropiere față de una înaintea alteia, deoarece Jim sta vrăjit și neutru, ca-n fața unui corp de balet în care toate picioarele sunt frumoase. Era hotărât să-și încerce planeta spre a vedea unde va fi mai norocos. Lucrul însă nu era deloc ușor din cauza nuanței de camaradetrie a prieteniei lot, și ideea unui gest ca acela din tren i se părea aci mai primejdioasă ca oriunde. Își puse în gând să aducă conversația pe un teren mai sentimental, ca să-și noteze reacțiile fetelor, și, fiindcă știa din experiență că mijlocul infailibil de a capta interesul unei femei e de a-i măguli amorul propriu, comparând-o cu altcineva, zise deodată către Lola:

— Lola, să știi că te-ai făcut grozav de frumoasă. Semeni cu Joan Crawford. Nu-i așa? ceru el confirmarea de la ceilalți.

Ochii Lolei sclipiră repede, și capul își scutură odată coama blondă într-o satisfacție mută și rece. Lauda nu păru deloc bombastică, și celelalte fete nu arătară invidie, din cauză că toată lumea avea obiceiul să remarce frumusețea Lolei.

— la vino încoace, Lola, și Jim trase pe fată, docilă, în dreptul oglinzii. Ca să semeni bine cu Joan Crawford, trebuie să-ți tai părul așa, peste ureche. Și cu mâna trase mătasea creață a buclelor și le dădu peste cap. Apoi gulerul ăsta e prea închis la gât, și-l desfăcu, descoperindu-i umerii ca-ntr-o rochie de seară. Rochia trebuie să ți-o faci mai aderentă pe talie, și Jim, apucându-i-o în dreptul șirei spinării, i-o strânse pe sâni. Ei, acum, vezi, îți stă admirabil!

Lola privi cu ochii ei de ametist, luminați de recunoștință, în ochii lui Jim și apoi, scuturându-și din nou părul peste urechi, se reașeză pe sofa. („Să știi, gândi naiv Jim, că m-am insinuat.) Dora și Medy tocmai ieșeau din odaie în chip suspect, râzând pe înfundate și șoptindu-și la urechi. („Le pomenești — bănui el — că au ieșit dinadins ca să ne lase singuri!“

Urmă o clipă de tăcere, în care fata păru intimidată ca de așteptarea unei declarații neobișnuite.

— Lola — inventă Jim, cu glas scăzut și confesional — ai un aer languros de pisică de Angora, o umbră albastră în jurul ochilor, în sfârșit, o prelungire molatecă a feței. N-oi fi cumva îndrăgostită?

Lola se arătă mândră de această bănuială, dar zise strâmbând ușor din gură:

— Ei, și ce-ți pasă ție?

— Cum să nu-mi pese? Auzi vorbă! Nu suntem noi prieteni buni?

— Ei, poate că sunt, ce știi tu?

— Mai știi — se sperie Jim — te pomenești că e adevărat! Pot să aflu și eu cine este Lancelotul inimii tale? („Dacă sunt eu — gândi — te citesc în ochi.“)

— Cum o să afli, dacă nu-l știu nici eu!?

— Aha! opină Jim, e numai o aspirație vagă, o dorință de dragoste. E și firesc. A venit vremea să cunoști viața, iubirea. („Bun, foarte bun!)

Lola se strânse languros între perne, răsfirându-și părul cu degetele.

— Și cum ai vrea tu să fie bărbatul pe care l-ai iubi? continuă Jim interogatoriul.

— Parcă eu știu, e destul să-mi placă mie!

— Și până acum nu ți-a plăcut nimeni, n-ai tresărit față de nimeni? șopti Jim cu glasul cel mai liric al lui Bulandra (iar în gândul lui: „Te-am prins!“).

— Ei — se supără amical Lola, dar cu o ciudată indiferență în privire — ce-ți pasă ție? Asta știu numai eu…

Așa și era în fond. Ce-i păsa lui? „Curios — își chinui Jim gândurile — poate că nici nu bănuiește unde vreau eu s-ajung, sau poate că, bănuind, se sfiește din pudoare să-și dezvăluiască gândurile. În orice caz, e ciudat cum la ea cuvintele cele mai clare rămân fără înțeles și familiaritatea e un bazin comun cu sloiuri de gheață. E mult mai șireată și mult mai puțin copil decât îmi închipuiam.“

În sfârșit, celelalte fete dădură buzna pe ușă, gătite de plecare. Medy plecă mai înainte (ședea pe aproape și-i era frică să se întoarcă târziu acasă). Râse puțin când întinse mâna lui Jim, căruia i se păru schimbată la față. Dora se rugă de Jim bătând din palme s-o ducă acasă, în str. Dionisie, cu Peugeotul său. După ce făcură câte o reverență largă Lolei, care răspunse printr-o reverență tot așa de reverențioasă, Jim și Dora se urcară în micul automobil și porniră fluturând din mână.

„Fetele astea sunt foarte complexe — își mărturisi Jim — nu e cum credeam! Să vedem ce gândește această mică atletă cu ochi de cărbune. Bănuiesc că ar putea să-mi devină tare dragă.“ Și când mașina intra în liniștita stradă Dionisie, pilotând încet, Jim vorbi astfel către Dora:

— Dora, ia spune-mi mie, ce-ai făcut tu doi ani de zile în lipsa mea?

— Jim — răspunse ea cu mare afecțiune în glas — m-am gândit mult de tot la tine, tare mult!

Lui Jim începu să-i bată inima mai tare ca motorul. („Să știi că asta e planeta!“)

— Și ce-ai gândit tu despre mine, scumpa mea Dora?

— M-am gândit că ești frumos și inteligent și că fără îndoială vei face carieră.

(„Așa se începe dragostea — recunoscu în sine Jim — prin încredere în viitorul bărbatului.“)

— Exagerezi, Dora. De altfel, și eu m-am gândit la tine mereu.

— Vreau — zise fata strângându-se lângă tânăr — să fim toată viata prieteni ca acum. Nu-i așa, Jim?

— Firește. („Suntem ca și logodiți“, tremură de emoție Jim.)

— Chiar și când voi fi căsătorită?

— Se înțelege. (În realitate Jim nu pricepu bine, dar, din fire optimist, socoti: „Se sfiește să spună când vom fi căsătoriți din pudoare, dar vrea să-mi dea a înțelege că trebuie să ne iubim și după căsătorie, dat fiind că de obicei soții devin indiferenți unul altuia. Asta e și părerea mea.)

Ajunseră în fața casei Dorei. Fata zise încă o dată lui Jim, strângându-l de braț:

— Jim, sunt foarte fericită de ce-mi spui, ești drăguț cu mine ca întotdeauna, și, sărutându-l repede pe obraz, ca o adevărată fiică de vienez, sări jos din mașină.

Jim rămase perplex, ca-n fața unui oracol al Pitiei de la Delfi. Sărutarea Dorei nu era mai descifrabilă ca zâmbetul enigmatic al Lolei. Întoarse

vorbele pe toate fețele, supunându-le unui riguros control logic, dar sufletul îi era iritat și îndoit.

„Mă iubesc cumva fetele astea și nu mi-am dat seama până acum? (N-ar fi cu neputință.) Și dacă e așa, cine dintre ele, Dora sau Lola? Dar eu pe cine aș putea iubi? Pe Lola sau pe Dora?“ Muncit de această dilemă, Jim ajunsese în neștire cu Peugeotul său la Arcul de Triumf.

Când, în sfârșit, pe întuneric debarcă în fața casei din Udricani, tanti Magdalina îl luă de la poartă:

— Aide, frate, că te-așteaptă Popescu cu masa! Vrea să te-ntrebe de Kemal-pașa.

V

„ORACOLUL“ LUI BOBBY

Bobby ieși de la „Lido“ cu părul încă ud de apa bazinului. De prea mare grabă, își trăsese hainele ultramoderniste cu umeri înalți de-a dreptul peste costumul de baie, a cărui răceală jilavă o simțea pe piept și pe pântece. „Chiulise“ trei ore de școală și se grăbea să prindă recreația cea mare, ca să intre neobservat la ora de muzică, în care să poată răsfoi puțin cartea de istorie, deoarece se aștepta ca Silivestru Capitanovici să le dea extemporal. Mergând în jos pe bulevard, cu pași gimnastici, arunca ochii vicleni spre vitrinele cu furnituri de sport sau de biciclete și-i întorcea cu dezgust de la cele cu cărți. Se opri însă în dreptul unui afiș lung, care anunța pentru duminica următoare, la Arene, un meci între Spakow și Pavelescu. Ajungând la „Cartea românească“, examină de aproape vitrina sportivă și îndeosebi două mănuși mari de box, ca niște picioare de elefant, și blestemă în gând manualul de *Istoria românilor* pentru uzul școalelor secundare, de prof. S. Capitanovici, ce se afla în vitrina cu material didactic. Pentru Bobby, evenimentele istorice pluteau într-o ceață deasă ca aceea care cade câteodată iarna, umplând cu bumbac vânăt toate străzile. Confunda războiul de la 77 cu campania din Bulgaria, și credea în doi Mihai, Mihai Bravul și Mihai Viteazul. Era convins că Grigore Alexandrescu a scris *Înșir-te mărgărite* și că Eminescu a murit de curând. De altfel, tot ce data dinainte de 1914, anul nașterii sale, pierdea orice precizie cronologică. Iuliu Cezar devenea contemporan cu Mircea cel Mare, și Napoleon I, cu Vlad Țepeș. Bobby nu era deloc sensibil la rușinea surprinderii în ignoranță, și când un coleg îl făcea atent asupra erorii, el răspundea incredul și indiferent, cu una din expresiile sale favorite: „Aiurea“ sau „Zexe“.

În schimb, erudiția lui Bobby în materie sportivă era considerabilă, și, cititor asiduu al *Gazetei sporturilor* și al *Vremii-sport*, știa pe degete toate asociațiile, toate meciurile, pe toți campionii, outsider-ii și *challenger*-ii. Numele lui Spakow, Axioti, Lucian Popescu, Mielu Doculescu, Fulea, Ciocan îi erau mai familiare ca ale domnilor naționali, și gloria ringului i se părea incomparabilă. Când a venit Gardebois a fost, se-nțelege, la gară. L-a condus de asemeni pe Lucian Popescu atunci când a plecat la Paris să se întâlnească cu Huat. Putea da oricând informații asupra vieții lui Genne Tunney și Georges Carpentier. Acum însă idolatriza pe Max Schmelling, ale

cărui fotografii le păstra cu sfințenie. Deoarece însă Max era logodnicul Annyi Ondra, interesul pentru ring se combina la Bobby cu adorația față de vedetele ecranului, cărora le colecționa fotografiile. Visul său era să sosească la Berlin *à la* Harry Piel, pe motocicletă, atunci când prezența sa ar fi părut mai puțin probabilă, să facă *knock-out* pe Schmelling, și apoi, îmbrățișat cu admirație de Lillian Harvey, Marlene Dietrich și Anny Ondra, idolele sale, să stea să se gândească pe care s-o aleagă. În speranța unei asemenea eventualități, Bobby contempla gloria altora. Se posta în zorii zilei în piața cimitirului „Bellu“, la startul vreunei curse cicliste București-Giurgiu-București, și nu lipsea de la nici un meci de fotbal pe arenele „Ciocanul“ sau „Obor“. Întrucât privește stelele de cinematograf, neputându-le poseda în original, le cultiva sub forma cărților poștale ilustrate.

Ajuns în dreptul Cișmigiului, Bobby scoase din buzunar numărul de ordine, brodat cu fir de aur pe o bucată de postav albastru-deschis, și și-l prinse în două ace de gămălie pe mânecă. Apoi păși îndrăzneț pe ușa cea mare a Liceului Lazăr, după ce avu grija să-și vâre pălăria în servietă și s-o înlocuiască cu o șapcă reglementară. Era recreația cea mare de douăzeci de minute, căci curtea interioară a liceului era plină cu băieți din cursul inferior, care se zbenguiau rumegând resturile câte unui corn. Bobby o luă pe unul din recile coridoare laterale, înconjurând pătratul pe care-l face curtea internă, trecu prin fața sălii de gimnastică și intră în amfiteatru. Acolo îl înlăcrima un miros pătrunzător de amoniac și gaz aerian, ce venea dinspre tejgheaua de tablă ce ținea loc de catedră. Colegii erau risipiți care-ncotro. Unul ședea lungit pe bancă, ascuns cu totul privirilor din cauza pupitrelor îndoite în hemiciclu, altul fredona tumultuos călare pe bancă, doi boxau lângă una din ușile care duceau la laborator, înconjurați de un grup de curioși. Alții, în fine, ședeau între catedra-tejghea și cuptorul acoperit pe jumătate cu tabla neagră, interpelând pe cei din susul amfiteatrului sau imitând pe diferiți profesori la catedră. Unul singur, tuns mărunt, în uniformă completă, citea șopocăind la istorie, cu palmele așezate deasupra cefei. Era de altfel poreclit Tocilescu.

Când Bobby apăru în capul treptelor care duc de la ușa din fund până jos, la catedră, un elev înalt, cu păr furtunos și mică mustață americană îl strigă de jos, de lângă pompa de făcut vid:

— Mă, te-a strigat Constantinescu (profesorul de fizico-chimice).

— Aiurea!

— Pe onoarea mea, întreabă și pe Dumitrescu!

— Zexe!

Cu toate aceste interjecțiuni disprețuitoare, Bobby nu-și putu ascunde o vagă îngrijorare și presimțirea unei catastrofe, ce avea să-i întunece gloria de viitor Schmelling. Se sui în banca cea mai de sus de lângă peretele de scânduri al intrării pentru elevi, se întinse pe spate îndărătul pupitrului și începu să răsfoiască manualul de istorie, oprindu-se la *Întemeierea principatelor țerii Românești și Moldovei*, lecția din urmă. Nefiind deloc familiarizat cu elementele istoriei române înainte de evenimentul capital pentru el, al meciului Spakow-Gardebois, străbătea rândurile cu nervozitate, neizbutind să lege într-un tot datele și numele proprii.

În timp ce Bobby se chinuia astfel sub bancă cu Litovoivoievod și cu Tihomir, se auzi odată un tropot surd de trupe în retragere. Toți școlarii se repeziră la locurile lor, rămânând în picioare.

— Stați Jos, răsună o voce ascuțită și sonoră, și un alt zgomot de trupe culcate la pământ se risipi câteva clipe printre bănci.

Pe ușa joasă a laboratorului intrase un omuleț de vreo 50 de ani, cu capul ras tătărește (din care cauză era numit… Ostrogotu), cu ochii mici, spălăciți, dar sfredelitori, în haine largi, uzate, ai cărui pantaloni, cocoșați la genunchi, acopereau catâmbii ghetelor cu nasturi. Depuse catalogul, prea mare pentru mâna lui, pe tejghea și, așezându-și ochelarii pe nas, privi pe deasupra lor înspre bănci.

— Nemernicilor, ticăloșilor — strigă el cu o violență cu totul profesională, înroșindu-se până în zgârciul nasului — de ce nu intrați la vreme în clasă? hai? derbedeilor, haimanalelor!

— Am ieșit târziu din ora de chimie, spuse cu glas de bas profund unul de sus, ca să-l provoace.

Omul ras în cap sări ca un câine rău, legat în lanț și asmuțit de copii.

— Taci, dom’le. Cine te-a-ntrebat? Am să te dau afară! Obraznicule, nemernicule! Să vii cu corespondentul.

Apoi, potolindu-se ca prin farmec, se așeză în marginea tejghelei, deschise catalogul, privindu-l foarte de aproape, și strigă, înghițind cu umor după fiece nume și zâmbind ironic:

— Paraschivescu, Panaitescu, Pârâianu, Patriciu, Penescu, Petrașincu, Petrescu Gh. I, Petrescu Gh. II, Pișculescu și Pogonatu. Să poftească la lecție.

Cei chemați coborâră alene, trași de haine și pișcați de cei din bancă, și veniră să se înșiruie în fața maestrului de muzică. Cei mai mulți dădeau din umeri și îndoiau buza către cei din bancă, în semn de „nu știu nimic".

Ostrogotu își frecă repede-repede mâinile, vesel cu anticipație de prăpădul pe care avea să-l facă, și zise clipind accelerat și privind peste ochelari:

— Să vedem întâi la partea teoretică. Așa! Paraschivescu! Ia să ne spui d-ta cum se numește gama majoră cu patru bemoli la cheie?

Paraschivescu gusta aerul cu buzele, făcând ocheade disperate către clasă:

— Aha! se bucură diabolic maestrul, n-ai învățat la teorie? Spune-mi care sunt bemolii…

Neizbutind să găsească nici un răspuns în mintea sa, Paraschivescu căzu într-un fel de prostrație. Ostrogotu întrebă pe rând din ochi pe ceilalți, și abia Pogonatu răspunse: „Si, mi, la, re", fiindcă, mai aproape de bănci, prinsese cu urechea șoapta unui coleg;

— Ei, cum se cheamă gama cu patru bemoli? Paraschivescu! D-ta, Panaitescu! D-ta, d-ta! Ticăloșilor! nemernicilor! nu-nvățați nimic. Nota unu la partea teoretică! Și, zicând acestea, omul cu cap tătăresc însemnă notele în catalog, Să vedem acum la partea aplicată. Execută d-ta, Paraschivescu, piesa muzicală de la pag. 15.

Paraschivescu deschise cu dezgust cartea și începu să cânte nesigur și fals, bătând măsura cu scandaloasă lipsă de sincronitate,

— La-si-do-la-mi. La-si-do-re-do-si.

— Nu este așa! Bate măsura bine! La-sido-laa-miii.

Cântând demonstrativ „piesa muzicală", Ostrogotu apucase mâna dreaptă a lui Paraschivescu și o purta larg spre apus și răsărit, nadir și zenit, pe măsura 4/4, numărând „unu, doi, trei, patru, la-sido-la-mi la-sido-redo-si".

— Cântă, dom'le!

— Nu pot, domnule profesor, să cânt, sunt răgușit.

Ostrogotu privi deasupra ochelarilor și înghiți satisfăcut, sorbindu-și amândouă buzele, ca moșii fără dinți. — Aha, suntem răgușiți! juca el comic înaintea amfiteatrului, privindu-l peste ochelari, avem răgușeală la ochi!

Toată sala izbucni în râs caricatural: Hă, hă, bă!

— Taci, dom', obraznicilor, nemernicilor! Citește, dom'!

Prin „citit“ Ostrogotu înțelegea recitarea numelor notelor în măsură, fără intonare.

După ce lovi nesigur aerul de câteva ori cu palma, Paraschivescu căzu din nou în prostrație.

— Ticălosule, nota unu la partea aplicată!

După ce puse nota în catalog, Ostrogotu se sculă de la tejghea și se așeză în fața unei mici orgi, căreia îi trase afară registrele, călcând-o totodată viguros pe pedale.

— Veniți încoace, nemernicilor!

Cei zece băieți se așezată în jurul și la spatele Ostrogotului, care, înfundat cum era în capacul orgii, scotea numai din când în când bila capului afară. Petrescu Gh. 1?? scuipă în două degete și simulă, spre hazul clasei, actul de a lipi un timbru pe țeasta lucie a Ostrogotului, care, nebănuind nimic, pă numai:

— Taci, dom’!

Înfigând degetele în clapele orgii, Ostrogotu începu să execute vocal și instrumental piesa, acompaniat de cei zece școlari. La răstimpuri scotea capul afară, dându-l înfiorat de simțuri pe spate, și, cu ochii închiși, urmărea în gol fumul aerian al sunetelor. Cu măruntaiele răscolite de degete, orga grohăia profund, gemea prelung și țipa câteodată sfâșietor, căzând iarăși în mormăieli și gemete. Când ultimul deget se ridică de pe clape, alinând ca prin farmec durerile abdominale ale orgii, din fundul clasei se auzi un miorlăit de pisică uitată la ușă. Un clocot de râs umplu toată clasa și din toate colțurile plesniră clăpăituri de barză.

Ostrogotu sări roșu ca mărgelele curcanului fluierat și, potrivindu-și nervos ochelarii pe nas, amenință violent spre bănci:

— Taci, dom’! Nemernicilor, ticăloșilor, obraznicilor! Am să vă dau în conferință!

Apoi, reluându-și culoarea normală, se așeză în fața catalogului și, cu același sorbit de satisfacție al buzelor, începu să strige:

— Policrat Bobby, Popescu Mircea, Popescu Emanoil, Porumbescu Henri. Să poftească la lecție. (Și către ceilalți zece.) Mergeți la loc, ticăloșilor!

Trei inși se dădură bocănind pe treptele amfiteatrului și se așezară în fața Ostrogotului cu expresii de oameni sculați din somn la miezul nopți.

— Policrat! Unde e Policrat? strigă Ostrogotu. Toate privirile se îndreptară spre fundul sălii, unde, în jurul unei porțiuni goale de bancă, toți

pufneau de râs.

— Scoală, mă! se auzi un glas pe înfundate, n-auzi? te cheamă la lecție.

Ostrogotu pironi diabolic ultima bancă și apoi, ridicându-se, se îndreptă, ca o pisică, în vârful picioarelor, spre banca cu pricina, în complicitatea mută a întregii clase. Ochii mici, gura, bărbia, chelia, totul îi râdea de bucurie. Când ajunse sus, mogâldeața țâșni ursește pe sub pupitru și o zbughi pe una din ușile laterale. Ostrogotu sări iute la cealaltă ușă care dădea în sălița de intrare și dispăru pe ea. Fu o clipă de urlete, de chiote grozave, miorlăituri, cucuriguri și salturi atletice peste bănci, curmate brusc de intrarea pe cealaltă ușă a lui Bobby, care fugea în jos, urmărit cu aere comice de detectiv de către Ostrogotu.

— Nemernicule, derbedeule, ticălosule! țipă acesta ultraviolet la față și aruncă cu diapazonul înspre tejohea.

Un bâzâit sonor și prelung de muscă prinsă în pânza unui păianjen ocupă o clipă tăcerea clasei. Indată însă chiotele izbucniră și mai tumultuoase. Oprit în dreptul cuptorului pentru experiențe, Bobby se revelă clasei într-o postură hilariantă. Gulerul hainei îi era ridicat, fălcile legate cu batista și obrajii umflați într-un chip nenatural.

— Las’, că te-nvăț eu minte, derbedeule! amenința gâfâind Ostrogotu, reașezându-se pe scaun, să-mi dormi în bancă! Treci la lecție! Cântă piesa corală, ticălosule!

Luând loc lângă ceilalți, Policrat Bobby învârti de câteva ori mâna în aer, scoțând din gât sunete ininteligibile.

— Sunt răgușit, mă doare măseaua, arătă el cu degetul mai mult decât vorbi.

Ostrogotu se apropie de Bobby și-l examină de aproape, pe deasupra ochelarilor, comunicând rezultatul întregii clase:

— Aha! ești răgușit, ai făcut prea mult clapa-clapa (și cu mina imită ciocul berzei), să vedem de n-ai cumva răgușeală la ochi! (Toată clasa făcu din fălci clapa-clapa.)

Ostrogotu înfipse repede degetul în obrazul lui Bobby, din care țâșni afară un cocoloș de hârtie. Bobby se dădu iute îndărăt, Ostrogotu puse mâna pe bagheta ce-o avea totdeauna cu sine și o vibra către capul lui Bobby, acesta se feri mereu, până ce fugi pe una din ușile laboratorului, Ostrogotu se luă după el, îl scoase pe cealaltă ușă, îl urmări pe scara din stânga a amfiteatrului, îl izgoni pe ușa din stânga, îl reintroduse pe cea din dreapta și-l goni în jos pe scara din dreapta până în dreptul tejghelei, sub care

Bobby se ascunse, în timpul acestei urmăriri senzaționale, clasa striga „cucurigu“, „miorlau“, „clapa-clapa“ și unul se ridică chiar în mâini cu picioarele în sus.

În sfârșit, ajungând pe delicvent, îl scoase afară și-l mustră cu umor în fața clasei:

— Ia priviți-l pe ticălosul! E răgușit dumnealui! Să faci clapa-clapa nu ești răgușit.

Ostrogotu făcu din mâini ciocul berzei. Plecat cum era cu teamă simulată, Bobby mișcă fălcile și clămpăni deodată lemnos și cu o aparență de adevăr uimitoare. Toată clasa fu un moment numai clempănit, și unii imitau sunetul cu creioanele lovite în pupitre. De data aceasta Ostrogotu se făcu vânăt.

— Ieși afară, măgarule! zbieră el scos din fire către Bobby. Ieși afară! Ieși afară!

Și, împingându-l de umeri, îl îmbrânci în sus pe scări cu mare repeziciune, până ce-l dădu pe ușă afară. Apoi se reîntoarse calmat spre orgă, mergând în vârful picioarelor și cu spinarea încovoiată. Trimise la loc pe elevii strigați mal înainte și, pipăind măruntaiele orgii în vederea unor acorduri, strigă strident către clasă:

— Atențiune, dom! Vocile întâi! Vom executa partea sopranului de la *Bubuie tunul!* Hai, dom’!

Înfigând mâinile în claviatura instrumentului, Ostrogotu începu să cânte, acompaniat de toată clasa, umflând obrajii, stropind aerul cu salivă, închizând ochii cu voluptate și întorcând bila netedă a capului de la orgă spre clasă și viceversa.

Bubuie tu-nul, tu-nu-ul trăsneeește
Și ne cheaa-mă laa războiii,
În piept azi inima mi se mărește,
Căă-s nepot de mari eroooi.

Bobby așteptă câtva timp îndărătul ușii, ascultând bubuiturile piesei corale, apoi ieși pe coridor, trase cu urechea la ușa sălii de gimnastică, de unde se auzeau răzbufnituri colective și ritmice și comenzi: „un-doi, mâinile înainte, un-doi, fandaa-re“; privi pe gaura cheii într-o clasă de la parter și apoi se plimbă prin curte, mușcând dintr-un *sandwich* cumpărat de la bufet, până ce soneziile și clopoțelul zbârnâiră în toate colțurile școalei, urmate aproape imediat de chihote și năvăliri de copii pe săli.

— Mă Bobby — îi zise Tocilescu când îl întâlni — să știi că ți-o coace Ostrogotu!

— Aiurea!

— Crezi că nu?

— Zexe!

Bobby și cu toți colegii din a șaptea B se urcară la etaj, sărind câte două trepte de piatră deodată, și intrată în larga sală de desen. Din cauza aglomerației de clase, erau purtați peste tot și plasați mai ales în amfiteatru și în sala sus pomenită. Bănci mari de formă tabulară, vopsite în verde și scrijelate de inscripții, ocupau prima jumătate a sălii. Cealaltă jumătate era aproape goală, mobilată de jur-împrejur de vreo bancă răzlețită, țintind către centrul secțiunii, unde pe cuiere erau expuse modele de ipsos, nasuri, urechi, brațe mușchiuloase cu oasele de fier ieșite, precum și vegetale stilizate. Un enorm tablou de pânză zugrăvit în ulei de profesorul Bran își arăta cusătura unel reparații ce dezvăluia că pânza fusese sfâșiată cu briceagul. Tabloul reprezenta pe Peneș Curcanul povestind acasă isprăvile din război și era un adevărat muzeu etnografic. Cusături țărănești, scoarțe, știuleți de porumb atârnau de grinzi, și asistența sta vrăjită, de teamă parcă să nu-și boțească veșmintele drapate cu îngrijire de pictor. Totdeauna un grup de băieți se strângea înaintea tabloului, comentând:

— Bine, mă — zise Popescu Emanoil, mai tare la desen — toată zestrea satului e întinsă pe grinda bordeiului?

Bobby contemplă cu o strâmbătură din nas enorma pânză, care-l lăsa rece din orice punct de vedere posibil, și-și dădu opinia estetică:

— Aiurea!

În fond era îngrijat de extemporalul de care era sigur și care, deloc improvizat, lua la Silivestru Capitanovici proporțile unei teze trimestriale. Bobby își alese un loc mai izolat între ușă și fereastră, ca să poată mânui la nevoie cartea, și atrase cu greutate în fața lui și pe Tocilescu, tobă de carte, ca de obicei.

Abia sunase de intrare, și Silivestru Capitanovici își făcu apariția pe ușă, mai încruntat ca oricând. Ursuzul frate al mătușilor din casa cu molii părea ieșit dintr-un tablou de Ribera. Redingota neagră de dinainte de război luase străluciri și îndoituri geometrice de foi de zinc, și pe acest fond funebru, de un realism halucinant, barba lui pătrată și fața dură și sidefată ca o lumânare mare de nuntă ieșeau în relief cu atât mai pătrunzătoare cu cât erau mai patinate. Deși n-avea imaginație poetică, de frică Bobby intui just ce lipsea

cadrului pentru a completa impresia de teroare ce se lăsase peste clasă. Un postav negru brodat peste catedră și patru sfeșnice mari cu lumânări aprinse în jurul lui Silivestru.

După ce puse absențele, Capitanovici închise catalogul și anunță în cuvinte puține și aproape bolborosite extemporalul. Scrise el însuși cu creta pe tablă tema: Petru și Asan, apoi se așeză pe scaun și rămase zugrăvit pe umbra metalică a redingotei sale, ca un sfânt sumbru muncit de îndoieli grele.

Bobby scrise în partea de sus a paginii *Extemporal*, își desenă numele și data, apoi așteptă. Aceste nume proprii nu-i deșteptau nimic în minte, dar absolut nimic. „Petru, Petru — gândea el — Petru și Pavel, nu se poate, ăștia sunt sfinți… Asan, Asan… moara lui Asan, își dădu cu părerea. Ce-are de-a face moara lui Asan cu istoria românilor?“ Un gol i se pusese în creștetul capului și se vedea șovăind în funiile unui ring;

— Mă Tocilescu — șopti el cu precauție vecinului din față — spune-mi, mă, și mie: pune caietu mai așa, să văz și eu!

Tocilescu făcu pe „scârbosu“ și nu se clinti, de frică să nu fie văzut. De-abia mai târziu îi aruncă într-o doară vorbele: „Aromâni, frați aromâni“, pe care Bobby și le însemnă pe sugătoare. Privea la vecini, auzea scârțâitul penițelor și o sudoare rece i se lăsă pe frunte.

— Știi ceva? îl întrebă șoptit vecinul din spate.

— Aiurea!

În speranța dezordinii cu predarea lucrărilor, Bobby se hotărî să atace introducerea.

„Istoria patriei este una din preocupările cele mai de seamă ale unei nații. Prin cunoașterea trecutului noi ne dăm seamă de vitejiile poporului românesc și ne pregătim pentru viitor. Noi trebuie din această pricină să ne cultivăm eroii neamului. Unii dintre cei mai importanți viteji ai trecutului nostru sunt și frații Petru și Asan, acei frați aromâni care au înscris o pagină de glorie în cartea neamului. Când zicem Petru și Asan zicem“…

„Ce zicem? se munci Bobby, epuizat de atâta sforțare, și cu mâna trase repede pe genunchi cartea de istorie.

În vremea aceasta, bătând încet darabana pe scoarța catalogului, Silivestru observa pe școlari pe rând și medita. Se vedea pe sine elev de liceu la Sf. Sava cu treizeci și cinci de ani în urmă, stând la geam cu *De bello gallico* înainte și ascultând ciripitul vrăbiilor pe fereastra deschisă. Alături de el, un tânăr palid și pistruiat sta absorbit în lectura unui manual

francez de istorie, cu care înfunda adesea pe profesor. Titi Apostolescu, așa de dotat la istorie, murise de mult de tifos, și el, care atunci nu avea nici o tragere de inimă pentru această materie, urmase apol istoria pe vremea când N. lorga, tânăr cu barba tunsă mărunt pe sub bărbie, debuta la Universitate. Surorile lui erau atunci domnișoare tinere, sugrumate de corsaje prea strâmte, iar Iaca, deși foarte bătrână, alerga sprintenă, încoronată peste conciul bine împletit cu o bonetă. Ședeau în aceeași casă, cu aceleași mobile și același refectoriu și încă de pe atunci surorile îl înăbușeau cu sfaturi și epitropisiri. Într-o zi le-a vârât însă în toate spaimele. Ca să experimenteze presiunea aburului, înfundase bine cu un dop un bidon de untdelemn umplut cu apă și-l pusese pe mașina de gătit. Un tunet grozav se auzi după o jumătate de ceas, și mașina de gătit se prăbuși la pământ cu toate oalele. Frica pe care a simțit-o atunci l-a ținut mut o jumătate de zi. De atunci a rămas însă cu o slăbire a voinței și cu o neputință morală de a se depărta de familia sa. De câte ori încercase să se smulgă, cădea învins de o rădăcină prea lungă, nebănuit de subterană. Judecata, simțirea, voința lui deveniseră ecouri ale sufletului colectiv. Când fiorii dragostei încolțiră în sufletul său șters, el ceru avizul înaltului consiliu familial. — Ei — zise acră de nemăritare una — tocmai pe asta ai găsit-o? Pe ofticoasa asta?

— Silivestru, tu nu ești om să ții casă — decretă alta — bagă bine de seamă când faci pasul ăsta.

Judecățile altora deveneau toate ale lui, se băteau cap în cap și-l lăsau apoi istovit și nehotărât. Treizeci de ani Silivestru a judecat și iubit femeile cu mintea și cu sufletul uscat al surorilor, a compus scrisori și a condus tratative încete ca acelea prin Liga Națiunilor, cu femei din ce în ce mai în vârstă, deci mai „așezate“. Dar când supunea cazul înaltului for, se izbea de această sentință implacabilă, născută din egoismul familial amenințat cu dezagregarea grupului:

— Silivestru, nu te-ai așezat tu la casa ta până acuma, slabă nădejde de aci înainte!

Silivestru privi sumbru pe școlari scriind și se gândi că ar fi putut avea copii de vârsta lor. O ură cruntă împotriva soartei îi ceruia fața, și barba i se umfla fioroasă. Simțea nevoia impetrioasă a procreării, a perpetuării familiei sale pe pragul extincțiunii, și în același timp avea sentimentul umilit că nu e un om întreg, În mintea lui încolți din nou ideea de a reîncepe tratative matrimoniale cu o văduvă relativ tânără și pașnică, de la care primise câteva misive.

La gândul că ar fi putut muri așa, virgin în toate funcțiunile sufletului viril, inferior multora poate din școlari lui, care cunoșteau dragostea, se cutremură. Văzu înaintea ochilor numai cripte de piatră ca acelea de la Biserica Domnească din Curtea-de-Argeș, și în ele oase îngălbenite — oasele sale — încurcate în firele destrămate ale stofelor, amestecate cu paftale și nasturi de metal, stând acolo, nerecunoscute de nimeni, necerute de nimeni, pierdute în întunericul nimicniciei. Își scutură capul ca să spulbere înfiorarea morții. Privirea îi căzu asupra lui Bobby, care, cu un ochi sub bancă și altul spre caiet, scria de zor.

— Policrat! zise profund și grav Silivestru.

Bobby încremeni și se auzi limpede plesnitura unei cărți căzute pe dușumea sub banca lui. Silivestru porni rigid ca un prelat în procesiune mortuară și, oprindu-se lângă Bobby, ridică manualul de istorie de jos. Apoi, inspectând cutia pupitrului, trase un caiet cartonat ce i se păru suspect și-l răsfoi înghețat. Sufletul lui Bobby se prefăcu în frigider când din caiet zbură pe podea un vraf de fotografii de actrițe de cinematograf. Silivestru le ridică impasibil de jos, făcu o cruce roșie pe foaia lui Bobby și se reîntoarse la catedră fără să spună o vorbă.

Reașezat pe scaun, deschise caietul și răsfoi. Fotografii de femei din vis, cum nu gândise niciodată Silivestru, îl priveau zâmbitoare. *Brigitta Helm, Lilian Flarvey, Nathalie Kovanko,* sta scris dedesubt, dar aceste nume îi erau necunoscute, pentru că nu fusese niciodată la cinematograf. Masca sculptată în gheață și încoifată în lame de aur a Brigittei Helm i se părea o apariție din Nibelungi. Îmbrăcată ca subretă, Lilian Harvey se arăta nebunatică cu picioare lungi, subțiri ca de paj, iar Nathalie Kovanko avea gura udă de sărutări. Silivestru întoarse repede fotografiile, tulburat și rușinat totodată în inima lui inocentă, și începu să frunzărească suspectul caiet, pe coperta căruia era scris *Oracol*. În pagina întâi citi:

„*Atențiune!*

Persoanele care vor scrie în oracol sunt rugate a-l ține în bunăstare. D-rele vor scrie la numere cu soț, iar d-nii la numere fără soț. Persoanele care au scris în oracol sunt rugate a scrie și câteva amintiri, cugetări.

Posesoarea,
Mimi Mușatescu, elevă clasa a VII-a.“

Întoarse pagina și sub întrebarea „Cum vă numiți“ desluși câteva nume ca Milly, Titi, Mimi, Marioara, Vera, așezate sub diferite numere. Fiecare pagină avea în frunte câte o întrebare: „Unde locuiți“ Ce etate aveți? Dar ocupație? Ce ideal aveți? lubiți? Definiți iubirea. Idem sărutul. Ce este amorul? Cum vă plac fetele? Dar băieții? Cum găsiți fetele acum? Dar băieții? Ce sunt oamenii? Ce preferați: teatrul sau cinematograful? Ce artiști simpatizați? Dar artiste? Ce filme va (sic) plăcut mai mult? Ce fel de lectură preferați? Ce autori sau scriitori vă plac? Prin ce vă remarcați? Ce ați dori în prezent“ etc.

Întâi Silivestru avu o reacție de rușine, apoi, prins de curiozitatea pedagogică de a afla ce-i preocupă pe acești tineri de 16-18 ani, citi mai cu atenție.

La „Ce ideal aveți?“ o fată răspundea: „Să mă fac artistă de cinematograf. La „lubiți?“ unul scria: „lubesc pătimaș ca Romeo“. lubirea era definită de cineva astfel: „Un pișcot Mic, ronțăit în treacăt la bufetul voluptății“, iar sărutul: „„Voluptatea magnetică, corelativă în sunetele atractive“. La „Cum vă plac fetele?“ altul răspundea: „Îmi plac ca fetele să fie… fete“. Toată lumea prefera cinematograful și simpatiza în chip arbitrar pe Willy Forst sau pe John Gilbert, pe Ramon Novarro și pe Maurice Chevalier, iar dintre vedete pe Marlene Dietrich, Greta Garbo, Clara Bow și Billie Dove.

Silivestru rămase și scârbit de platitudinea cugetărilor, dar și mirat de o precocitate pe care el n-o cunoscuse. Această haimana simpatică, răspunzând la numele de Policrat Bobby, care nu învăța niciodată nimic, spre deosebire de galbenul, ambițiosul Tocilescu, îi inspira admirație. Încă de pe acum cunoștea intimitatea fetelor și era inițiat în perversitățile vieții, în vreme ce el învârtea de zece ori condeiul și fraza în ocolitele și ceremonioasele tratative matrimoniale.

Privindu-l aproape cu dușmănie, ca pe un rival, mai citi o cugetare:

Omul când se naște zice: A,
Iar când moare zice: mor,
Așa că toată viața se cumpune din:
A-mor,

apoi închise definitiv caietul și stătu îngândurat până la sunare.

Bobby puse în joc toată puterea sa de seducție spre a obține înapoi „oracolul“.

— Domnule profesor — pledă el cu demnitate — este în joc o chestiune de onoare, înțeleg că am făcut o imprudență aducându-l aici, dar vina este numai a mea, domnule profesor, și e penibil pentru mine să pierd… să n-a…

Silivestru îi tăie vorba aspru:

— Pentru încercarea de fraudă vei fi grav pedepsit. Cât privește depozitul d-tale sentimental, el poate fi ridicat de posesoare oricând de la mine personal…

— Ce ziceți, mă? se consultă Bobby cu colegii săi după plecarea lui Silivestru, o să-mi pună nota unu la extemporal?

— Asta n-ar fi nimic — zise Tocilescu — dar poate să te dea în conferință.

— Aiurea!

— Zău! Așa a pățit-o și Paraschivescu!

Dar Bobby era un optimist. După câteva clipe sumbre se însenină la față, își luă servieta și șapca și porni pe ușă regenerat de o „idee genială“, aruncând clasei cobitoare un formidabil „Zexe!“.

VI

PLANETĂ **DE TÂNĂR**

„Ideea genială“ a lui Bobby consta în a trimite acasă la Silivestru pe sora sa Vera, absolventă proaspătă a Liceului de fete Regina Maria și pe curând studentă în anul 1 la Litere, care trebuia să declare că „oracolul“ fusese luat de la ea, fapt ce îi producea neplăceri cu foste colege de școală. Cu acest prilej avea să atingă și chestiunea extemporalului, neglijența produsă de o deprimare sufletească în urma unui deces în familie etc. Bobby era hotărât să treacă în rândul morților pe oricine din familie, și în acest scop își propusese pentru scenele hotărâtoare o bandă de crep negru la mânecă. Știa că Vera avea întotdeauna succes grozav pe lângă bărbați prin aerul de nevinovăție îndrăzneață, prin ochii strălucitori de uzi și bretonul lat pe frunte, ce o făceau să semene cu Colleen Moore, și asta îi dădea bune speranțe. Temperamentul politic se dovedea matur la Bobby încă de pe acum prin această convingere că cel mai bun avocat pe lângă cei mari este femeia.

— Femeie, femeie — declamă Bobby când văzu pe Vera — am nevoie de seducțiile tale. Apoi, conștient de calitatea ieftină a retoricii, o anulă printr-un: Aiurea!

În acest timp Jim se plimba prin odaia tantei Magdalina răpus de grava problemă: Dora sau Lola? Reîntâlnirea cu cele două studente dezlănțuise în el un instinct de care nu-și dăduse până atunci socoteală: era nubil. lubea abstract pe oricine ar fi corespuns satisfăcător simțului său estetic, dar nu era fixat. Era ca fiul de împărat care chemase cele mai frumoase fete din împărăție în scopul de a-și alege o soție. Îi trebuia o fată frumoasă, o tovarășă tânără de escapade și de gânduri serioase, în sfârșit, voia să tragă planeta. Se mira chiar de falsa psihologie a dragostei din romane, care e determinată prin obiect. La el nu era așa. Dacă tanti Magdalina ar fi venit cu zece fotografii și i-ar fi zis în stil patriarhal: „Mamă dragă, a venit vremea să te așezi și tu la casa ta, cu lucrușoarele tale și cu femeia ta“, și l-ar fi pus să aleagă, Jim ar fi ales. Ar fi procedat ca un regizor de filme sau ca un membru în juriul unui concurs de frumusețe și ar fi oprit-o pe aceea care i s-ar fi părut mai frumoasă și mai dulce în privire. Jim visa să fie miliardar, spre a putea învinge orice piedică vastei sale dorințe de selecție. Atunci ar fi pornit pe străzi și prin cartiere într-un „sport“ masiv și, cu mâna înmănușată

pe volan, ar fi urmărit încet marginea trotuarelor, privind în uși, în vitrine și la ferestre, și când ar fi găsit fata zâmbitoare și timidă în rochia săracă de *crêpe-de-Chine* ieftin și cu ciorapi remaiați la genunchi, care să-i placă, ar fi stopat brusc mașina și-ar fi întrebat-o, cu satisfacția de a o speria: „Vrei să fii soția mea“ și, zicând aceasta, ar fi suit-o în mașină, sub ochii holbați ai celor de pe stradă, ar fi purtat-o pe la toate magazinele, îmbrăcând-o ca pe o păpușă de mare preț și, mirată de neașteptata somptuozitate ar fi depus-o pe o canapea roșie din sala de ceremonii a ofițerului de stare civilă din Piața Sf. Gheorghe. Din păcate, realitatea era alta, și Jim nu putea opri pe drum nici un chip frumos din atâtea câte veneau și se pierdeau în anonimat.

Deși însă nu putea face o selecție mai largă, Dora, Lola și chiar Medy îi plăceau, și gradul de intimitate ce exista între ele și el era o poartă deschisă către dragoste. Nu se mai îndoi că iubea nelămurit pe una din ele, judecă fapte vechi în lumina cea nouă și trase concluzia că se jucase cu vorbele, înșelându-se pe sine. Ideea de prietenie i se păru din ce în ce mai absurdă, dându-și seama că n-ar fi primit cu bucurie știrea că una din ele s-a măritat. Nefiind lămurit pentru nici una, Jim era provizoriu gelos de toate și recunoscu că încercase sub masca prieteniei să savureze emoția intimității cu fiecare. Cu cât contempla în gând siluetele grațioase ale celor două combatante cu floreta, cu atât urgența unei îmbrățișări îl biciuia. Hotărât să taie nodul gordian, recurse la calea lașă a corespondenței. Lola era fără îndoială foarte frumoasă, dar prea rece și hieratică. Dora se potrivea mai bine temperamentului său. Gândindu-se la ea, Jim se entuziasma. Ce nebunii n-ar fi făcut această Dora Schulz cu pijama scurtă în casa lui? Ce scrimă, ce box, ce lupte atletice n-ar fi improvizat cu zveltul și zvăpătatul efeb? Cum ar fi lăsat-o la volanul noii mașini pe care ar fi cumpărat-o, pentru ca ea, cu basc în cap și figură serioasă de sportsman, să-l poarte în viteză pe bulevarde, în vreme ce el ar fi scos melodii din claxon?

„Vreau pe Dora“, se obstina Jim în gând, și în același timp concepu de probă pe hârtie o carte de vizită ce ar fi sunat așa: *Dora și Jim Marinescu*.

Lucrul era foarte probabil, deoarece Dora arătase totdeauna afecțiune și intimitate în scris și în gest, și apoi sărutarea din mașină era semnificativă. Deși ciudate presimțiri îi abureau încă optimismul, Jim așternu pe hârtie următoarele rânduri, care, pline de înțeles pentru cine înțelegea, puteau rămâne convenționale în stadiul relațiilor lor prietenești.

„Scumpa mea Dora,

Convorbirea noastră de ieri m-a făcut să-mi dau seama că simt nevoia să-ți spun lucruri și să-ți destăinuiesc sentimente pe care, cu toată prietenia noastră, n-am avut prilejul să ți le împărtășesc. Cine știe dacă și tu nu ești în aceeași necesitate sufletească? Dă-mi dar prilejul să stăm amical de vorbă, fără martori și proces-verbal.

O strângere de mână prietenească,
Jim

Dădu scrisoarea babei Chiva s-o pună la cutie și ieși să-și inspecteze Peugeotul.

În altă parte a casei, Silivestru era pradă unor gânduri înrudite cu cele ale lui Jim. Viața seacă și fără sens în mijlocul atâtor femei bătrâne se transforma încetul cu încetul într-un urât hidos, ca un mare păianjen împulberat și cu cruce pe spate. Oricare dintre școlarii lui din curs superior gustase mai mult din otrăvurile dulci ale vieții decât el, care știa pe degete câți Henrici a avut Anglia și în ce an s-a încheiat pacea de la Passarovits. Incapabil de altfel de mari perversități, Silivestru voia cel puțin să moară cu sentimentul de a fi fost om, de a fi putut să-și facă o familie a lui în locul celei abuzive și tiranice a surorilor, Încercările făcute în atâtea rânduri rămăseseră infructuoase. Silivestru își recruta „viitoarele“ printre femei tomnatice de vârsta lui, fete bătrâne sau văduve, cu care făcea cunoștință prin casele prietenilor săi sau în reuniunile „Cercului profesorilor secundari“. Se înțelegeau din ochi și-și confirmau numai gândurile prin aluzii delicate și îndepărtate la tristețea singurătății, la curajul de a susține o familie și a da buna pildă a îndeplinirii îndatoririlor civice. Apoi urmau lungi tratative prin corespondență, în care cuvintele „dragoste“, „căsătorie“ nu intrau niciodată, ocolite cu îndemânare, și în care, cu infinite precauții și gingășii, căutau să se pună în curent asupra averii personale, a greutăților familiale, a gusturilor și infirmităților. Prelungeau această corespondență ani de zile, savurând-o ca o logodnă paradisiacă. În acest stadiu, întrebate asupra sănătății lui Silivestru, surorile aveau obiceiul să răspundă: „E bine. E în *vorbă* cu cineva!“ Tratativele mergeau în aluzii până la ultimele consecințe, până la trusou și amănuntele ceremoniei de nuntă, a persoanelor de invitat și de evitat. Apoi încetau brusc, din silă de bârfeala surorilor și de frica lucrului pe cale de realizare.

Silivestru cunoștea de câțiva ani o profesoară secundară de geografie (materie înrudită), cu care, pornind de la considerații pedagogice și de la

schimburi de cărți, „trata“ îndelung; și pe ocolite eventualitatea unei căsătorii. Colega avea 42 de ani, era timidă și refractară modernismului, trăia retrasă de rude, care o bârfeau, și avea deosebită stimă pentru „onoratul coleg și membru de seamă al corpului didactic“, Silivestru Capitanovici, ale cărui manuale le consulta evlavios.

După o întrerupere de câteva luni sceptice, Silivestru se hotări să reia tratativele. Luă o foaie mare de hârtie și așternu pe ea ortografic, caligrafic următoarele:

„Stimată amică,

Îndrăznesc să-ți scriu iarăși în chestiunea știută („chestiunea“ era la el sinonim cu „dragoste“ cu regretul de a nu mai avea de multă vreme știri de la d-ta.

Vremurile se fac din ce în ce mai aprige și oamenii din generația noastră, nepregătiți pentru noile condiții de viață, pier dacă nu se strâng laolaltă și nu s-au îngrijit din vreme să-și facă o stare independentă. Aș putea spune că sunt în afară de grijuri, după ani de chibzuință, în ce privește partea materială, și aș fi putut să-mi iau răspunderea altor ființe (Silivestru se simți obligat să facă aluzie și la „zestrea“ sa), doar sufletul meu are nevoie de un tovarăș.

Cu bucurie aștept gândurile d-tale, scumpă și prețioasă amică.

Al d-tale preadevotat,
Silivestru C.

N. B. Nu-mi scrie, te rog, acasă.“

Silivestru deschise fereastra, strigă aspru pe baba Chiva și-i dădu scrisoarea s-o pună la cutie. Remarcând abundența corespondenței, Chiva zise ironic și apăsat:

— Azi m-am făcut poștar!

Jim își scoase mașina în mijlocul curții și, aprinzându-i motorul, îi asculta bătăile, plecat asupra cilindrilor, când poarta scârțâi și Vera Policrat păși în curte, dezorientată de atâtea apartamente și intrări. Prezența unei domnișoare în casa cu molii era un lucru atât de neobișnuit, încât la început Jim nu pricepu cine poate fi domnișoara cu rochie simplă, strânsă lipit pe trup, și cu epoleți în două petale, la umeri, care îi lățeau spatele în chip așa de grațios. Când însă domnișoara înaintă hotărâtă spre el, înlemni și simți stingerea bruscă a motorului inimii. Era fata din tren. „Vine să se plângă“,

bănui în grabă el, nu atât de speriat de consecințele prea puțin grave ale unei asemenea acțiuni, cât mirat de a fi fost descoperit în numele și adresa sa. Ca să împiedice de la început o scenă neplăcută, ieși curajos în întâmpinarea fetei. Aceasta se înroși până sub breton și rămase încurcată, cu poșeta subsuoară, în sfârșit, recită cu glas sugrumat de emoție:

— Caut pe domnul… pe domnul profesor Capitanovici… Aș dori să-i vorbesc.

Jim prinse curaj:

— E chiar unchiul meu. E acasă! Vera se învioră și ea:

— Da? Atunci poate că mi-ați fi de ajutor la ceva!

— Cu plăcere, cu cea mai mare plăcere.

Vera îi expuse în câteva cuvinte pățania lui Bobby și-l rugă să vorbească singur, deoarece ei îi era frică. Jim pofti pe domnișoară să ia loc în mașină, ceea ce ea primi bucuros, iar el intră în casă la Silivestru.

— Ascultă — îi zise acesta după ce îi ascultă pledoaria — ai vreo legătură cu fata, ți-e prietenă cumva?

— Aș — se dezvinovăți Jim — nici n-o cunosc!

— Atunci nu fac nimic. Policrat ăsta e o haimanal

— Ba o cunosc — rectifică repede Jim — voiam să spun n-am cu ea altă legătură decât de prietenie, de…. cum să zic…

— Am înțeles. Poftește-o înăuntru.

Când Vera intră în odaia de lucru a lui Silivestru, rămase speriată de figura aspră și păroasă a profesorului, cât și de mulțimea cărților și revistelor ce erau aruncate în dezordine pe lungi rafturi de lemn de tei înșirate de-a lungul pereților. Silivestru ședea într-un fotoliu mare de pluș roșu, înfășurat într-un halat ros de postav cafeniu și cu picioarele pe un taburel de asemenea de pluș. Ținea în mâini *Istoria critică a românilor* de Hasdeu și o răsfoia încă atunci când cei doi tineri intrară.

— Domnișoară — zise el către fată — fratele d-tale e un tânăr norocos, născut sub o stea favorabilă. Numai aceștia au surori duioase ca d-ta care să-și piardă vremea pentru el și favoarea astrală ca sora să fie prietena unui nepot al profesotului respectiv,

ȘI, privindu-i pe amândoi cu aer de complicitate, întinse Verei „oracolul“ cu vorbele:

— Cred, domnișoară, că de-acum încolo ai depășit vârsta albumelor și „oracolelor“ și ai intrat în epoca sentimentelor trăite.

Spunând aceasta, îi privi iarăşi cu complicitate şi cu un zâmbet cu atât mai fioros cu cât se silea să fie amabil şi galant.

Vera mulţumi din ochi, ca un copil iertat după admonestare, şi ridică spre Jim ochi recunoscători, nu se ştie dacă pentru favoarea obţinută sau pentru că fusese presupusă prietenă a lui. Acesta, profitând de situaţie, o prinse de braţ, o împinse încet pe uşă şi o conduse până la mica maşină, în care îi făcu semn să se urce. Apoi se sui şi el alături şi, aprinzând motorul, porni pe poartă afară, spre panica tovarăşel.

— Unde să te duc? întrebă Jim, stăpân de acum pe sine şi cu sentimentul unei autorităţi indiscutabile, dedusă din însăşi lipsa de reacţie a fetei. Unde stai?

— Nu e nevoie! Mă duc şi pe jos, protestă Vera. Stau pe str, Polonă.

Jim păru preocupat numai de pilotarea maşinii şi nu scoase câtăva vreme nici o vorbă. Trecu prin Piaţa Sf. Gheorghe, pe la Universitate, o luă pe lângă Lido şi intră în Dorobanţi. Vera şedea ghemuită, cu genunchii dezgoliţi aproape de bărbie din cauza îngustimii locului, şi arunca din când în când o privire furişă către Jim, scuturându-şi pletele lucii şi bretonul şi umflându-şi subţirile nări.

— Ia spune-mi — întrebă Jim când intrară pe Romană — ce-ai zis de mine atunci în tren?

Vera lăsă capul în jos, aproape ruşinată.

— Aţi fost foarte îndrăzneţ şi am plâns în urmă de necaz. Dar fiindcă aveaţi ceva distins în purtare, mi-am închipuit că nu sunteţi un… răufăcător de rând şi v-am… iertat. — Eu răufăcător?! se indignă Jim. Îmi pare răul Ce-ai zice dacă te-aş săruta din nou?

— M-aş supăra! zise Vera cu totul moale. Ce drept ai dumneata să mă… săruţi pe mine?

— Dreptul pe care ţi-l dă emoţia de a strânge în braţe o fată drăguţă.

Vera scutură pletele, roşie la faţă, şi lăsă capul în jos. Jim vorbea aşa nu din tactică sau sensibilitate, ci cu indiferenţa pe care i-o dădea sentimentul că fata nu mai însemna nimic faţă de el, fiind cu totul învinsă din momentul îndrăznelii lui din tren. Dacă Vera s-ar fi arătat mândră şi rece, ar fi fost bineînţeles intimidat, dar aşa îşi dădea seama de slăbiciunea ei, ba mai mult, de plăcerea de a se lăsa învinsă. Fata i se părea şi acum foarte frumoasă, mai frumoasă ca în tren, dar faţă de convingerea de dată recentă a irezistibilităţii sale, nu mai credea că este un prilej pentru victorii. Îi vorbea în neştire, spunându-i toate enormităţile şi impertinenţele posibile, din

curiozitate și voluptate psihologică, spre a vedea cum reacționează, dar convins că o fată așa de naivă nu e în stare să se supere după ce a acceptat familiaritatea cu agresorul ei. Într-un cuvânt, Jim credea că face cu ea numai exerciții de dialog erotic îndrăzneț și, în măsura în care jocul reușea, interesul lui intrinsec pentru victimă scădea.

Vera asculta totul roșind, zâmbind, clipind din ochi, aci ștrengărește, aci intimidată, și mai ales aruncându-și mereu dintr-o mișcare a capului pletele de pe ochi și umflându-și nările.

Deodată, Vera zise: „aci“, și Jim opri mașina în fața unei case fără etaj, dar înaltă din cauza unui demisol, cu aparență de decență și confort.

— Vreau să stau cu dumneata mai îndelung de vorbă. Vin să te iau diseară la șase în colțul străzii, să mergem la șosea.

Jim spuse aceste vorbe fără sfială și aproape autoritar. Fiindcă fata se codea, întrebă:

— Ți-e frică să mergi cu mine? Nu-ți face plăcere? — Nu mi-e frică… dar oare nu e rușine ca o „fată“ să iasă singură cu un „băiat“?!

— Aș, rușine! Prejudecăți! Stăm de vorbă ca doi prieteni!

— Mi-e frică de mama, obiectă, convinsă, Vera.

— Îi spui că te întâlnești cu o prietenă.

— Îmi dai cuvântul de onoare că nu e nici o rușine să merg singură cu dumneata?

— Jur!

— Să văd, adăugă Vera și sări jos din mașină. Intrase pe poartă când Jim și-aduse aminte că nu știe cum o cheamă.

— Domnișoară Policrat — strigă el către fata întoarsă și gândul îi fugi la planeta de tânăr trasă de baba Chiva: „și vei lua pe fata Lenuța și vei trăi 150 de ani“ — nu te cheamă cumva… Lenuța?

Domnișoara râse amuzată:

— Lenuța? Ce idee … Mă cheamă Vera, Vera Policrat.

„E un lucru de care îmi dau seama bine de-abia acum — medita Jim întorcând mașina — am succes la fete. Explicația nu este decât una: îndrăzneala. Ăsta e oul lui Columb în materie de iubire.“

Încântat de această descoperire, intră cu roțile într-o băltoacă, pe care o transportă integral pe rochia unei doamne bătrâne ce trecea pe trotuar.

— Imbecilule! strigă oțetită cucoana. Uită-te pe unde mergi!

Dar Jim nu vedea. Sufletul său era tulburat de discordii, și termenii problemei sporiseră cu unul: Dora, Lola sau Vera… Lola, Vera sau Dora.

Cu un sfert de ceas înainte de șase, Jim aștepta în mașină în colțul străzii Polone cu șoseaua Ștefan cel Mare. Privea mereu în susul străzii și tresărea la orice siluetă feminină ce se contura în depărtare printre coloanele copacilor. Interesul lui pentru Vera era destul de mediocru, și singurul lucru care îl preocupa până la anxietate era răspunsul Dorei Schulz. Cu toate acestea, nevenirea Verei l-ar fi jignit ca o dovadă de independență pe care n-o mai admitea, atât era de convins de naivitatea ei și puterea lui de seducție.

Deodată, în fundul trotuarului apăru o siluetă zveltă și puțin dansantă în mers, ce nu putea fi decât a unei tinere fete. Pe măsură ce se apropia, Jim căpăta confirmarea unui adevăr ce-l da o căldură interioară și o mulțumire de sine pe care nu se încerca să le explice. Era Vera. Își schimbase toaleta și părea alta, mai puțin băiețoasă, mai vaporoasă în rochia lungă de voal roz, strânsă pe sub sânii mici și cu larga *pleureuse* de pai alb în jurul pletelor scurte. Zâmbi vădit încurcată când se află în fața lui Jim și spuse încet, cu îmbufnare, ștergându-și buzele cu limba:

— Mi se pare c-am făcut rău venind! Mi-a spus cineva că nu e frumos!

Jim o trase amical de mână și o făcu să se așeze lângă el. Candoarea acestei fete începea să-i placă și un început de simpatie frățească încolți în sufletul lui.

— Ai frați, nu-i așa? constată el afectuos.

— Dal

— Atunci presupune că eu sunt fratele d-tale! Vrei?

— Vreaul

Porniră apoi înspre Piața Victoriei, lăsară Monumentul Corpului Didactic, în care trei indivizi duc în spate un om copt pe tavă, și lunecară fără acustică pe banda lungă a șoselei, netedă ca un linoleum și deșartă. Copacii alergau de o parte și de alta în fața botului mașinii și se prăbușeau apoi îndărăt. Jim nu opri decât în fața vilei lui Minovici, ai cărei clopoței de sticlă izbiți de vânt umpleau aerul rural de clinchete.

— Îți place beția vitezei? întrebă Jim.

— Îmi place. Dar vreau un automobil mare. Așa mă dor genunchii!

Se dădură amândoi jos râzând și se plimbară pe marginea păduricii din fața vilei. Ca să alunge tăcerea și spre a face o mică anchetă asupra spiritului fetei, Jim întrebă de una, de alta și apol veni la literatură. — Ce poet român îți place mai mult? întrebă el. Vera se roși detot și spuse ca la examen:

— Eminescu, Vlahuță… (Își închipuia desigur că ar fi fost rușine să afirme că nu-i plac clasicii din manualul de școală.)

— Bine, ăștia sunt mai vechi, dar din cei actuali? Ce zici de Arghezi?

Vera își linse buzele cu limba, și ochii îi sclipeau de fraudă.

— Arghezi? îmi place foarte mult.

— Ce anume, în special?

— Nu știu — zise ea încurcată — nu mai mi-aduc aminte bine, și la școală ne pedepsea când auzea că citim pe Arghezi. (Apoi repede.) Am citit *La Medeleni* de Ionel Teodoreanu.

Jim înțelese că fata nu era familiarizată cu literele române moderne și schimbă vorba. Omul cult din el, incapabil să se transpună în sufletul fraged al unei absolvente de liceu pe pragul universității, era stăpânit de oarecare dispreț, mai accentuat la gândul sprinteniei intelectuale a Dorel sau Lolei.

Se urcară din nou în mașină, să se odihnească. Ca să savuteze intimitatea fetei, Jim recursese la o mulțime de mici trucuri. Găsind că părul îi cade prea pe ochi, îl dădu cu mâna peste urechi. Îi îndreptă gulerul. Îi așeză rochia ghemuită peste genunchi cu aerul de a o apăra de ochii indiscreți spre glezne. Îi spuse că are profil frumos și-i întoarse fața, prinzând-o delicat de bărbie. Vera se lăsa contemplată fără vanitate și fără revolte, clipind numai și râzând copilărește. Ochii ei rotunzi și mari până la uimire, umbriți de breton, amenințau ștrengărește, se umezeau de o bruscă timiditate, își schimbau necontenit apele, în vreme ce delicatețea de cântar fin a emoțiilor oscila pe față în tremutări ale nărilor, îmbufnări ale buzelor și lăsări ale capului pe piept. Nu avea deloc aerul de a fi înșelată de vorbe, și asta se vedea din micile ironii ale ochilor, dar avea fără îndoială sentimentul unei siguranțe depline lângă Jim, pe care i-l arăta trăgându-l distrată de un nasture al hainei. Jim găsi că e momentul de a începe dulcele joc al intimității. ÎI încercă fără nici o sfială, sigur de lipsa primejdiei și a consecințelor, deși exercițiul sentimentelor nu era fără voluptate.

— Spune-mi drept — îi zise Jim încet, dar judecătorește, luând-o de mână și sărutându-i vârful degetului mic — mă iubești?

Vera deschise ochi speriați — gen Collen Moore — și-și umflă nările războinică:

— Să te… (de rușine, evită expresia „iubesc“ așa de repede? De-abia ne cunoaștem! Ce pot să știu eu?

— Firește. Așa e. Dar eu te întreb: M-ai iubi cu vremea, când m-ai cunoaște mai bine?

Vera lăsă capul în Jos și, devenită deodată serioasă, zise cu glas tremurat:

— Ce întrebare? Dar altfel aș fi avut eu curajul să vin?…

E.moționat, Jim îi petrecu mâna pe sub umeri și o strânse spre el până ce îi simți parfumul pletelor și suflul nărilor pe obrazul său. Gestul din tren nu îndrăzni să-l mai repete.

Vera nu protestă, ci zise numai cu mai multă confidență:

— Fii cuminte. Ne vede lumea. Hai să plecăm. „Instinct etern al apărării“, gândi Jim, și fu de părere să nu meargă prea departe. Intuise sinceritatea inocentă a fetei și-și dădea seama că jocul lui tulburător era o perversitate câtă vreme nu era spontan.

— Să fim prieteni până la noi dispoziții, decretă el. Dar prietenie cu formule ceremonioase nu se poate. De ce să nu ne spunem pe nume? Ce zici, vrei?

Vera făcu din cap că vrea.

— Atunci, zi-mi *tu*.

— Tu.

— Jim.

— Jim.

— Bravo, Vera! *Tu* ești o fată foarte cuminte.

— Dacă zici *tu*!

Amândoi râseră fericiți de eliberare, și Jim începu să simtă că nu se mai juca. De bucurie, urni brusc din loc, dând maximul de viteză mașinii, care alerga pe sub copacii seculari al șoselei iute ca un șoricel.

Ajunsă acasă, Vera goni repede pe Bobby să-i aducă poeziile lui Arghezi, și acesta, răspunzând cu punctualitate serviciilor aduse de ea în conflictul cu Silivestru, îi strecură înainte de culcare prin întredeschizătura ușii mica ediție a *Cuvintelor potrivite*.

Vera aprinse becul electric de pe măsuța de noapte și începu să se dezbrace, aruncându-și lucrurile în toate colțurile odăii. Apoi se urcă în patul îngust de bronz tapisat cu opal roz și stătu câtăva vreme întinsă ca pe un fotoliu, fără să se învelească. Își strânse genunchii goi cu mâna lângă bărbie și se întoarse cu gândul pe șosea, în odaia lui Silivestru, în tren. Un fior îi străbătea toate oasele și pulsul îi bătea mai tare. Simțea o neliniște în trup, o bucurie de a alerga, de a sta goală în vânt, de a încleșta mâinile în ceva. Îmbrățișă perna, își încorda picioarele în baghetele patului, apoi, înfiorată de bustul moale al pieptului, pe care îl simțea pe obraz, puse

buzele pe sinuozitatea umărului și, fără să știe de ce, îl sărută și-l mușcă totodată.

VII

O PARTIDĂ DE **NATAȚIE**

Acasă Jim găsi următoarea scrisoare de la Dora:

„Dragă Jim,

Și eu am să-ți spun atâtea lucruri, pe care numai ție pot să ți le încredințez. Medy te invită prin mine pentru duminică la Constanța. Vine și Lola. La ora 8 precis să fii la Gara de Nord. Nu uita costumul de baie.

Prietena ta, *Dora*“

Cu toată sobrietatea stilului, Jim deduse din ea că Dora consimțea la interpretarea pe care el o dăduse în chip acopetit gestului ei. Era sigur că sprintena duelistă îl iubește. De aceea gândurile lui alergară ca pilitura de fier către ea, părăsind pe Vera. Se gândi cu bătaie de inimă la eventualitatea unei căsătorii cu Dora și găsi că pentru o fată așa de nebunatică și sportivă ca ea trebuie un interior ultramodernist: o casă de cărămidă roșie, cubică și sumbră, proiectată pe o peluză semănată cu gazon. Ferestrele mari și scurte și ușile largi cât peretele și acoperite cu plăci de sticlă în chenare albe de metal ar fi dat casei un aer de sanatoriu. Pentru nebunia ei trebuiau mobile simple, grele, parchete și linoleuri vaste, spre a da spațiu picioarelor ei goale la săritul din pat, în sfârșit, o sală de gimnastică, pentru ca dimineața, în ritmul plăcii de patefon, să poată să se miște ritmic și să-și vibreze picioarele în aer, sprijinită cu șalele în mâini. Jim vedea în mijlocul peluzei un pătrat de bazin verde, în care ar fi înotat amândoi vara. Ar fi cerut Dora aceste lucruri, sau erau visurile lui de estetică interioară? Erau mai mult completarea imaginii fetei într-un cadru fictiv, dar adecvat. Dora, cu capul tuns, șezând calmă în fotoliul lui Silivestru printre cărți, sau alături de Iaca, i se părea o imposibilitate, o piatră prețioasă încadrată în plumb. Medita prin urmare o căsnicie cu totul americană, evitând ceremoniile și contactul cu putreziciunea: o plimbare la Oficiul de stare civilă, o gustare la bar, o ședință de înot la Lido sau la ștrand și două ore la cinematograf. Apoi ar fi luat trenul la întâmplare și s-ar fi oprit în cel dintâi oraș, să doarmă la un hotel în același pat.

“Toată noaptea Jim visă pe cele trei fete. Dora, Lola și Vera ședeau în peplumuri grecești înaintea sa și cu picioarele goale în sandale, iar el, nou

Paris în costum de baie lantzen, cu o minge de tenis în mână, sta la îndoială pe cine să lovească.

A doua zi de dimineață, cu *trench-coat*-ul pe braț și cu basc bleumarin pe cap, își făcu apariția în sala caselor de bilete a Gării de Nord, primit cu ovații de Lola, Dora și Medy. Privi cu înțeles pe Dora și-i arătă o atenție deosebită, ostentativă, pe care ea părea a o accepta ca pe ceva firesc. Se urcată într-un vagon Pullman al rapidului Fulger, și peste câteva minute mahalalele bucureștene defilau înaintea marilor vitrine. Râseră cu toții de aerul internațional al impiegatului vagonului, care, cu o înclinare de mare protocol, le ceru în franțuzește tichetele, și sorbiră apoi prin pai limonadă, servită cu mare aparat în lungi pahare grele, dar care nu era decât apă zaharată, acidulată excesiv cu sare de lămâie. Tulburat de apropierea confidenței decisive, Jim nu mai vedea ca altădată pe unde trecea. Saharele de praf alb ale Bărăganului cu tristele lor turme de bordeie africane, lagunele verzi din apropierea Dunării, unde abundă rațele sălbatice și alte păsări acvatice cu picior lung și roșu, podul de la Cernavoda, minaretele Medgidiei, toate lunecară șterse la marginea din urmă a ochilor absenți.

Abia când peste trei ore aspiră în plămâni aerul sărat al Constanței, Jim își regăsi stăpânirea de sine. Medy îi lăsă să se plimbe puțin prin oraș și se duse să le pregătească primirea acasă. Dădură o raită prin fața lui Ovidiu, care îi privea pierdut în gânduri ca pe niște delfini în valuri, se optriră în fața sarcofagului grezios din fața Palatului Comunal, se învârtiră în jurul moschei, și apoi, luându-se după o trăsură al cărei clopot de tramvai îi distra grozav, ieșiră pe digul promenadă din fața Cazinoului. Marea era liniștită și albastră, și numai sulurile lungi de pânze spumoase ce se desfăceau pe stâncile digului cu plesnituri surde acuzau oscilația apei.

Adierea amară și salină a aerului gros și apăsător neliniști membrele lui Jim. Își simțea hainele murdare și grele pe el, și, de nu l-ar fi oprit conveniențele, și-ar fi smuls cu chiot cârpele de pe sine și ar fi intrat în apă, agitându-și picioarele sub valuri ca un centaur tânăr. Pe țărmul acela presărat cu clădiri albe și unele chiar cubice, se simțea aerul grec antic al Sciției minor. Din fiece val luminat de fulgi sidefii i se părea că un Ulise jegos de sare scoate brațele păroase într-un înot clocotitor, sau o turmă de centauri năvălește deodată peste spuma apei. Îi venea să se tăvălească gol pe nisipul aprins al plajei ce se zărea în apropiere, să destindă îngenunchind arcuri lungi în talgerul soarelui, să alerge cu tălpile goale din pulberea drumului până în sâmburele de sticlă al valului. Clădirile și lumea îi apăreau

anacronice. Trebuiau ziduri grecești de piatră, coloane albe, oameni înfășurați în pânze albe, o civilizație în sfârșit de stâncă albă, pe margine de apă. Numai când un grup zgomotos de domnișoare în costume de baie și încă ude de apă trecură pe lângă el dinspre plajă recunoscu populația firească a străvechii Tomis.

Soarele și aerul liber au efecte panteistice. Jim se gândea fără oroare prefăcut în scrum în unul din marile sarcofage antice de piatră cu capac cu streșini, scufundat în câmpul de nisipuri, printre buruienile fibroase mirosind a cimbru, în monotona zbârnâire a greierilor. Încerca în fond voluptatea tuturor orășenilor anemiați de haine de a se lăsa ars de soare, zgâriat de pietre și udat de apă, spre a recăpăta astfel pe epidermă sentimentul dependenței sale de lume. Această beție fu de scurtă durată, căci un nor stinse soarele plăpând de toamnă. Marea se învineți deodată, transformându-se într-un lac funebru cu valuri de țiței. Digul de piatră verde-închisă părea un monument funerar, și Jim își aduse aminte de Ovidiu și de Sciția minor, de bastarni și de sauromați năvălind peste Istrul înghețat. Zăpezi dese transformau Pontul în Scandinavie, și crusta de ghețuri pe sub care mugeau valurile mării sclipea în tristeți de pol.

— Brrr, ce sinistră e Marea Neagră! se înfiora Dora. Hai să mergem la Medy.

După amiază cei patru tineri ieșiră în port, trecând peste liniile ferate, și se lăsară lângă un mic bazin între două diguri, în ale cărui ape murdare de huilă se clătinau încet câteva șalupe vechi. Săriră cu toții în cea mai bună din ele, care aparținea tatălui Medyei, primiți cu salut la șapcă de un mecanic bătrân, și se așezară de jur-împrejurul băncilor căptușite cu piele scorojită. Mecanicul trase peste botul șalupei o ancoră subțire legată cu funie nouă și controlă sforile baldachinului de pânză albă al bărcii. Apoi dădu drumul motorului, stând în picioare lângă volan. Barca lunecă pe apa murdară și plină de cangrene vinete de huilă, bubuind încet pe dedesubt, și începu să ocolească lin baia portului pe sub pântecele leproase ale vapoarelor de comerț. Apoi, trecând pe lângă far, ieși în larg. Bubele apei rămăseseră înapoi și întinderea acvatică era albastră și numai spre țărmuri luminată de reflexe verzi. Vântul scutura pânza baldachinului și sălta șalupa în sus și în Jos cu o oscilație lentă de ascensor, supărătoare pentru viscere. Mișcarea bărcii nu era sensibilă decât prin ridicarea planului apei la orizont, care neliniștea pulsul și amărea saliva. Toți deveniseră de bronz, uscați de răsufletul salin al apei, și își târau mâinile excitate în lichidul verzui,

îmbătați de aroma lui de alge. Merseră astfel timp de mai bine de o oră, până ce Constanța, cu silozurile sale enorme și promontoriul alb al Cazinoului, rămase în urmă, ca un decor de teatru vopsit pe o singură pânză. Pe țărmul din dreapta apăruseră pâlcuri de cuburi albe, și mai în fund un far în chip de sondă. După un sfert de ceas mecanicul încetini motorul îndreptându-l spre țărm și trase ancora de pe proră. Înainte ca cei din barcă să fi prins de veste, suit pe botul șalupei, aruncase ancora, așa încât barca, lipsită de libertate, se ridica în sus și în Jos cu o violență așa de mare, încât fetele se făcură galbene la față din cauza răului visceral. Abia acum își dădură seama că în apropierea litoralului marea era agitată și văzură falile netede ale mareei desfășurându-se urlător spre țărm. Mecanicul explică lui Jim că din lipsa unui dig nu putea trage la mal, spre a nu primejdui elicea, și că trebuiau să aștepte un caic spre a debarca. Această idee nu surâse deloc fetelor învinețite de iminența răului de mare, dar din mândrie nu făcură nici o obiecție. Jim și mecanicul făcură semne spre țărm, unde vedeau bărci, și fluierară până când una începu să-și miște labele de muscă pe deasupra spumelor înfuriate. Când luntrea, îndoită ca un papuc turcesc, fu lângă șalupă, Jim transportă cu oarecare greutate pe fetele care țipau la fiece zvâcnire a valului și apoi sări și el în barcă. Aceasta, mai mult împinsă de sulul valurilor decât de vâsle, își înfipse prora în nisip, în vreme ce șalupa ancorată se clătina pe suprafața apei ca o coajă de nucă. Erau la Eforie. Urcându-se pe scările de descindere la plajă, pe lângă pavilionul în beton, priviră construcțiile albe de pe litoral, cu terase în punți de comandă, ce dădeau impresia de port cu vapoare, precum și blocul de zidărie plană al hotelului stațiunii, cu ferestre mici, în serie, de cabină, îndărătul cărora ghiceai confortul modern, umbra și ventilația, *chaise-longue*-ul și măsuța portativă cu lichioruri și răcoritoare. Era cald și mirosea a nisip ud și a Scoică, dar toamna dădea o rugină aerului și o tremurare de pânză de păianjen cerului. Din cauza anotimpului înaintat și a orei, plaja era goală, și numai câțiva copii complet nuzi își târau picioarele prin floarea de spumă a valului, țipând și împroșcându-se cu apă. Nerăbdători de voluptatea valului, Jim și cele trei fete alergară spre cabină să se dezbrace și reapărură peste câteva minute într-o ordine ce arăta gradul de trepidație și de pudoare. Jim și Dora ieșiră cei dintâi. Fără indiciul hirsuteniei și al mușchiulozității mai anguloase a lui Jim, i-ai fi crezut pe amândoi băieți. Tunsă rotund la ceafă, în costum viril, ce-i lăsa umerii descoperiți, lățindu-i în chip atletic, cu bazinul supt și cu tălpile mici goale, cu toată acea prelungire a membrelor

de copil repede crescut, acoperite însă în sidefuri șlefuite la încheieturi, Dora era un mic Adonis, căruia numai tăciunii uzi ai ochilor și buzele cu epiderma prea subțire îi dădeau lascivități feminine. Ieșiră în sfârșit și Lola cu Medy, o Venera și o amazoană. Deși zveltă și ea, Lola era femeie, precum arătau proeminențele sânilor în costumul prelung, adus peste coapse ca o rochie scurtă, palorile cărnurilor cutremurător de netede și mai ales sinuozitățile dulci ale liniilor. Răsfirându-și cu mâna părul lung, serafic, alb-auriu, Lola făcu pe nisip câțiva pași clătinați, privind rușinos și mândru, și apoi se culcă pe spate în nisipul fierbinte, în poziție de vedetă, sprijinindu-și capul în mâini și agitându-și în aer subțirile și albele picioare. De departe părea o statuetă de porțelan de Saxa uitată în nisip. În schimb Medy, neagră ca un mulatru de ședințele de soare de peste vară, era de o vigoare fizică de piatră statuară. Numai proporția desăvârșită dintre umerii, brațele și gambele mușchiuloase, acoperite cu un imperceptibil puf de păr asemeni piersicilor, o făcea să nu pară grosolană și pierdea în întreg masivitatea călcâielor de erou troian.

Intrară cu toți în spuma apei, Jim și Medy curajoși, Dora despicând valul cu muchiile trupului, Lola cu mici țipete de fior din cauza răcelii apei.

Suluzile subțiri în depărtare se desfăceau în dâmburi mari, mișcătoare, și apoi se prăbușeau în clăbuci pe albia joasă a plajei. Chiuind și sărind lent pe elasticitatea lichidului, Jim, Dora și Medy așteptau izbitura valului și se aruncau pieziș în spuma lui, lăsându-se azvârliți îndărăt. Jim înainta mereu, sărind pe vârful piciorului dincolo de faliile valurilor, urmat din urmă de Dora, tot așa de bună înotătoare ca și el, și amândoi săreau în sus, țipând când peretele translucid se prăbușea peste ei, rămânând liniștiți dincolo, sau intrau cu capul în sticla lui, ieșind după trecerea sulului cu capetele ude la suprafață. Cu toate îndemnurile și conjurările că nu e primejdie, Lola nu vru să înainteze, simțind cu oroare cum unda puternică îi lovea și zdruncina gleznele subțiri. Medy rămase cu ea.

Dincolo de zona rețelelor de spume, acolo unde apa atingea înălțimea unui om, suprafața era aproape liniștită și coama valului imperceptibilă. Lichidul era translucid și Jim își vedea trupul tremurător ca umbra unui pilor pe lagună, precum și fundul de nisip fin, ușor vălurat.

— Jim! strigă Dora, să vedem cine merge mai iute pe sub apă.

Și zicând acestea tăie cu palma dreaptă suprafața apei și făcu un plonjon cu capul la fund, lăsând deasupra o bulboană concentrică. Gâlgâitura începu să circule arătând direcția înotătoarei, până ce mâna și apoi capul brumat al

fetei ieșiră la câțiva metri depărtare. Dora își scutură părul muiat și scuipă afară amărăciunea ce-i umplea gura.

— Unu, doi, trei! strigă la rândul lui Jim, și amândoi sparseră cu capul cămașa sticloasă a apel.

Închizându-și respirația, intrară în elementul acvatic cu ochii deschiși și în cea mai lentă alunecare.

Băteau scurt cu tălpile apa, în vreme ce cu mâinile răscoleau pe sub piept lichidul dens și salin, care îi respingea. Ca peștii roșcați-aurii perforând lin lichidul azuriu al unui glob de sticlă, trupurile se cufundau oblonge, se îndoiau fără durată și ieșeau sub suprafață cu părul risipit în alge negre.

Jim auzea gâlgâitul amplificat al apei și vedea limpede ca printr-o lentilă mare atât fundul apei, cât și trupul său propriu, care bătea ritmic apa cu picioarele. În transluciditatea cristalului elastic zărea din când în când câte un mic și monstruos crab, ce fugea cu o îndemânare admirabilă și comică totodată, lunecând lateral și intrând în fundul nisipului fin atunci când voia să întindă mina spre el. Un pui de calcan vânăt și lat rădea ca o torpilă fundul, fugind fulgerător.

Îmbătați de vinul salin al mării, Jim și Dora înaintată câțiva pași, unde apa era ceva mai adâncă, și făcură un nou plonjon. De data aceasta se vedeau amândoi prin apă dilatați și lucioși. Dora arunca picioarele ca o batraciană și aducea palmele sub pântece, sonorizând apa, și în clipa când voia să se avânte spre fund era îndoită de elasticitatea lichidului și scoasă prelung spre suprafață.

După ce se odihniră câteva minute, Jim și Dora înaintară din nou până unde apa atingea bărbia și se lăsară cu mâna pe luciul apei. Lichidul gros și sărat îi făcea să plutească fără sforțare. Cu mâinile îndoite în chip de echer, despicau amândoi apa, trăgând-o până la șolduri, în vreme ce picioarele însoțeau alternativ mâinile, izbind cu tălpile înclinate spre fund. Pentru ca să poată aluneca mai repede și respira, se culcau adânc pe urechea stângă, scoțând gura și ochii spre cer, iar Dora, căreia apa sărată nu-i plăcea, umfla în chip comic obrajii și arunca lichidul din gură. La răstimpuri, spre a se odihni, se întorceau pe spate, făcând *planche* și călcând numai apa, regresiv, cu tălpile picioarelor.

Dora vru să se ia la întrecere cu Jim, și atunci, lungindu-se amândoi pe superficia apei cu capul în lichid, drepți ca torpilele, bătură mărunt apa cu vârfurile picioarelor, umplând de spume valul, iar cu mâinile înfipte repede

și alternativ dinaintea capului, lunecară accelerat și clocotitor, ca o barcă cu motor. În curând însă Dorei îi intră apă pe nas și fu neVOită să se întoarcă pe spate spre mal.

În acest timp Lola și cu Medy se jucau sărind pe deasupra clocotului de spume, deși Lola se ferea cu langori și ceremonii coregrafice ca apa să nu-i ude părul lung și creț. Dora și Jim săriră în pas alergător spre ele, și, când fură aproape, se năpustiră în valuri și le împroșcară cu stropi, lovind apa cu latul palmelor. Fu un chiot general și toți fugiră pe plajă, unde se aruncată în nisip. Jim făcu o tumbă peste cap, iar Dora, ridicând un picior până la înălțimea mâinii, căzu brusc pe gambele descordate, ca o nereidă cu două cozi.

Jim era însă neliniștit. Aștepta momentul de a vorbi singur cu Dora, fiind sigur că fata avea să-i destăinuiască ceva, de vreme ce-l chemase înadins. Merse de-a lungul plajei, lovind pietricelele și scoicile cu vârful piciorului și prefăcându-se a căuta ceva.

— Dora — strigă el când zări un picior enorm de crab — vino să-ți arăt ceval

Dora lăsă pe celelalte fete și alergă spre Jim. Se plecă jos, lăsând să i se umfle în chip grațios pulpele în îngenunchere, și privi curioasă.

— Ia te uită ce cochilii fantastice! observă ea.

Jim strigă mai de departe, unde plecase intenționat :

— Vino să vezi altele și mai frumoase! Într-adevăr, într-un anume punct al litoralului, smulse probabil de pe stâncile interioare ale mării, mormane mari de scoici sclipitoare făceau din plajă o arenă de sidefuri. Dora vâri veselă mâinile în ele. Unele erau mici, albe-violacee, altele bronzate sau trandafirii, și unele chiar cu reflexe de aur și erau așa de numeroase, încât picioarele intrau în ele ca într-un nisip. Furați astfel de sclipirea scoicilor, cei doi înaintau atenți, călcând cu picioarele în limbile subțiri ale valului, până ce se depărtară mult de-a lungul țărmului. Malurile erau abrupte și galbene ca lutul, dar de aproape straturile rocilor se vedeau a fi alcătuite din mici scoici galbene. În alte împrejurări Jim ar fi meditat asupra imensei străvechimi a acestor relicve antediluviene peste care călca, dar acum erau amândoi prea absorbiți cu gândul, neliniștiți că trebuiau să-și spună ceva. Din loc în loc, grămezi mari de buruieni acvatice negre murdăreau plaja și o umpleau de un miros fetid de pește putred și lintiță. Roiuri compacte de muște lucitoare bâzâiau deasupra gunoaielor marine în care se zărea câte un guvid sau crab veștezi, așa încât Jim și Dora o luară înapoi și se așezară pe

un bolovan mare ce ieșea din apă. — Dora — zise Jim către fata care se juca cu picioarele prin apă — al spus că vrei să-mi destăinuiești ceva! Inima îi zvâcnea pe loc de emoție.

— Da — răspunse Dora — deși îmi vine așa de greu; mi-e oarecum rușine să-ți spun!

— Curaj! îndemnă Jim. Unui prieten ca mine poți să-i spui!

— Firește! Simțeam chiar nevoia să mă destăinuiesc cuiva de aproape, și tu ești mai aproape de mine ca oricare.

— Ei bine? insistă nerăbdător Jim. Dora tăcu multă vreme cu capul în jos.

— Vroiam să-ți spun — îndrăzni ea târziu — că sunt foarte fericită… așa de fericită, că nu știu pe ce lume mă aflu… Îmi vine să țip de bucurie și de neliniște. Trebuia să mă descarc de bucuria asta cuiva și de aceea te-am chemat pe tine, fiindcă de colege mi-e frică… Sunt logodită… în sfârșit iubesc pe cineva și sunt bolnavă de fericire.

Jim rămase înmărmutrit în fața acestei fete care se destăinuia lui cu naivitate, în clipa chiar în care voia să-i smulgă mărturisirea că-l iubește. Această lipsă de perspicacitate a lui îl buimăci cu totul. Dora păru a observa o paloare pe fața lui, și din instinct feminin adăugă:

— Știam că tu n-ai pentru mine decât sentimente de prietenic… de aceea ți-am spus. Sunt sigură că vei fi prieten și cu… el, căruia i-am vorbit despre tine. De altfel, seamănă cu tine, și, afară de el, tu ești acela la care țiu mai mult.

Dora îi povesti apoi ca o nebună că… logodnicul se afla la studii în străinătate, că-l văzuse peste vară în vacanță și că-l aștepta să-și termine în curând studiile spre a se căsători. Îi făcu portretul fizic și moral, divulgă unele amănunte idilice, și privind galeș la Jim, cu capul ei tuns băiețește, zise râzând și bătând din palme:

— Seamănă grozav cu tine, când pironești privirea așa mirat, ca acum!

Zicând acestea, intră cu picioarele în apă și ajungând mai la adânc începu să înoate voinicește. Jim porni și el după ea, spintecând apa cu furie de Neptun, dar făcea astfel ca să-și spele în apele mării veninurile ce-i veneau din adâncul sufletului, de uimire, de deprimare și mai ales de mândria virilă jignită de a se fi lăsat până într-atâta înșelat de aparențe, încât să se creadă iubit de Dora.

Dora, Lola, Medy și Jim se adunară din nou laolaltă, întinzându-se pe nisip, dar stăteau toți stingheriți și tăcuți, ca și când s-ar fi simțit vinovați cu

ceva. Ca să-și alunge ciuda, Jim privea mereu spre Lola și i se păru chiar că fata era mai afectuoasă și mai puțin hieratică de cum crezuse la început. O întrebă de mici nimicuri, dacă i-e frică de apă, ce sport îi place mai mult, până când Medy, sărind în picioare, zise:

— Haideți, copii, să mergem, că e târziu și mă ceartă tatal

Ajunseră cu barca întocmai ca la sosire, pe valul mai potolit, până la șalupa ce aștepta ancorată, și în bubuitul surd al motorului și ebuliția apelor la cârmă se îndreptară spre Constanța, care se profila ca un decor de fier înroșit pe pânza violacee a amurgului. Un iaht alb trecea încet pe orizont și cârduri de pescăruși tăiau cu aripile întinse suprafața apei verzi.

„De ce oare mă tulbură atât întâmplarea asta? medita Jim câteva ore mai târziu, plimbându-se singur pe întuneric de-a lungul digului. Pe Dora, la drept vorbind, nici n-o iubesc! Până acum câteva zile nici nu m-am gândit la ea. A fost un joc încrezut și o încercare vanitoasă a puterilor mele și atâta tot. În trei zile nu se naște o dragoste.“

Cu toate acestea, îi părea rău, fără să-și dea seama de ce, că pierduse pe Dora, fie dintr-o obișnuință care te face să regreți un lucru abia când nu-l mai ai, fie din ciuda de a fi fost astfel înșelat în prevederile lui. Multă vreme stătu pe o bancă, ascultând mugetul mării și hârșâirea frunzelor uscate târâte de vânt, apoi, cutremurat de frig, hotărî că mentalitatea germanică a Dorei nu se potrivea cu sufletul său clar latin. Consolat cu această descoperire, se sili să-și evoce în minte latinitatea sub chipul eterat al Lolei și porni regenerat spre casă.

VIII

PITIA MODERNĂ Și **CĂILE SORȚII**

— Ai să primești o veste pe drum de seară de la un crai de ghindă. Parcă-ți cade în așternut. Ți-e inima îndoită de niște vorbe de la o damă de verde. Ai să dai bani.

Zicând acestea, tanti Magdalina pocnea cărțile cu unghiile și le privea cu o lăsare de circumspecție savantă a buzelor. Tanti Lisandrina asculta evlavioasă la celălalt capăt al mesei de nuc, credulă ca la un consult medical. De jur-împrejurul mesei, așezate pe fotolii de pluș roșu, tanti Mali, tanti Ghenca, tanti Agepsina, tanti Fira și tanti Caterina așteptau grave uscarea drojdiei din ceștile de cafea răsturnate în farfurioare, în vederea consultații viitorului de către tanti Magdalina. În „salonul“ pe ai cărui pereți atârnau portrete în ulei ale familiei, executate la Viena după fotografii, mirosea a spirt denaturat, a cafea și a gutui.

Fiind duminică, cele șapte femei se strânseră aci după masă, afară lăsându-se pe neașteptate vânt tăios și frig. O ploaie măruntă se pulverizase pe geamurile zgâlțâite de vânt, și prin ceață trei ulmi nemăsurați și aproape desfrunziți se zăreau clătinându-se elastic pe loc.

— Bani? medita o clipă tanti Lisandrina. O să dau chiria de Sfântul Dumitru, asta trebuie să fie.

— A naibii carte, frate — se entuziasma Magdalina de propria-i artă — cum a ieșit ea tocmai la pont!

Apoi strânse cu amândouă mâinile cărțile de pe masă și începu să le amestece, descântându-le în șoapta buzelor.

„Voi, 24 de cărți ca 24 de frați, cum zugravul v-a zugrăvit, așa să-mi spuneți, cum vă descânt, așa să-mi arătați, să-mi sorociți de Ioan, de soarta lui, de casa lui, de viitorul lui…“ După aceasta întinse cărțile una după alta, plesnindu-le puțin la așezare, și cu glas confidențial, ca pentru sine, dădu verdictul:

— Îi dă drumuri scurte cu îndoială și vorbe rele de la o damă de tobă. O să aibă izbândă în dragoste la o damă de cupă. Asta cine-o fi? Plânge cu lacrimi pentru el și-i trimite o veste pe drum de seară. Are el ceva — comentă tare Magdalina oracolul — de-o vreme încoace vine mereu târziu acasă și zăpăcit.

— Ei — zise tanti Ghenca cu umor — și-o fi găsit vreo nebună de astea tunse, care sucesc capul tinerilor și strică casa oamenilor.

— Tot ce se poate, reflectă Magdalina. Cum este el sălbatic și fată mare, îl zăpăcesc femeile numaidecât. (Magdalina nu ar fi crezut în ruptul capului că Jim era mai inițiat în domeniul erotic decât părea.)

Când întinse din nou mâna să strângă cărțile de pe masă, făcu deodată o strâmbătură și exclamă:

— Vai de mine, umărul!

— Reumatism, diagnosticară celelalte.

— S-a schimbat vremea, zise Magdalina cu suferințe exagerate și satisfacție științifică. Cum o da un nor sau o ploaie pe undeva, simt ace în os. Umărul meu e ca un barometru. (Strâmbându-se și mișcând precaut brațul.) Vai de mine!

În acest moment zări una din pisici, care, cuibărită pe un fotoliu, își lingea de zor blana cu limba roșie și aspră.

— Ptruț, nebuna dracului, nu te mai linge — o izgoni Magdalina — că destul a plouat!

Oricât acțiunea aceasta ar fi mirat pe cineva străin de casa cu molii, ea era o aplicație legitimă a unei constatări cu caracter științific. Tanti Magdalina observase un raport de cauză și efect între pisică și temperatură. Ori de câte ori pisica se lingea, ploua sau cădea ceață, și, firește, Magdalinei îi treceau ace-ace prin umăr. Pisica fiind un antecedent, era deci cauza variațiilor climaterice, și ca atare, eliminând cauza (în speță pisica), se înlătura și efectul (adică reumatismul). — Cum te ia? întrebă cu interes tanti Ghenca.

— Întâi îmi dă niște fulgere reci prin încheieturi, pe urmă îmi trece un ac și apoi altul și mă ține așa în ace, până ce simt un cui fierbinte care îmi străpunge umărul și nu mă lasă să-l mișc. (Încercând să se miște.) Vai de mine!

— Ai răcit! opină tanti Agepsina.

— (Plângăreț.) M-a tras umezeala din peretele de lângă pat, că suge apa și a crescut ciuperci pe el. (Închinându-se.) Doamne, Maica Domnului și sfânta duminică de azi, ajutămi, Doamne, să mă văd odată în casa mea, cu lucrușoarele mele…

— Ce te plângi tu? se răsti tanti Caterina; parcă eu sunt mai zdravănă? Uite, eu genunchiul drept nu pot să-l mișc deloc, mai ales când plouă. Parcă mi-a intrat o așchie în el. Am pus salicilat, camfor, muștar, și nimic.

— Ai răcit! diagnostică iarăși Agepsina.

— Mai e și vârsta! zise tanti Fira. De-acum încolo nu ne putem aștepta la altceva.

Tanti Ghenca deveni vânătă ca o meduză.

— Bătrână ești tu dacă vrei! Neamul nostru nu e coșcovit și putred ca lumea de azi, și la vârsta noastră Iaca era cu părul negru și tânără.

— Eu n-aș avea nimic — se destăinui tanti Fira — dacă n-ar fi înecăciunea asta. Când urc scările sau mă supăr, mi se pune un nod în gât și mă înăbuș și toate vinele îmi pocnesc.

— Din supărare vin toate — se căină Magdalina. Când mă necăjesc, toată noaptea îmi tremură inima și se zeuduie patul. Din supărare poate să-ți vină — Doamne ferește! — dambla!

— Fugiți d-acolo! interveni Agepsina. A răcit; ai răcit la piept.

Tanti Lisandrina găsi cu cale să-și spună și ea suferințele:

— Eu, când mă sperii de ceva, mă aprind la față și am palpitații și nu pot să mă liniștesc două ceasuri. Noaptea mă ia cu călduri și cu frig și mă doare capul. Am să m-arăt la doctor! — Să te arăți la doctor?! sări tanti Caterina. Să-l văd cerșind, și nu mă duc la doctor! Doctorii îți născocesc câte n-ai și te omoară cu zile. Părinții noștri n-au mai fost la doctori și au trăit până la 80 de ani. Când era Iaca tânără, un doctor a găsit-o ofticoasă. A râs femeia și-a zis: „O să te îngrop pe dumneata și pe copiii copiilor dumitale, așa ofticoasă cum mă vezi“. Și așa a fost!

În tot acest timp tanti Mali, fata septuagenară a Iachii, stătu dreaptă și uscată pe fotoliu, zâmbind ironic. Scurta pelerină cardinalescă îi mirosea a colivă și tămâie, căci fusese de dimineață, în calitate de consilieră, la un parastas.

— Eu — zise ea — mulțumesc lui Dumnezeu, până acuma sunt sănătoasă!

Confidențele medicale urmară câtva vreme, tanti Agepsina explicând totul prin „răceală“, iar tanti Magdalina temându-se îndeosebi de „dambla“, maladie largă, în care intrau leșinul, zăcerea la pat, paralizia și imbecilitatea senilă.

După aceea toate înșirară ceștile de cafea în ordine în fața tantei Magdalina, care, cu extaz de Pitie, începu consultările destinului negru de drojdie, întâi în ceașca Lisandrinei, cea mai pasionată întrebătoare a misterelor, în cărți, în plumb topit, în oglindă, în cenușă, în palmă, în ghioc sau în cafea.

Magdalina ridică ceașca în dreptul ochilor și, după o îndelungă contemplație, zise edificată:

— Își dă foarte binel Uite, ici e ca un cap de om cu mustăți mari lângă un brad și o salcie și deasupra o floare și o stea. Al să faci cunoștință cu un bărbat care se gândește la tine cu dragoste și cu temei și plânge din cauza ta. Și parcă la urmă O să izbândiți.

Lisandrina se făcu și mai piersică decât era, lăsându-și hoțește și cu ironie interioară pleoapele în Jos.

— De unde până unde bărbate! Fleacuri!

— Nu mai spune așa! Soarta! Soarta le face și le desface. Cine știe de unde sare iepurele! Tânără ești, frumoasă ești! — Ce ți-e scris… în frunte ți-e pus! declară solemn tanti Ghenca. Noi, slavă Domnului, frumoase am fost, ceva avere am avut și nu ne-am măritat, fiindcă nu ne-a sunat ceasul. Altele sunt slute și neisprăvite și se mărită cu bărbați buni. Soarta!

— Nu e numai soarta — îndrăzni încet și mieros Lisandrina — mai sunt și altele. Când stai așa închisă ca la mânăstire, fugind de lumina zilei ca o cucuvea, cine vreți să mai îndrăznească să te ceară? Se sperie și lumea de atâtea călugărițe.

— Ba e soarta, fato! se oțeti Ghenca. A venit cineva să te ceată și te-am împiedicat noi? Dacă ți-era silă de mânăstire, de ce nu te-ai dus în lume?

— Lăsați cearta acum! interveni tanti Magdalina conciliant. Vremea ta nu e pierdută. Uite, îți dă aici un vapor sub niște ramuri și păsări pe deasupra. Ai să faci drumuri cu izbândă și cu fericire.

— Apropo! zise tanti Caterina, să nu uit! Să vedeți ce vis curios am visat astă-noapte. Se făcea că ședeam lângă o apă tulbure, și Iaca, întinsă într-un coșciug, trecea pe râu, făcându-mi semn cu mâna, și parcă un câine negru, cum era Milord, urla și lătra de zor. Pe urmă parcă ședeam la măsuță în grădină și mâncam cireși amare, mângâind un cal cenușiu. (Poate unde m-am gândit că n-am făcut anul ăsta dulceață de cireși amare!)

— Câinele negru e necaz, dar coșciugul arată tămăduire, zise Agepsina. Vise de noapte, fleacuri, cine știe cum te-ai culcat!

— Ba eu cred în vise! răspunse Magdalina. Când a murit Marinescu — Dumnezeu să-l ierte! — trei nopți în șir am visat numai nuntă și scări întinse la pământ și mi s-a izbândit. Iaca e femeie bătrână, te poți aștepta oricând…

Ghenca protestă energic și cu umor:

— Mai lăsați și voi gândurile negre! Mai bine uită-te în ceașca mea, să vezi dacă mă mărit.

Toate femeile traseră fotoliile și mai aproape de masă și ascultară rând pe rând oracolul, comentând. Pendulul bătu de cinci ori și cântă apoi o melodie cu orchestrație difuză și înăbușită.

— Cum trece vremea! constată filosofic tanti Fira.

Se auzeau streșinile curgând și câte un huruit de roți pe caldarâmul colțuros. Ploaia cădea în fire vizibile, reci, într-o mare și universală urzeală, lustruind acoperișurile de tablă ruginită ale bisericii din apropiere. Scăpată prin streșinile ciuruite, apa se prelingea pe pereți, umplându-i de o mușiță verzuie. Se simțea în aer frigul și umiditatea toamnei, simbolizate într-un oltean zdrențuros, care ședea zgribulit cu un sac în cap, lângă una din coloanele peronului din fața bisericil.

Jim se învârtea în colivia odăii, nervos că nu putea ieși. Cu Vera se învoise să vină la șosea, pe înserat, numai dacă era vreme bună, iar la Lola nu îndrăznea să se ducă, pe ploaie, așa, fără nici un pretext. Și-o închipuia pe Vera plimbându-se, ca și el, agitată în odaia ei, privind pe fereastră de nu cumva ploaia s-a oprit și chinuindu-se să rezolve problema dacă, oprindu-se ploaia, trebuia sau nu să se ducă, deși era ceață grea și umezeală. Îi făcea plăcere s-o vadă pe Vera, și întâlnirea îi devenise chiar o necesitate. O socotea însă o prietenă mică sau un fel de soră a cărei simpatie era indiscutabilă și obligatorie, și nu se tulbura prea mult de absența ei. Amorul propriu viril al lui Jim fusese jignit și avea nevoie de o satisfacție. Căută să se convingă că Dora îi era indiferentă, ba chiar antipatică, și că nu-i plăcuse în ea decât estetismul pozelor fizice; și că, în sfârșit, față de completa lui neutralitate, gestul fetei însemna o victorie gratuită a lui, o dovadă de marea lui putere de persuasiune. Dar tocmai din cauza aceasta era furios. Fusese în genere atât de alintat de fete cu intimitatea lor, încât credea că are asupra lor un drept senioral pe care îl putea transmite altora. Fără să le iubească, era gelos de ele când le vedea familiare și cu alții. Pentru ca întâmplarea cu Dora să fi fost în conformitate cu amorul lui propriu, ea trebuia să se petreacă așa: Dora ar fi trebuit să-l dea a înțelege că-l iubește, dar că ar fi în stare să învețe a iubi și pe altcineva, dacă el, Jim, n-ar împărtăși sentimentele ei. Atunci el, generos, ar fi mângâiat-o și, dovedindu-i că avea încă de luptat spre a-și face cariera, i-ar fi îngăduit să iubească pe altcineva, dându-i sfaturile și binecuvântările sale. Jim izbuti să se consoleze puțin cu aceste naive invenții ale imaginației, dar nu atât încât să nu sufere la gândul

că și Lola putea să-l respingă. Această presupunere îl îndârți, și cu toate că își dădea seama foarte bine că Lola nu se potrivea deloc temperamentului său, jută în inima lui s-o cucerească, pentru ca apoi să facă… pe indiferentul. Cu aceste idei satanice în minte și cu o antipatie violentă împotriva învingătorului necunoscut al Dorei, pe care, pe această ploaie de urât dezolant, l-ar fi făcut cu un pumn *knock-out*, la pământ, ieși din odaie cu gândul de a colinda toată casa pustie. Era o ocupație totdeauna distractivă pentru el, fiindcă descoperea mereu vechituri ascunse până atunci, litografii, fotografii și romane vechi aruncate pe scrinuri sau în pervazul ferestrelor.

Trecu prin câteva săli și odăi semiobscure. În iatacul tantei Ghenca era o ordine de muzeu. Deasupra patului mare de nuc, cu suluri mari de catifea, privea dintr-o fotografie mărită o femeie cu bonet pe cap, încă tânără totuși, prelungă și dulce la față. Era Iaca la 70 de ani. Totul era așezat după principiul simetriei. Unui tablou în dreapta îi corespundea unul în stânga; în cele patru puncte cardinale ale mesei erau patru fotolii; în fața sobei cleștele contrasta cu un cârlig, De tavan nu atârna o lampă, ci un candelabru cu luminări vechi de spermanțet, de care vibrau sclipind ciucuri de cristal. Pe un scrin mic Jim văzu un vraf de cărți așezate cu multă chibzuială decorativă. Deschise una legată în piele și descoperi că era o traducere veche cu litere chirilice a *Reginei Margot* de Al. Dumas. Mai în jos era o colecție întreagă din revistele *Cimpoiul* și *Belgia Orientului*, cu foile puțin îngălbenite la margini, de care nu mai auzise. Găsi și un *Paul et Virginie*, precum și *La clef des songes par Mademoiselle Lenormand*. În odaia tantei Fira toate erau în neorânduială. Ușile de la șifonier deschise, jupoane de tafta neagră aruncate pe spetezele scaunelor, cutii de cercei în fața oglinzii, iar pe masa rotundă din mijloc, câteva perechi de jocuri de cărți.

La tanti Agepsina încăperea era mai vastă și mai austeră. N-avea fotolii, nici candelabru. În schimb, pereții erau plini de icoane și candele aprinse ca într-un paraclis, iar pe o masă lungă și înaltă de stejar, întinse la un perete, erau aruncate în neorânduială o sumedenie de sfeșnice de argint și de alamă, de potire de cupru, bizare, și de chesele de cristal gros, pline cu dulceață. Jim luă o linguriță îngustă de argint cu mânerul răsucit și o vâri într-un șerbet pietrificat și zaharisit, făcându-i trei găuri profunde. Printre sfeșnice se aflau fel de fel de cărți bisericești cu scoarțe de piele înnegrită și cu miros de tămâie și lumânare. Erau minee, molitvenice, agheasmatare, *Viața sfântului Vasile*, *Visul Maicii Domnului*. Această din urmă cărticică avea

paginile slinoase de prea multă lectură, căci tanti Agepsina, fiind mistică, o citea în fiece dimineață și în fiece seară, sperând, după sfatul fostului popă de la Udricani, să forțeze hotărârile soartei. Jim observă că într-una din cărți două pagini erau mai negre ca celelalte, îndoite la colțuri și cu o jurubiță de mătase și o iconiță de hârtie ca semn, ceea ce dovedea că paginile în chestiune erau des consultate. Descifrând cu dificultate slova chirilică, desluși următoarele:

„Pentru robii lui Dumnezeu (cutării), care acum se logodesc unul cu altul, și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să se dea lor fii spre moștenire neamului și toate cererile cele către mântuire, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să li se trimeată lor dragoste desăvârșit pașnică și ajutor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să se păzească și să se binecuvânteze ei într-un gând și credință tare, Domnului să ne rugăm.“

Vasăzică asta citea de ani de zile domnișoara de aproape 60 de ani Agepsina! Jim căută în zadar să și le închipuiască în posturi sentimentale. Fantasme grotești din Albrecht Direr îi răneau imaginația, încălțate în ciorapi lungi și dubli de lână, aceste trupuri învinețite și pergamentoase, cu încheieturile oaselor bulbucate și cărnurile căzute, cu pântecele umflat asemeni unei tumori, trebuiau să fie lipsite de orice fior tactil și îmbrăcate într-o epidermă indurată și rece ca o unghie. Singura voluptate posibilă era aceea de a expune o parte a trupului la temperatură înaltă, de a-l unge cu uleiuri camforate, cu salicilat sau cu Franzbranntwein, încălzindu-l o clipă și toropindu-l. Dacă se mai gândeau încă la existența căsătoriei, vedeau în ea un raport cu totul abstract, îndeplinirea unui comandament moral la care nu le învrednicise soarta. Toate aveau pentru bărbat o opinie foarte favorabilă și vedeau în el un stăpân al casei și al lumii, față de care o femeie nu avea niciodată dreptate. Un bărbat frumos însemna pentru ele un ins „impozant“, cu mustăți mari și eventual cu barbă, voinic și mai ales matur, ceilalți rași fiind niște „neisprăviți.

Jim vru să vadă și pe Silivestru și întâmplător să-i ceară vreo carte. Când, după câteva bătăi în ușă, intră în odaia lui plină cu cărți, găsi pe singuraticul unchi la masă, cu mâinile deasupra unor hârtii luminate de circumferința abajurului unei lămpi. Silivestru părea spetiat și bolborosi

câteva cuvinte ininteligibile, încercând să ascundă cu mâna hârtia de dinainte-i. Era în obișnuitul halat, părul și barba îi erau zburlite de trecerea degetelor prin ele și ochii nu izbuteau să-și găsească un punct fix. Mirat de această timiditate, Jim zise repede, neindrăznind să se mai așeze ca de obicei spre a sta de vorbă:

— Știu că ai pe Saint-Simon, dă-mi primele două volume să mă uit astă-seară prin ele.

Silivestru se sculă zăpăcit și începu să cătrobăiască plecat în genunchi spre rafturile de jos, deși Jim zărea volumele, care erau legate în piele, într-un raft mijlociu. Cum Silivestru era întors la el cu spatele, Jim aruncă o privire spre hârtia de pe masă, ce nu putuse fi ascunsă, și constată că cuprindea versuri, transcrise caligrafic în chip de epistolă:

„ Stimată prietenă,
Inima mea e tristă ca salcia pe maluri,
Ce prinsă-n rădăcină se scutură pe loc,
Și neagră, despletită, se oglindește-n valuri
Și se-mpletește c-umbra de apă-n tainic joc.
Și-n timp ce apa trece rotindu-se-n bulboane
Pe funduri mai înguste sau albie mai lată,
Stropită cu a brumei sau ploilor broboane,
Ea vara ca si iarna stă sumbră, dezolată.“

„Vasăzică făcea poezii de dragoste“, gândi Jim, și, rușinat de a-l fi surprins asupra faptului, scoase repede cele două volume din raft, zicând:

— Lasă, că le-am găsit, în vreme ce Silivestru scotocea inutil în toate părțile.

De aci trecu în salon, unde auzise vorbă.

— Uite și pe boier Furtună, zise tanti Ghenca. Plânge, domnule, dama de cupă pentru dumneata și-ți trimite veste pe drum de seară!

Jim făcu un semn cu mâna prin aer că nu-l interesează femeile, iar tanti Magdalina, printr-un semn asemănător către celelalte, confirmă „sălbăticia“ lui. De fapt, el venise să vadă dacă tanti Mali era aci, spre a putea merge în odăile ei de la stradă, pe care nu le mai văzuse de mult și în care se aflau multe curiozități. Leși deci din salon și, trecând printr-un geamlâc lung, intră în apartamentele „Moliei“, zisă și Colivăreasa. O duhoare de șoarec și de gândac strivit îi gâdilă nările și-l făcu să strănute când intră în una din

odăi, care era plină de o sumedenie de mobile și obiecte: fotolii desfundate, taburele, scaune cu spetează mare ca de tron, scrinuri, cărți și cutii numeroase, iar pe pereți fotografii mari înrămate și o mulțime de pânze pictate, neîncadrate, și unele neterminate chiar. Pe o măsuță se afla un fonograf cu sul de ceată, iar în colțuri, pene de păun. Jim vru să stea pe un fotoliu mare, îmbrăcat în pânză până Jos, dar se prăbuși într-o rână. Ridicând înspăimântat acoperământul spre a repara neajunsul, constată că fotoliul poseda numai trei picioare, al patrulea fiind înlocuit prin câteva cărămizi suprapuse. Privi sub pat și văzu că era plin cu lemne de foc. Într-una din cutiile mari de pe masă găsi mii de bețe de chibrituri, unele de mult ieșite din uz. Într-alta se aflau cuie. Într-o ladă de lângă sobă descoperi, în fine, o cantitate apreciabilă de mangal. Toate acestea îl făcură să râdă, nu însă să se mire, deoarece cunoștea vițiile bătrânei.

Tanti Mali închiria pe vremuri aceste încăperi în care locuia ca odăi mobilate și-și supunea chiriași, de obicei studenți sau impiegați, la un control și o vămuire riguroase. De câte ori intra în cameră, sustrăgea un lemn din lada de lângă sobă și-l ascundea sub o canapea din sală. Nu se liniștea până ce nu scotea măcar două chibrituri din cutie. Tăia cu un briceag o parte din lumânare și smulgea, dacă putea, o foaie de hârtie. Încetul cu încetul, scotea din încăpere toată mobila, înlocuind-o cu mese șchioape, oglinzi sparte și petice de covot, lucruri pe care le cerea de la alții sau le dibuia prin gunoaie. Avariția ei atingea forme fabuloase, și lumea o numea Colivăreasa. Cărbunii din ladă fuseseră strânși de pe drum, bucată cu bucată, în sute de rânduri. Tot așa și cuiele. Tanti Mali și-ar fi construit o casă cu cărămizile pe care le-ar fi cerut ani de zile de pe la binale. Într-un raft al scrinului avea câteva kilograme de crâmpeie de lumânări. Cu desăvârșire nesimțitoare la frig, făcea focul numai cu jurnale, iar lemnele adunate din vămuiri datau din epoci îndepărtate. Asiduă martoră la botezuri, nunți, înmormântări și parastasc, ea păstra drajeuri de la festivități imemoriale, precum și un număr înfricoșător de farfurii și pahare, adică „vase“ de la diferitele pomeni la care asista. Politicoasă și chiar distinsă, tanti Mali cerea, pe oriunde se afla, bomboane, prăjituri, nimicuri, ca să ducă la niște „nepoți mici“, și în felul acesta se explica prezența în dulapurile ei a fragmente de cozonac pietrificat, praline și chiar jucării. Tablourile din perete le avea de la un chiriaș, elev la Bele-arte, căruia i le sustrăsese în parte și în parte i le ceruse. Tanti Mali, atât de sobră în toate, devenea de o lăcomie nemaipomenită când mânca la alții, ca și când ar fi

voit să-și facă o rezervă de alimente în viscere. Nu fusese bolnavă niciodată de nimic și nu ședea mai deloc în pat, și odată, scrântindu-și piciorul, a mers mereu din odaie în odaie ca o barză șontoroagă, de teama zăcerii. Decesele n-o întristau deloc, ba dimpotrivă, vorbea cu voluptate și cu admirație de luxul și ceremonialul mortuar, ca de ceva important numai din punct de vedere administrativ. Această răceală profesională o făcea se vede utilă, căci era foarte des chemată să prezideze cu bonetul și pelerina ei scurtă cu miros de colivă evenimentele triste. Jim rămase înmărmurit când zări într-un colț al odăii, într-un morman mare de jurnale, câteva reviste pe care le căutase în zadar. Tanti Mali colecta cele mai mici hârtii și jurnale spre a le vinde apoi cu kilogramul ca maculatură.

Se întunecase de-a binelea, când Jim tresări de o bătaie ușoară în geamul dinspre stradă. În același timp auzi pași ușori afară și învârtirea clanței. Fugi repede în cealaltă odaie, cu gândul de a ieși pe o a doua ușă, ce dădea într-o săliță, dacă ar fi fost tanti Mali. Era însă Lisandrina, a cărei față rotundă și lucioasă o recunoscu în întuneric. Aceasta deschise încet geamul și începu să vorbească repede și în șoaptă cu cineva de afară.

Jim nu putu desluși bine convorbirea. Un glas profund dinafară argumenta în surdină:

— Trebuie să te hotărăști odată… m-am gândit la toate… am casa mea… până când ai să stai aici? (Mai în șoaptă.) Ce-ți pasă de lume… vreau să te am cu mine…

Lisandrina răspundea cu glas sugrumat: — Vorbește încet, să nu ne-audă… mi-e frică să fac pasul ăsta… să mă mai gândesc… îmi scrii la persoana știută… Dacă te gândești cinstit la cununie…

„Hei — gândi Jim — casa asta e mai dramatică decât îmi închipuiam!“ și fugi repede pe ușă, ca să evite o întâlnire penibilă. Nici nu intrase bine în salonul acum iluminat, și unde toate bătrânele, afară de Agepsina și de Lisandrina, absente, jucau loto, astupând numerele, din lipsă de fișe, cu boabe de porumb, când Agepsina intră senzațională pe ușă și zise ascuțit din prag;

— Fetelor, nu știți una: a murit Iaca!

— Nu mă-nnebuni! spuse calm Ghenca, ridicând capul din cartelă.

— Nu minte visul! declară aproape satisfăcută de coincidență Magdalina. Când visezi nuntă ori cal negru nu e de-a bună!

Jim se repezi pe ușă, străbătu în goană curtea și intră în căsuța din fund a bătrânei. În lumina tremurătoare a unei lumânări groase de ceară înfiptă

într-un sfeșnic, Iaca ședea întinsă în sicriul ei, ca întotdeauna. Părea complet osificată, și epiderma îi era lucioasă ca un sidef îngălbenit. Buzele subțiri îi căzuseră peste dinți în așa fel, încât țeasta capului se contura în toate concavitățile. Moartă încet de treizeci de ani, această mumie în vârstă de un secol intrase în sfârșit în lumea nemișcată a rocilor, cu care semăna atât de mult. Lungindu-se și coborându-se, flacăra lumânării ridica și dobora umbrele de pe pereți, descoperind prin colțuri pisicile înspăimântate de lumină: și când Jim vru să înainteze în mijlocul odăii, un cotoi negru începu să miorlăie gros pe fereastra în geamul căreia băteau, prelungindu-se în lacrimi, firele ploii reci de toamnă.

IX

CE ARE **VERA NOASTRĂ?**

De câtăva vreme Vera părea cu totul schimbată. Slăbise, și pe fața prelungă de paloarea crinilor, ochii mari, umezi intraseră în eclipse violacee. Impertinența grațioasă din privire îi dispăruse și tremurătura nărilor și a buzelor subțiri trăda o excitabilitate infinitezimală de lac tulburat concentric de rare picături de ploaie. Vera se prefăcuse în madonă lividă boticelliană și cădea în contemplațiuni somnolente și febrile sub intoxicația a mii de tuberoze cu cărnuri de sidef. Mersul ei se clătina plutit pe deasupra solului, și-i mai lipseau aripile și aureola ca să poată fi angelizată pe un tron brodat în aur, cu un mare lujer de crin în mâna subțire și prelungă.

La masă Vera venea totdeauna târziu și cu aer de vinovăție. Privea pe sub sprâncenele devenite lungi și languroase și n-auzea întrebările ce i se puneau, tresărind ca dintr-o toropeală malarică. Lua mâncarea în cantități pentru păpuși, pe vârful furculiței sau al lingurii, și din pâine ciupea două mici fărâmituri. Clinchetul tacâmurilor o durea în urechi și în inimă cu sonorități amplificate până la o explozie imensă, și chiar gâlgâitul apei din carafă în pahar o supăra ca un torent cu spume. Micile răutăți sau observațiile îi aduceau sângele în obraz, și nu rareori se ridica repede de la masă și mergea să plângă singură în odaie.

Lui Bobby, care, conjurat să nu se atingă, îi scosese dintr-o carte un semn de mătase pe care era brodat cuvântul „Jim“, îi trase o palmă, după care izbucni pe dată în plâns.

Se închidea de obicei toată ziua în casă și se încăpățâna într-un gând ca după un fluture. Se suia pe patul ei mic și, îmbrățișând perna în mâini, căuta să evoce scena din tren. În tremurarea fantasmei apărea chipul tânăr al lui Jim, dar în momentul când gura lui se apropia de a ei, lumina zilei îi rănea ochii și ea rămânea cu buzele înfierbântate și cu o cunună de metal greu, apăsător, pe tâmple. Cu cât strângea pleoapele mai tare, cu atât nebulozele negre din ochi se învârteau în forma florilor de veninuri și catifele, de bronzuri și metale incandescente și refuzau să ivească în sâmburele lor de explozii luminoase figura zâmbitoare a tânărului. Acest steril efort de a visa îi vărsa în membre oboseli grele și fierbințeli, și uneori somnul o surprindea astfel, încleștând-o într-o catalepsie generală, din care visa că vrea să se smulgă și nu putea. O deștepta o ușă trântită sau hurducatul unui camion, și

atunci inima îi pocnea cu putere în piept și-și simțea timpanele țiuind de agitația arterelor. Un gândac ce s-ar fi târât printre hârtii, un fluture gras de polenuri izbit în geam o înfiorau și o făceau să sară la ușă.

În sala goală a sufletului ei orice vibrație se propaga în fioruri dureroase. O garoafă ținută lângă nări îi dădea mici leșinuri voluptoase cu sentimentul de a se preface în fum și de a se ridica asupra propriei imagini. Vera simțea des o slăbiciune în tot trupul și senzații oscilatorii de răcire a membrelor și îmbujorare a obrajilor, precum și o scădere a simțului de gravitație. Stând cu ochii închiși, aștepta, astfel îmbătată de parfumuri, ca ceva să fâlfâie în aer și asupra obrajilor săi să se așeze o răsuflare străină și caldă. Aerul îi mirosea a vin de cuminecătură, și urechea vibra de orgi îndepărtate.

Se așeza din când în când în fața pianului, căruia îi plăcea să-i miște clapele din gamele joase, larg vibratoare, sau pe cele de sus, bătute în ciocănele de sticlă. Nu o mulțumea nici o muzică prestabilită, nici o compoziție, ci numai variațiune monotonă dezvoltată în acorduri circulare dintr-o singură temă obsedantă. O repeta mereu până ce un val de fioruri se ridica din piept în lacrimile ochilor, dându-i voluptatea de a se evapora în sunete. Un nod îi apăsa respirația și-i făcea râsul și plânsul convulsive, volubile. Sunetele prelungi ale coardelor o dureau și o sfâșiau, făcând-o să dorească leșinul ca o beție.

— Ce are Vera noastră? întrebă într-o zi mme Policrat pe fetele ei mai mari, stând pe canapea cu o țigară în gută și cu părul în *papillote*. Mi se pare schimbată!

Acest interes neobișnuit pentru Vera provenea la mme Policrat din rezervele unui sentimentalism ncutilizat. De câteva zile pisica ei favorită de Angora, anume Puffi, dispăruse din cuibul de delicii al canapelei. După strigăte de tragedie și imprecațiuni la adresa probabililor răpitori, mme Policrat dădu la Mica *publicitate* următorul anunț patetic:

„Dispărut Joi dimineața pisică de Angora albă. Are un ochi albastru și altul verde. Răspunde la numele „Puff“. Pisicii născuți au rămas fără mamă. Ofer recompensă mare denunțătorului sau aducătorului. Str. Polonă, 13 bis, primul apartament.“

Prin expresia „denunțător“ credea că va speria pe căpitanul de alături, pe care îl socotea autor moral. Prin aluzia la orfani spera să înduioșeze sufletul crunt al răpitorului. Lipsită de căldura de blană a pisicii, mâna dnei Policrat

căută pentru prima oară o satisfacție în pletele Verei, pe care o atrase într-o după-masă pe canapea.

— Ce-i cu tine, fato? De ce-ai slăbit așa?

Neputând ști singură de ce slăbise, Vera rămase îmbufnată și mută și, după o ședere de câteva clipe dictate de decență, fugi în odaia ei.

Câtă vreme nu cunoscuse pe Jim, Vera trăise cu rușinea propriului trup, fără să-l privească și fără să-și dea seama că-l are. Ea se dezbrăca pe întuneric și se îmbrăca fără să se uite în oglindă, și niciodată nu rămânea atât de goală încât să nu poată fi surprinsă de cineva. Cămașa lungă de noapte o ferea de priveliștea coapselor și de indiscrețiile oglinzilor, și când se urca în patul ci, senzația de curat a pânzeturilor o făcea să creadă că omul e alcătuit din suflet și rufărie. Își aducea aminte cu spaimă cum, atunci când era mai mică, un doctor cu mustăți mari albe îi înfipsese degetele în micul ei pântece și-și lpise urechea enormă și păroasă sub sânii ei tremutrători. Vera dormea în pat ca într-un morman de petale reci de trandafir, și dimineața sărea iute Jos, înainte de a fi biruită de căldura moleșitoare a plapumei.

Acum însă fioruri și voluptăți neînțelese o cutremurau și-i dădeau sentimentul vinovăției. Ședea multă vreme înaintea oglinzii, lipită cu umărul gol și cu obrazul de cristalul rece, tulburată de cealaltă soră, lipită de trupul său. Sânii mici o dureau, cu corespondențe dulci de-a lungul coapselor. Când își trăgea ciorapii, prelungea cât mai mult alunecarea mâinii de-a lungul pulpelor și-i plăcea să meargă cu piciorul gol pe parchet. Se ducea cu febrilitate la baie, pentru voluptatea dezbrăcării și a lipirii trupului de porțelanul rece, găsind în această inocentă libidine o taină înrudită cu mărul șarpelui din Eden. Seara se culca mai devreme și adesea se urca în pat fără cămașă, spre a se cuprinde singură în brațe și a se culca cu bărbia pe propriul umăr gol. Dar în această autoîmbrățișare suferea de o neliniște de ceva neatins și steril, de chinul lui Tantal, căruia îi fuge apa de la gură. Mâinile, gura o dureau de a nu putea îmbrățișa și săruta *altceva*, ce nu putea însă determina și care o făcea să suspine adânc de dorință și așteptare fără răspuns. Se scula târziu, șezând în căldura patului și așteptând parcă o aripă străină de-a lungul trupului. Inocentă ca un copil mai înainte și deci inconștient impudică, acum țipă cu groază când Bobby năvăli în odaie fără să bată și o găsi pe jumătate dezbrăcată în pat. Nu se liniști decât când îl văzu ieșit, și în ziua aceea nu-i vorbi deloc. Îi era rușine de tot ce o privea corporal: își ascundea rufele, batistele și trăgea de două ori cheia când intra

în odaie sau în sala de baie, punând ca ultimă rezistență un scaun în dreptul ușii.

Vera suferea alternativ de două stări contradictorii: de o toropeală ce o făcea să caute patul sau canapeaua și să stea așa în semiinconștiență, în vagi reverii; sau de o neliniște de a umbla până la istovire. Atunci colinda locurile pe unde se plimbase cu Jim, tresărind la orice pălărie de fetru gri, și spera în chip absurd să-l întâlnească fără să se fi învoit de mai înainte, după ce va fi numărat rar până la zece. În aceste împrejurări, întâlnirea cu vreo colegă îi era grozav de neplăcută, fiindcă i se părea că a surprins-o asupra faptului sau că-i strică probabilitatea unei întâlniri miraculoase. Ca niciodată, începu să meargă la biserică, să se înfioare de coruri și să sărute cu tresăriri ale inimii ființa de aur și lumină a icoanei sfintei Fecioare. Când ieșea din ceața de tămâie a bisericii, se simțea sprintenă și era încredințată că ceva neobișnuit, de mare și divină spaimă, avea să se petreacă cu ea.

Vera suferea că n-o mângâia nimeni, că nici o mână nu-i netezea părul și nu-i strângea umerii. Se voia ridicată în brațe și legănată, certată și alintată, îmbrăcată și dezbrăcată, în sfârșit, sub stăpânirea unei puteri mari, posesive și ocrotitoare, în sânul căreia să poată plânge. Și faptul că, fiind tristă, nimeni n-o întreba ce are spre a putea să suspine și să-și atragă mângâieri, O întrista și mai tare și o făcea încruntată și solitară.

Somnul Verei, atât de asemănător cu al fiorilor altădată, era acum agitat și intermitent. Visa că vrea să alerge și plumburi grele îi apăsau picioarele; plângea și ofta în somn. Alteori, dimpotrivă, visa că zboară peste ape și căzând era pătrunsă de răceli. Se deștepta atunci și se găsea dezvelită și rece de o subțire sudoare. Călărea băiețește de-a lungul unei șosele interminabile, pe un imens cal normand, care întorcea din când în când capul, ce semăna cu al doctorului cu mustăți albe, sau Puffi, pisica pierdută, confundându-se cu un copil gol cu aripi, ședea încolăcită și caldă în unghiul dintre pulpe al bazinului.

Uneori însă rămânea trează timp îndelungat, privind din pat pe fereastră nufărul lunar, și atunci se îmbăta de gândul unor beții sentimentale indicibile, ca plutiri în valuri, suspine pe pieptul cuiva și îmbrățișări înăbușitoare. Se cuprindea singură în brațe și aștepta pentru buze o sărutare anonimă din aer. După asemenea veghe se scula dimineața mai obosită și cu cearcăne mari la ochi.

Vera se întâlnea acum aproape în fiecare zi cu Jim. Orice întârziere o umplea de neliniște și de bănuieli mari și nu mai avea stăpânirea de sine

care o făcea îndrăzneață și ironică. Privea la Jim pe sub gene lungi, zâmbind cu supunere, și analiza în toate consecințele orice cuvânt spus de el. Ceea ce o contratia și-i îngheța inima de tristețe era rezerva ciudată a lui Jim. Acesta, îndrăgostit abstract și nehotărât, obsedat încă de problema Dora-Lola, venea să se întâlnească cu ea din nevoia unui exercițiu sufletesc, din vanitatea de a putea dispune oricând ar fi voit de o fată. Deși Vera îi plăcea, nu se înspăimânta la ideea de a nu o mai vedea, și asta îl făcea indiferent, superficial.

Vera simțea că întâlnirile ei cu Jim trebuiau să aibă o rațiune, și aștepta ca pe zi ce trecea să se întâmple acel eveniment de spaimă pe care îl visa și-l credea normal în aceste împrejurări. Jim ar fi trebuit să-i spună o vorbă care s-o tulbure și să decidă de soarta ei, să facă un gest care s-o supere și s-o fericească totodată. În mintea ci cu totul inocentă nu se afla imaginea clară a ceea ce avea să facă Jim, dar bănuia că ceva înrudit cu gestul din tren trebuia să se repete. Jim însă nu făcea și nu spunea nimic neobișnuit între doi cunoscuți și atăta o tendință nesuferită către discuții de principii. În chipul acesta, faptul de a-i zice și a i se zice *tu* nu mai avea nici o semnificație și din sfială îl ocolea mereu. *Tu* îi zicea și lui Bobby și mergea cu el la braț, dar de la Jim aștepta intimități inedite și nemaiîngăduite ei până în acel ceas, ceva care să-i aline suspinul repetat ce-i tresălta adâncul pieptului și-i dogorea obrajii. Pe Bobby îl socotea inferior sieși și-l bătea la nevoie, dar de Jim îi era teamă și voluptate ca de un stăpân și-i plăcea să gândească suferința pentru și din cauza lui. Rezerva lui Jim îi stârnea deci mari mâhniri și încercă într-o zi să se smulgă incertitudinii, provocând în același timp și sinceritatea acestuia. Când el îi *fixă* ora pentru a doua zi, ea zise cu glas murind:

— Nu pot mâine… N-am să mai pot veni de acum înainte. Mă ceartă de acasă… și știu și eu că nu e frumos să merg așa cu… tine.

— Fii serioasă, cine ți-a mai vârât în cap asemenea idei?

— Și de ce să ne mai vedem? zise Vera în toată sinceritatea, mărind ochii uimiți și scuturându-și nervos pletele, ce avem noi să ne vorbim și ce nevoie ai… tu… să-ți pierzi vremea cu mine?

Ochii i se udară de un email fin de lacrimi și aștepta cu durere în gât ca Jim să-i spună: „într-adevăr, la ce să ne mai întâlnim?“

Dar acesta o prinse strâns de braț și, cu aerul lui autoritar și optimist, îi zise:

— Nu fi copil, Vera! Ne întâlnim fiindcă ne pare bine la amândoi să stăm de vorbă, fiindcă e ceva care ne atrage unul către altul! ție nu-ți face plăcere să te plimbi cu mine?

— Ba da, dar…

— Atunci, nici un dar. Să faci bine să vii mâine la orele șase foarte precis, căci altfel te trag de urechi.

Vera simți un val binefăcător de fericire care îi eliberă respirația și un proces de transfigurație ce schimbă toată fața pământului. Abia atunci începu să vadă pe unde mergea. Incepură amândoi să târască picioarele în troienele de frunze uscate, care dădeau șoselei aspectul crepuscular al unui interior de catedrală gotică cu vitrouri galbene, și să râdă de toate nimicurile și mai ales de o englezoaică înaltă ca un plop, în costum-*tailleur* de stofă ruginie foarte elegant și cu pantofi aproape bărbătești, care pășea severă și roșie în obraji ca o piersică răscoaptă, între doi ogari mari subțiri, animale decorative fictive, ce păreau înrudite deopotrivă cu urșii albi și cu căprioarele.

În seara aceea dormi liniștită și visă că mângâia și săruta pe rând o ceată de copii mici, bucălați și rumeni, ce ieșeau neîncetat dintr-un lan mare de garoafe.

X

EROS ASIATIC

Cu cât ploile de toamnă se făceau mai dese și mai monotone, cu atât hotărârea lui Jim de a cuceri pe hieratica Lola devenea mai dârză. Pentru el, toamna era un anotimp de luptă și bucurie, și căderea frunzelor pe asfaltul sclipitor de apă era semnul reînceperii vieții active orășenești: teatrul și universitatea, *dancing*-ul și cinematograful. Îi plăcea să iasă în otaș pe ploaie, când se întuneca, fiindcă lampioanele electrice și reclamele luminoase răsfrânte în trotuare ca într-un asfalt de sticlă dădeau străzilor un aspect feeric de palat de artificii, iar tunetele guturale ale difuzoarelor de radio erau ca un ecou îndepărtat al marilor învălmășeli cosmice. Pe ploaie Jim putea să urmărească pe marginea trotuarului, din micul său Peugeot, pe câte o domnișoară fără umbrelă, călcând cu pantofii mici și cu ciorapil transparenți într-un ochi de apă și să izbutească adesea s-o convingă să se suie sus spre a o conduce acasă cu mari ocoluri pe străzi lăturalnice.

Se ducea acum în fiece după-amiază la Lola, care îl aștepta în chipul cel mai firesc, invitându-l întotdeauna și pentru a doua zi. Pentru ce anume îl primea Lola și dacă înțelegea sensul asiduității lui, iată o problemă pe care n-o putuse încă rezolva. Jim începu să vadă în Lola un exemplar încă nedezvoltat de femeie fatală, care cheamă și respinge și alunecă pe sub cele mai fine undițe. Acest sentiment îi făcea asediul mai savuros.

Lola apărea în ușă cu schimbări decorative de fiece zi: aci într-un chimono lung de mătase neagră, brodată cu mari crizanteme albe, și cu părul blond, lung și ondulat dat peste urechi cu un pieptene mare japonez (în acest caz își lăcuia proaspăt unghiile și făcea în obrajii prea fragezi două rotocoale de carmin); aci în pijama albă de *crêpe-satin* cu pantaloni marinărești foarte evazați, care-l scoteau în evidență cu ingenuitate platoul bazinului, și cu bluză acoperită cu o mare pelerină de dantelă. Atunci își lăsa părul să curgă în râuri aurii peste umeri și-și scotea în evidență numai candoarea feței prelungi, cu slabe conturări ale pleoapelor. Uneori se lăsa ca și întâmplător surprinsă în rochie de seară, decoltată până la începutul concavității dintre sâni și sprijinită pe bretele delicate de fluturași metalici. Rochiile simple îi repugnau. Căuta căderi solemne, străluciri de satin sau de *lamé*, voalul vaporos, iar în urechi își atârna cercei lungi din cristale false, fără îndoială, dar decorative. Pe degete strânsese, probabil de la toți ai casei,

atâtea inele, încât degetele ei păreau ale unor sfinte moaște în raclă de aur. Oricât intenția de a epata și a face pe „fatala“ era evidentă, Lola era prea din cale-afară frumoasă, ca să nu placă lui Jim și să nu-l tulbure. Când el venea, Lola trecea în camera de la stradă, ce servea drept salon, și se cuibărea în mijlocul unei mari sofale, culcându-și capul într-un morman de perne-fantezie. Jim făcea același lucru și „ședința“ începea. Ca să micșoreze distanța materială și morală, Jim recurgea la trucurile sale infailibile, fără să obție propriu-zis vreun progres real de intimitate. EI lua, de pildă, în mâna sa mâna prelungă și sidefie a Lolei și începea s-o observe. Îi remarca cu glas tare subțirimea și eleganța degetelor, consilia un lac pentru unghii mai transparent, dădea Lolei lecții de stil în întinderea mâinii, dar când încerca să sărute vârfurile degetelor, Lola, devenită de zăpadă, își luneca ușor mâna, fără nici un reproș, dar cu un zâmbet inexpresiv asiatic, de o glacialitate polară. Jim era convins atunci că această fată nu putea avea nici un fel de afecțiune pentru el, simțea că apărarea de gesturi îndrăznețe a unei femei care iubește se face cu zâmbete de reproș cald și cu apeluri volubile la cumințenie. Cu toată această asprime, Lola asculta cu voluptate și cu zâmbet serafic comentariile lui Jim asupra piciorului ei, asupra platitudinii pântecelui, asupra crudității sânilor și toate disertațiile estetice născocite de acesta spre a-i capta interesul. Jim îi lua uneori mâna și, privind în palmă, începea să-i citească viitorul. Era o „undiță“ pe care o mânuia cu foarte multă dexteritate, bazat pe o intuiție sigură a temperamentului și aspirațiilor persoanei și prin care obținea întotdeauna mari succese.

— Lola — îi spunea el, prefăcându-se că studiază atent liniile palmei — linia inimii e palidă și subțire, ceea ce înseamnă că ești rece și capabilă de perversitate în a face pe alții să sufere. Ești înclinată către luxul de mare gală și ești născută spre a fi cel puțin soție de maharadjah. Tu nu iubești pe nimeni și suferi de lipsa ceremonialului, pe care instinctul tău îl vrea. Mă tem că vei avea o existență plină de dezamăgiri și fără afecțiuni.

Lola asculta oracolul așezându-și mai bine capul între perne și părând foarte mulțumită de firea excepțională ce i se recunoștea. De câte ori de altminteri i se reproșa indiferența, ea confirma justețea observației cu mândria stranie de a i se aduce un compliment. Nefiind sensibilă decât în direcția amorului propriu, Jim o întreținea mai numai cu privire la frumusețea ei, cu glas didactic și sigur:

— Lola, pe zi ce trece mă conving că ești cea mai frumoasă fată din câte am cunoscut până acum. Pari o statuă antică de marmură colorată și cu

părul aurit. Întoarce-ți puțin capul! Profilul ți-e săpat în gheață și ar trebui să-ți strângi umerii și gâtul în tunici simple de catifea neagră ca să ai un câmp de proiecție pentru căderea buclelor. Cum sunt ochii tăi? Nici albaștri, nici verzi, ci de o piatră limpede ca un vin, care lasă sufletul nedezlegat. "Toată lumea își întoarce pe drum ochii spre tine, și cunosc atâția colegi de-ai tăi care s-au zăpăcit din cauza ta. Sunt un om stăpân pe mine și destul de ironic ca să nu mă amețesc de o fetiță ca tine, pentru care am vechi sentimente prietenești, dar îți mărturisesc că ai ceva care mă tulbură și mă face să înțeleg îndrăzneala unora. Dacă nu ar fi temerea de a nu periclita o prietenie sigură pentru un sentiment incert, mi-aș pierde cumpătul și te-aș strânge în brațe.

Cu tot aerul de indiferență și teribilitate glumeață, Jim era în fond sincer și mințea numai presupunându-și scrupule prietenești și stăpâniri de sine pe care nu le avea. Făcuse în realitate o declarație completă cu ieșiri onorabile și nu găsea firești decât două răspunsuri, unul timid, stins, în modul Verei, și anume: „Ia-mă în brațe, dacă vrei!“, sau „Exagerezi din prietenie, nu merit atâta interes din partea ta!“ — amândouă, în extremitatea lor, răspunsuri clare și liniștitoare. Lola însă, lăsându-și hieratic pleoapele în jos și răsfirându-și buclele pe umeri, răspundea, ocolind esențialul:

— Ce sunt de vină de zăpăceala lor dacă nu-mi plac?…

Atunci începea o întreagă trecere în galerie a „tipilor“ inoportuni, la evocarea cărora contribuiau amândoi. Fiecare avea o poreclă inventată de obicei de Jim și adoptată de toți, bineînțeles fără știrea pacientului, și care trezea râsete convulsive.

— E, ce mai face *Sonetu* întreba Jim, ți-a mai dedicat vreo poezie?

Lola râdea cu dispreț:

— Vai, toată seara s-a ținut după mine până acasă și mi-a recitat sonete pe dinafară, dedicate *Madonei de sidef și aur*.

— Nu prea e rea imaginea, mărturisi sincer Jim. Poate te iubește și-l faci să sufere. De ce nu-i rupi toate punțile de la început?

Lola făcea un gest de dezgust total:

— Dă-l… dracului!

Râdeau amândoi, iar Jim, îngenunchind comic în fața Lolei, cu o mână la piept și una către stele, declama:

Te-ador ca un spumos și alb centaur
Ieșit din oceanicele limfe,

Rostogolit în fața unei nimfe:
Madonă mică de sidef și aur.

Recitind versurile, Jim era furat de ele și se gândea la autor. *Sonetu* era într-adevăr ridicol prin privirea plângăreață a feței lui scobite în fălci, osoase și roșcate, și printr-un măr al lui Adam proeminent de prea multe emoții. Dar avea talent și putea face carieră.

— Lola — observă odată, devenit serios — ești nedreaptă cu *Sonetu*. *Sonetu* e un băiat subțire, cu delicatețe și talent, în sfârșit, un băiat de viitor. E ridicol fiindcă nu-și poate disimula sentimentele, dar e dintre puținii, sufletește, la înălțimea frumuseții tale. În definitiv, cum vrei tu să fie cineva ca să-ți placă, fiindcă gândesc că vrei să fii iubită și nu intenționezi să te faci ursulină?

Lola râse amuzată de cuvântul „ursulină“, dar spuse cu indiferență:

— Nu știu cum trebuie să fie, dar știu că nu-mi place și mă plictisește.

— Bine, dar atunci și eu te plictisesc, dacă ești așa de pretențioasă!

Lola protestă cu oarecare prietenie afectuoasă:

— Ei, tu nu… cu tine este altceva!

— Nu… fiindcă nu-ți fac sonete și declarații de dragoste; dar dacă, bunăoară, ai afla că te iubesc, cum m-ai găsi?

— De vreme ce nu mă iubești, nu-mi pun problema asta.

— Ei bine — luă Jim taurul de coarne — te iubesc! Așteptă cu O ușoară emoție arterială să vadă cum va scăpa Lola din nodul strâns al problemei puse de el, dar fata, scuturându-și capul de păpușă prelungă, alunecă totuși în glumă:

— Spui asta… așa, din interes psihologic… îmi iei un interogatoriu pentru un roman pe care vrei să-l scrii.

— Deloc… mă crezi prea infernal… îți exprim sentimente adevărate.

— Minți… tu ești prea ironic… prea intelectual, ca să poți iubi. Dacă ai iubi, poate nu mi-aș schimba opinia favorabilă, dar cum nu e cazul… — Știi că-mi placi?! se irită Jim. De unde ți-a intrat în cap că eu nu pot iubi?… Ce sunt eu?… omul paleolitic cu păr pe inimă?

— Știu eu2… de altfel, chiar tu ai spus-o!

— Am spus-o în glumă… sau fiindcă îmi repugnă să dau ochii peste cap ca *Sonetu*…

— O știu și alții mai în măsură să o știe, zise Lola, strâmbând puțin buza cu ambiție.

— Lola! strigă Jim înciudat, te somez să-mi spui cine e individul care mi-a radiografiat sufletul; de unde nu, te trag de păr!

— Cine? Dora, de pildă!

— Dora? De unde poate ști Dora dacă eu sunt caloric sau glacial? Ce-am avut eu de-a face cu Dora mai mult decât cu tine?

— Tocmai de aceea îți spun că ești incapabil de sentiment… Toată lumea știe că erai îndrăgostit de Dora, numai tu nu… Câtăva vreme Dora era convinsă de asta.

— Ți-a spus ție Dora asemenea lucru?

— Da!

— Când?

— Mai demult.

Jim rămase consternat. Somată de el, Lola îi destăinui că Dora credea în această iubire cu doi ani în urmă înainte de a se despărți și că o indusese în eroare purtarea familiară și asiduă a lui Jim.

— Dar bine — protestă acesta — era numai o familiaritate prietenească față de niște surori mai mici, fără nimic ascuns, și niciodată n-am avut impresia că a înțeles mai mult…

— Când cineva se poartă așa cum te-ai purtat tu cu ea, lumea e îndreptățită să creadă că sunt în Joc sentimente mai serioase decât prietenia…

— Atunci și tu trebuie să crezi când îți spun că te iubesc.

— Nu te cred, fiindcă tu singur mărturisești că familiaritatea ta e numal… prietenească. Jim aruncă o pernă înspre Lola. Aceasta se feri făcând haz, dar apoi se sculă și se duse la pianul cu coadă, în clapele căruia începu să picure câteva acorduri incerte. Jim se ridică și el și luă o vioară de pe capacul pianului și începu să o acordeze. Lola își puse mâinile la urechi în glumă, în semn că O așteaptă un atentat la urechile ei, iar Jim, drept răspuns, vâri capul în perne, ca să nu audă pianul. După aceea se împăcară și executară amândoi cu mari conflicte de sincronitate *Menuetul* lui Boccherini, până ce Lola, enervată de clasicitate, abandonă brusc duetul și o dădu într-un tango. Cânta mecanic și fără sensibilitate muzicală, ca un *tapeur*, și se vedea din agitația ritmică a picioarelor că o tenta langoarea dansului. Jim o ridică de pe taburetul pianului și, șuierând melodia printre dinți, o purtă în pași lenți și reverențioși prin toată odaia, urmat docil, cu ochii aproape închiși de voluptatea ritmului, de către Lola. Jim se gândea că o avea în brațele sale, pregătită dinainte pentru o eventuală agresiune

sentimentală, și că ar fi putut-o strânge, sprijinindu-se cu obrazul de sideful obrajilor săi reci. Cu toate acestea, așa de îndrăzneț de obicei, Jim nu îndrăzni, atât de abstractă și de capabilă de dispreț i se păru Lola.

— Pot să vin și mâine? o întrebă el când fu să plece.

— Se înțelege că da! răspunse Lola cu o scurtă fixitate ironică în ochi.

Pe drum Jim întoarse vorbele fetei pe toate fețele, fără să poată trage vreo concluzie. Că Lola îl iubea era deocamdată exclus, dar nici certitudinea contrară n-o avea, de vreme ce ca îl chema mereu și se abandona îndrăznelilor lui analitice. Descoperirea cu dragostea Dorei nu i se părea verosimilă, Dora fiind o fată de mare sinceritate, capabilă de orice îndrăzneli afective. Totuși, un element i se înfățișă ca o adevărată revelație în această învinuire. Crezuse că purtându-se prietenește va intra cu mai multă ușurință în sufletul lor, în scopul de a-și alege printre ele pe cea mai aproape de sufletul lui, și în realitate și le îndepărtase pe toate. „Are dreptate Lola — gândi el — fetele nu vor frății și prietenii, ci adoratori, și cel mai plat donjuan are mai mulți sorți de izbândă decât fadul prieten și coleg. Jos ipocrizia colegială!“

— Lola — intră el de-a dreptul în chestiune a doua zi — nu mi-ai răspuns ieri la întrebare. Ceea ce ți-am spus este perfect adevărat. M-am înșelat când am crezut că-ți pot fi prieten. Te iubesc, fiindcă vreau să sfâșii chiar și pe inofensivul *Sonetu*.

Lola păli puțin de solemnitatea momentului, înghiți de două ori saliva și cu un gest de mare temperament, al capului, zise:

— Dacă mi-ai fi spus asta acum doi ani, ar fi fost altfel. Acum însă mi-e mai greu să am încredere în atitudinea ta nouă. Trebuie să mă lași să mă obișnuiesc.

— Ca să vrei să te obișnuiești cu ceva, trebuie să al o înclinare principială către acel ceva. Vasăzică, nu privești cu spaimă ideea de a fi iubită de mine!

Lola se refugie în vagul ironic:

— Nu ești așa de fioros încât să mă înspăimânți!

— Lola, nu fi nebună! apucă să spună Jim, când deodată se auzi soneria.

Lola se repezi la ușă și dădu drumul în casă vocilor vesele ale Dorei și Medyei. Dora intră polițienește în odaie și făcând bu strigă:

— V-am prins! Erați în intimitate! Spune drept, Lola, nu ți-a făcut Jim nici o declarație de dragoste?

— Nu! răspunse Lola cu un zâmbet glacial.

— Atunci are să ți-o facă, nu e timpul pierdut. Zicând aceasta îl chemă pe Jim lângă ea, trase și pe Lola cot la cot cu Jim și-i măsură cu privirea:

— Sunteți tocmai potriviți la înălțime. Apoi unul brun și altul blond… asta contrastează bine. Lola! continuă ea comic de rugătoare, ia-l pe Jim, ca să facem două nunți deodată!

Lola râse silit, iar Medy se adumbri puțin. — Dora — strigă Jim, devenit deodată mușcător — ia treci aici la pian și cântă-ne ceva turcesc, în sfârșit, oriental, caută printre note pe Rimski Korsakov… să vă arăt eu ce visează Lola.

Apoi făcu semn Lolei să se așeze pe sofa cu picioarele strânse dedesubt turcește și-i întinse mâinile hieratic ca unui Brahma. După aceea îi făcu trei temenele, sărutând pământul și punând mâna la frunte, la inimă și la gură. Entuziasmate de această demonstrație orientală, Dora și Medy căzură și ele în genunchi și se prosternară în fața Lolei, în lungi plecăciuni. Dora trecu din nou la pian și atacă melodia arabă din *Șeherezada*. Atunci Jim, așezându-se în fața Lolei cu mâinile ridicate în sus, începu să se onduleze în spirală trăgând lent mâinile în jos, înspre pântece, pe care îl învârtea pe loc, ca o baiaderă. După câteva ondulații locale, porni în pași ritmați la dreapta și la stânga, împleticindu-se decorativ, până ce, reluându-și spirala hieratică, se răsuci în sus și în Jos, asemenea unui șarpe stupefiat de șuierul unui fluier, și căzu Jos într-o temenea totală, în vreme ce Dora bătea în pian un final monoton.

Dora, Medy și chiar și Lola bătură din palme și felicitară pe dansatorul improvizat. Jim le făcu semn să tacă și, executând din nou trei temenele Lolei, care râdea acum cu un aer mai binevoitor, îi ținu următorul logos:

— Măria-ta Lola, stea a stelelor și regină a reginelor!

Cu capul culcat în pulberea picioarelor tale de fildeș, te rog să arunci asupra mea o mică scânteie din marile ametiste ale ochilor tăi prețioși!

Spune, regină, ce vrei să fac ca să mă învrednicesc de privirea ta divină?

Să-mi rad jumătate din cap în semn de umilință? („loci răspunse Lola.)

Să-mi scot trei dinți și să ți-i ofer pe o tavă de aut? („loc“)

Vrei să păzesc un an în lanț la ușa ta? (loc!)

Să tai nasul și urechile lui Soneaz („loc! loc!“ Sau vrei bogății? îți dăruiesc un palat cu 365 de odăi cu pereții de oglindă, una pentru fiece zi a anului, ca să te poți vedea repetată în mii de coloane de regine. (Lola aprobă din cap.)

În dăruiesc o rochie miraculoasă, care la cuvintele „schimbă-te, toaletă!“ se preface în orice costum vrei, de la tricoul de baie până la mantoul de astrahan. („Amin!“ zise Lola.)

— Asta mi-ar trebui și mie! adăugă Dora.

— Îți dăruiesc o piatră prețioasă de ținut în gură, care îți suflă în ureche tot ce vrei, inclusiv cursul lui Mihalache.

— Dă-mi piatra, tinere — declară Lola — și ridică-te!

Profitând de buna dispoziție generală, Dora propuse un joc. Unul legat la ochi cu o batistă trebuia să ghicească cine bătea în clapele pianului. Dacă nimerea, avea dreptul să sărute pe cel descopetit. Jim pricepu numaidecât că absurdul și copilărescul joc era o invenție a Dorei spre a provoca oarecare apropieri de intimitate. Avusese prilejul să constate că printre fete asemenea petreceri erau foarte gustate, bineînțeles când erau de față și băieți, și că fetele se abandonau la libidini publice destul de riscate, cu toată rezerva lor în particular.

Cea dintâi legată la ochi fu Dora. Ceilalți făcură semne lui Jim să se așeze el la pian. La micul acord al acestuia, Dora strigă: „Lola!“, dar i se răspunse cu râsete: „N-ai nimerit Jocul se reîncepu, simulându-se schimbarea pianistului, și după alte dibuiri Dora ghici pe Jim. Acesta se ridică în emoția vădită a celorlalți și se îndreptă către Dora, dar nu îndrăzni să-și ia răsplata. Atunci Dora, cu un gest franc, cuprinse gâtul lui Jim și-l sărută pe buze. Medy lăsă capul în jos, iar Lola privi cu un zâmbet ironic, ghețos. După aceea Dora ghici pe Lola și o sărută, iar Medy fu descoperită de Jim. Când acesta se apropie de fată, ea, așa de roșie de obicei, se pârgui și mai tare și începu să râdă nervos și sacadat. Jim o sărută cu gingășie pe obraz și putu să observe în ochii ei o lucire de simpatie și recunoștință. După încă două reprize, Jim fu din nou legat la ochi, și de data aceasta, intuind degetul rece apăsat pe clapă, zise hotărât: „Lola!“ Ghicise. Stătu cu oarecare emoție la îndoială dacă trebuia sau nu să se apropie de ea, dar celelalte două fete, râzând și strigând, îl capturară de brațe și-l împinseră către Lola, care aștepta cu răceală și cu un ușor dispreț în lividitatea buzelor. Când Jim, mai mult pentru salvarea aparențelor decât de bună voie, vru să simuleze gestul, Lola întoarse capul și se feri într-un chip de-a dreptul jignitor. Jim se făcu de purpură și ridică numai mâna fetei, spre a o săruta cu ceremonie excesivă.

— Nu mai mă Joc — declară el adumbrit — de vreme ce nu se respectă regulamentul petrecerii.

Dora luă pe Lola la o parte și o întrebă destul de tare ca să se poată auzi:

— Spune drept, sunteți supărați?

Lola avu o strâmbătură minimă a gurii. Medy, la rândul ei, se apropie de Jim și începu să zâmbească naiv a el, fără să știe ce să-l spună.

Urmară câteva clipe jenante de convorbire indiferentă și fragmentară, până ce Medy se ridică și declară că pleacă. Jim făcu și el același lucru, și cei doi plecată, luându-și rămas bun de la Dora și Lola, aceasta din urmă excesiv de protocolară.

— Jim — îndrăzni Medy pe drum — de ce ești trist?

— Nu sunt trist! zâmbi silnic Jim.

— Ești îndrăgostit de Lola! spuse ca pentru sine și cu regret Medy.

Jim protestă:

— Nu sunt deloc îndrăgostit! Este o eroare. Mă supăr că vă purtați cu mister, așa ca și când aș fi.

Medy adăugă încet și blând:

— Lola nu e pentru tine… ea are alte fumuri în cap… sunt altele care te stimează mai mult… în sfârșit… nu-ți sade bine să fii trist… La revedere.

Și-i întinse mâna băiețește, râzând încurcat și lăsând capul în jos.

Mergând pe Jos, spre casă, Jim își răscolea ultimele impresii în prada celei mai acute nervozități. Purtarea Lolei era o batjocură cu atât mai mare cu cât nici nu-și luase în serios rolul de îndrăgostit. Veselă de a fi adorată, fata își exercita farmecele de viitoare femeie fatală, luându-l ca jucărie tocmai pe el, care se credea mare psiholog, Și se preta la asemenea comicării; se lăsa legat la ochi și ironizat față de alții! Jim simți tot ridicolul lui, provenit numai din prea marea încredere în sine și dintr-o vanitate virilă naivă. N-avea nimic comun cu fetele acestea, și toate căile sufletului îl chemau către pasiune și intimitate. Își dădea foarte bine seamă că Lola nu era în linia aspirației lui și că dacă Lola ar fi răspuns aa, l-ar fi pus într-o mare încurcătură. Vanitatea din el era însă prea mare. Declarase într-o doară, fără sinceritate, Lolei, c-o iubește, crezând că fata se va tulbura, dar când constatase rezistența, se ambiționase. Nu-i putea ieși din cap cum o fată ca Lola putea să-l disprețuiască pe el, care se simțea inteligent și frumos. Se hotăra deodată să renunțe la prinsoare, dar când se gândea la afront, ciuda îl cuprindea din nou. O logică perfidă veni să-i ruineze hotărârile mândre. Dacă Lola nu-l iubea, de ce-l chema? De ce-l spusese s-o lase să se obișnuiască? Asta se cheamă cochetărie și este tocmai un indiciu de dragoste. Deodată i se păru că o lumină îi însenineată creierul. Lola îi

făcuse aluzii la Dora și-i spusese că nu credea în sinceritatea lui, fiindcă ar fi indus-o în eroare și pe aceea. Nu cumva era geloasă pe Dora? Dar desigur. Afrontul din seara asta era cauzat de gelozie, deoarece Dora îl sărutase în chipul știut. Această argumentație îi dădu înapoi toată mândria de sine și-l liniști. Devenit prudent, își zise însă că era de-ajuns să se mulțumească de a tulbura în acest chip sufletul Lolei, fără să împingă mai departe un joc steril și primejdios pentru sine.

Din acea zi nu se mai duse la Lola. Se întâlnea acum în fiece zi cu Vera, cu care colinda cinematografele, șoseaua sau aleele Cișmigiului, și era încântat de docilitatea religioasă și infantilă a drăgălașei lui victime din tren.

La vreo zece zile de la întâmplarea cu sărutul negat, Jim primi un plic lung, parfumat, tapetat cu foiță aurie. Înăuntru găsi acest bilet:

„Lumea este îngrijorată de dispariția ta și se întreabă dacă n-ai intrat în ordinul franciscan. Le aștept luni după amiază la orele 6.

A ta regină, *Lola*“

Deși vindecat de veleitățile de Casanova, Jim simți o bucurie malițioasă.

„Vasăzică, îi pare rău că nu mai vin! Expresia A ta regină e un fel glumeț și onorabil de a-mi redeschide ușa intimității. Nu mă duc!“ se oțări el victorios.

Dar ideea de a brava pe Lola, alimentată în fond și de o incontentabilitate a lui față de muluplicitatea aspectelor feminine care îl făcea să găsească firesc haremul, îl tentă.

În ziua aceea de noiembrie vremea era rece și uscată, și fulgi mărunți de zăpadă ca o brumă începuseră să cadă. Vera îl aștepta la 6 la șosea. De o parte vedea pe blânda și ascultătoarea Vera învârtindu-se pe sub teii desfrunziți, de alta pe bucălata Lola, întinsă hieratic pe sofa. Convins că Vera nu s-ar fi supărat și s-ar fi întors acasă, cum mai făcuse, Jim își luă paltonul și porni spre strada Toamnei.

Lola îi ieși jovială și aproape seducătoare înainte, lăsându-se strânsă îndelung de mână, dar care nu fu mirarea lui Jim când în „salonul“ Lolei găsi un tânăr ofițer cu mustață subțire pe sub nas.

Lola făcu prezentările:

— Dl sublocotenent Popescu, dl Jim Marinescu, doctor în litere de la Paris.

Tânărul ofițer păru destul de emoționat de titlurile lui Jim ȘI, reașezându-se cu o lovire a pintenilor pe scaun, începu să vorbească foarte volubil și în stilul „cavaler la pețit““, așa de plăcut celor mai multe femei.

— Îmi pate bine că vă cunosc, domnule Marinescu! Și mie — cum spuneam duduiței Lola — îmi place literatura, dar n-am vreme să citesc. Am cumpărat zilele astea Cocarna de ăsta, cum îi zice, Pitigrilli, dar până acum n-am tăiat-o. Cazarma, calul la manej… superiorul te cheamă, trebuie să te duci… *Dienst ist Dienst*… seara cad ca un buștean… de-abia mă scoală dimineața ordonanța!

Jim se uită la Lola să vadă de zâmbește, dar Lola era foarte serioasă și interesată. Simți cum îi năvălește sângele în obraz. Pentru ce-l chemase Lola? Să ia parte la o sindrofie penibilă în care era ridicol? Să-i facă în ciuda, spre a-i stimula gelozia? Să-i dea a înțelege că-i este indiferent? Lola nu avea nici O expresie în ochii deveniți deodată burghezi și se adresa la fiecare cu atenție, fără nuanță, de fată de măritat. Simțindu-se ridicol, Jim se frământa nervos și indispus pe scaun.

Sublocotenentul zări patefonul și întrebă pe Lola ce plăci noi mai avea. Aceasta aduse un vraf de discuri și începură amândoi să răscolească, citind cu aprobări și fredonări titlurile. Lola învârti manivela patefonului și puse un tango. Sublocotenentul se simți obligat să lovească pintenii înaintea ei și s-o invite la dans. Începură să pirueteze în mijlocul odăii, ghemuind covoarele sub ochii sumbri ai lui Jim.

— D-voastră nu dansați? se adresă ofițerul politicos către acesta,

— Nu! zise Jim cu hotărâre.

— Ba dansează — interveni Lola fără nici o ironie — dar mi se pare că e cam indispus azi.

Neputând pricepe deloc adevăratul sens al lucrurilor și iritat de a fi ridicol, Jim se sculă de mai multe ori să plece, dar Lola îl rugă cu multe și galeșe insistențe să mai stea. După două ore de frământare, se ridică cu energie și se îmbrăcă.

— Îmi pare rău că plecați, regretă ofițerul, bătând pintenii.

lar Lola adăugă cu un fel de intimitate rară la ea și în contrast cu situația:

— Ce ai azi? Când mai vii?

Jim se uită încă o dată la fata zveltă și elegantă, cu ochi de ametist și plete blonde rafaelitice, care-i zâmbea asiatic, fără nici o expresie, plutind în rochia lungă de voal, și strângându-i repede mâna ieși pe ușă.

Ca să-și potolească nervii și să-și consolideze sufletul, porni cu Peugeotul spre șosea. Era întuneric și frig și în pâlnia de raze a becurilor se vedea căderea albă a fulgilor de zăpadă. Când intră pe șosea, în capătul din dreapta al primului rond i se păru că zărește o siluetă cunoscută. Clătinarea lampionului electric descoperi un cap mic, cu basc, vârât într-un guler mare de astrahan alb. „Vera, tresări Jim. Ce caută ea aci, la ora asta?“ Se dădu jos din mașină și se îndreptă spre ea.

— Vera, ce faci tu aici noaptea? Scuturată de un scurt circuit de tremur, cu bascul și umerii albi de zăpadă, fata izbucni într-un plâns amar, de copil oropsit.

— De ce plângi? Ce așteptai aici ?

— Pe tine — suspină ea — n-ai spus tu că vii la 6?

Jim rămase consternat de uitarea lui, și un fior cald, indicibil de simpatie îi dilată pieptul. O idee bruscă îi străfulgera ca un far sufletul, inconștient până atunci de dorințele lui. Luă pe fată de braț, o urcă în mașină și-i șterse ochii și nasul, precum și promoroaca ce i se așezase pe gene.

— Vera — întrebă el emoționat — tu mă iubești?

— Dal izbucni ea în plâns, sorbindu-și micul nas înghețat.

— Atunci vrei să te iau de nevastă ?

Această întrebare banală i se păru solemnă și mișcătoare în cel mai înalt grad. Vera, vârându-și bărbia în piept și suspinând mereu, răspunse:

— Vreaul

— Cui trebuie să te cer? întrebă Jim.

— Mamei! îngână mai potolită, dar incredulă Vera.

— Atunci să mergem.

— Unde?

— La mama!

— Acuma? zise speriată fata.

— Dar când, peste un secol?

Și-n vreme ce Vera prindea pe Jim de braț și-și mângâia cu recunoștință fața de umărul lui, acesta, înfigând mâinile în volan, strigă victorios: „Avanti!“ și porni cu mașina pe șoseaua albă de zăpadă și de lumina mișcătoare a becurilor.

XI

MME POLICRAT ET C-NIA

Poate că în ninsoarea siderală a haosului fiecare suflet își are planeta sa, închegată din limfa genunilor în noaptea dintâi a ivirii sale pe lume, și care își îndeplinește ursita ascunsă în criptograma fulgilor căzători și în țârâitul mărunt al greierilor cerești. Și atunci zadarnic alergăm să ne înfăptuim viața, căci tot ce gândim și tot ce trăim e un vis de departe, din ghețurile stelare. Atunci și Dora și Lola și celelalte fete care răniseră o clipă sufletul lui Jim nu erau decât greșeli, căci acolo, în necunoscut, aștepta Vera cea însemnată de raza planetei și care, poate, de-a lungul anilor, trecuse de atâtea ori sărind într-un picior pe dinaintea lui, în șorț de școală și cu ghiozdan subsuoară. O oră mai devreme sau mai târziu, și trenul în care dăduse întâia sărutare acestei noi ivite ar fi fost pierdut, și acordul ocult între toate punctele lumii s-ar fi spulberat.

Asemenea gânduri platonico-umaniste stăpâneau pe Jim în vreme ce conducea mașina pe străzile pustii și albe ca niște cărări de lună. lar Vera nu se gândea la nimic, uimită de miracolul lumii și de zvâcnirea dulce a inimii. I se părea că un eveniment nemaiauzit s-a petrecut în univers și ghicea o alergare febrilă de trenuri și limuzine fabuloase, meteorice, de mii de facle ude prin noapte, mișcate de mulțimi nevăzute, care toate șulerau, pocneau, șopteau: „Vera e mireasă, Vera e mireasă!“…

— Jim — întrebă ea încă o dată cu glas pierit, strângând pe tânăr de braț — e chiar adevărat? Vrei… să mă iei?

— Se înțelege că da. Nu crezi?

Vera făcu numai un semn din cap și mișcă buzele mute: „Ba da!“ Când ajunseră în fața ușii de la intrare, fata își pierdu capul. Lăsă pe Jim în vestibul și se năpusti înăuntru, smulgându-și din mers bascul și mantoul. În curând i se auzi din nou tropotul, urmărit de ecoul unei voci feminine dinăuntru, care reproșa:

— Vera, ești nebunăl… Se poate să lași pe domnul afară?!…

Condus de fată, Jim intră într-o mare anticameră-salon, luminată *a giorno* de un candelabru rămuros de sticlă. Un miros pătrunzător de parfum și pudră îi gâdilă nările. Încăperea era decorată cu eleganță demodată și chiar cu oarecare frivolitate de salon de mode, cu mobile fragile din lemn și pai poleit. Pe canapea și fotolii și pe o mare sofa, învelită cu o bucată de

brocart, erau îngrămădite o mulțime de pernefantezie și de păpuși de stofă de un gust îndoielnic, pisici, căței cu funde la gât sau câte un Pierrot prelung cu o Colombină. Pe pereți, tablouri lungi reprezentau buchete de maci și de trandafiri și erau probabil operă de amatori. Pe un perete era întins chiar o imitație de goblen, crudă și cu țesătura prea colțuroasă.

O ușă-vitrină se deschise, și pe ea apăru, zâmbind cu distincție îndărătul unui *face-à-main* de sidef, o doamnă în vârstă, dar îmbrăcată în chip țipător. Era tunsă și frizată ca astrahanul, fardată gros și umbrită cu mastic în jurul ochilor, iar gâtul, urechile și mâinile îi erau împodobite cu multe și complicate bijuterii. Trupul îi era strâns crunt în corset și ridicat pe tocutile unor pantofi scandalos de înalți, pentru ca să dea rochiei de satin căderi plastice. La prezentarea făcută de Vera, ea întinse mâna dreaptă cu unghiile lungi lăcuite, pe care Jim O sărută cu precauție și ceremonie.

— Doamna Policrat? se miră Jim, devenit prin instinct șiret și galant, sunt uimit! Eu am crezut că sunteți o soră mai mare a domnișoarei Vera!

Mme Policrat clipi voluptos și zise încântată:

— Sunteți prea gentil, domnule Marinescu! Luați loc! Jim se lăsă pe marginea unui fotoliu, iar Mme Policrat se tolăni pe sofa și desfăcu o tabacheră de argint, pe care o întinse tânărului.

— Fumați, domnule Marinescu?

— Nu, mulțumesc.

— Oh, ce cuminte!

Dna Policrat înfipse o țigară într-un porttigaret lung, albastru și se apropie puțin de Jim, care aprinsese un chibrit. După câteva clipe de tăcere și rotocoale de fum, Jim, căutând din ochi pe Vera, care dispăruse, intră în chestiune cu calmul marilor momente. De altfel, formalitățile pe care le făcea acum i se păreau neglijabile. Simțea că putea face orice cu Vera, că l-ar fi urmat oricum și oriunde. Fata era însă MINOTĂ, și aventura putea cauza neplăceri și scandal.

— Doamnă — începu el — am cunoscut pe dra Vera într-o împrejurare pe care v-a povestit-o poate și m-am încredințat după o relativ scurtă prietenie că înțelegerea între noi este atât de perfectă, încât căsătoria merită s-o păstreze mai departe. Poate că aș fi așteptat să mal treacă oarecare vreme, spre a vă fi dinainte cunoscut, înainte de a mă prezenta în chipul acesta neprevăzut și americănesc, dar am observat că dra Vera suferă și ascunde adevărul. Cred prin urmare de datoria mea să vă rog să încuviințați și să înlesniți hotărârea noastră de a ne căsători cât mai curând.

Jim debită totul cu o siguranță care nu admite replică.

Dna Policrat dădu fumul pe nas ca să-și disimuleze emoția și-și scutură scrumul de pe genunchi.

— Domnule, sunt încântată… îmi face plăcere să am un ginere ca d-voastră… Dar desigur…

— Cred — adăugă Jim demn — să vă pot dovedi onorabilitatea și putința de a lua asupra mea grija unei familii.

— Oh, e inutil… mi s-a vorbit de d-ta… ești, dacă nu mă înșel, nepotul profesorului Capitanovici… mi-a spus Bobby… eu sunt o femeie modernă și iubesc curajul, căci este, evident, un curaj să vrei să te căsătorești așa tânăr… în fine, asta vă privește!

— Nu pot decât să mă bucur — zise Jim, sărutându-i vârful degetelor — de a avea *une belle-mère* așa de tânără și de originală.

— Oh — chihoti Mme Policrat — ești un ștrengar! După ce mi-ai sedus fata vrei să mă cucerești și pe mine!

Jim râse cu deferență, apoi adăugă:

— Aș dori să ne căsătorim cât mai curând și cât mai sportiv cu putință. Am oroare de ceremonii… așa ca un eveniment zilnic neînsemnat… sper că nu țineți la asta…

— Oh! deloc… sunt perfect de părerea d-tale… te aprob… dat vezi… pot interveni unele piedici…

Jim se întunecă puțin.

— Oh, nu de ordin moral, firește, însă mă-nțelegi, nu am fost pregătită pentru un asemenea eveniment… mă iei pe neașteptate… am unele îndatoriri față de voi (îmi permiți, nu-i așa, să te tutulesc)… sunt unele greutăți materiale care mă pun în încurcătură… Oh, banca asta Blank! Domnule, am avut opt sute de mii de lei în depozit… și nu mai am nimic… în fine… tu înțelegi… trebuie să-mi dai timp să fac sforțări… să apelez la celelalte fete ale mele pentru a-ți da pe Vera de-o manieră decentă…

Mme Policrat puse țigara în gură și păru cuprinsă de disperare. Jim, în schimb, se înroși până în vârful urechilor:

— Doamnă, țiu să vă declar că n-am venit decât să vă cer învoirea de a ne căsători și de a pleca apoi unde vom crede de cuviință. Nu numai că nu trebuie să vă îngrijorați, dar vă cer permisiunea de a mă ocupa eu în chip exclusiv de acest eveniment și favoarea de a nu se mai vorbi de chestiuni materiale.

Mme Policrat se lumină la față și deschise brațele cu entuziasm:

— Oh, ce gentil ești!… Tinerețea e generoasă… Vino să te sărut! Și înainte ca Jim să poată face vreo mișcare, se ridică și îl sărută tare pe obraz, învăluindu-l în parfumuri. Apoi se duse la ușă și strigă: Vera, Vera, vino încoace, Vera!

Vera, care poate ședea ascunsă în camera vecină, apăru roșie la față și se așeză lângă canatul ușii, stând într-un picior ca barza. Își schimbase rochia și se pieptănase. Gulerul mare de dantelă și casca netedă a părului îi făceau ochii mai uzi și fața mai copilărească și mai ovală. Jim se simți mișcat revăzând-o după cele ce vorbise cu mme Policrat și înțelese că de acum înainte ceva solemn se petrecuse în existența lui.

— Hei, domnișoară — zise mme Policrat — uite, domnul Marinescu, în loc să mă prefere pe mine, te cere pe d-ta în căsătorie! Ce ai de spus?

Deși știa că consimțământul ei era presupus de la sinc, Vera se simți gâtuită de solemnitate:

— Eu vreau…

— Ah, zăpăcită ce ești! Cred și eu că vrei! și eu aș vrea să mă mai mărit o dată dacă aș avea 18 ani ca tine! Copii, fiți fericiți!

Bătrâna galantă, cuprinsă de o subită sentimentalitate, puse mâinile pe pletele Verei și începu s-o mângâie:

— Eu o vedeam — informă ea pe Jim — tristă, obosită, cu cearcăne la ochi și plânsă. Nu mai mânca, nu mai dormea! Închisă, supărăcioasă! De unde să bănuiesc eu că era îndrăgostită? *Petite folle!* și, mă rog, unde vă întâlneați d-voastră?

— La șosea! declară Vera, prinzând curaj.

— Oh! tinerețea! Oh! tinerețea!

Vera șopti ceva în urechea mamă-sei, care aprobă tare:

— Dar desigur…

Și cum Jim, crezând că este inoportun, se ridică să plece, aceasta din urmă protestă:

— Dar rămâi la masă, pentru Dumnezeu! Trebuie să-mi dai o satisfacție: am crezut că vii pentru mine, și când colo îmi iei fatal

Vera făcu din deget lui Jim:

— Mă supăr, stai aci; ori te bate acasă?l… — Dacă credeți că nu produc supărare, rămân. Vera bătu din palme, iar mme Policrat plecă să dea instrucțiuni.

— Jim — întrebă Vera când fură singuri — spune-mi drept, pentru ce m-ai cerut așa, deodată, fără să-mi spui nimic înainte? Eu am crezut că tu nu

mă iubești! Pentru că am plâns?

— Nu, Vera, pentru că te iubesc, dar până acum un ceas, când te-am găsit plângând, nu mi-am dat seama că trebuia să fac ceea ce am făcut acum! Dar ție îți pare bine că vei fi nevasta mea?

— Sigur!

— Cum sigur? Ai să mă iubești întotdeauna? Ai să fii cuminte?

— Până vom fi bătrâni detot, Jim! zise Vera cu ochi luminoși și, trăgând pe tânăr de un nasture al hainei, își puse capul rotund pe pieptul lui.

Mme Policrat veni și anunță:

— Să trecem în sufragerie! Trebuie să vie și Camelia cu Emil. E una din fetele mele cu bărbatul ei.

Vera fugi înainte, iar mamă-sa luă pe Jim de braț și-l conduse în odaia învecinată. Pe masa mare din mijloc erau așezate cu destul aparat șase tacâmuri. Vera puse o crizantemă în farfuria destinată lui Jim și o pernă-fantezie pe scaunul de piele și se învârtea în toate părțile, ca să vadă ce ar putea să mai facă pentru a măguli pe Jim. Servitoarea cu șorț alb și cu bonet, văzând pe tânăr, râse de simpatie. Vera clpea din ochi, își mișca nările, scutura pletele și se frământa pe loc de fericire, sorbind pe Jim cu privirea.

Peste o clipă ușa se deschise și apărută un bărbat și o femeie în preajma vârstei de treizeci de ani. Jim se ridică, și mme Policrat făcu prezentările:

— Emilian Protopopescu, ginerele meu, Camelia, fata mea mai mare, și… dl Jim Marinescu, alt ginere al meu.

Cum ceilalți zâmbeau nedumeriți, explică cu umor:

— Domnul mi-a cerut pe Vera și i-am dat-o! — Oh — înaintară ceilalți — felicitările noastre sincere; ce surpriză, noi nu știam nimic!

— Nici eu nu știam nimic până acum un ceas — zise mme Policrat — am crezut că junele vine să mă ceară pe mine!

— Dar bine, tu, Vera, să nu-mi spui tu nimic! făcu Camelia cu reproș.

Vera strâmbă puțin din buze și privi pe Jim pe sub gene, ca spre a-i arăta cât de puțin o interesau ceilalți.

O dată așezați la masă, Jim putu să observe pe noii-sosiți. Ceea ce-l mira era că nici mme Policrat, nici Camelia nu semănau cu Vera și n-aveau blânda sinceritate a ochilor ei. Camelia era înaltă, prelungă, supărător de albă și rotundă la față, fără să fie fardată, și din cauza părului netăiat, așezat într-o construcție savantă deasupra capului, ca la japoneze, avea un aer de guvernantă. Dl Emilian era mic, negrugalben, puțin adus din spate, cu nas

lung și obraji scobiți și cu doi fluturi negri de mustață sub nări. Un guler tare, grozav de înalt, în care cravata ședea spânzurată, îi făcea gâtul nemăsurat de lung,

— Bine faceți că vă căsătoriți de tineri — zise el — numai căsnicia îți conservă forțele și te face capabil de muncă! Eu, dacă nu mă însuram, eram de mult mort.

Dl Emilian privi recunoscător către Camelia, iar aceasta îl mângâie matern pe păr și-l sărută pe frunte. Vera zâmbi cu înțeles către Jim.

Când servitoarea aduse la masă, Jim observă că d-lui Emilian i se serveau alte alimente. Pe o farfurie cu patru compartimente se aflau ceapă crudă tăiată mărunt, morcovi felii, varză roșie tocată și salată verde. Camelia turnă deasupra untdelemn dintr-un bidon mic și transportă apoi în farfuria lui Emilian tocătura în porțiuni mici, supraveghindu-l continuu. Acesta mesteca bine buruienile, freca fălcile una deasupra alteia și urmărea cu limba printre dinți cel mai mic firișor, înghițind rar și științific.

— Mămică — zise apoi către Camelia — pune-mi puțin vin! Aceasta îi turnă într-un pahar un deget de vin alb, din care gustă să vadă de nu era prea acru și apoi i-l dădu cu recomandația:

— Bea puțin, puiule, să nu-ți facă rău! Când celorlalți li se aduse friptura, dlui Emilian i se puse înainte un pilaf de orez fiert în apă cu puțin zahăr și prune.

— Mămică — se îngrijoră el — să nu fi pus lapte înăuntrul

— Nu, îngerașule, îl asigură soția-guvernantă. Camelia începu să-i dea apoi cu lingurița din pilaf, ca unui copil, deși d. Emilian părea în deplinătatea forțelor sale fizice și morale. Bănuind mirarea lui Jim, lămuri:

— Cine muncește mult cu creierul ca mine trebuie să nu se obosească inutil. Eu trăiesc și mă nutresc în mod rațional, științific. Nu mănânc carne, lapte, grăsime și în genere nimic fiert, ca să nu-mi obosesc stomacul. Mă nutresc cu vegetale crude, care cuprind vitamine, și pentru a înlocui caloriile pe care le pierd din celelalte alimente, beau puțin vin. Astfel, organismul meu face un minimum de travaliu cu maximum de efect nutritiv, păstrându-se intact pentru munca intelectuală. Am ajuns la regimul ăsta după lungi studii și corespondențe cu savanții străini, dar astăzi sunt perfect sănătos. Mămică, mai pune-mi puțin vin!

Jim și Vera se priviră lung unul pe altul, și ochii lor râdeau, căci spuneau: „Mulți nebuni sunt pe lumea asta! Noi n-o să mâncăm vitamine!“

În momentul acela intră fluierând pe ușă și scoțându-și repede paltonul Bobby, care, văzând pe Jim, rămase deodată amuțit.

— Nu ți-e rușine, Bobby, să intri astfel pe ușă? reproșa mme Policrat. Unde-ai fost până acum? (Apoi către Jim.) Îți prezint pe protejatul și viitorul tău cumnat, cu care ai fost așa de bun.

Bobby, care cunoștea pe Jim fiindcă îi înmânase în diferite rânduri mesaje de la Vera, clipi cu șiretenie dintr-un ochi și întinse cavalerește mâna. Vera îi privi cu simpatie pe amândoi și, trăgând de mânecă pe Bobby, îl puse să stea lângă ea.

— Mă iertați că vă întreb — se adresă Jim către d. Emilian — ce studii faceți?

Emilian Protopopescu păru încântat de întrebare și începu să explice cu toată convingerea, mușcând dintr-un măr rumen, necurățat:

— Domnule, cercetez de câțiva ani o problemă foarte interesantă, și anume, pervertirea și distrugerea simțului moral în toate domeniile culturii, dar mai ales în literatură. Am strâns un material extrem de important și variat și aștept numai din Germania un număr de cărți ca să pot privi chestiunea dintr-un punct de vedere european. Am lucrat științific, ținând seamă de părerile criticilor. Când însă trebuia să spun adevărul, am tăiat în carne vie. Eu cred că aduc o contribuție frumoasă artei, care trebuie să fie curată și să nu zdruncine temeliile sănătoase ale societății. Am cercetat o mulțime de tratate medicale, am consultat somitățile medicinei și am ajuns la convingerea că cele mai multe din manifestările acestea nesănătoase sunt de ordin patologic.

— Nu înțeleg bine… aș vrea o pildă, zise Jim.

— Pilde? Câte vrei! replică dl Emilian mușcând din măr. Ascultă:

Pe la trei,
Vin păduchii mititei;
Pe la cinci,
Ploșnițele cu opinci.
Șobolanul te miroase
Pe la șase.
Gâlcile dacă ți-au copt,
Doctorul vine la opt.

Dl Emilian se uită circular, spre a vedea efectul. Mme Policrat ridică ochii spre tustrei.

— *Fi donc*, ce oroare! Cine e ăsta, Emil?

— Unul Arghezi, trebuie să-l știe dumnealui! Camelia râse cu hohote servile, apoi se uită cu admirație și devotament la dl Emilian, și mângâindu-l iarăși pe păr zise:

— Puiule, prea muncești mult, să nu te surmenezi! (Către Jim.) Săracul, a avut o tenie lungă de 14 metri!

Jim, temându-se de violența discuției, se mulțumi să dea din cap cu interes și să declare de politețe:

— Studiul d-voastră trebuie să fie foarte interesant. Sunt nerăbdător să-l citesc. De ce nu-l publicați?

— A! zise Emilian, trebuie să-l pun la punct întâi și să mai fac unele cercetări. Când mai vii am să-ți citesc un capitol.

Jim era nerăbdător să stea de vorbă cu Vera, să privească puțin în ochii ei acum, când erau ca și logodiți, dar nu putea. Din când în când, Vera se uita galeș la el, scuturându-și părul, ba o dată îi atinse mâna pe sub masă. Când consumația fu pe sfârșite, Vera își apropie gura de urechea lui Jim și-i șopti:

— Vrei să mergem să-ți arăt ceva? Apoi zise tare: Mamă, noi ne ducem dincolo!

— Duceți-vă, scumpilor… Ah… vă invidiez…

Vera luă de mână pe Jim și-l trase afară. Trecură din nou în hol, de acolo într-un coridor și intrată apoi într-o altă odaie. Un clic-clac al butonului electric dezvălui din neguri o odăiță mică, simplu mobilată, dar cu aer nevinovat de celulă monacală. Un pat îngust de bronz, cu perdele de opal, un șifonier și o măsuță de lac alb, două scaune și o oglindă deasupra măsuței — acesta era tot mobilierul, luminat de un bec simplu, acoperit cu un abajur de dantelă.

— Asta e odaia mea! declară Vera, și, cu mâinile împreunate, se legănă pe loc în chip de alintare.

Jim, care nu intrase niciodată în odaia unei fete, se simți invadat de un sentiment nou de intimitate și de mister sentimental. Vera începu să facă ca un ghid ocolul odăii ei.

— Uite, aici am toate cărțile de care mi-ai vorbit tu… și pe Arghezi… tu nu mă întrebai decât de astea… ca la examen… aci e o fotografie de când eram în școală… eram în cursul inferior atunci…

Jim privi și văzu o fetiță mică în șorț cadrilat, cu părul lung până la umeri și cu ciorapi scurți… o miniatură mai visătoare și ștearsă a Verei de acum… într-o altă fotografie se vedeau un ofițer osos și mare ca un urs și o femeie brună, frumoasă, foarte asemănătoare cu Vera, deși obosită la față.

„Cine-i? întrebă el din ochi.

— Este o soră a mea măritată din Arad… de unde mă întorceam atunci când m-am întâlnit cu tine în tren.

Faptul de a cunoaște alți oameni de care avea să fie socotit legat în curând plăcea lui Jim ca o călătorie fără destinație hotărâtă.

— Uite, vezi desenul ăsta? continuă Vera. Ce zici?

Jim văzu un animal nedeslușit, între pisică, purcel și câine, cu fundă la gât, dar, prudent, zise:

— E foarte frumos! îmi place!

— Asta eu l-am făcut! declară mândră Vera, scoțând vârful limbii afară și legănându-se pe loc.

Apoi îi arătă fotografiile de vedete, albumurile de școală, inelele, dantelele pe care le lucra, se îmbrăcă cu uniforma de școală, care o făcea și mai dulce, acum, că fața îi era ușor fardată, și apoi, dezamăgită, se așeză pe marginea patului, mărturisind:

— Nu mai am ce să-ți arăt!

Jim se așeză și el lângă ea și începură să se privească zâmbind unul pe altul. Nu știau ce să-și spună, dar erau amândoi amețiți de o beție suavă de puritate și confesiune.

— Veta — zise Jim, cuprinzând pe fată pe după umeri și lăsându-și capul peste vârtejul părului ei parfumat — de aci încolo vom fi totdeauna împreună, ca acum, și nu vei mai plânge așteptându-mă! Zicând acestea, îi răsturnă părul peste cap și o privi în ochi: Cum sunt ochii tăi, Vera? Verzi ca apa de lac, sau albaștri ca Adriatica? Cum ai putut tu să mă vrăjești, serafim de express-orient? Cine și-ar fi închipuit, fată cu plete negre, atunci când ședeai cu nasul lipit de geamul vagonului, că vei apărea într-o zi pe poarta casei mele, ca Bunavestire, și vei fi a mea?

Mângâiată de Jim, Vera tăcea fermecată. Apoi, vrând să vadă și ea culoarea ochilor lui Jim, se apropie de obrazul lui, acopetrindu-l cu suflarea ei caldă:

— Vai — strigă ea înveselită — ochii tăi nu sunt la fel! Unul bate în verde și altul în cafeniu. Și noi am avut o pisică cu doi ochi deosebiți, care s-a pierdut.

— Ei bine, a fugit pisica și am venit eu…

După câteva clipe de tăcere, Vera vorbi din nou cu glas tremurat. Ochii i se făcuseră profunzi și rotunzi.

— Jim, sunt așa de fericită, că nu-mi vine să cred că e adevărat că tu ești aci în odaia mea, unde am plâns de atâtea ori din pricina ta… Parcă sunt beată… Pune mâna să vezi!

ȘI, luându-i mâna, i-o duse la inimă. Sub sânul ei mic și crud un iepure cald se zvâcnea să sară. Apoi puse și ea mâna pe inima lui Jim, să vadă dacă bate mai tare.

Astfel petrecură câtăva vreme, privindu-se în tăcere sau spunându-și nimicuri, îndreptându-și unul altuia gulerul sau cravata, descoperindu-și semne particulare și contemplânduse, cuprinși de o neliniște nelămurită și de-o chinuitoare emoție. În cele din urmă, Jim crezu că e timpul să plece și, recomandând fetei să fie cuminte, îi făgădui că a doua zi chiar îi va aduce inelul de logodnă, și în acest scop îi luă măsura degetului cu un fir de ață roșie. Vera se învârti de bucurie de trei ori pe loc și cuprinse pe Jim în brațe. Acesta o îmbrățișa și lipi numai fața de obrazul ei de pluș.

— Să nu bem tot vinul dragostei din prima zi, Vera! Să așteptăm curați la gânduri ceasul cel mare!

Toată familia conduse pe Jim până la ușă, inclusiv dl Emilian, căruia Camelia îi ținea mâna pe cap, să nu răcească. Mme Policrat îl îmbrățișa o dată cu patos și-l salută ca dintr-un port, cu mâna plină de inele, când motorul porni și mașina ieși pe poartă. Ningea cu fulgi mari și felinarele păreau îmbrăcate în vată. Jim își simțea sufletul învălmășit de impresii multiple. Lola și ofițerul, șoseaua și dna Policrat, dl Emilian, clinchetul de pahare și parfumul părului Verei se amestecau într-un vis de șampanie. Era așa de amețit și plin de euforie, încât cu încetul pierdu sentimentul existenței sale terestre și, pilotându-și mecanic mașina, visă că trece pe sub meri în floare, printre parcuri imense de crizanteme albe.

XII

MARELE **DIVAN**

Peste noapte Jim avu visuri feerice. Vera, într-o rochie albă, vaporoasă, ce-i da înfățișare de fluture, zbura pe deasupra unui nemărginit lac verde, înconjurat de munți înalți, înzăpeziți. Fata se prefăcea în spumă și se pierdea în apă, care, în gândul visătorului, era Adriatica. Jim, în costum de baie, sări în apă și începu să se dea afund în lichidul translucid, care îi risipea părul și-l refracta prelungit. Departe, pe funduri, un candelabru enorm cu brațe multe, ca o sepie de lumini, tremura sclipitor și creștea vertiginos, pe măsură ce Jim bătea apa cu picioarele. Cu cât se apropia de fund, cu atât apa se rarefia și becurile candelabrului se îndepărtau. Dintr-un glob mare se desfăcu un șarpe lung din lame de argint și bijuterii, care începu să se învârtească în spirală și să se ridice spre înotător. Jim recunoscu în capul reptilei pe mme Policrat. Apoi toate luminile căzută în abis, rotindu-se în sisteme planetare și cântând o muzică suavă de orgi și clopoței. Când se sculă, ceasul potrivit la orele opt era în plină activitate muzicală.

Jim se întinse în căldura patului și se lăsă în voia gândurilor. În sobă pocnea focul de curând aprins și geamurile erau înflorite de zăpadă. Se simțea atât de bine, încât i se părea că îngerii zboară prin aer. Ideea că era logodit cu Vera îl năvăli, îmbătându-l cu vinuri necunoscute până atunci, mitrându-l că într-o hotărâre așa de neprevăzută se poate găsi atâta fericire. Dragostea pentru Vera se strânsese în el picătură cu picătură, și acum era uimit să se vadă plin de un lac liniștit și limpede. Râse la gândul că-și închipuise posibilă o legătură cu Dora sau Lola, fete independente, căutătoare de stiluri personale, lipsite de ingenuitatea pe care temperamentul lui autoritar o cerea. Dar ceea ce îl făcu să se simtă nou era un sentiment de suavitate și protecție pudică, ce-i dădea scrupule de conștiință și-l îndemna să sfărâme orice insinuație lascivă a imaginației. Pe Dora și pe Lola le dezgolise în gând, dorise să le seducă în chip rece, ca să-și satisfacă o vanitate virilă, și se simțea tulburat lângă ele de parfumul lor feminin și de viziunea fugitivă a unui genunchi scăpat de sub rochie. Când în apa mării văzuse încordarea și descordarea pulpelor albe ale Dorei, înotase cu o voluptate rece, căutând să-și sincronizeze mișcările cu ale ei și simțindu-i de departe vibrația trupului. Dacă însă o mână a închipuirii

trăgea ciorapul de pe pulpa Verei, altă mână se grăbea s-o acopere, și Jim încerca o emoție nouă, înrudită cu aceea a paternității. Ușoarele lascivități ale gândului aveau ceva idilic și auster. Se întreba bunăoară cum erau genunchii Verei, ce siluetă ar fi avut în costum de baie, se minuna că putea avea în curând dreptul să cerceteze toate aceste lucruri, la care nu se gândise și care erau *ale sale*. Dar deducând-o din capul ei prelung și vioi și subțirile glezne și închipuindu-și-o zveltă și încordată, nu era neliniștit de dorințe tulburi, ci cuprins de o mare afecțiune la ideea că trupul acela fragil era de acum în grija și în stăpânirea lui. Ca o fată care a căpătat o păpușă și se gândește cum s-o îmbrace, Jim luă fotografia Verei, o foaie de hârtie și un creion și, cuprins de snobism, începu să facă schițe și proiecte de toalete. Îi desenă o pijama scurtă ca un tricou, în care ar fi pus-o de dimineață să facă exerciții de suplețe și coregrafie, în tactul bătut de el; un costum de călărie băiețesc, cu bluză albă, încheiată rusește (deși nu avea cal), căci băgase de seamă că asta cadra bine cu casca ei de păr; un costum *yachting* dintr-o fustă albă plisată și un veston cu galoane marinărești, sau un mare pulover de lână albă peste pantaloni de schi, în vederea zbenguirii pe zăpadă. Jim îmbrăca și dezbrăca pe Vera în imaginație, o răsucea ca pe un manechin, o socotea un simplu obiect decorativ, fără să presupună o clipă măcar ideea vreunei rezistențe. Alcătui și un plan de activitate zilnică, al cărui scop era să facă din Vera o mică Diană modernă. La șapte s-ar fi sculat și, luându-și tânăra soție în brațe, ar fi trecut în sala de baie, unde ar fi stat câteva clipe sub grindina de apă a dușului. În ritmul unei plăci de patefon, ar fi făcut împreună o serie de mișcări ritmice, după care, îmbrăcându-se, ar fi trecut în sufragerie. Acolo s-ar fi întreținut amândoi, respectându-și reciproc personalitatea, și și-ar fi dat la sfârșit sărutarea de despărțire pentru o jumătate de zi. Vera ar fi fost obligată să citească după un anume program hotărât de el, sau să se plimbe în aer liber și în bătaia vântului, la volanul unui „sport“, având alături, pe banchetă, un ogar, pentru ca fața să i se îmbujoreze în chip firesc și să ia roșeața pieliței de măr crețesc, să înoate, să tragă cu arcul și să facă acrobații plastice pe un platou de gazon, în fața unui bazin nemișcat de mercur. După amiază, însă, îmbrăcată în costum simplu de impiegată, ar fi devenit secretara sa în fața unei mici mașini de scris, al cărei țăcănit ar fi fost din când în când întrerupt de o îmbrățișare prelungă. Seara trebuia să iasă, pentru ca prezența lor în culoarele teatrelor sau în lume să producă invidie: „Vai, ce tineri, și căsătoriți!“ „Vai, ce soție tânăra ai!“ Imagina pentru Vera costume de seară albe și foarte decoltate, a căror

feminitate ar fi trebuit să contrasteze cu masculinitatea capului, obținută prin tunderea băiețească a părului, așa încât rotunditatea feței și fruntea bombată să rămână speriată și grațioasă, cu marii ochi cristalini umbriți de gene prelungi. Aceste visuri se complicau cu planuri de existență generală și de conduită afectivă, determinate toate de sentimentul că Vera era proprietatea lui, dar o proprietate gingașă, ce trebuie cultivată, ceva ca o pasăre a paradisului în colivie sau ca un peștișor exotic într-un glob verzui.

Îmbătat de aceste gânduri, Jim sări jos din pat și începu să se plimbe în jurul odăii, uitând să se îmbrace. Pe măsură ce adâncea analiza evenimentului, beția noii stări creștea. Îi venea să râdă de satisfacție și să se mire de emoțiile ce le încerca la gândul unor probabilități pentru care fusese până atunci orb. Nu ideea de a avea pe Vera (la gândul acesta se mustra de ticăloșie) îl încânta, ci aceea că fata avea să doarmă acolo zgribulită lângă el, să poarte numele său, să pretindă a face parte din viața lui. Ciudat și tulburător! Acum înțelese Jim elementul conjugal din dragostea lui și se socoti om, pricepând într-o clipă ceea ce miliarde de oameni au încercat, iluminați tot într-o clipă. Se simți „soț“, protector și părinte, și ispita sexuală îl năvăli ca un simț religios de procreație. Lola și Dora erau șarpele și pasărea din pădure ce nu pot fi domesticite, pe când Vera, porumbița care se așează cu picioarele roșii pe degete și ciugulește din palmă.

In vreme ce se plimba astfel prin odaie, ușa se deschise încet și în crăpătura ei se arătă capul de piele-roșie al babei Chiva, care n-avea obiceiul să bată înainte de a intra…

— Heil șopti ea, intenționând să fie discretă și pătrunzând în odaie cu miros de zăpadă și înfășurată într-un strat gros de haine și broboade — a venit cu o scrisoare, zice că de la domnișoara Vera.

— Unde este, cine a venit?

— A plecat… a fost o servitoare… ce te mai faci?… Parcă eu n-am întrebat-o? de la logodnica… del… Baba Chiva râse cu mister până în plăselele dinților și scoase de sub șorțuri un plic lunguieț și roz, înlăcrimat puțin de fulgii de zăpadă. Nu le-am spus nimic… la cucoane! Apoi se scotoci din nou și întinse un toc rezervor de culoarea gușterului, ud: Ia vezi, asta ce mai e? L-am găsit pe drum, în zăpadă.

Când baba Chiva ieși cu iarna afară, Jim, puțin neliniștit de ce putea cuprinde scrisoarea, se apropie de sobă și, lovit în piept de dogoarea jarului, stătu multă vreme meditând asupra probabilului conținut, înainte de a

desface plicul. Se hotări, în sfârșit, și citi, după ce, aruncându-și ochii asupra sfârșitului, se convinse că nu aducea nici o veste rea:

„Dragă Jim. N-am dormit toată noaptea cu gândul la „evenimentul“ nostru de aseară, dar acum am avut o insomnie feerică, așa cum trebuie să fie când iei opiu. Am stat liniștită și m-am sculat liniștită cum n-am mai fost decât în copilărie. Nu-mi vine nici acum să cred că ceea ce se petrece cu mine este adevărat. Pentru ce? mă întreb. Ce ai putut tu găsi la mine care să te hotărască să faci acest lucru? M-am privit în oglindă mereu, să văd dacă pot să-ți plac ție. Dragă Jim, oricum ar fi, sunt fericită, fiindcă te închipui prea bun ca să glumești cu mine, și apoi eu voi fi cuminte, voi citi ce-mi vei spune tu, voi gândi cum gândești tu, voi fi, într-un cuvânt, ca o umbră a ta, care va merge cu tine și se va opri cu tine. Toată noaptea am meditat cum trebuie să mă port ca să-ți plac ție și am așteptat cu nerăbdare, după cântatul cocoșilor, să se lumineze de ziuă, ca să pot să cânt de bucurie, fără să fiu socotită nebună. Îți scriu acum ca să nu mă faci să sufăr așteptându-te prea mult. Vreau să-ți spun o mulțime de lucruri, o mulțime de lucruri!

A ta, *Vera*“

„Bravo!“ gândi Jim măgulit în amorul propriu la lectura primei scrisori a Verei. Nu-i bănuise deloc adâncimea sufletului și-și închipuia că trebuie să scrie frivol și convențional ca în „oracolul“ pe care i-l confiscase Silivestru Capitanovici. Cât devotament și ce gingașă și naivă sentimentalitate! „Voi fi, într-un cuvânt, ca o umbră a ta, care va merge cu tine și se va opri cu tine.“ Bravo, Vera! Dulce și necunoscută Vera! Ce fade i se părură scrisorile de altădată ale Dorei și Lolei, pline de considerații generale pretențioase sau fragmente de idei, aruncate pe toată hârtia în caractere țepoase, față de această mărturisire plină de sinceritate și scrisă aproape caligrafic. Această nouă satisfacție de ordin critic spori euforia lui Jim și sentimentul abscons că o planetă comună îi scosese ca din întâmplare pe același drum.

Când Jim intră la prânz în sufragerie cu cele două inele ascunse în buzunarul vestei, găsi asistența agitată și gălăgioasă ca o mare rea. Tanti Ghenca se făcuse pământie și nasul dantesc îi cădea spre gură, tanti Caterina lătra, tanti Mali zâmbea enigmatic ca un faraon de bazalt, iar Magdalina se căina cu șoapta și cu ochii. Silivestru, livid, îmbuca nervos și în neștire, iar dom’ Popescu ședea în capul mesei, cu seriozitate de arbitru. Numai Lisandrina tăcea, stacoție și obstinată.

— Neamul nostru a avut rușine — declară tanti Ghenca — stricați în familie la noi n-au fost!

Tanti Fira confirmă:

— Ei, unde mai sunt vremurile când fetele ședeau închise în casă și nu ridicau ochii la bărbați până la nuntăl…

— D-aia nu v-ați măritat și v-ați uscat fete bătrâne; fiindcă ați fost rele și sălbatice! izbucni Lisandra cu o violență pe care Jim nu i-o bănuise.

Agepsina se simți insultată personal și strigă furioasă și amenințător:

— Fată, știi ce2 Noi nu ne-am măritat fiindcă am fost bine crescute și modeste și n-am tras lumea de haină ca dezmățatele de azi. Noi din vorba părinților n-am ieșit și nici de râsul lumii nu ne-am făcut. Ție, dacă ți s-a făcut de măritiș, du-te, fato, unde te-o lumina Dumnezeu, da! aci bărbați noaptea să nu ne-aduci, că nu e tractir!

— Agepsino — imploră Magdalina sperioasă — nu spune și tu vorbe grele! (Explicativ.) Vezi, d-aia mi se bătea mie pleoapa stângă și-mi ieșea în cărți vorbe rele și necaz de la un crai de tobă! Cartea nu minte niciodată!

— Eu n-am adus nici un bărbat, dar nici fată bătrână nu vreau să mor! Vreau să intru în rândul lumii!

— N-ai decât! A venit și te-a cerut și nu te-am lăsat noi?

— Ar fi venit, dar s-a speriat lumea de atâtea pustnice!

— Ba nu ți-a venit soarta, fato! Când îți bate ceasul, omul tău îți pică și în foc! Nu ne-a fost scris la nici una să ne măritâm, Și asta-i!

— Ba soarta nu vine dacă nu-i deschizi ușa! Că au vrut să mă ia atâția, și la unul i-ați râs în față, la altul i-ați întors spatele și ați umblat cu vorbe până m-ați dezgustat. Soarta și-o croiește omul! Eu vreau să intru în rândul lumii!

— Dacă vrei să intri în rândul lumii — predică Ghenca — trebuia să spui dezmățatului să vină aici ca oamenii, la lumina zilei, să declare aici că are gânduri serioase, nu să te amețească pe la colț de stradă și să-ți bată noaptea în geam, să se scoale toți vecinii! Cine știe ce stricat este, care a simțit că al ceva bani…

Toate femeile se uitară circular și afirmativ una la alta, așa cum se salută rațele, cu înțelesul: „Asta este“

Lisandrina se aprinse și zise cu lacrimi în ochi:

— Ba nu e dezmățat, nici stricat; e om așezat și cu situație și a venit și el să întrebe ce fac, că i-a fost frică să dea ochi cu d-voastră. Și-apoi n-are să dea socoteală nimănui, și eu la fel! Nu-mi sunteți nici tată, nici mamă și nu sunt datoare să cer binecuvântarea nimănui!

— Dacă n-ai părinți, nu trebuie să-ți faci de cap, să ne vâri în vorbele lumii! Uite-aici, mătușă-ta, pe ea s-o întrebi, că ea une locul mamii!

Tanti Mali renunță ironic la tutela ei, scuturându-și pelerina cardinalescă:

— Nu mai e acum vremea când tinerii întrebau și pe cei bătrâni, cu experiență. Acum e lumea nouă!

Domnul Popescu își unifică barba cu mâna și crezu că a venit momentul să-și pună în valoare însușirile lui de mediator:

— Frate, voi sunteți prea pripite. În definitiv, fata are dreptate, E încă tânără și frumoasă și vrea și ea să se mărite. Dacă nu v-ați măritat voi, nu înseamnă că altul trebuie să vă imite!

Tanti Ghenca sări înțepată:

— N-are decât! Dar o fată cuminte nu primește noaptea pe toți neisprăviții de pe stradă…

— Dă-mi voie, frate, a venit omul în vizită, să se vadă, ce Dumnezeu, doar n-o să se cunoască de la distanță! Parcă eu, când am luat-o pe dumneaei, nu veneam fără știrea d-voastră! Toată lumea, unită într-un glas, lătră asupra lui dom’ Popescu:

— Taci din gură, domnule, nu te-amesteca în lucrurile femeilor! Pe dumneata te știa lumea cine ești, te dăduseși în vorbă prin alții, cum se obișnuiește, dar ăsta știe cineva cine-i? Nu vezi că e nebună?… Dacă o fi însurat! Daca umblă s-o înșele și o lasă fără cununie!

Dom Popescu își strică din nou barba și se adresă Lisandrinei:

— De! aici au și dumnealor puțină dreptate… dumneata ești mai tânără și trebuie să le asculți, că au mai multă experiență… ele îți vor binele, ca surori… O fată trebuie să apere onoarea familiei… temelia țării… pe urmă ne distruge neamțu și americanul

Dom’ Popescu, ca să iasă onorabil din afacere, se adresă brusc lui Jim:

— Ia ascultă, domnule, ce zici, o să ne ierte americanu datoriile?

Jim însă nu simțea nici o atracție pentru problema datoriilor Europei față de America și se gândea numai că „individul“ Lisandrinei trebuia să fi fost acela cu care în duminica ploioasă ea vorbise în șoaptă pe geam, din odaia tantei Mali.

În tot acest timp, Silivestru stătuse rigid și stins în priviri, ca pierdut într-o zonă alpină. În fața lui, ceașca de cafea fumega ca un crater de bitumuri, de mucurile de țigară aruncate în neștire înăuntru. Când tanti Ghenca se pregătea să se repeadă cu masca ei sarcastică și ceroasă, Silivestru, fără să ridice capul, bolborosi aspru în barbă:

— Lăsați pe Lisandrina în pace și nu-i mai purtați de grijă! V-ați așezat ca moliile pe sufletul ei și nu o iertați până nu 1-l faceți pulbere. Du-te, Lisandrino, în lume, cu sau fără cununic, și ieși din putreziciunea asta! și eu am să fac la fel! Vă vestesc că mă însor cu o colegă profesoară și că am vorbit cu proprietarul să cumpăr casa asta. Trebuie să intru și eu, ca Lisandrina, în rândul lumii! Silvestru tăcu și strivi un alt muc de țigară în pasta neagră a ceștii. Fu o clipă de tăcere și uimire… Tanti Mali se așeză și mai drept pe scaun și rămase nemișcată, cu mâinile fibroase așezate una peste alta.

— N-ai decât să te însori și tu — rupse tăcerea Agepsina — nol nu te ținem!

— Nu mă țineți? Mă așteptam să vă bucurați, nu să-mi dați voie!

Tanti Ghenca se învineți:

— Lasă, domnule, că cunoaștem noi însurătoarea d-tale! De ani de zile te tot logodești, și nu te mai însori niciodată! Nu ești bun pentru asta, domnule, fuge femeia de cărțile d-tale!

Tanti Agepsina zise cu o ale rea:

— Sigur, acum, când îți vine bine, te însori, după ce ne-ai ținut pe noi în loc de nu ne-am măritat, pentru că a trebuit să avem grijă de bătrâni și de d-ta!

— Lăsați-mă în pace! se irită Silivestru. Lăsați-mă în pace! Până când o să mă țineți legat aci cu lanțuri? Vreau să respir aer curat!

— Știi ce, domnule? zise Ghenca cu confidență sarcastică, ți-a făcut farmece! Lasă, că știu eu pe cine iei dumneata! Pe sfrijita aia fără cămașă pe ea, care îți aține calea de ani de zile fiindcă știe că ai avere! Profesoară! Mereu pe drumuri! Nu știe ce e casă, nu știe ce e masă! Du-te și te însoară cu ea, ca să te căiești pe urmă! Eu, una, nu mă bag, nu mă amestec! Fiecare își croiește soarta cum îl taie capul!

Fața lui Silivestru se făcu de zinc.

— Tăceți din gură, scorpiilor! strigă el fioros, și cu un pumn sfărâmă ceașca de cafea și farfuria de sub ea.

Apoi se ridică repede de la masă și ieși izbind ușa de perete așa de tare, că geamurile și farfuriile din dulap zbârnâiră, și lampa cu stalactite de cristal se clătină deasupra mesei, clipocind.

— Vai de mine! se văită galbenă Magdalina, punându-și mâna la inimă. Frică mi-a fost de scandal și de oameni pricinoși! Din supărare — Doamne ferește! — poate să-ți vină o dambla…

Dom Popescu îndrăzni:

— Frate, ce vă amestecați d-voastră în treburile omului cu asemenea vorbe jignitoare?!

— Tu să taci din gură! îl certă brutal Caterina. E fratele nostru și știm noi ce trebuie să-i spunem!

— Aici cam au dreptate — se adresă dom' Popescu lui Jim — ele au socotelile lor de familie, drepturile lor de surori mai mari, în care noi nu trebuie să ne amestecăm!

Jim își pipăi inelele în buzunar și, satisfăcut de a putea turna gaz peste foc, zise râzând:

— Ce curioasă coincidență! Trei evadări deodată! Căci am uitat să vă spun, și eu mă însorl

Nimeni nu dădu importanță declarației și Agepsina spuse:

— Acum te-ai găsit și tu să glumești!

— Cum glumă?! râse mefistofelic Jim. Credeți că eu glumesc? și scoase inelele din buzunar, le încercă în dinți, le aruncă în aer și le prinse zornăind în farfurie, apoi le puse pe amândouă în degete. Uite aici: Jon și Vera, 1 decembrie 1931. Spre deosebire de unchiul Silivestru și tanti Lisandrina, eu vă comunic fapte împlinite!

— Felicitările mele! se înveseli sincer dom' Popescu. Bine faci, omul trebuie să-și facă datoria în viață!

Tanti Magdalina însă începu să se căineze și să se jeluiască:

— Mamă dragă, când ai făcut tu asta, fără să mă întrebi? Să fi știut și eu pe cine iei și cum! Lucrurile astea se fac cu socoteală și fără pripă!

— Să știi și dumneata? Dar pentru ce? se miră cu toată sinceritatea Jim. Ce folos ar fi fost să știi dinainte ceea ce în nici un caz nu poți împiedica dacă vreau eu? Te informez numai, ca să fii în curent cu starea mea civilă, să nu cumva să uit!

— Mamă dragă — continuă văitatul de găină care a ouat de curând, Magdalina — se poate să-mi faci mie așa ceva? Eu sunt bătrână și cu experiență și ți-aș fi deschis ochii! Te-ai întrebat tu dacă are fata zestre ca pentru învățătura ta, dacă e partidă bună pentru tine? și cum te logodești așa, fără s-o văd și eu?

Jim se supără de-a binelea:

— D-ta crezi că eu am cumpărat-o din târg și pentru alții și că m-am tocmit? Am întrebat-o numai pe ea și apoi am comunicat hotărârea

părinților, cum fac și aci, așa, ca o cutiozitate care poate să vă intereseze! Prin urmare, s-a terminat!

Cu aceste vorbe, Jim se ridică râzând de la masă, aprobat de baba Chiva, care se învârtea pe lângă bufet, și ieși liniștit din odaie.

Tanti Ghenca îl apostrofă de la distanță, în vreme ce Magdalina își ștergea ochii în lacrimi.

— Hei, domnule, d-voastră ați stricat lumea; nu mai e respect de părinți, nici rușine în ziua de azi!

Apoi tanti Mali, tanti Ghenca, tanti Caterina și tanti Agepsina învârtiră drojdia cafelei pe fundul ceștilor, pe care le răsturnară pe farfurioare și le împinsetră în ordine în fața tantei Magdalina. Aceasta, cu ochii roșii și întunecată la față, luă prima ceașcă și, privind în fundul ei cu ramuri negre, începu să consulte drumurile întortocheate ale destinului.

XIII

NELINIȘTI PRENUPȚIALE

— Vera — strigă Jim după amiază, intrând în odaia fetei — închide ochii și întinde mâna stângă!

Fata se apropie râzând și strânse pleoapele tare detot. Jim
îi luă mâna mică, îi sărută pe rând vârfurile degetelor subțiri
și apoi îi petrecu verigheta rece pe inelar. Vera deschise ochii
mari și se uită speriată la mână. Răsfiră degetele în aer, alergă
la fereastră, se privi în oglindă și, în sfârșit, veni amețită înspre Jim, lăsând capul în jos.

Jim o puse să stea pe un scaun și se așeză și el în fața ei, cu genunchii lipiți de genunchii ei. Apoi îi cuprinse amândouă mâinile și o privi în ochi. Pupilele Verei sclipeau ca boabele de struguri negri în rouă și nările îi tremurau de emoție. Sub casca de lac negru a părului, obrazul naiv, fin ardea îmbujorat.

— Veta — zise Jim cu voce schimbată — îți dai tu seama ce clipă mare este asta pentru noi? De acum tu nu mal al nici părinți, nici frați și copilăria ta s-a sfârșit. De acum tu ești numai a mea și soarta mea este și a ta. Vom dormi unul lângă altul și vom trece prin viață îmbrățișați. Când tu vei fi bolnavă, eu te voi veghea toată noaptea și tu vei face același lucru cu mine. Orice bucurie ne va bucura pe amândoi și tristețea unuia va fi și a celuilalt. Fiu nu am de acum încolo alt scop în viață decât să te ocrotesc pe tine, iar tu trebuie să mă ajuți și să-mi fii credincioasă, ca să pot izbuti în viață. Uită-te în ochii mei, Vera, și spune-mi drept: îți va fi dor de cineva, mai iubești pe cineva câtuși de puțin în afară de mine?

Vera se uită în ochii lui Jim cu o penetrație indicibilă și spuse: — Nu mi-e dor de nimeni, nu-mi pasă de nimeni. Eu numai pe tine te iubesc!

Statură așa, în tăcere religioasă, și prin genunchi își presimțeau în trup zvâcnirea întregului sânge. Simțeau ritmul liniștii, și asta le dădea o beatitudine paradisiacă. Aerul cădea în jurul lor în straturi de mătase, și lina ninsoare de afară li se părea o desfoiere universală de flori de meri și caiși. Timpul clipocea lent, stătător, unduindu-se în rotocoale mari, amețitoare. Jim și Vera se așezară pe micul pat, culcându-se unul în fața altuia, și Jim vru să tragă pe fată lângă sine și s-o sărute. Ea însă se feri rugătoare:

— Jim, n-ai spus tu să fim cuminți până la nuntă? E rușine să ne sărutăm acum!

Tânărul consimți la ascetism în privința sărutărilor, dar adăugă:

— Sunt cuminte, îți făgăduiesc, dar de acum încolo trebuie să ne obișnuim cu ideea de a fi împreună. Între noi amândoi apropierea va fi așa de mare de acum înainte, încât rușinea va rămâne un cuvânt gol. Tu nu știi că vom dormi împreună și că nu vei mai avea nimic să-mi ascunzi? De ce te-ai înroșit așa la față?

Într-adevăr, obrazul fetei ardea, și în ochi îi sclipeau mici lacrimi.

— Eu nu știu ce se petrece cu mine, Jim — zise ea pierită — dar știu că te iubesc. Tu poți să faci de acum încolo cu mine ce vrei!

Cu sângele aprins și voluptos de inocența fetei, Jim spuse mai încet, strângându-i mâinile:

— Când vei fi a mea, ai să vrei să avem copii? Vera nu știa lămurit nici ce înseamnă a fi a cuiva, nici cum se fac copiii, dar fiori nemaicunoscuți ei până atunci îi trecută prin trup. Aprobă numai din cap și din închiderea pudică a pleoapelor.

— Vera — se rugă Jim — îți promit că sunt cuminte, mă lași să te strâng în brațe? Buzele, pleoapele, nările, toată fața îmbujorată a fetei tremurau de emoție și rușine, dar glasul stins spuse cu hotărâre:

— Jim, tu poți să faci cu mine ce vrei!

Jim o trase cu o mână lângă sine, iar cu cealaltă îi netezi părul. Degetele îi intrau în pletele moi ca în ciucurii unei mari crizanteme lățoase. Părul Verei avea un parfum stins de cafea crudă sau de castane, care îmbăta. Își lipiră vârfurile nasurilor unul de altul, într-o sărutare japoneză și se privită în ochi. În micile discuri cu chenar verzui ai ochilor fetei Jim se vedea lliputan. Apoi cobori mâna pe spate. Pipăi umerii mici și omoplații, numără cu degetele coastele și strânse tare mijlocul, străbătut de un fior nu atât voluptos, cât de proprietate. După aceea trecu repede mâna pe glezne și o ridică ușor spre genunchi. Ținu multă vreme în podul palmei rotula rece și sidefoasă din cauza ciorapului de mătase și a încordării instinctive a piciorului. Acum arterele îi zvâcneau de o dorință mai insidioasă, fiindcă i se părea grozavă ca o coloană de fum divin. Făcuse de atâtea ori lucrul acesta, în silă, cu femei ironice și generoase, dar de data aceasta, în fața nevinovatei, tremurătoarei de rușine și iubire Vera, se simți plin de religiozitate, ca în fața unui mister. Ceea ce dorea în fundul conștiinței era mai presus de rușine și plăcere, și nu avea să se întâmple decât o singură

dată în viață, ca nașterea și moartea. Jim lunecă mâna în sus, peste marginea ciorapului, și netezi deodată epiderma caldă a pulpei caste, pentru întâia oară atinsă de o mână străină. Vera dădu un mic țipăt și-și ascunse obrazul înfierbântat în pieptul lui Jim, cutremurată de un suspin ușor, asemănător plânsului. Erau amândoi tulburaţi ca de un eveniment mare și îmbătaţi că deschiseseră poarta înfricoșată a rușinii, pentru a se apropia în toată goliciunea sufletească unul de altul. Cum Vera își ascundea cu îndărătnicie obrazul, Jim o îndepărtă cu energie și căută să o privească în față:

— Vera — zise el mișcat — ți-e rușine de mine? Fata nu ridică ochii, dar răspunse încet și rugătoare: — Jim, vreau să mă iei cât mai curând, cât mai curând!

Acum însă erau schimbați sufletește, căci o perdea grea ce-l despărțise se trăsese la o parte. Se simțeau de pe acum soți și se doreau — Jim, nerăbdător de a avea o ființă cu desăvârșire inocentă, Vera, neștiutoare încă de adevăr, dar presimțind că trebuia să facă un mare sacrificiu, cu trupul ei tot, cu tot ce fusese până atunci neatins și nerostit.

Vera își trase rochia strâns peste genunchi și, devenită pe jumătate femeie, începu să zgâlțâie un nasture din haina logodnicului său.

— Jim — zise — spune-mi drept, să nu mă minți, tu… ai mai sărutat fete… așa cum ai făcut cu mine?

— Am mai sărutat, Vera, de ce să te mint… dar nu așa ca pe tine… fără să le iubesc!

— Dar de ce? se miră fata, adumbrindu-se.

Jim nu vru să jignească inocența fetei cu considerații fiziologice:

— Nu pot să-ți explic acum pentru ce… mai târziu… dar tu trebuie să mă crezi pe mine… numai pe tine te iubesc!

ȘI, cuprinzându-i amândouă mâinile și sărutându-i-le, le puse în dreptul inimii lui.

— Jim — șopti fata după câteva clipe de meditație — și o să facem și copii?

— Se înțelege, dacă vrei tul

— Eau vreau!

Vera se înveseli și râse cu capul pe spate, copilărește.

— Vreau un băiat, să semene cu tine, să aibă ochii întunecați ca ai tăil

— Și eu vreau o fetiță, nebună ca tine și cu ochi oceanici!

— Atunci să facem și băiat, și fată! Să mă Joc cu ei!

— Bine, consimți Jim, dar tu știi cum se fac copiii? Vera pufni cu pudoare, arătând că știe, dar nu poate să spună și șopti cald în urechea lui Jim:

— Știu… ne sărutăm mult! Tânărul pufni la rându-i în râs de naivitatea fetei și o strânse cu patimă de mijloc. Apoi o luă în brațe ca pe un copil și o purtă prin odaie, legănând-o. Vera se lăsa dusă și se ținea cu amândouă mâinile de gâtul tânărului, acoperindu-i un obraz cu pletele sale netede. Era ușoară și delicată, și suflul ei cald adia pe fața lui Jim ca un vânt de iunie cu mireasmă de trandafiri. Se lăsară astfel pe un scaun și tămaseră așa multă vreme îmbrățișați și ascultându-și reciproc bătăile arterelor.

Vera încruntă ochii și întrebă:

— Jim, e adevărat că o să îmbătrânim și eu o să mă fac urâtă și zbârcită? Când n-am să mai fiu tânără, tu n-ai să mă mai iubești!

— Ba da, Vera!

— Ba nu, știu eul Nu vreau să trăiesc până când voi îmbătrâni!

Tânărul se înspăimântă de spectrul senilității și astupă gura Verei.

— Să nu mai spui asta! Noi nu vom îmbătrâni niciodată, ci vom rămâne tineri și sprinteni ca și acum. Numai cine nu poate să iubească îmbătrânește și moare!

Vera păru convinsă și începu din nou să mediteze cu sprâncenele încruntate.

— Jim — întrebă ea din nou ștrengărește — dar tu ai să-mi faci rochii multe, multe, nu e așa? Vreau să fiu frumoasă!

— Am să-ți fac, firește, dacă vei fi cuminte! După o clipă de reflecție, fata se răzgândi:

— Nu mai vreau rochii, Jim! Să mă iubești tu, atâta vreau.

Priviră amândoi pe fereastră, și Vera își lipi nasul mic de geam. Afară ningea liniștit cu fulgi de păpădie și naftalină, și toată strada era învelită cu blăni de urs alb. O sanie cu zurgălăi clinchenitori lunecă repede, trasă de doi cai nervoși, acoperiți cu rețea. În urma ci, călare pe săniuțe mici remorcate una de alta, o droaie de copii chiuiau și fluierau, îmbătați de iarnă. Fața le era roșie ca merele domnești și pe sprâncene și în nări gerul îi pudrase cu cristale. Vera chihoti de bucurie și tropoti pe loc.

— Jim, nu e așa că dacă mă mărit cu tine, am voie să mă mai joc cu zăpadă?

— Auzi vorbă! Îți cumpăr și O sanie sau un schi și costum de alpinistă, cu pantaloni, să mergi și la Polul Nord!

La ideea ghețurilor eterne, ochii Verei se împânzită iarăși de gânduri noi:

— Jim, aș fi curioasă să știu cum e la Polul Nord! Trebuie să ningă mereu și să sune numai zurgălăi de sănii.

— Închipuie-ți un pustiu acoperit cu blană moale de hermină și întrerupt din loc în loc de oglinzi masive de gheață, în jurul cărora se mișcă molatic turme de urși albi. Din când în când, un ren cu coarne rămuroase apare la orizont, ca o tufă desfrunzită, și câte un stol de pinguini, cu fracuri negre, se îndreaptă către parchetele de cristal ale ghețurilor. și peste tot cad neîntrerupt fulgi de naftalină, ca acum!

— Vai, ce mult mi-ar plăcea un pinguin, Jim, să sară prin casă…

După un răstimp, Vera vorbi din nou, în vreme ce cu mâinile potrivea cravata lui Jim:

— De când te iubesc pe tine, Jim, a început să-mi fie frică de moarte! Nu e așa că n-o să murim curând? Vreau să te iubesc mult detot, și apoi nu-mi mai pasă! Fără tine acum mi-e urât și mi-e frică. Aseară m-am uitat pe fereastră, spre cer, la stele și m-au cuprins fel de fel de gânduri. Jim, ia spune-mi, sunt departe stelele? În școală n-am învățat.

— Asta-i acum, sunt departe, se-nțelege!

— Bine, dar dincolo de ele ce este?

— Probabil o altă pulbere de lumi, pe care n-o zărim.

— Dar dincolo?

— Nimic.

— Cum nimic? Până unde ține nimicul ăsta?

— Ia ascultă, Vera, de când ai devenit lunatică? Ce-ți pasă ție de stele?

— Nu-mi pasă de stele, dar mă cuprinde o tristețe și un urât când mă gândesc ce mici suntem. Aș vrea să avem o putere mare, să trăim câteva mil de ani!

Jim trecu de câteva ori mâna peste pletele Verei și zise:

— Ce comedii îți trec ție, Vera, prin căpușorul ăsta? Să nu te mai gândești la stele, nici la moarte, că nu e bine! Oamenii cuminți nu se gândesc la nimic și trăiesc numai cu evenimentele mărunte ale orei. Dacă mușuroaiele de furnici ar vedea ochiul enorm al omului țintit ca un astru roșcat asupra țarinii, n-ar încremeni toate pe loc? Dacă am avea urechi și simțuri să auzim mecanica huruitoare a cerurilor, inimile noastre n-ar îngheța de spaimă? De ce să ne sucim noi mintea cu întrebări inutile când, stând așa, cu obrajii lipiți și îmbrățișați, ne simțim atât de fericiți?

— Jim, tu ai dreptate, tu nu poți să ai decât dreptate! Sunt O proastă și trebuie să mă ierți!

Se întunecase și în odaie focul aprins în sobă arunca prin interstițiile capacului câteva fâșii de lumină. Vera aprinse becul de pe noptieră și odaia se umplu de o lumină verzuie, blândă ca un duș mărunt. Erau amândoi așa de vrăjiți și pătrunși de miracolul vieții lor, încât dacă de sub plapuma roz ar fi ieșit un înger cu aripile înfășurate, sau Cupido ar fi intrat gol pe ușă, cu arcul în mână, nu s-ar fi mirat. Examinară din nou inelele, scoțându-le și punându-le de câteva ori pe degete.

— Vera — întrebă Jim — ia spune-mi tu mie, cum ai început tu să mă iubești?

Fata își lăsă pleoapele în jos și-și dădu cu mâna părul de peste ochi.

— Ceea ce mă întrebi tu e un lucru pe care mi-e greu să-l spun, fiindcă mie mi se pare că te-am cunoscut și te-am iubit întotdeauna.

— Dar ce-ai gândit tu atunci, în tren, când te-am sărutat?

— Mi-a fost frică… dar apoi mi-a fost drag de tine… te văzusem cu coada ochiului și-mi plăcuseși… mi-era și rușine de întâmplare și-mi era și ciudă că nu vii să-mi vorbești. — EI, și apoi?

— Apoi te voiam mereu și mă rugam lui Dumnezeu să-mi ieși înainte… nu mai dormeam noaptea și mi-era dor de tine, și dacă ai fi venit atunci să mă furi, mergeam cu tine până la capătul lumi…

— Dar dacă nu te întâlneam?

— Știu eu ce se întâmpla dacă nu te mai găseam?… Poate mă aruncam undeva într-un râu… poate cu vremea aș fi uitat… dar știu că mi-era silă de toată lumea și n-aș mai fi ridicat ochii asupra nici unui bărbat… Pentru că tu ești așa cum te-am visat eu și trebuia neapărat să vii ca să nu mor!

Zicând acestea, Vera puse capul pe umărul lui Jim și oftă ușor, zâmbind înlăcrimat.

— Dar tu cum al început să mă iubești? întrebă ea.

— Eu, Vera, veneam mereu la tine, fără să înțeleg de ce, în vreme ce alergam cu gândul la alte fete, pe care în realitate nu le iubeam. Nu-mi închipuiam că într-o ființă așa de mică și sfioasă ca tine se poate ascunde atâta dragoste. Dar fără îndoială că în cele din urmă s-ar fi întâmplat ceea ce s-a întâmplat, pentru că simțeam în mine o nemulțumire și o căință ori de câte ori te părăseam. Dar în sfârșit, ce-ți pasă ție cum am ajuns eu să te iubesc dacă eu te iubesc cum te iubesc și simt că fără tine lumea e ca un univers cu soarele stins?

Cu aceste vorbe, cei doi se îmbrățișară din nou, se frânseră tare în brațe, se legănară pe loc, își lipiră obrajii, își sorbiră răsuflarea și se privită lung în ochi, chinuiți de a nu putea să se pătrundă mai tare, nesăturați unul de altul. Și ar fi stat așa ceasuri întregi și zile întregi, și stelele s-ar fi aprins și s-ar fi stins deasupra lor dacă mme Policrat n-ar fi ciocănit tare în ușă și nu le-ar fi strigat:

— Copii, de-ajuns cu dragostea… veniți la masă!

În sufragerie, Jim și Vera continuară corespondența mută. Uitau pe rând să mănânce și se pierdeau în contemplarea celuilalt, ori își strângeau mâna pe sub masă. Vera zâmbea galeș ui Jim și sărea la fiece gest al lui să-i dea un șervet, o furculiță sau ceea ce credea că-i lipsește.

— Oh, oh! exclama mme Policrat, mai pudrată și încondeiată ca oricând, ce tandrețe! și făcea din mâna plină de inele un gest comic de gelozie.

Deși domnul Emilian Protopopescu și Camelia li se păreau celor doi logodnici foarte ridicoli, îi priveau cu simpatie și fiindcă ar fi iertat greșelile întregului univers, și pentru că aprobau solidaritatea lor. De aceea le suportau sfaturile cu îngăduință.

— Să vă iubiți — zicea moral dl Emilian — căci fără iubire nu se face nimic în viață! (Arătând înspre Camelia.) Dacă nu era ea, care cu dragostea ei să înțeleagă cu ce om are de a face, de mult mă prăpădeam! Nu e așa, mămică?

— Așa e, puiule! Nu vorbi mult, să nu te obosești!

— Domnule, când eram flăcău ajunsesem numai 45 de kilograme! Nu puteam mânca nimic și o durere surdă îmi înțepenea ceafa. Stomacul, inima, plămânul, nimic nu mai funcționa bine. M-am căutat cu doctori mari, am făcut fel de fel de analize, a sângelui, a sputei, a lichidului cefalorahidian, a urinei, și nimic. Am fost și la Viena, într-un sanatoriu. Fi bine, n-ai să crezi! Ea mi-a sugerat ideea că am tenie, și întradevăr, după câteva încercări infructuoase, căci capul rămânea mereu înăuntru, am dat afară o tenie de vreo 14 metri. De când m-am însurat am viață liniștită, mănânc rațional, mă culc devreme, nu sunt agitat de problema sexuală și pot să lucrez câteva ore pe zi. Am crescut cu 20 de kg. Căsătoria e mare lucru, nu e așa, mămică?

Dl Emilian vorbea despre căsătorie ca despre un sanatoriu și se uita la Camelia ca la o doică. Jim și Vera se strângeau de mâini pe sub masă, hotărâți să n-aibă tenie și să trăiască fără rațiune.

În fiecare zi cei doi se închideau în odaie, și acolo, mână în mână și umăr la umăr, își șopteau fel de fel de nimicuri, răscolindu-și toate colțurile sufletului, întrebându-se de toate și gustând dinainte cu închipuirea bucuriile căsniciei. Deveniseră mai puțin sfioși unul de altul, și Vera mai concesivă, deși mereu pudică, și într-o zi Jim sărută pe fată deasupra genunchiului, după ce trăsese ciorapul, în vreme ce ea își acoperise ochii cu mâna, să nu vadă. Sfiala fetei față de Jim dispărea zi cu zi, fără să-i răpească ingenuitatea, transformându-se într-o patimă fanatică capabilă de orice. Într-o zi ea puse capul pe pieptul lui Jim și aproape plângând șopti:

— Vreau să fiu a ta, cu tot trupul!

Jim o mângâie și o sărută pe frunte, neștiind bine dacă fata își dădea seama de ceea ce dorea și spunea. Ochii ei erau însă limpezi și nevinovați și fără umbră de tulburare ascunsă.

De la o vreme, odaia Verei era plină de lenjerie nouă și cutii. Era zestrea ei, pe care o așeza vrafuri, o cataloga și o punea în rafturile șifonierului, stropind-o cu apă de colonie și presărând-o cu floare de *patchouli*. Jim lua și el parte la aceste inventarii, desfoind petalele spumoase ale cămășilor, sau desfăcând, spre rușinea cu lacrimi a Verei, un combinezon îndantelat, fin ca pentru picioare de nimfa. Vera sărea asupra lui, i-l smulgea din mână și-l ascundea, implorând:

— Nu te uita, Jim, mi-e rușine!

— Ce ai tu să-mi ascunzi mie? o mustră într-o zi Jim foarte serios. Nu ești tu de acum a mea? Nu sunt eu tovarășul tău de viață și de moarte? Mai mult decât aceste dantele voi vedea, Vera! În ziua cea mare te voi vedea goală!

Vera lăsă capul în jos și zise îmbujorată:

— Atunci tu poți să faci cu mine ce vrei, dar acuma mi-e rușine!

Amândoi își făceau pe hârtie liste de avutul lor și simțeau o bucurie nouă la vederea pachetelor lucioase de lenjerie bine călcată și legată cu panglici, care era a lor. Scoteau de prin sertare tot felul de nimicuri, pe care hotărau să le rețină, spre a-și spori inventarul. Se simțeau egoiști și plănuiau fiecare săși însușească ceva din casa celor bătrâni. Vera alerga tiptil prin casă și venea cu câte un obiect, zicând: — Asta o luăm noi. Mama nu are ce mai face cu el!

Ar fi devastat toată casa dacă n-ar fi manifestat dispreț pentru gustul bătrânilor. Voiau lucruri noi, mai frumoase, și-și mobilau cu închipuirea odăile. Căci nu numai dorința de contopire, ci și aceea de a reprezenta un

cămin îi făcea nerăbdători. Și într-o zi, Jim surprinse pe Vera exercitând de zor pe o hârtie, ținând vârful limbii afară, semnătura ei viitoare de femeie: *Vera Marinescu, doamna Vera Marinescu*.

— Am să fiu doamnă, am să fiu doamnă! strigă ea veselă, piruetând prin casă.

— Da, Vera! confirmă Jim. Doamna și femeia mea!

Așa își petreceau zilele neliniștite de așteptare, până ce ceasul cel mare bătu, și ziua nunții se deschise înaintea lor, ca un șir dublu de genii întraripate.

XIV

O GALĂ DE **BOX**

Bobby se năpusti pe ușă, roșu de emoție la față și cu mustață americană, și strigă din prag: — Șefule, diseară e box la Circ! Stătu astfel o clipă, cu pălăria de fetru (cu care alterna în cursul zilei șapca reglementară) înclinată spre ceafă, așteptând efectul senzaționalei știri. Văzuse pe gardurile de lângă Lido un afiș mare, lung, pe care scria cu litere de foc *Moți Spandau — H. Breitkopf*, și ca la comunicatul mobilizării generale a armatei alergase în pas gimnastic acasă, spre *a tapa* pe Jim sau pe Vera.

Aceștia îl primiră puțin tulburați în intimitățile de logodnici, dar transmițând și asupra lui zâmbetul fericirii lor. Bobby le era la amândoi simpatic, pentru că era oarecum agentul, destinat de soartă, al reîntâlnirii. Vera, care iubea acum pe toată lumea și vedea numai paradisuri cu flori și îngeri păzitori peste tot, își amintea cu duioșie cum Bobby sărea în foc pentru ea când era vorba de vreo misiune secretă, ca, de pildă, de a pândi scrisorile ce-i veneau de la Jim și a i le da fără știrea celorlalți. Jim îl simpatiza fiindcă era fratele Verei, cu care semăna de altfel, și fiindcă orice tânăr independent care își bătea joc de curiozitățile celor bătrâni îi plăcea. Intuind acest efluviu de simpatie, Bobby îl comercializase, percepându-l în bani. La început el numea pe viitotul lui cumnat *domnul Jim*, dar apoi, dându-și seama de însemnătatea gradului său de rudenie prezumtiv, începu să-i zică de-a dreptul: *șefule*, evitând totdeauna și *domnule*, și *tu*.

— Bobby, nu ți-e rușine!? îl mustrase Vera.

Dar Jim nu era supărat de această inocentă impertinență, fiindcă Bobby nu era prea detot tânăr față de el și în curând avea să fie student, și apoi spunea asta cu așa mari agitații confidențiale ale sprâncenelor, încât stârnea râsul. De câte ori dar Bobby îl lua tainic la o parte și-i spunea clipind comic: „Șefule, e un film strașnic cu Anny Ondra la Capitol!“ Jim înțelegea aluzia și, părându-i rău că nu poate să meargă, îi dădea bani.

Auzind de box, Vera, care nu fusese niciodată la un meci și era curioasă de orice aspect al vieții după ora 9 seara, când i se impunea să fie acasă, zise alintată și galeș rugătoare:

— Jim, haide să mergem și noi o dată la Circ. Vreau să văd și eu cum se bat!

— Să mergem! aprobă Jim, satisfăcut și el de a dispune o seară de logodnica lui, în chip de repetiție generală a apropiatei căsnicii.

Bobby, în culmea jubilației, ghemui în buzunar banii întinși de Jim și alergă, lăsând toate ușile de perete, să cumpere dinainte bilete.

La orele 8 jumătate seara Jim veni să-și ia logodnica și pe Bobby. Acesta din urmă se zvârcolea ca un tigru tânăr în cușcă, pe sală, în fața ușii Verei, care nu mai ieșea, în vreme ce aceea, în fața oglinzii, scotea și îmbrăca rochii peste rochii, nemulțumită de cusururi pe care le observa acum pentru întâia oară. Voia să fie elegantă, să placă lui Jim și să epateze lumea și avea impresia că totul e strâmb și ridicol pe ea. I se păru că vede pete pe obraz și, acoperindu-le cu pudră, fu supărată de lividitatea văroasă a pulberii de orez, care nu adera. Nasul ei mic i se arăta strâmb și bulbucat și-l turti nervos cu mâna, lăcrimând de necaz. O înspăimântă, când sta să iasă, boțirea rochiei la spate, și tocmai atunci observă că pălăria nu se asorta cu costumul. “Toate aceste mici catastrofe produceau cu atât mai multă alarmă cu cât inexorabila limbă a ceasului nu-i dădea răgaz să repare neajunsurile.

Când Jim, îngrijorat de ora târzie, bătu în ușă, strigând: „Hai mai repede, Veral“, fata ieși îmbufnată și cerându-și iertare din ochii mari și uzi: „N-am nici o rochie cumsecade!“ — Nu fi copilă — o consolă protector Jim — îți șade foarte bine! Nu văd ce-ar fi răul

Într-adevăr, Vera era ca o păpușă mare îmbrăcată sub indicațiile vârstei. Micul basc înclinat cu ciucure, lăsând toată casca părului liberă, și gulerul mare, alb, cu funde înguste de velut, îi făceau un cap de porțelan, cu ochi din inimi de pansele și cu buze emailate. Jacheta de catifea albastră cu nasturi aurii îi îngusta bustul și-i dădea aerul unui ofițer de operetă. Jim o prinse de brațul subțire, ridicând-o ușor în sus, și porni cu ea în pas gimnastic, urmat de Bobby. Se suiră în tramvai, fiindcă n-aveau unde și cu cine lăsa Peugeotul în fața Circului. Vagonul era ticsit de lume, și Vera trebui să stea în picioare, sprijinită pe sub talie de mâna lui Jim. Domni bătrâni și tineri ședeau înfipți cu indiferență pe bănci, iar cei tineri priveau în gol sau pe fereastră, prefăcându-se că nu văd pe femeile de lângă ei, care se clătinau spânzurate de curelele tavanului. Jim, galant din fire și înclinat către misticism sentimental, fierbea în el de indignare, mai ales când văzu cum un individ neras și cu privirea cinică își făcu drum violent cu coatele și se așeză repede pe un loc, eliberat chiar atunci lângă el. Pentru Jim Vera era un arhanghel de candori și lumini și se mira, jignit totodată, că lumea din tramvai nu se trăgea înspăimântată de fulgere la o parte, în gest de umilință

și adorație. Ca o mângâiere pentru insulta turmei, o prinse încet de umăr pe Vera și o întrebă de nu era obosită. Fata, obișnuită să nu i se dea prea mare atenție, răspunse alintat că nu, zâmbind cu fericire lui Jim din cauza unei constatări pe care o făcuse în sinea ei. Observase ostentativ pe toți bărbații din tramvai, pe cei de pe drum, de pe platformele de așteptare și ajunsese la încheierea că nimeni nu era așa de frumos și inteligent la privire ca logodnicul ei. Gloria, averea, poziția socială a oricui nu erau în stare să umbrească oricât de puțin sentimentul ei profund că n-ar fi putut iubi pe altcineva afară de Jim, și dacă cineva i-ar fi vorbit rău de el, ar fi ascultat indignată de intensitatea invidiei omenești. Fericită de soarta ei, se uita din când în când adânc în ochii lui Jim și-l prindea de mână, lăsându-și la rându-i degetele strânse în mâna puternică a acestuia. Bobby mișca hoțește capul în toate părțile, preocupat de ceva, și tresărea la fiecare gest de mișcare al pasagerilor. Când o doamnă înaltă dădu să se ridice, Bobby se repezi ca un ogatr și se așeză pe bancă, întorcându-se apoi spre Jim și Vera, cu semne comice din coada ochilor: „Șefule, am găsit loc pentru Vera!“

Și se ridică să dea locul surorii lui, mulțumit în sine de a putea răspunde și el într-un fel atențiilor ce i se arătau.

Pe splaiurile Dâmboviței, pe dreapta apei, coloane întregi de oameni se îndreptau pe sub copaci spre Circ. Erau în majoritate tineri cu uitături vulgare și bestiale, părând, din cauza bascurilor și *trench-coat*-urilor murdare ce purtau, o ceată de băieți de prăvălie. Mulți dintre ei, în haine *charleston* de postav gri-pulbere și cu mustață subțire cu mult pe deasupra buzelor, trebuiau să fie elevi de liceu, judecând după expresiile *șefule, fraiere, zexe* și *aiurea*, precum și după aluziile la campionatele școlare. Erau în grupuri și oameni mai în vârstă, cu fizionomii masive de instalatori, măcelari sau agenți secreți, care discutau cu aprindere, pariind moralmente pentru un as sau pentru altul. Erau chiar și fete cu o înfățișare ciudat de ambiguă. Ochiul impertinent, buzele groase erau de vânzătoare, bascul, părul tuns erau de sportive, dar în genere nu le puteai gândi decât printre fotbaliștii unei societăți de tejghetari, ca moderniste ale mahalalei sau ca încurajatoare la startul unei curse de bicicliști.

Gestul, conversația tuturor erau așa de pătimașe și ireductibile, încât Jim se gândi numaidecât la plebea romană tău mirositoare din circuri, urmărind cu aviditate luptele de gladiatori. Această impresie căpătă forma unei uimitoare iluzii când, coborând treptele hemiciclului care înconjura arena închisă, se află în fața mușuroiului circular de capete. Deși era frig din

cauza iernii, circul mirosea a grajd, a sudoare acră și a piele cadaverică, și un murmur surd de mii de glasuri vibra pe deasupra largii pâlnii a amfiteatrului. Jim, Vera și Bobby se așezară pe cea mai de jos treaptă a circului, încercând să ocupe cât mai rămăsese neacoperit de picioarele desfăcute și inerte ale celor de deasupra.

În mijlocul amfiteatrului se afla o estradă pătrată de scânduri, înconjurată de un zăplaz făcut din trei frânghii, iar deasupra, prinse de două cabluri încrucișate, patru becuri electrice se clătinau la cea mai mică mișcare a podiumului, mișcând umbrele frânghiilor. În jurul ringului se vedeau scaune și public mai „select“. Erau domni care, fiindcă sunt rași și îmbrăcați bine, par intelectuali, precum și câteva femei în rochii de *crêpe-satin* solemn.

În așteptarea spectacolului, lumea mânca portocale și bea limonada pe care vânzătorii o aruncau de jos cu dexteritate în sticlele groase ce le primeau de asemeni peste capetele spectatorilor. Jim fierbea în el de ciudă, dar ideea unui protest i se păru primejdioasă în prezența Verei, deoarece privirile vecinilor erau crunte și sarcastice. Blestemă numai în sinea lui pe Bobby că nu luase bilete înăuntrul amfiteatrului.

Peste câteva minute ringul se umplu de indivizi cu pieptul abia acoperit de tricouri rare și cu prosoape în jurul grumazilor late de bivoli. Erau *soigneurii*. Curând după ei săriră peste frânghii doi băieți tineri în halate lungi de baie și cu ghete moi de forma copitei în picioare, care se așezară pe câte un scaun în două unghiuri opuse ale ringului, înconjurați pe dată de *soigneuri*. Combatanții se dezbrăcară de halate și, rezemați cu mâinile de balustrada de frânghie, ascultau acum sfaturile *soigneurilor*, întinzând în același timp picioarele spre a fi cât mai odihniți. Din privirile sfioase pe care le aruncau pe furiș publicului se vedea însă că aveau trac.

Un spicher înalt cu pulover alb și freza foarte linsă se apropie de marginea ringului și începu să strige răgușit printr-o pâlnie de tinichea datele luptei. Spectacolul se începea prin trei meciuri de amatori. După ce repetă pe toate laturile numele și greutatea combatanților, spicherul se trase la o parte, iar cei doi luptători, cărora li se legaseră mănușile între timp, se apropiată în mijlocul ringului urmați de droaia de *soigneuri* și-și făcură salutul protocolar, strângându-și mâinile. Arbitrul, punând mâna pe umerii amândorura, le vorbi ceva confidențial, dându-le instrucțiuni; apoi se retrase, lăsând pe boxeri față în față, cu mâinile ridicate defensiv.

Cei doi săriră ca niște cocoși, bătând iute dușumeaua cu picioarele și înfierbântându-se mai repede decât cerea nevoia spectacolului. Unul din ei se repezi cu pumnii mari de piele spre fălcile adversarului, celălalt îl cuprinse cu mâinile pe după mijloc. Urmă o încăierare în toată regula, cu mâini nimerite și încleștate în cap, cu învălmășeală corp la corp și o chelfăneală aritmică de ștrengari care se bat pentru un măr. Lumea urla: „Arde-l, Gorune! Nu te da, Ciocane!“, în vreme ce arbitrul sări să-i descurce. După câteva îndesări pe loc, gongul sună, și combatanții căzură fiecare în colțul său pe scaun, înconjurați de *soigneuri*. Unul, muind un burete într-un lighean, udă pe luptător pe piept, alții le vânturau cu tehnică savantă prosoapele pe dinaintea obrajilor. În sfârșit, gongul bătu din nou și cocoșii țopăiră iarăși pe dușumele în urletele amfiteatrului. O bătaie în toată regula se iscă între ei, fața le era roșie de congestie, și unul din ei, exaltat, trase în neștire pumni în capul celuilalt, în vreme ce acela îl lovi dosnic în șale. Gongul întrerupse lupta și arbitrul îi concedie pentru inferioritate. Combatanții se salutară din nou și coborâră gâfâind peste frânghii, oarecum rușinați.

— Ei, ce zici? întrebă Jim pe Vera.

— Dar asta e bătaie pur și simplu! răspunse aceasta deziluzionată.

Bobby însă fu de părere că arbitrul fusese nedrept și că combatanții erau elemente de viitor, capabile de un „bogat palmares“.

Celelalte două meciuri următoare de amatori fură mai animate. Trupuri mai consolidate, epiderme mai viril lucioase, o ritmică mai armonioasă și mai agilă dădeau senzația unei lupte concertate, geometrice ca un dans.

Adevăratul spectacol începea de-abia de acum încolo prin patru întâlniri internaționale.

După o lungă pauză, în care Jim și Vera suferiră moralmente de pe urma aruncării pe deasupra lor a sticlelor de limonadă, ringul se umplu de indivizi și doi boxeri în halat săriră peste frânghii. Unul era blond, roșcat, cam molâu, altul oacheș, suplu și sprinten. Spicherul prezentă prin pâlnia de tinichea pe Fritz Pfeffer și pe Mielu Doculescu cu respectivele greutăți. Apoi se strânsetră cu toții în grup, *soigneurii* cu prosoapele la gât, și la explozia albă a magneziei făcură un instantaneu fotografic. După multe ceremonii, pregătiri și frecări ale tălpilor pe talc, adversarii se aflară față în față și gongul bătu.

La început combatanții se mulțumiră să danseze unul în fața altuia, trotând mărunt și apărându-și fața cu pumnii. Blondul însă manifesta o

tendință vădită de a evita lupta corp la corp și refuza mereu, spre exasperarea publicului, de a ieși din dansul defensiv. Mielu, cu mâna stângă întinsă deasupra capului, încercă să fandeze către adversar, apropiindu-se și retrăgându-se cu mișcări iuți și încercând să plaseze o lovitură. Izbutise să schițeze un crochet spre obrazul drept, când blondul Fritz îl îmbrățișă, împiedicându-l să-și dezvolte mulineurile. Despărțiți de arbitru, cei doi alergară din nou unul după altul; dar blondul se eschiva într-una, fugind în frânghii. Lumea începu să fluiere impacientată și să râdă, și primul round se termină în nemulțumirea generală.

Comedia bătutei pe loc continuă și în celelalte *round*-uri, spre indignarea spectatorilor. Când românul aplică un *upper-cut* în bărbia germanului, îmbujorându-i fața, publicul urlă de satisfacție și se auziră strigăte:

— Dă-i ’nainte, dă-i la mir!

Cu toată suplețea calmă, prudentă cu moderație și cu inițiativă în mișcări, Mielu își consuma energiile în vânt, căci Fritz bătea veșnic în retragere, îmbrățișa pe adversar sau fugea spre frânghii.

În cele din urmă, tactica germanului începu să fie evidentă tuturor și să arunce ridicolul și asupra celuilalt combatant. Dus și rezistent în defensivă, germanul își obosea adversarul, constrângându-l să se agite steril pe dinaintea sa. Într-adevăr, lupta dură inconcludentă până la sfârșit, și Mielu Doculescu se retrase învingător numai la puncte, în vreme ce germanul, roșu la față și asudat, se lăsa înconjurat cu solidaritate patriotică de prietenii și *soigneurii* săi.

Al doilea meci internațional fu precedat de aceleași lungi ceremonii și fotografieri la lumina magneziei. Spicherul urlă în pâlnie numele combatanților, Georg Fising și Lucian Popescu, și după ceremoniala strângere de mână se așezară față în față, cu pumnii întinși, un „șmecher““ oacheș de Dealul Spirei, cu o zâmbire șireată în coada ochilor, ceva între spaima clasei și cavalerul de industrie, și un tânăr neamț decolorat la față, cu nasul întors în sus, cu ceva domol și naiv de Gretchen cu cozi împletite. Întâiul *round* revelă un calm desăvârșit, ironic, care exaltă arena, din partea românului, și o industrie de mișcări, repede, complicată de prea multă metodă din partea germanului căruia îi lipsea elanul vital în fața liniștii brune a adversarului. Fluiere prelungi și strigăte dezaprobară lâncezeala luptei și *round*-ul se termină în huiduieli.

Un individ gras, cu vag aer de băcan, declară competent:

— Asta e porcărie, nu box!

În al doilea *round* însă Lucian începu să atace, schițând accelerat cu toată alonja brațelor lovituri către maxilarele lui Georg, care dansa mărunt și științific, eschivându-se mereu. Plictisit de ridicolul tacticii în care era atras, se năpusti deodată asupra adversarului și cu un pumn în nas îi umplu obrazul de sânge. Un urlet prelung, delirant, de satisfacție, se ridică din pâlnia amfiteatrului, și Lucian, încurajat de strigătele de îndemn ce veneau din public, începu să toarne asupra capului celuilalt o grindină de pumni ce scăpa oricărei denominațiuni tehnice. Amețit, Georg încercă să-i oprească elanul, cuprinzându-l de șale și împiedicându-i rotația mâinilor, dar sângele imprimat pe mănuși îl mânji peste tot cu purpură. Când Lucian vru să-l descleșteze de pe sine, germanul se clătină pe picioare și se prăbuși însângerat pe podea. Arbitrul numără până la zece, dar cel dobori făcu un semn de dezgust și de refuz.

Publicul ovaționă frenetic pe oacheșul învingător, care făcu complimente, clipind șiret din ochi, cu sensul de: „Cu mine se pune neamțu?“

— Bravo, țigane! strigă cineva de sus în hazul obștesc.

— Vai — zise Vera miloasă, strângând mâna lui Jim — nu-mi place, prea e crud!

Un murmur de curiozitate zbură printre bănci. Pe ring săriseră doi noi combatanți, G. Zuliotis și un mulatru cu părul ca piperul, Jack Beverley. Se făcu obligatoria fotografie și în sfârșit gongul bătu. De data aceasta Jim avu un sentiment nelămurit estetic și impresia de luptă de gladiatori unși cu ulei. Zwvelt, statuar, cu pântecele supt și umerii lați, Zuliotis nu apărea ca o forță brutală și masivă din cauza distincției și sclipirii studioase din privire. În fața negrului dinainte trupul său părea principial osândit. Subțire, drept și fibros, ca un palmier cu pielea unsuroasă și netedă de abanos, Jack zâmbea arătându-și dantura albă de felidă. Zuliotis începu să schițeze în aer mulineuri și defensive prudente și părea înverzit de lumina becurilor electrice și puțin pregătit să primească lovituri grave. Forma sa de luptă era științifică sau „cerebrală“, adică se întrevedea în ea intenția de a suplini prin inteligență ceea ce-i lipsea în vigoare. Lupta însă cu o forță ferină de natura cangurilor boxeri, care, sprijinindu-se pe coadă, lovesc în om cu patru picioare deodată. Cu o liniște de războinic african, obișnuit sa țină lungul arc în mână, să treacă înot Nilul printre crocodili și să vâneze lei, săltând lin pe tălpi, Beverley urmărea agitația cu sudori a adversarului, zâmbind inocent și mirat ca de o muscă mare ce bâzâia în jurul pumnului său. O

întindere admirabilă a mâinii, o desăvârșită liniște defensivă, lipsa totală a oricărei umbre de oboseală dădeau ființei sale eleganța exotică a unui dansator în fața unui hamal zdrobit de saci.

Celelalte *round*-uri se desfășurară în tăcerea tuturor, fără nici o lovitură neprevăzută. Flexibilitatea negrului rămânea virgină, deși defensivă, în vreme ce adversarul se trudea cu fel de fel de ingeniozități stilistice, ce-l umpleau de sudori, să atingă pielea unsuroasă a negrului, care se eschiva miraculos, ca o mare lăcustă. Jim se gândi la dulăul cu ochi onești care tremură și schelălăiește de ciudă jos în curte că nu poate pune laba sa viguroasă pe pisicuța catifelată care pășește scuturând labele cu distincție și dispreț pe coama gardului. După o îndelungă și sterilă luptă, gongul bătu, și mulatrul fu proclamat învingător la puncte și ovaționat de public, pe care el îl salută ridicând mâna în sus, ca un războinic scutul.

În tot timpul acesta Bobby dispăruse nu se știe unde, spre a se întâlni probabil cu prietenii săi. Acum apăru și el roșu la față, cam tăgușit și cu cravata în neorânduială și, așezându-se lângă Jim, zise fanatic:

— Șefule, să-l vezi pe Spandau! Vine acum! Pe ring se urcă și se așeză pe scaunul din colț, înconjurat de *soigneuri*, un atlet îndesat fără caricatură, cu cap tautin și nas subțire turtit, inteligent și ager în priviri, dar cu o ironie semită, părând a fi făcut să apuce cu o mână pe adversar, să-l învârtească cu ușurință prin aer și să-l zdrobească surd pe dușumea. În celălalt unghi se sui înconjurat nu numai de *soigneuri*, dar și de foștii combatanți germani învinși, un teuton înalt, rumen și blond, cu cărnuri pline, moi. Rumoarea din public arăta că acest meci era *clou*-ul serii.

Spandau atacă de la început repede și cu putere, hotărât să termine cât mai curând, dar germanul, cu aceeași gravitate profesională a tuturor, bătu în retragere, ascunzându-se după pumni și apărându-se meticulos și savant. O încercare de lovitură în maxilar dădu greș, adversarul eschivându-se, dar în același timp mâna stângă îl plesni în stomac.

Incinta urlă și fluieră încurajând. Cineva țipă în spatele lui Jim:

— Jos cu el, lovitură joasă, huoo!

Individul masiv cu înfățișare de băcan sări ars:

— Ce lovitură joasă, domnule, unde vezi dumneata lovitura Joasă?!

Celălalt îi contestă calitatea de a se amesteca; acesta declară că individul nu știa cu cine vorbește, deoarece fusese „profesionist“ și avea idee ce e o lovitură Joasă, și discuția ar fi degenerat într-un pugilat lateral dacă ofensiva grindinoasă a lui Spandau asupra lui Breitkopf n-ar fi ridicat urlete.

În al doilea *round* Spandau continuă să atace furibund, plesnind din când în când obrazul rumen al germanului, dar acesta, îndârțit în mimica lui defensivă, primea loviturile ca o minge flexibilă fără să se resimtă și tentând zadarnic să răzbată printre brațele mușchiuloase ale adversarului. Spectacolul ținea toate piepturile în tensiune și fluierele se amestecau cu strigătele de îndemn.

De la începutul acestui meci Bobby intrase în delir. Cu părul vâlvoi și cu glas răgușit, țipa frenetic, neostenit:

— Bravo, Motți, dă-i, Moți, așa, Moți, dă-i, Moți, dă-i, Moți! și tot astfel la infinit, ca și când odată cu stingerea glasului său boxerul avea să cadă dezumflat jos pe podea.

Jim se uită la el și observă că nu ședea pe bancă, ci, agitându-se puțin aplecat deasupra treptei, învârtea mâinile în act, schițând mișcările și lovind ipotetic în trupul lui Breitkopf. Când cu un pumn viguros Spandau zvârli pe german în frânghii, Bobby urlă dezlănțuit:

— Moți, dă-i, Moți, arde-l, Moți, dă-i, Moți!

— Bobby, taci din gură! îi șopti Vera trăgându-l de mânecă.

Dar Bobby se smulse posedat și începu să strige cu mai multă vigoare. Nimeni nu părea de altfel scandalizat de aceste ieșiri, și de sus detot se auziră aplauze și strigăte în cadență:

— Bra-vo, Mo-ți, bra-vo, Mo-ți, bra-vo, Mo-ți!

Celelalte *round*-uri răscoliră sala fără să soluționeze lupta. Iritat de rezistența neașteptată ce i se opunea și care îl făcea să gâfâie de o ușoară agitație a inimii, Spandau se năpusti furios asupra germanului, aplicându-i cu repeziciune toate loviturile profesionale, crochete de dreapta și de stânga, directe, *swing*-uri și *uppercut*-uri, următindu-l până în frânghii și făcându-l să-și acopere fața cu mănușile sau să se apuce cu mâinile de adversar, dar cu toate acestea, gâfâind, înroșindu-se, agitându-se, plesnit, ghiontit, lipit, trântit, nu voia să cadă jos *knock-outat*. Spectacol exasperant de rezistență și de ridicol dramatic! În cele din urmă, ultimul gong bătu, punând capăt unei lupte inegale și monotone între un atlet a cărui eleganță consta în faptul de a culca la pământ dintr-o lovitură și un individ care refuza totuși să se întindă pe scândurile ringului.

Bobby ieși din circ istovit ca după o ședință de extaz religios. Vera îi îndreptă părul și cravata, în vreme ce el își strângea pumnii de ciudă inconsolabilă că nu sfărâmase, prin mâna lui Spandau, fălcile roșii ale neamțului.

Pe Vera spectacolul în sine o lăsă indiferentă și chiar îi era odios, Dar era satisfăcută că asistase la ceva neobișnuit la o oră neîngăduită. Erau orele două, moment al nopții când dormea de mult în patul ei. Faptul de a veni pe străzile deșerte așa de târziu, la braț cu un om până mai ieri necunoscut, îi dădea o mândrie echivalentă cu aceea a primei țigări pentru un băiat. Era fericită, și-și exprimă acest sentiment strângându-se tare de brațul lui Jim. Ajunși în centru, Jim fu de părere să se abată la un bar, ceea ce Vera primi cu entuziasm. Nu fusese niciodată, firește, într-un asemenea local și la asemenea oră. Scaunele înalte de metal, aspectul de laborator al tejghelei, ceremoniozitatea barmanilor în uniformă albă o amuzară, ca de altfel și femeile cu decolteuri și farduri strigătoare ce se uitau mirate la această apariție lilială. Vera întrebă naiv ce erau „doamnele“ fardate, însă Jim, autoritar, devenit de pe acum soț, îi ordonă să întoarcă privirea. Influențată de experiența cinematografică, Vera fu dispusă către desfrâuri mari ca acela de a bea *cocktail*, totuși Jim refuză să-i facă capriciul și consimți să-i dea numai un pahar de vermut, băutută pe care fata n-o mai consumase. În vreme ce Bobby, punând picior peste picior și cu pălăria de fetru într-o ureche, degusta grav și blazat un pahar de malaga, Vera sorbea prin pai, strâmbând nasul mic, vermutul amar, declarând că e „rău“. După câtva vreme însă, excitată și de veghea excepțională, începu să clipească din ochi și să simtă o amețeală dulce și o bucurie ce o făcea să râdă de orice nimic. Devenit moralist, Jim hotărî retragerea, spre ciuda fetei, care voia să asculte jazul, și porni spre strada Polonă. Vera, uimită de aspectul nocturn al orașului, scotea exclamații la tot pasul și punea pe Jim să-i promită c-o va duce la „Cabaret“, ceea ce acesta promise, hotărât cu egoism să nu facă asta niciodată. Ajunseră în apropierea casei, și Bobby, inteligent, intuind situația, porni înainte și dispăru înăuntru. Jim și Vera stătură câteva clipe în fața ușii, privindu-se în tăcere și zâmbind, iar Vera trăgând într-una de un nasture al hainei pe Jim. Așteptau ceva și nu îndrăzneau să-și mărturisească ce. În cele din urmă, Vera, aprinsă de cel dintâi alcool, își apropie gura caldă de urechea lui Jim și-i șopti tremurând de emoție:

— Acum îți dau voie să faci… ce-ai făcut…în tren!

Înfiorați ca de un act solemn, de mari destine, Jim se apropie sfios de Vera și cuprinzând-o pe sub umăr îi sărută gura cu parfum de virginitate și vermut. Apoi o mângâie pe păr și cu un „fii cuminte“ o urmări cu privirea până ce ușa se închise îndărătul ei și lumina electrică aprinse geamul unei odăi de la stradă.

XV

VINO DIN LIVAN, **MIREASĂ!**

Abia începuseră să cânte cocoșii, treziți de zorile albite de zăpadă, și ferestrele casei cu molii sclipiră una după alta de lămpile și lumânările aprinse înăuntru. Pisicile miorlăiau pe săli, presimțind mișcările din odăi, și se frecau de canaturile ușilor. Era ziua nunții și toți săriră din pat de grija acestui eveniment. În curte se auzeau râcâituri surde și bufnituri de lopată alternate de icnete de tuse. Jim șterse somnoros cristalele de gheață de pe geam și privi în semiîntunericul sidefiu de afară. Baba Chiva, înfășurată într-un număr incalculabil de broboade, și dom’ Popescu, cu mănuși mari, fără degete, în mâini, săpau mormanele de zăpadă adunate peste noapte și-și tăiau în ele un drum alb, glorios ca o Via Appia. În odaia tantei Ghenca, toate lumânările candelabrului erau aprinse, și apele ciucurilor de cristal, trecând prin sarea de gheață a geamurilor, se prefăceau într-o ploaie fină de scântei albe. Prin fundul curții trecură două mogâldețe cu o ladă mare în mâini, pe care cu șoptiri și semne o vârâră în refectoriu. Jim aprinse un chibrit și se uită la ceas. Era ora cinci. Neînțelegând bine ce se petrece în casă și pătruns de frig, se înveli în plapumă și căută să prindă din nou firul visului ce-l purtase prin munți de zăpadă, după Vera, care îl striga, îmbrăcată în blăni albe de hermină, de pe piscuri îndepărtate.

Cea dintâi care se trezise era tanti Agepsina. Dându-se jos din pat, aprinse două lumânări și îndreptă iasca numeroaselor candele din odaia ei paraclis. Apoi începu să se închine pe rând la fiecare icoană, făcând câte o metanie cu mâna atinsă de dușumea. Deschise o *Viață a sfântului Vasile cel nou*, cu slovă chirilică, veche și slinoasă, și citi la întâmplare din trecerile Theodorei prin cele douăzeci de vămi ale văzduhului, mai mult șoptind, căci știa pe dinafară orice rând. Când ajunse la rândurile: „Deci fiind eu așa, fără de nici o nădejde, iată, văzul doi îngeri luminați la chip, carii veniră la mine în chipul a tineri foarte frumoși, ale cărora frumuseațe nu iaste cu putință a o spune: fețele lor era prea luminate, ochii lor cu multă mângâiare privia, părul capului lor alb ca zăpada, hainele lor ca fulgerul, brâele lor de aur și era încinși preste țâțe în cruciș, se uită cu mare eres la icoane și spre ușă, ca și când în prag ar fi putut să apară odată cu zorile, dinspre mormanele de zăpezi ale curții, cei doi îngeri luminoși, și se închină larg, cu punctuații la fiece umăr și cu o mică reverență. După îndeplinirea acestor

ceremonii mistice, își mai trase pe picior o pereche de ciorapi de lână aspră, sparse o nucă pe dușumea și o mâncă și luă cu o linguriță dintr-o chisea un bulgăre de dulceață zaharisită. În sfârșit, privind pe geam, redactă mental buletinul meteorologic și compară în amintire ziua prezentă cu cele corespunzătoare din ultimii treizeci de ani. Tanti Agepsina, care nu citea decât cărți sfinte și consulta natura nemijlocit, sculându-se cu noaptea în cap, avea o memorie calendaristică neobișnuită și știa pe dinafară data sărbătorilor, precum și a nașterilor și morților din familie, cunoștea toate constelațiile de pe cer cu mecanica lor, semnele zodiacale și cele douăsprezece case solare, conjuncția, cvadratura și opoziția planetelor, începutul și sfârșitul decadelor astrologice. Ținea minte când căzuse în fiece an prima zăpadă, când dăduseră mugurii și în ce zodie se născuse fiecare.

Tanti Agepsina deschise un dulap lat, scund, înțesat cu icoane de lemn așezate una peste alta. Luă două icoane mari, stinse, și un triptic, reprezentând pe Ioan Botezătorul, le șterse de praf și le înfășură într-o bucată de atlas roșu. Tot din dulap scoase o candelă de argint puțin aburită și o frecă bine cu cretă pisată. Acestea erau darurile de nuntă destinate pentru Jim și Vera. Apoi începu să scotocească într-o ladă lungă de sub pat, în căutarea rochiei de gală. Sub candelabrul cu opt lumânări și în fața unei oglinzi livide, în ramă argintată, tanti Ghenca se pieptăna rar și tacticos, scoțând de pe pieptene fiece fir de păr rupt și depunându-l într-o cutie. Din când în când, ridicându-se în picioare, trecea fundul unei farfurioare pe deasupra unei luminări, până ce acesta se înnegrea de fum. Cu o periuță lua apoi funinginea și o depunea pe părul abia cărunt pe ici, pe colo. Rochia și mantelul îi erau cu grijă așezate pe marginea unui fotoliu, de cu seară, și se gândea acum numai la dar. După ce termină toaleta și privi cu grijă pe geam, goni pisicile din odaie, ca martori inoportuni, și trase de după sobă un fotoliu cam desfundat, din tărâța căruia, vârând mâna pe dedesubt, scoase un ciorap de lână umflat. Răsturnă conținutul ciorapului pe masă și-l orândui după categorii. Erau acolo inele cu broderie complicată, cercei masivi și lănțuroși, precum și mari agrafe, în ierbăria metalică a cărora înfloreau flori sclipitoare: roșii grenade, albăstrii safire, sau galbene ca zeama de portocale topaze. Tanti Ghenca alese câteva obiecte și, strângând ciorapul la loc, îl ascunse din nou în inima fotoliului.

Tanti Mali, sculată ca de obicei de la patru dimineața, se întorsese tocmai atunci din explorație, cu miros de zăpezi în pelerină. Ascunse după sobă un vraf de surcele înghețate, pe care le culesese din curte, câteva

jurnale vechi, iar din buzunar scoase un pumn de chibrituri furate din bucătărie. Se învârti multă vreme pe lângă lăzile și cutiile din sală, până ce, hotărându-se, scoase dintr-o cutie plină cu petice, dantele și penajuri un șal turcesc enorm, cu desene în cozi de păun. Țesătura era pe alocuri măcinată de molii și stinsă de umezeală, dar efectul coloristic, de departe, era cu atât mai somptuos. Tanti Mali o întinse, o strânse, iar o desfăcu, combătută de două porniri adverse, apoi, conciliind extremele, luă un foarfece ruginit și tăie în două șalul, punând jumătate la loc și înfășurând cealaltă jumătate într-un fragment de jurnal.

Într-o sală, tanti Magdalina se silea să descuie, la lumina unei lumânări, o ladă lungă, verde. Neizbutind, scoase balamalele putrede cu cleștele. Când dădu capacul la o parte, o priveliște de mormânt preistoric i se înfățișă înaintea ochilor. Ingropate într-o mucilagine verzuie de cocleli și rugini și acoperite cu o țărână fină de gândaci, molii, omizi mărunte, negre și păroase ca scama de catifea, toate uscate, precum și cu pudra măruntă a lemnului rumegat de cari, se aflau acolo, unele peste altele, tablale de aramă, cupe, sfeșnice, linguri de argint, feligene mici turcești, farfurii de Birmingham, datate 1828, și fel de fel de ibrice, piulițe, talere de alamă și de aramă. Topite, încleiate, plutind într-o mătase a broaștei, păreau ieșite din mâlul unei bălți secate, și nu te-ar fi mirat să găsești printre ele câteva lipitori, un melc negru și un mormoloc. Tanti Magdalina le scoase rând pe rând afară, văietându-se și vorbind singură, blestemându-și, firește, ziua și ceasul când intrase în casa aceea; le întinse pe dușumeaua tocită, căutând perechile. Câteva vase erau sfărâmate, unele tacâmutri îndoite, dar putu să aleagă șase feligene subțiri, cu mici desene rubinii, două sfeșnice de argint cu flori de stejar, șase pahare de cristal grele ca bulgării de gheață și un vraf de talere de aramă smălțuită de diferite dimensiuni, cu inscripții otomane. Ca „mamă“, gândea ea, trebuia să dovedească vechimea și noblețea neamului ei, dăruind cât mai multe scule. Pe când ieșea în curte cu ele în brațe, ca să treacă în refectoriu, dom’ Popescu îi ieși înainte cu un iatagan turcesc întors ca un bumerang și cu un pistol lung și ruginit într-o altă mână.

— Vai de mine! strigă ea speriată, lăsând să-i cadă un sfeșnic în zăpadă. Ce glume te-ai apucat să faci și d-ta! Din spaimă poate să-ți vină ș-o dambla!

Din zorii zilei și până după amiază, femeile se îmbrăcară. Ieșeau atât de rar din casă, încât toaleta de stradă devenise un eveniment. (Ultima dată când călcaseră pragul porții fusese cu patru ani în urmă, la înmormântarea

unei rude colaterale.) În ziua aceea masa fu abolită, și toată lumea stătu închisă în casă, cotrobăind, încercând și bombănind. Neieșind în lume, nu prea uzau lucrurile și nici n-aveau sentimentul evoluției modei. Își făceau bunăoară o rochie în 1900, pe care n-aveau prilejul s-o poarte decât în 1914, și-și cumpărau ciorapi de broderie în 1913, spre a-i purta în 1925. Când, la orele patru, se adunată toate în salon, gata de plecare, dom' Popescu, deși obișnuit, izbucni în râs. Păreau ieșite dintr-un muzeu de mode retrospectiv. Tanti Mali avea pe cap, în jurul nodului de păr bine consolidat, o bonetă de jeuri negre strălucitoare ca coxul ud. O mantelă lungă, formată din două clopote suprapuse, o acoperea de sus până jos ca un sarcofag de mumie egipteană. Ghenca avea căciuliță și manșon de lutru și gâtul îi era sugrumat într-o zgardă lată de mici mărgele. Tanti Caterina purta ciorapi de broderie neagtă, puși pentru a doua oară în viață, iar celelalte purtau un fel de surtuce de astrahan cu mânecile bufante și tichii mici din aceeași blană, de sub care părul cădea în streșini mari, groase. Rochiile le erau la toate lungi până în dușumea și rotate, și din obișnuință le ridicau într-o parte cu o mână, lăsând să se vadă niște ghete prelungi, ridicole, cu nasturi mulți, carâmbi mari, noi și străvechi totodată. Salonul se umplu de un miros pătrunzător de naftalină și molii, și dom' Popescu începu să strănute ostentativ. Silivestru apăru și el mai deșirat și încovoiat în lunga redingotă lucioasă ca tuciul lustruit și cu semijoben pe cap. Mânecile nu-i acopereau îndeajuns lungile și tarile manșete și, intimidat, în hainele de mult nepurtate, semăna cu Monsieur de Paris, melancolicul călău.

— Haideți, frate, odată, că se face târziu! strigă dom' Popescu.

După îndemnuri repetate, asistența se urni, așezându-se de la început într-un pluton ordonat. Dom' Popescu deschise convoiul, călcând bine dispus, cu melonul pe-o ureche, cu iataganul înfipt într-un buzunar și cu pistoalele la sân. După el, tanti Mali, la distanță de un metru, ca în marile parade, își clătina bonetul și ducea lin cele două clopote. După altă distanță de un metru urmau două câte două, monahal, Caterina cu Ghenca, Agepsina cu Magdalina și Lisandrina cu Fira. Convoiul era, în sfârșit, închis de sumbrul Silivestru. Trecură astfel încet prin fața bisericii, privite de pe geam de mahalagii curioși, o luară pe lângă Lucaci și continuară neosteniți drumul pe jos până în strada Polonă, căci pensionarele din casa cu molii ieșeau rar în lume, dar erau în stare să facă de trei ori ocolul orașului pe Jos, ca o demonstrație de ostilitate împotriva lumii noi „coșcovite", care nu se mai dă jos din tramvai și automobil.

Convoiul intră cu demnitate și ostilitate în casa din strada Polonă, privit de mme Policrat, prin *lorgnon*. Vera însă, intimidată de atâtea femei bătrâne și încă respectuoasă față de cei mai în vârstă, sărută mâna la toate, fapt ce stârni admirație. Cele șapte femei o sărutară pe rând pe amândoi obrajii, o mânșâiară, o învârtiră și o contemplatră și, strânse în cerc, își dădură în sfârșit verdictul:

— E un copil!

Jim era însă furios. Un moment se gândi de-a binelea să le dea pe ușă afară, în pluton, așa cum veniseră. Ideea de a se da în spectacol îl îmbolnăvea, și numai cu multă greutate Vera îl convinsese să facă cununia religioasă, măcar în casă, fără alți martori decât cei care nu puteau fi evitați, așa, pentru ca să fie liniștită și să nu li se întâmple ceva rău.

Casa era toată luminată *a giorno* și ușile date de perete. Spațule fuseseră lărgite prin retragerea mobilelor spre colțuri, iar în salon fotoliile imitație Aubusson fuseseră orânduite lângă perete, ca într-o sală de consiliu. Toată lumea se așeză jos de jur-împrejur și așteptă în tăcere, cu pachetele în mână, ca unul să deschidă vorba. În cele din urmă, tanti Ghenca se ridică în picioare și zise solemn:

— Să fie într-un ceas bun!

Apoi, scoțând dintr-un săculeț de mătase și broderie neagră un pumn de agrafe, cercei și inele, cele mai multe de argint, în lucrătură veche, dar cu foarte mari pietre galbene, roșii și sinilii, le puse pe masa Louis XV din mijloc. Toți se ridicară pe rând și depuseră ofranda lor, așa încât masa se prefăcu în tarabă de anticărie plină cu icoane, talgere de aramă, sfeșnice de argint, feligene, lingurițe, pahare de cristal, și, firește, cu șalul înjumătățit al tantei Mali. Dom’ Popescu, desfăcând misteriosul corp contondent, depuse iataganul, precum și pistoalele. Silivestru fu cel din urmă care se ridică. Sfios, rătăcit, puse pe un colț al mesei o cărticică cu scoarțe scorojite și se retrase pe scaunul său.

Mme Policrat examina cu *lorgnon*-ul piesele și exclama entuziasmată la fiece lucru:

— Oh, oh, dar e minunat! Ce de lucruri vechi! În vreme ce tanti Magdalina, ieșind din odaie, începuse inspecția casei, strâmbând din nas din când în când, din obligația pe care și-o credea, „ca mamă“, să „deschidă ochii“ lui Jim, tanti Ghenca făcu, cu ironie, la cererea dnei Policrat, istoricul obiectelor.

— Asta — declară ea punând mâna pe o pereche de cercei — este de la sora bunichii noastre, Iaca. Așa se purta pe vremea aia, Lucruri solide, nu ca acum. Sfeșnicele astea sunt de la nunta mamii bunichii. În talerele astea mâncau străbunicii noștri. Neamul nostru — observă cu mândrie Ghenca — a fost de oameni avuți. Unul era Silivestru, zarafu din Udricani! A venit lumea asta nouă, care umblă tot după ce e străin, și bătrânii au scăpătat. Hei, hei, la nunta Iachii a venit și vodă! Uite, vezi șalul ăsta? ăsta l-a adus bunicul din Persia!

Ghenca desfăcu demonstrativ șalul, dar rămase mirată de scurtimea ul.

— Da” bine, țață Mali — observă ea — ăsta parcă era mai mare!

Tanti Mali lăsă capul pudic și zise mieros:

— A căzut tăciuni pe el și s-a ars, Ghencol!

Jim, trecând prin salon, aruncă un ochi în aparență dezinteresat, dar care stabilise intuitiv rostul fiecărei piese în viitorul lui interior, și se opri deodată la cărticica lui Silivestru. Fața acestuia se făcu de tablă și barba i se sălbătici. Jim întoarse coperta de pergament și văzu că era un tratat de *Geografie universală* al iezuitului Buffier, tipărit la Veneția în 1752. La tabla de materii găsi și *Valachia*. Ieși din salon și se îndreptă spre odaia Verei, spre a răsfoi în liniște, când deodată din filele cărții se desprinse o hârtiuță albastră. O ridică de Jos și constată uimit că era o bancnotă de o mie de lei nouă, împătuzită. Vru să se înapoieze în salon ca să dea hârtia rătăcită lui Silivestru, dar alte două hârtii la fel căzură jos. Frunzări filele și observă că fiecărei pagini îi corespundea câte o bancnotă și că volumul avea 444 de pagini. Stătu un moment la îndoială dacă trebuia să întrebe pe Silvestru de rostul banilor, sau nu era mai bine să înțeleagă ceea ce era mai firesc: că banii îi fuseseră dăruiți lui, evitând darea în vileag a gestului față de mătuși, când la ușă se auziră tropote și tuse, și în hol năpădi un popă masiv, cu barbă mare afumată și închiciurată și ochii Sroși șireți, care zise tare și jovial:

— Bună seara, taică!

Jim strecură cartea în buzunar și fugi vesel, nu atât de popă, cât de bani, să caute pe Vera.

După o jumătate de ceas ceremonia de care avusese atâta silă Jim începu. În picioare, de jur-împrejurul salonului, ședeau cei nouă pensionari ai casei cu molii, mme Policrat, foarte fardată și seniorială, domnul Emilian Protopopescu cu „mămica“, Bobby, în smoching împrumutat și, în apropierea mesei, gata pentru funcțiunea de nași, un ofițer înalt ca un ulan,

dar cu fața copilăroasă și zâmbitoare, care intrase de curând bătând din pinteni și salutând militărește asistența, și o femeie tânără, elegantă, dar blândă în ochi și în încovoierea nudă a șirii spinării. Erau cumnatul și sora Verei.

Jim veni și el încruntat și așteptă, la un semn al popii cu barba afumată, lângă masă. Dacă n-ar fi iubit-o pe Vera, ar fi făcut extravaganțe, ar fi sărit bunăoară pe geam sau s-ar fi agățat de candelabru, lăsându-i pe toți cu gura căscată. Atâția martori la solemnitatea vieții lui i se păreau odioși. Supărarea îi trecu însă pe dată ce Vera, intimidată, păși pragul, în rochie de mireasă, condusă de două tinere fete, pline de importanța misiunii lor. Un fior de gravitate îi trecu prin inimă și așteptă, cu spiritul critic mai potolit, ca evenimentul să se petreacă.

Îmbrăcată în alb și cu cununa grea de beteală în jurul luciosului breton, Vera era angelică. Ochii îi sclipeau ca panselele ude, și colțul gurii îi tremura într-un zâmbet continuu de sfială, uimire și fericire. Veni cu atâta smerenie înspre Jim, încât acesta se gândi s-o ia în brațe și s-o învârtească prin casă, sub ochii holbați ai popii și ai dascălului galben ca de icter. Barba afumată a popii și pântecele lui masiv i se părură lui Jim demoniace. În jurul Verei ar fi voit o gardă strălucitoare de douăsprezece genii și deasupra o ploaie de artificii planetare, căzând lent, languros, ca ninsoarea de afară, nu însă aci, în mijlocul atâtor fețe zbârcite, ci undeva pe plaja mării, sau într-un pat de mic hotel de provincie, ca o binecuvântare înainte de întâia atingere corporală.

Părintele începu să cădelnițeze în jurul mesei pe care erau cununiile, în vreme ce galbenul dascăl îngâna pe nas, cu ochii pe tavan:

„Slavă ție, Dumnezeul nostru, slavă ție.“

Slujba porni încolăcită și cu fum de tămâie, părintele mârâind profund, dascălul învârtind melodia nazală în chip de melc. Din când în când, una din bătrâne se închina rar și cucernic, rămânând apoi pironită spre miri. Vera ședea smerită și urmărea cu ochi ascultători punctele ceremoniei și Jim îi simțea alături răsuflarea aburoasă și caldă. Părintele tuși tare și recită apoi cu glas mâtrâitor:

„Stăpâne, Dumnezeule, cel preacurat și ziditorule a toată făptura, care pentru iubirea ta de oameni ai prefăcut coasta strămoșului Adam întru femeie și i-ai binecuvântat și ai zis „Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul“, și pre amândoi i-ai arătat un trup prin însoțire, că pentru aceasta va lăsa omul pre tatăl său și pre muma sa și se va lipi de femeia sa și vor fi

amândoi un trup și pre cari i-au însoțit Dumnezeu, omul să nu-i despartă. Cela ce ai binecuvântat pre robul tău Avraam și ai deschis pântecele Sarrei și l-ai făcut tată a multor neamuri; carele ai dăruit pre Isaac Rebechei și ai binecuvântat nașterea ei și ai însoțit pre Iacob cu Rabhila și dintr-însul ai arătat doisprezece patriarhi; cela ce ai însoțit lui losif pre Asineta și le-ai dăruit roada nașterii de prunci pre Efrem și pre Manasi… trimite darul tău cel ceresc preste robii tăi Ioan și Vera și dă roabei tale acesteia întru toate să se plece bărbatului său și robului tău acestuia să fie cap femeii și să viețuiască după voia ta.“

Jim făcu ușor cu cotul Verei, iar dom’ Popescu le clipi la amândoi șiret din ochi. Vera asculta tulburată și rușinată însoțirile lui Isaac cu Rebeca și ale lui Moisi cu Semfora, însă era fericită și avea sentimentul că o misiune mare, înfricoșată i se încredința. Ridică pe furiș ochii la Jim și zâmbi.

„Adu-ți aminte — continuă cântător părintele — Doamne Dumnezeul nostru, de robul tău Ioan și de roaba ta Vera și-i binecuvântează pre dânșii; dă-le roadă pântecelui, prunci buni, o tocmire în gând sufletelor și trupurilor, înalță-i ca chedrii Livanului, ca o vie odrăslită, dă-le sământă de spic, ca toată îndestularea având, să sporească spre tot lucrul bun și bine plăcut ție și să vadă pre fiii fiilor lor ca niște mlădițe tinere de măslin împrejurul mesei lor și bine plăcând înaintea ta să strălucească ca luminătorii pre cet, întru tine, Domnul nostru.“

Tanti Magdalina se închină cu mare evlavie, bolborosind ceva în sine, iar Vera, emoționată, jură în gândul ei, fără să știe de ce, că va face copii.

Apoi părintele, făcând cu cununia cruce asupra lui Jim, zise de trei ori:

„Cunună-se robul lui Dumnezeu Ioan cu roaba lui Dumnezeu Vera, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.“

Toată asistența se închină, afară de Bobby.

Părintele repetă ceremonialul cu Vera:

„„Cunună-se roaba lui Dumnezeu Vera cu robul lui Dumnezeu Ioan, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. „Amin“, încheie pe nas dascălul.

Jim era emoționat de gândul că Vera era acum pe deplin a lui, dar ar fi vrut să se termine totul mai iute și să fugă de acolo, conduși de garda celor douăsprezece genii nupțiale, pe care le credea, printre lumânări, în juru-i.

Părintele îi sfătui cu solemnitate, după *Epistola către efeseni a sf ap. Pavel:*

„Bărbaților, iubiți-vă femeile voastre, precum și Hristos a iubit biserica, și pre sine s-a dat pentru dânsa, ca să o sfințească… Așa sunt datori bărbații să-și iubească femeile lor, ca și trupurile lor, cel ce-și iubește pre femeia sa pre sine se iubește.“ Jim și Vera gustară de trei ori dintr-un pahar de vin și apoi, ținându-se de mâini, se învârtiră în jurul mesei, împreună cu nunii, care-i purtau, și cu părintele, care cânta clamoros: „Isaia dănțuiește“.

Trecând prin fața oglinzii, Jim se văzu pe sine împărat bizantin și pe Vera, împărăteasă cu mari cununi de aur greu pe cap. După ocol, părintele sili pe Jim să se aplece în fața evangheliei și ținându-i, cu ofițerul, cununa deasupra capului, zise:

„Mărit să fii, mire, ca Avraam și binecuvântat să fii ca Isaac și să te înmulțești ca Iacov, umblând în pace și lucrând întru dreptate poruncile lui Dumnezeu.“ La fel făcu și cu Vera, căreia îi ură:

„ Și tu, mireasă, mărită să fii ca Sarra și să te veselești ca Reveca și să te înmulțești ca Rahila, veselindu-te cu bărbatul tău și păzind hotarele legii, că așa bine a voit Dumnezeu“.

Sfârșind ceremonia, părintele își netezi barba afumată, se ciupi de nasul tumefiat și se adresă familiar către cei doi tineri:

— La mulți ani! Să trăiți!

Cele douăsprezece genii ale lui Jim își luară zborul. Toți făcură roată în jurul mirilor și femeile sărutară iarăși zgomotos pe Vera. Dom’ Popescu înainta spre ei și începu să-i moralizeze:

— Ați auzit ce-a zis Sfinția sa… Femeia să se plece bărbatului și acesta să fie cap femeii… Nu-i așa, părinte? — Așa-i, așa-i! aprobă acesta.

— Să te înmulțești ca Rahila… ai auzit?! vorbi dom’ Popescu Verei, care, roșie ca purpura, asculta totuși supusă de prea multă fericire. Să faci copii, să sporești neamul, ăsta e rostul femeii, nu să mori călugăriță bătrână, ca dumnealor!

— Da” dumneata de ce n-ai făcut copii? zise ironică tanti Ghenca.

Dom’ Popescu se uită fix la bărbați, spre a-i chema ca martori al soartei sale:

— Fiindcă n-am avut nevastă care să mă înțeleagă! Tanti Caterina, atinsă, interveni cu violență:

— Lasă, domnule, mirii în pace și nu te amesteca în treburi femeiești!

Profitând de discuție, Jim și Vera se strecurară afară din salon și se închiseră în odaia lor. Jim dădu geamurile de perete, lăsând să intre în odaie aerul rece de zăpadă. Totul părea de zahăr afară, și stelele sclipeau mărunte

ca un mușuroi de furnici luminoase. Jim trase pe Vera lângă el și zise încet și blând:

— Ce gândești tu acum, Vera? Vera ezită o clipă.

— Nu gândesc nimic, Jim! răspunse ea în șoaptă. Vreau… Vreau să fiu nevasta tal

Se îmbrățișară prelung și în tăcere, în fâlfâirea perdelelor, și stătură așa până ce frigul îi pătrunse. Apoi Jim închise geamurile, se uită la ceas și, hotărât deodată, zise:

— Vera, repede, îmbracă-te ca pentru drum!

Strânși în sufragerie în jurul unei mese lungi, nuntași beau și discutau despre instituția căsătoriei:

— Pe vremea noastră — declară tanti Ghenca — lumea nu era ca azi. Casa era casă, femeia își vedea de treburile ei și nu umbla pe drumuri vopsită ca acum. Iaca, bunica noastră, s-a măritat la șaisprezece ani și nu și-a văzut bărbatul decât înaintea nunții. Părinții făceau, părinții desfăceau.

Se iscă o controversă aprinsă între bătrâne și ofițer, căruia mme Policrat îi zicea, cu nume zăngănitor ca o sabie, Zizi, acesta susținând liberul arbitru al tinerilor, celelalte datoria supunerii.

— Eu — zise ofițerul aprins la față — n-am întrebat pe nimeni când am luat-o pe Chichi.

Zicând acestea, luă pe nevastă-sa de talie și cu o mână îi zburli părul. Am întâlnit-o într-o zi la cinematograf și am intrat de-a dreptul în vorbă. Nu-i așa, Chichi? M-am ținut de ea până acasă, am pândit-o trei zile în șir, iar a patra zi am intrat de-a dreptul aci în casă și am cerut-o. Dacă nu mi-o da, o furam!

Ofițerul se repezi la Chichi și o sărută, sub ochii protectori ai dnei Policrat.

— Zizi — zise aceasta cu dojana galeșă — stai frumos, nu ți-e rușine?

Toate mătușile se încruntară, afară de Lisandrina.

Dom' Popescu făcu teoria autorității:

— Temeiul căsniciei este ordinea, ierarhia… Cocoșul să cânte și găina s-asculte. Unde nu e respect de bărbat vine anarhia și distruge tot. Fiecare bărbat trebuie să fie kemalpașa la el în casă.

Zizi fu de acord în principiu, dar emise părerea că metoda de dominație trebuie să fie blândețea și iluzia libertății. Toate acestea le spuse ținând cu mâna lui uriașă pe Chichi de talie.

— Nu am avut încredere în ea și am lăsat-o să facă ce vrea și să meargă oriunde. De câte ori avea o dorință, i-o satisfăceam. Judecata ei singură îi spune ce e cu putință și ce nu. Așa încât știind amândoi că putem face orice, nu mișcăm un deget unul fără știrea altuia.

— Judecata femeii e slabă! zise dom’ Popescu. Nevasta d-tale se vede că e femeie de înțeles, dar cu a mea am avut de furcă. Dumneaei de colo nu pricepe diviziunea muncii: bărbatul cu inițiativa și femeia cu gingășia. Eu alerg în dreapta și-n stânga, trag, cu urechea să aflu ce e prin lume, și dumneaei, în loc să mă primească cu vorbe bune și mângâieri, mă ia cu gura de la poartă! Evident că atunci trebuie să recurg la autoritate. Ai văzut — zise dom’ Popescu către Caterina — cum se iubesc dumnealor? Așa aș vrea să te văd și pe dumneata, cocoană…

Dom’ Popescu încercă să îmbrățișeze pe tanti Caterina, dar aceasta îl lovi cu mare dispreț peste mână:

— Puiu, nu ți-e rușine!

— Domnule — declară tanti Ghenca în numele familiei și cu înțeles — în neamul nostru oamenii au obraz. Fac ce fac în casă la ei și nu se dau în spectacol!

— Cum — sări îndârjit dom’ Popescu -— aici nu sunt în familie? Nu poate omul să se atingă de d-voastră? și, făcând cu ochiul către ofițer, se întoarse spre Magdalina, pe care se prefăcu că o îmbrățișează.

Aceasta trase repede scaunul îndărăt, țipând;

— Fugi de-aici!

— Un Kemal-pașa ne trebuie nouă, domnule! încheie profetic dom’ Popescu, să îndrepte țara asta!

Văzând pe domnul Emilian mâncând numai mere crude și bând vin, dom’ Popescu se entuziasmă:

— Ei, ați văzut? Când vă spuneam eul? Dumnealui e om înțelept și știe ce face. Vitamine, asta ne trebuie, nu hoit!

Totuși dom’ Popescu refuză să mănânce mere, în schimb se compensa copios cu vin.

Femeile și Silivestru, care stătuseră mereu tăcuți, se ridicară, și tanti Lisandrina se scuză chiar că o doare capul și plecă mai înainte, Cei trei bărbați rămaseră la masă, bând și discutând.

— Domnule — zise dom’ Popescu prinzând limbă și mutând paharul pe masă la diferite distanțe — omul trebuie să se însoare de tânăr, să-și întemeieze familia, dar să nu cadă sclavul ci. În casa mea — înțelegeți d-

voastră? — eu cânt, și-mi place că d-voastră sunteți de aceeași părere cu mine! Apoi le turnă la amândoi în pahar: Bărbatul trebuie să bea puțin vin — cum bine spune dumnealui! — să prindă putere și voie bună, fiindcă el e cârmaciul în viață! Ca să poată cârmi cât mai bine în viață, cei trei băută cât mai mult vin. După două ceasuri ședeau foarte apropiați unul de altul și se ascultau cu un interes extrem, deși ceea ce-și spuneau era frânt și disparat. Zizi, în culmea exaltării, făcea mărturisiri complete:

— Eu sunt un om cinstit… și ca om cinstit te-am ghicit numaidecât ce fel de bărbat ești… sinceritatea… asta-i slăbiciunea mea… eu ce-am pe suflet spui… eu pe Chichi am luat-o fiindcă e curată la suflet, cum e și Vera lui Jim… ea-mi spune tot ce gândește și eu îi cer iertare în genunchi când fac vreo escapadă… eu sunt un sentimental… carieră… fleacuri… dacă nu e dragoste, lumea nu face două parale… Chichi a mea doarme toată noaptea cu capul pe pieptul meu… are un picior ca de căprioară… da-mi place că știe să sărute! (Confidențial.) Domnule, soacră-mea a fost femeie și jumătate, a făcut fete cu temperament… când te strânge în brațe îți taie răsuflarea!

Zizi își continuă înflăcărat confidențele, ascultat și aprobat de ceilalți doi, apoi începu să cânte cu mult sentiment. Peste un ceas își dezgropa copilăria, povestea suferințele lui ca să-și facă carieră, dragostea și sacrificiile surotilor pentru el și plângea cu hohote. Peste altă jumătate de ceas, electrizați, jucau câteșitrei o sârbă fantezistă în jurul mesei.

Când, spre zori, convoiul diminuat cu un membru se întoarse în Udricani, găsi odaia Lisandrinei luminată.

— Să știi că a uitat lampa aprinsă! zise Agepsina și o luă înainte să bată în geam.

Ușa odăii era însă deschisă și casa în neorânduială. Dulapurile, deschise, fuseseră scotocite în grabă. Agepsina vru să strige „hoții“, dar pe masă găsi un bilet înfipt în sfeșnic: „Rămâneți cu bine, surorilor, vreau să intru în rândul lumii“… Ca la știrea unei catastrofe nemaipomenite, trupul Agepsinei fu cuprins de tremutături și, ieșind în curte, strigă: — Fetelor, a fugit Lisandrina, fetelor!

Jim și Vera dispăruseră de mult de acasă. Cu câte o mică valiză în mână, se plimbară la braț unde-i ducea pasul. Stătură pe-o bancă la șosea și se sărutară, merseră pe Calea Victoriei, îmbrățișându-se în orice colț umbros, apoi se duseră la gară și luară bilete pentru cel dintâi tren care pleca și care

se întâmpla să aibă direcția Brașov. Vera era veselă că pentru întâia oară nu dormea în patul său, fapt ce-i dădea sentimentul libertății.

— Jim — întrebă ea — nu e așa că eu sunt acuma doamnă?

— Da și nu, Vera — răspunse Jim — nu ești doamnă cu adevărat decât în clipa în care vei dormi cu mine.

Vera se îmbufna:

— Atunci vreau să mă culc!

Se urcară în vagonul cu desăvârșire gol și se cuibăriră într-un compartiment, trăgând perdelele și stingând lumina. După câteva minute de așteptare, fără vreo prealabilă agitație, trenul se urni și începu să macine aerul pe dedesubt, și cum întunericul construi toată noaptea un lung și neîntrerupt tunel, Jim comise asupra Verei al doilea și cel mai suav atentat.

XVI

OGLINDA CONSTELATĂ

Trei zile după nuntă, Silivestru stătu închis în casă. A patra zi, pe înserate, ieși cu ochii tulburi și barba răzlețită, și cu fața pe jumătate ascunsă în gulerul paltonului, porni pe străzi. Era ger și ceață înțepătoare și zăpada scârțâia sub picioare. Merse în neștire și fără popas și nu se întoarse decât târziu, obosit și plin de zăpadă murdară până sus. A doua zi făcu același lucru, luând-o pe aleile pustii ale șoselei Kiseleff și se întoarse ca niciodată aproape de miezul nopții. Din ce în ce Silivestru se făcea mai distrat și mai risipit la vorbă, iar la școală întârzia sau nu venea deloc. După două săptămâni de întârzieri sau prezențe sumbre și mute, Silivestru își luă concediu și trimise un suplinitor, spre bucuria sălbatică a elevilor.

La început, cele cinci bătrâne rămase se mirară de purtarea lui Silivestru și emiseră fel de fel de bănuieli. Dar, indiferente de prezent și trăind numai din trecutul îndepărtat și dintr-un viitor niciodată realizabil, se obișnuiră și cu asta, cum se obișnuiseră și cu lipsa Lisandrinei. Tanti Ghenca explică cu umor cauza tătăcirilor:

— l-a făcut nebuna fermece, fetelor!

În realitate „nebuna“ nu-i făcuse nici un fermec, dar Silivestru intrase în vraja unor instincte tulburi, combinate cu rațiuni din ce în ce mai cabalistice. Ca întotdeauna, criticile și răutățile surorilor îl tulburaseră, și simțise că hotărârea lui de a se căsători cu colega profesoară nu putea fi dusă la îndeplinire. Trăit atâta vreme lângă părinți și apoi lângă surori, îi era frică să se depărteze de teritoriul natal, cum i-e teamă șoarecelui să înainteze prea mult dincolo de orificiul dintre zid și dușumea. Dacă toată familia l-ar fi aprobat și susținut și l-ar fi chemat să-și întemeieze căminul pe același loc, ar fi avut curaj. De aceea cumpărase casele. Dar așa, cu primejdia ostilității propriei familii, se temea ca nu cumva, îmbiat să iasă pe ușa mare a obișnuințelor lui, aceasta să se închidă ermetic, și el să rămână *afară* și în mâinile unei ființe necunoscute.

Hărțuit de strigătele instinctelor lui virile, care îl împingeau să se căsătorească, și de frica de necunoscut, Silivestru, după o luptă de forțe contrare, căzu într-un urât negru și o silă grea de viață și de sine. Lumea i se părea fără sens și trecea pe lângă garduri și case ca pe lângă cavouri pustii de cimitire. Nu mai citea, nu mai plănuia nimic, îi era urât singur, dar nu

putea înfrunta nici ochii oamenilor. Un cerc greu de dureri îi apăsa fruntea, și prin tendoane și oase îi treceau oboseli de plumb. Fuma țigară după țigară și nu dormea și, neputând sta locului, bătea drumurile și șoseaua.

Trecând astfel printre scheletele groșilor copaci seculari și văzând în fiece seară fierul înroșit al soarelui stingându-se în apele înghețate ale aerului, Silivestru se pătrunse de adevărul unei determinațiuni superioare a faptelor omenești și de care, sub numele de soartă, surorile lui erau de mult convinse. Ca istoric și om de cultură ce era, el crezu a descoperi că superstițiile bătrânelor aveau în fond un substrat de experiență milenară și că în forme naive ele exprimau un adevăr etern! Cine îl împiedicase pe el în atâtea rânduri să se însoare? N-ar fi trebuit decât să spună *vreau*, și acum ar fi avut de mult casă și copii! Cine ar fi crezut că Lisandrina își va găsi la vârsta aceea un bărbat care s-o vrea, când zeci de așteptări și încercări în tinerețe dăduseră greș? O ivire întâmplătoare la geam și o trecere întâmplătoare pe stradă, și voința soartei se făcuse! Meditând la nunta lui Jim, Silivestru se simți filosof. A trebuit ca Jim și Vera să călătorească în același tren, ca Bobby să fie elevul lui și să copieze în anume zi, pentru ca totul să se orânduiască după un gând prestabilit! Da! Fără îndoială că soarta e totul, dar ea poate fi întârziată și poate chiar fi împiedicată, dacă nu mergi, conștient, pe căile ei. Soarta e latentă și facultativă, și dacă fără colaborarea ei nu se poate nimic în viață, e cu putință totuși să nu te folosești de semnele ei. Treci de atâtea ori prin fața colecturii de loterie și nu te hotărăști să intri să-ți reînnoiești numărul. lar când mâine afli că numărul abandonat de tine era câștigător și te-ar fi îmbogățit, de vină nu e norocul sau soarta, ci tu, fiindcă n-ai îndeplinit condiția probabilității. Ca să știi dacă ai noroc la vânat sau la pescuit, trebuie să tragi alice multe și să arunci năvodul de multe ori. Numai atunci poți să-ți dai seama dacă norocul te-a favorizat să întuneci cerul de păsări moarte și să tragi misterele bălților la mal. Așadar, soarta trebuia consultată, și Silivestru se hotări să iasă în calea ei.

Câtăva vreme crezu că ea stă în locurile dosnice și sălbatice, acolo unde o căutau în genere tinerii. De aceea se postă la șosea, aci lângă bustul enorm al lui Barbu Delavrancea, aci lângă scorbura unui trunchi gros de copac. Ședea nemișcat și pândea orice umbră care trecea, presimțind pașii. Becurile electrice, clătinându-se în mijlocul aleii, scurtau și lungeau pe zăpadă umbrele pomilor și umpleau noaptea de monstruozități antediluviene. Din când în când trecea vreun pieton: un țigan cu picioarele înfășurate în cârpe, un biciclist, o femeie bătrână cu broboadă, nu rareori o

pereche de îndrăgostiți. Când se întâmpla să treacă o femeie mai bine îmbrăcată sau vreo fată tânără, Silivestru tresărea și privea cu insistență ca un hipnotizator, spre a întreba soarta. Fata se uita speriată la acea față zincoasă cu barba împrăștiată și iuțea pașii, lăsând pe Silivestru întristat.

Sub globul mișcător ce plutea ca o lună mică deasupra șoselei înzăpezite, printre crăcile crispate de ger, ceața se învârtea în nouri repezi, albi, ieșiți parcă dintr-un crater de cenușă plumburie. Se vedea cum fumul se strecoară printre pomi și se târăște pe Jos și cum, spart de umbra unui necunoscut pierdut în ninsori, se reconstruia îndărătu-i, în alte suluri dinamice. Silivestru ședea nemișcat și înghețat în acest univers de fumuri, și un sentiment de zădărnicie și de sfârșit de lume îl năpădea. I se părea, așa de puțin legat de viață cum era, că se deșteptase numai pentru puțin dintr-un somn fără durată și că această nebuloză învârtitoare o mai văzuse de mult în vis, poate înainte de a se naște. Așa trebuia să fie lumea acolo, în spațiile interplanetare: suluri mari de fum alb într-un ger alb selenar, învârtindu-se și rupându-se în fâșii, și care, văzute apoi de departe de conștiința deșteptată și localizată, păreau fum cu scântei ieșit din fundurile fără fund ale lumii. N-avea decât să închidă ochii, și totul s-ar fi prefăcut în ceață umedă și universală, fără margine și fără durată.

Într-o seară, pe când aștepta soarta lângă un pom, trecu pe lângă el o femeie bine îmbrăcată, deși cam țipător și foarte fardată. Văzându-l insistent în priviri, femeia îi zâmbi imperceptibil, îl măsură cu ochii și o luă de-a lungul șirului de pomi, încetinindu-și pașii. Lui Silivestru i se aprinseră obrajii de tulburare, și picioarele începură să tremure sub el. Nu avusese niciodată legături cu vreo femeie și nu putea bănui nici o intenție venală în aceasta de acum. Stătu locului, cu inima pocnitoare, neștiind ce să facă spre a se folosi de soartă, dar când necunoscuta, spre a-i da curaj, se întoarse, fu cuprins de frică și fugi.

În curând Silivestru se convinse că metoda lui de a consulta destinul era greșită și putea da naștere la gesturi nechibzuite. Ca să poată să recunoască soarta, îi trebuia o imagine știută, un semn, un nume sau cel puțin un moment unic, dinainte hotărât, pentru ca în el să nu poată să se rătăcească elemente accidentale. În loc să se posteze la șosea, găsi că e mai nimerit să adopte un vechi obicei al surorilor sale, acela de a ieși la miezul nopții în răscrucea străzilor, în noaptea Anului nou. El însă ieși în fiece noapte timp de o săptămână. De trei ori îl întâmpină sergentul de stradă, o dată un chefliu beat, de două ori pustietatea rece, sonorizată de zgomotul îndepărtat

al tramvaielor, și o singură dată o pisică ce trecea alene drumul de pe un trotuar pe altul. Miezul nopții dovedindu-se mut, Silivestru recurse la alte mijloace de divinațiune. Într-o zi dispărură din casă toate pisicile. Femeile căutară peste tot, prin pod și prin pivniță, prin grădină și prin vecini, dar totul fu în zadar. A doua zi dimineața, baba Chiva, trecând prin fața odăii lui Silivestru, auzi miorlăituri disperate și văzu în geam două dintre pisicile negre frecându-se de geam, în semn de apel. Deschizând ușa, toate pisicile, în număr de opt, agitate și cu cozile rigide, zbucniră afară. Femeile se strânseră în odaia lui Silivestru, care era plecat, crucindu-se și mirându-se.

— Să știți c-a intrat în anul morții! zise profetic tanti Ghenca.

Erau însă departe de a pricepe cauza prezenței pisicilor în odaie. Silivestru, pornind de la ideea asemănării dintre felide și femeie, găsise cu cale să consulte viitorul prin ele. Dândule un nume la fiecare, le încuie în odaie, ca să vadă care din ele se va lăsa convinsă de căldura patului și se va încolăci între perne. Numele acesteia avea să fie fatidic și să-i servească pentru identificarea soartei.

Experiența cu pisicile eșuând, Silivestru născoci un alt oracol. Închizându-se în casă, puse un morman de cărți lângă fotoliu și așezându-se începu să deschidă fiecare carte la întâmplare. Acolo unde i se părea că propoziția are un caracter profetic, punea ca semn o șuviță de hârtie. Oracolele aflate erau cam de acest fel:

„Ménélas retrouve en Egypte son épouse, parfaitement chaste et fidèle.“

*

„Le mariage fut célébré le 16 decembre 1491.

*

În zilele acelea am văzut jidovi, cari și-au luat femei azotinence, amanitence și moavitence.“

*

„Dar tu veniși, Mario, uniși jocul cu firea:
Ș-o țară renăscut-ai în pieptul meu: iubirea…

*

„Evadne figliuola di Marte, e di Thebe, mogliera d’Asopo, fu consorte di Capaneo Capitano.“

Silivestru, om cu simțul realităților, nu credea cu tot dinadinsul că din rândul însemnat avea să iasă o schimbare întocmai a vieții sale, dar timbrul de fatalitate istorică a acestor citate îi făcea bine. Avea sentimentul hotărât că și soarta sa avea să se îndeplinească pe neașteptate, când limba va atinge

pe cadranul existenței numărul său, și asta îi dădea o speranță și O încredere în viitor.

Când într-o zi baba Chiva putu în sfârșit să pătrundă în odaie, spre a face curățenie, găsi dușumeaua plină de mormane de cărți și rafturile mâncate de goluri.

Nemulțumit de rezultatele neînsemnate ale improvizațiilor sale ocultiste, Silivestru își procură cărți de magie, spiritism și necromancie, ca *Istoria științelor oculte* de contele de Resie, și o mulțime de alte opere de Papus, Léon Denis, Eliphas Lévi, Jollivet-Castelot, Gabriel Delanne, De Rochas, Myers, Annie Besant, Barlet, Chouasnard, Pierre Piobb, lohanny Bricaut, Ely Star, Desbarolles, Durville, Rem, Gaslin, Jagot, precum și *Manualul bibliografic al științelor psihice și oculte* de Albert Caillet, cărți pe care izbuti să le dibuiască intrând în corespondență cu un anticar din Paris. Tot prin acesta își comandă la un Siméon Biennier, *„bijoutier lapidaire“* din Clermont-Ferrand, rue des Gras 18, un inel de argint cu gema Atzel, *„pierre vivante taillée et sertie d’après les lois astrologiques… gravée specialement selon la nativité de chaque personne“.*

Urmând instrucțiunile cărților, Silivestru făcu tot felul de formule, ca să producă și să stimuleze dragostea în jurul său.

Își procură verbină și parfumul respectiv (*verveine*), stropindu-și patul, cărțile și părul, deoarece această plantă numită în magie *pistorion* e una din cele șapte buruieni planetare și depinde de Venus.

Fură din scrinurile bătrânelor inele, cercei, agrafe cu pietre prețioase, și așezându-le seara pe o tablă de aramă, în cerc, în jurul unei lumânări de ceară scurtă, aprinsă, observă întâia piatră prin care treceau sclipiri. Lumina ar fi trebuit să treacă printr-o grenadă, ca să prevestească o căsătorie, dar flacăra, lungindu-se și pâlpâind la răsuflarea lui, aprinse de scântei și smaragdele, și agata roșie, și safirul, și topazul. Atunci Silivestru se mulțumi să țină într-un buzunar al vestei o turcoază și un rubin, semne de izbândă și dragoste aprinsă, și strecură la loc în scrinuri bijuteriile tocmai când tanti Ghenca se mira unde pusese o agrafă cu onix. Totodată își cumpără și purtă pe degete trei verighete.

Când vremea fu mai bună, ieși pe câmp la Băneasa, să caute rădăcină de mătrăgună, care inspiră dragoste, dar din cauza zăpezii, pământul fiind glodos și buruienile uscate, nu putu distinge dintre multele ierburi aduse în batistă care era adevărata mătrăgună. În schimb, veni plin de noroaie de sus

până jos, și baba Chiva se cruci când în buzunarul paltonului său găsi un pumn de țărână și bărbi puturoase de bulbi și rădăcini.

Căută în pivniță, pe sub hârdaiele de leandri în fundul curții, pe lângă gardurile putrede, o broască râioasă. Din păcate, gerul gonise aceste vietăți leproase. Atunci începu să bată marginile lacului Herăstrău, lung și vânăt ca o lagună, și pe margini cu păpuriș des, în inima căruia măcăia din când în când câte-o rață sălbatică. Lăsându-se pe malurile de humă cleioase, pătate ici cu o bubă verde de iarbă, colo cu o limbă de zăpadă, țintea marginile apei cangrenate de lintiță, cu miros pătrunzător de pește putred. După câteva zile de explorație, descoperi un broscoi mare, supt printr-o gaură roșie de un șarpe de apă, și care, uscat de soare și de vânt, i se păru satisfăcător de râios. Învelindu-l într-o bucată de jurnal, îl aduse acasă și îl coapse în sobă până la carbonizare. Apoi, luând pe furiș din bucătărie o piuliță largă ca un clopot, îl pisă pe înfundate, până ce îl prefăcu în pulbere. Negăsind în cărți suficiente instrucțiuni de felul cum trebuia întrebuințat praful spre a produce efectele erotice, îl strânse într-o tabacheră până la noi instrucțiuni.

În sfârșit, profesa *catoptromancia*, adică divinațiunea prin oglinzi. În noaptea de Anul nou făcu și el ceea ce Ghenca, Fira, Agepsina și Lisandrina făcuseră de ani de zile. Stinse lampa și închise capacul sobei, și în fața oglinzii vinete puse de-o parte și de alta câte un sfeșnic cu luminări aprinse. Apoi se așeză și el pe un scaun dinaintea cristalului și privi nemișcat în el. În tremurarea și lungirea flăcărilor, chipul său osos și hirsut răsărea din întunecimi ca fața unui înecat pe apă. Părul și barba îi erau fioroase, ochii adânciți în fundul unor iriși violeți și epiderma umflată și cadaverică, asemeni unei bucăți de pergament dospite în apă. Privindu-se fix, Silivestru aproape nu se mai vedea. În luciul oglinzii se ridicau la început aburi deși, plumbutii, învârtindu-se vertiginos, și străbătuți de fulgere iuți de lumină. Îndărătul norilor se mișcau incendii mari, ca niște păduri de flăcări. Limbile se albăstreau, apoi se înverzeau, și mișcarea lor se prefăcea într-o agitație de val marin, presărat cu meduze. Apa se rărea încetul cu încetul, devenea translucidă, și meduzele rămâneau bătute într-un cer de safir. Din ochii lui Silivestru se desfăceau flori mari negre, care creșteau și înfășurau toată goliciunea odăii, amestecânduse cu ceața care curgea din barbă și din păr. Apoi, deodată, mișcarea se opri, și Silivestru se văzu întins cu ochii închiși și cu mâinile pe piept, mort, între patru lumânări. Un fior îi zbârli toți perii și, înghețat, se năpusti pe ușă afară…

Sărbătorile Crăciunului fură sumbre. Jim și Vera lipseau, Lisandrina fugise, iar dom' Popescu, sub pretext de aprovizionare, lipsea zile întregi și venea plin de concepții politice, de precepte morale și de aperitive.

— Frate — zicea el, oprindu-se în pragul sufrageriei cu melonul pe-o ureche — vreau să vă văz și pe d-voastră mai sociabile, mai primitoare! Nu vă vine nici naiba în casă, nu invitați și voi pe nimeni de sărbători! N-am și eu cu cine ciocni un pahar de vin!

— Vin? țipa Caterina. Pe unde-ai fost, ce-ai băut? Nu vezi că mitroși ca un dop de damigeană?

— Nu te privește pe d-ta ce fac eu pe unde mă duc! zicea emancipat dom' Popescu. Eu vreau să știu cum păstrați d-voastră datinele strămoșești. Cu cine fac eu Revelionul? Ați chemat copiii cu Moș Ajunul să vă cânte? Ați cumpărat ce trebuie?

— Nu mai sunt, domnule, vremurile de altădată, când cu un franc făceai petrecere! declara Agepsina. S-au dus! Acum sunt vremuri grele!

Primit cu ostilitate, dom' Popescu pleca de acasă și, sociabil din fire, trecea pe la mesele tuturor cunoscuților. Casa cu molii rămânea tăcută, și Crăciunul trecu fără nici un semn care să-l distingă de zilele obișnuite, afară de acela că, fiind sărbătoare, femeile se sculau târziu și numaidecât după masă se înfundau în odăile lor. Plictiseala, șarpe obișnuit al indivizilor, le era necunoscută, sau mai bine zis provenea la ele din cauze opuse celor clasice. Prezența persoanelor străine, vizitele decenale la alții, lectura, spectacolele (la care, de altfel, nu asistase din epoci pierdute din memorie), jocurile, le *plictiseau*. Le plăcea „să șează ca oamenii", să dormiteze, să doarmă după masă, să vegheze tăcute pe întuneric, să nu se gândească la nimic, să fie — după cum spunea tanti Ghenca — tihnite. Nu făcuseră niciodată nimic, nu visaseră decât să trăiască vegetând, și cum această viață nu era esențial deosebită de moarte, decesul nu le înspăimânta deloc, și de altfel îl credeau imposibil. Liniștite ca heleșteiele, ele nu puteau bănui în alții frământările și problemele, așa încât marea tulburare a sufletului lui Silivestru trecu neobservată. „Datinele strămoșești" fură totuși respectate. În vreme ce Silivestru cocea broasca-râioasă și colecta mătrăgună, femeile topeau cositor în ibric și-l turnau în apă, citeau în cafea, dădeau în cărți și ieșeau la răspântie la miezul nopții dinspre Anul nou.

Tocmai se întorceau răcoroase de ger în „refectoriu", unde Silivestru, speriat de mortul din oglindă, se refugiase, și dom' Popescu apăru și el roșu

și bine dispus.

— Silivestru — zise el — ia hai, frate, să consultăm norocul! Aduceți lotonul!

Fiind singurul joc, cu caracter oarecum mistic, profesat de casa cu molii, femeile se înșirară în jurul mesei, și Silivestru nu putu, și de data asta nici nu vru să se sustragă.

Fiecare își alese câte două cartele, însemnate pe dos cu creionul, și folosite cu fidelitate de zeci de ani, și tanti Agepsina puse într-o farfurioară un pumn de mărgele mari negre, în chip de fișe.

Dom' Popescu ținu să aibă el punga cu numerele, deoarece avea îndoieli în onestitatea celorlalți, și mestecând bine, începu să scoată cu prudență număr după număr și să strige. La început, jocul merse spre satisfacția tuturor, dar mai apoi dom' Popescu, înainte de orice așteptare, acoperea cartela și striga *lot*. Controlul nu scotea la iveală nici o fraudă, și dom' Popescu râdea mulțumit în barba lui roșcovană.

După câteva ședințe, însă, tanti Caterina, trăgând cu ochiul, observă cum dom' Popescu, vârând mâna în sac, oprea în pumnul închis toate numerele ce-i trebuiau și apoi, prefăcându-se că mestecă, scotea din pumn, la momentul oportun, numerele sale.

— Hoțule! se răsti indignată Caterina, și-i smulse sacul din mână, noi vrem să aflăm norocul fiecăruia, și tu…

— Ce noroc? se apără dom' Popescu. Norocul e cum și-l face omul! Dacă eu sunt mai isteț și îndemânatic, am și noroc! Inițiativa, ăsta-i secretul vieții! Nu-i așa? întrebă el cu ochii pe Silivestru. Acesta rămase mut și cu fața obosită. Dom' Popescu îl luă sub oblăduirea sa:

— Domnule, omul e dator să intre în rândul lumii! Nu te lua după dumnealor! Uite, te văd galben și tras la față! îți trebuie aer, viață! ți-a luat Jim înainte și bine a făcut… Hai și dumneata prin lume, să vezi ce și cum… știu eu niște persoane cumsecade, care ți-ar conveni.

Apoi deveni confidențial și depravat:

— Domnule, a ieșit o modă acum prin Germania… nudism… așa-i spune… umblă lumea goală ca Adam și Eva… zice că-i mai igienic… mi-a dat și mie un cunoscut niște reviste… al dracului… om ești… te ia cu fiori. (Și cu acestea îi strecură în buzunar două numere din *Pelagius*.) Ce știu dumnealor?… viață… aer… igienă… fără prejudecăți… ăsta e rostul lumii… Altfel, la ce mai trăiești?

Întors în odaia lui, Silivestru desfăcu și răsfoi revistele lui dom’ Popescu și, neprihănit la suflet, rămase tulburat și rușinat. Cu un genunchi la pământ, într-un teren cu ierburi țepoase, o femeie albastră, cu desăvârșire nudă, întindea spre cer un arc mare de alun. O barbă fină asiriană îi tivea pântecele neted, și sânii îi erau punctați cu două boabe de agriși. În fața ei un bărbat nud privea liniștit, rezemat într-o trestie lungă, și trupul îi părea făcut din sfori lungi împletite. Silivestru se gândi o clipă să arunce revistele pe foc, dar o putere mai mare decât el îl opri. Pe altă pagină, un trup feminin lucios și întunecos ca de bronz ședea întors cu spatele, cu gestul de a vâri un picior în spuma mării. O altă femeie despletită scotea într-o aspirație largă pieptul gol în afară și, ridicând un picior în sus, își expunea carnea umflată și netedă a pulpei.

Lui Silivestru i se împânzită ochii și tâmplele începură să-l pocnească. Ascetic O viață întreagă și virgin, simți acum, cu nervii slăbiți și îmbătrâniți, o furnicătură prelungă în șira spinării și nevoia de a rupe ceva cu brațele. Se învârti ca un leu înfometat prin odaie și, fără să știe bine cu ce scop, se năpusti pe ușă afară. Merse pe străzile pustii, luminate, și ieși în bulevard. Multe localuri erau încă populate și un șir lung de automobile staționa lângă trotuar, în vederea bandelor matinale. La un colț de stradă, o fată tânără, simplu și drăguț îmbrăcată, ieși deodată înaintea lui Silivestru și-l întrebă:

— Ce faci, micule?

Barba lui Silivestru se zbârli toată înfiorată, în vreme ce picioarele înlemniră pe loc. Fata, al cărui nas era învinețit de frig, îl prinse de braț și-l târî după sine:

— Haide la mine, să ne dezghețăm! Silivestru se lăsă purtat cu un zâmbet grozav de timiditate și rușine. Merseră câțiva pași pe o stradă dosnică, intrară într-o curte pustie. Suiră scările și se aflară pe un coridor curat, luminat de un bec înnegrit. Fata întoarse o cheie în broasca unei uși albe și împinse pe Silivestru în odaia caldă ca un cuptor. La întoarcerea butonului, Silivestru se văzu într-o odaie curată, prea parfumată, cu un pat de bronz jos și flexibil și multe fotografii pe pereți. Pe o măsuță se afla un patefon de călătorie. Fata întoarse mecanismul și dădu drumul unui tango eclectic, în ritmul căruia se apropie de Silivestru, care rămăsese pironit și livid în mijlocul odăii. Îi scoase paltonul și-l împinse ușor pe marginea patului. Apoi, așezându-se pe genunchii lui, își trase rochia și-și desfăcu o mașină a Jartierei, care o supăra, și apoi cuprinse pe Silivestru pe după gât

și începu să-i netezească râzând barba. Acesta o privi somnoros de aiurire, ca bufnița pusă deodată în fața unui bec electric. Fata ușoară care ședea pe genunchii săi avea ochi albaștri și păr mărunt, foarte blond, și râdea cu gropițe în obraz, cu totul nevinovat. Un miros de carne tânără și parfumată se exala din trupul său. Părea o fată „onestă“ și nu putea avea mai mult de douăzeci de ani. Cum niciodată o femeie nu se atinsese de trupul lui și niciodată o mângâiere feminină nu-i trecuse prin păr, Silivestru simți un cutremur combinat de emoții viile și duioșii paterne. Întinse mâna spre capul fetei și i-o trecu ușor pe obraz. Fata râse copilărește și, cu o mișcare ștrengărească, ținându-se cu amândouă mâinile de umerii lui și lăsându-se pe spate, îl întrebă:

— Îți plac?

Era prea mult pentru Silivestru. Își lăsă capul în palme și stătu așa, ca să i se oprească puțin huruitul din creier.

Fata sări sprintenă de pe genunchiul său și se apropie de soba caldă de teracotă. Acolo, în picioare, își scoase rochia, pantofii, cămașa, aruncând toate pe jos, apoi ridicând pe rând picioarele, își trase ciorapii lucioși, și când rămase, râzând, ca nudistele din *Pelagius*, întoarse butonul electric.

XVII

ÎN PATUL MEU NOAPTEA AM CĂUTAT PRE CEL CE IUBEȘTE **SUFLETUL MEU**

Geamurile se albiră din ce în ce, o lumină apoasă făcu să lucească în odaia de hotel colțurile mobilelor și din piață se auzi primul șuier al unui tramvai cu aburi. Jim, care nu putuse ațipi din cauza emoțiilor și gândurilor ce-l năvăleau, făcu o mișcare precautǎ să se așeze mai confortabil în pat, fără să deștepte pe Vera, care dormea cu obrazul lângă pieptul lui. O privi lung și ocrotitor, trăgându-i ușor cu mâna plapuma peste umărul dezgolit. Vera avea ușoare cearcăne albăstrii în jurul ochilor, și părul negru, scurt se risipise pe perna albă, dar obrajii, puțin supți de vis și de voluptate, erau proaspeți. Respirația îi era așa de liniștită, încât părea că glumește numai, stând cu ochii închiși. Doar degetele mâinii stângi tremurau puțin, voind să se închidă sub mișcarea din vis, asemeni ghearelor mici ale pisoilor care visează că prind șoareci. Somnul acesta îngeresc plăcu lui Jim. Dacă Eros sau un înger feminin dintre aceia care cântă din viole în frescele lui Melozzo da Forli s-ar fi strecurat peste noapte, sub plapumă, alături de Jim, n-ar fi dormit mai ușor și mai fără chinuri ca Vera. Trandafirul din poveste aruncat în așternutul ei ar fi rămas proaspăt până în zori. Jim, mare născocitor de „teorii“, avea și aci teoria lui, și anume: „Spune-mi cum dormi, ca să-ți spun cine ești“. Observase somnul la inși de temperamente și vârste deosebite. Oamenii egoiști, comuni dorm pe abdomen, cu pumnii strânși sau înfipți posesiv în pernă. Zguduiți, dezveliți sau strânși într-un spațiu îngust, ei mârâie din vis, trag perna sub ei, se răsucesc ca o clătită în plapumă, dezvelind pe vecinul eventual și se lățesc grohăitor în căldura așternutului. Ființele vulgare capătă înfățișări bestiale. Capul le cade moale pe spate, o sudoare subțire le învinețește fața, și gura le rămâne căscată, cu inecalități de maxilare, ca la șobolanii morți. Obezii, bătrânii au un somn vecin cu agonia. Membranele nasului fierb necontenit și gazele care tumefiază obrajii răzbat din când în când prin colțul gurii, într-o plesnitură scurtă de bășică deasupra unui catran în clocote. Femeile sunt mai hidoase. Părul jilav de sudoare li se lipește de frunte, fața, devenită cadaverică, își revelă ca sub lupă șanțurile epidermei, și un picior gol alunecat afară din pat își răsfiră degetele pătrate, bătătorite.

Vera era însă pură ca îngerul fraged, născut dintr-o substanță paradisiacă, înrudită cu carnea crinilor, răcoroasă, parfumată și fără greutate. Jim suflă încet părul care cădea în ochii tinerei lui soții și o contemplă mirat. Ce căuta această ființă mică — gândea el — acolo, lângă el? Ce încredere miraculoasă o făcea să doarmă — răpită din patul ei copilăresc — cu capul lângă pieptul lui, cu genunchii strânși lângă șoldul lui, fericită și cu simplitate, ca și când l-ar fi cunoscut de mult? Gândul că această ființă mică avea să vină întotdeauna lângă el, să-l urmărească ziua și noaptea ca o umbră docilă îl făcea să vibreze de muzica solemnă a zeci de viori deșteptate odată cu zorile. Era fericit de a sta astfel întins ca paznic al somnului Verei, după cum era fericit gândindu-se chiar și la moarte. Sub ulmi care se plecau lent și se lungeau, pe margini de lacuri placide, umflându-se și retrăgându-se, mercuriale, într-o orchestră a tuturor câmpurilor, se vedea purtat în zbor pe spate, cu Vera alături, care îi zâmbea. Sufletul îi vibra de sentimentalitate, asemeni unui pianoforte răsculat deodată în toate măruntaiele de coarde și prefăcut în cascadă înaltă de sunete minore.

În timp ce medita astfel, privind vârfurile copacilor înzăpeziți și firele telefonice din fața ferestrei, Vera întredeschisese ochii și-l observa pe furiș. Dormise visându-l și acum îl avea aievea lângă ea. Ce frumos e — se gândea ea sincer — ce puternic, ce liniștit e și ce privire ageră are! Oare toți bărbații vor fi având piciorul așa de mușchiulos și de subțire ca acela pe care-l simțea lângă ea? La ce se gândește el, când privește așa de încruntat> Și de ce oare îi crește părul pe obraz așa de repede, de vreme ce aseară nu-l avea? Vera ar fi întins chiar mâna să pipăie trupul lui Jim, așa, din curiozitate, dar îi fu rușine. Făcu un scurt examen al întâmplărilor din ultima seară și se simți o altă Vera, desprinsă și înstrăinată de Vera de până ieri. O neliniște grozavă, o aprindere a sângelui amestecată cu teamă o cuprinsese în ultimele zile și dorise ca Jim să fie mai repede al ei, fără să aibă nici cea mai mică bănuială de ce avea să se întâmple. Tot drumul, în tren, s-a lăsat sărutată, dar inima îi era înfrigurată, fără să știe de ce. A doua zi, la Brașov, au hoinărit toată ziua, ca și mai înainte, s-au dus la cinematograf, ținându-se pe întuneric de mâini și chiar sărutându-se. Era mulțumită, deși se întreba dacă asta este toată căsnicia. Fiorul continuu din inimă îi spunea că nu. Seara s-a strecurat cu sfială de delicvent în odaia încălzită a hotelului, rușinată de prezența unei cameriste bătrâne ca de un martor al unei escapade. Îi era rușine să se dezbrace în fața lui Jim și totuși

simțea că trebuia neapărat să fie lângă el în toată goliciunea, precum spusese părintele cu barba afumată la cununie: „Va lăsa omul pre tatăl și pre muma sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup“. Se așezase pe marginea patului râzând. Jim se apropiase atunci de ea, și, scoțându-i pălăria și pantofii, îi spusese aproape în șoaptă: „Dezbracă-te, Vera!“ Apoi stinsese lumina. Se dezbrăcase mai mult sub plapumă, ascunzându-și lucrurile sub pernă. Apoi așteptase până ce Jim veni lângă ea și, cu o îndrăzneală blânda și afectuoasă, pusese stăpânire așa de dureros, de neprevăzut și de voluptos pe trupul ei. Din clipa aceea rușinea trupească îi pieri și își dădu seama pentru prima oară, devenită femeie, ce înseamnă a fi a cuiva și ce voise de la Jim.

— Vera! zise deodată acesta, tu nu dormi? La ce te uiți așa?

— Mă uit la obrazul tăul De ce-ți crește așa părul?

— Fiindcă sunt bărbat! Vera începu atunci să examineze cu atenție științifică pe Jim. Îi trecu o dată mâna pe față, ca să măsoare duritatea perilor, pipăi cu degetele bicepșii brațelor, se miră că degetele lui erau așa de fibroase și de păroase, mai ales se entuziasma de marele volum al pieptului lui Jim, pe care acesta intenționat îl umfla. Terminând examenul, zise încet și simplu, în chip de constatare firească:

— Tu ești frumos!

Jim aruncă brusc plapuma la o parte și lăsă pe Vera aproape goală, ca un triton rămas inert pe nisip după retragerea apelor:

— Mă privești de un ceas ca pe un urs de grădină zoologică! Ia să te vedem și pe tine!

Vera își întoarse fața în pernă și strânse instinctiv un picior peste celălalt. Un trup subțire, dar mușchiulos și alunecos, stătea pe jumătate îngropat în lenjeria patului.

— Vera! se miră foarte serios Jim, dar tu ești mică detot!

Și într-adevăr se gândea mișcat la cruditatea Verei, cu oasele așa de subțiri și genunchii rotunzi de păpușă. N-avea nici o libidine, nu i se părea deloc că se află în fața unui spectacol lasciv, nu privea cu ochii concupiscenți ai bărbatului. Jucăria fină dinaintea lui îi plăcea și-i dădea o satisfacție lăuntrică de proprietar care își privește parcul cu statui. Îi era *milă* de ea, deși nu ar fi putut lămuri bine rostul acelui sentiment absurd. O simțea fragilă și fără alt mijloc de apărare în viață decât devotamentul și o vedea așa de încrezătoare în el, așa de ireductibil fericită de a fi a lui, încât

ideea numai de a putea gândi lângă ea despărțirea i se părea o amenințare de ochi roșu de balaur asupra unei mici păsări a paradisului.

— Jim, dă-mi drumul — se rugă Vera — mi-e frig!

Jim însă o trase lângă sine și o acoperi cu mâinile. Cu urechea pe pieptul ei, făcu auscultația inimii, care pocnea lin ca un motor surd. Epiderma îi era moale, iar la umeri sidefoasă, și Jim îi puse cu gura numeroase sigilii de proprietate, cu toată împotrivirea Verei, care îl prinsese de păr. O netezi cu obrazul pe pieptul îngust și pe platoul metalic al pântecelui cald, ornamentat în centru de melcul ombilical și pe margini cu astrahanul negru al pubertății. Pe umerii goi, capul rotund al Verei, cu ochii mari, uimiți și umbriți de marele breton, părea zugrăvit pe porțelan.

Jim schiță o mică sărutare în colțul gurii, gustând parcă dintr-un lichior. Vera gustă și ea din colțul gurii lui Jim. Acesta gustă și din celălalt colț, imitat de Vera. Apoi începută să-și pecetluiască unul altuia cu gura buzele, obrajii, gâtul, umerii, repede, frenetic, cu ochii închiși. Pe măsură ce se gustau cu buzele, setea gurii creștea. Jim cunoscuse, firește, voluptatea sărutării, dar sărutarea de până atunci fusese o ventuză sexuală, o iritație, o descărcare a nervilor, amestecată foarte adesea cu repulsie. Mirosul cărnurilor cuiva, oricât de volatil, umiditatea buzelor, căldura trupului, exalația plămânilor îi repugna. Se ferea să bea din paharul altuia sau să se apropie de raza răsuflării cuiva, oricât de aproape i-ar fi fost. Asistase la autopsii, văzuse viscere desfăcute și trase afară cu aburi calzi, ca lungi cabluri albe împletite, și orice om îi deștepta de aproape oroarea animalității. Sila era cu atât mai accentuată cu cât omul de aproape era mai obez. Într-o femeie masivă, cu „forme“ plastice, așa cum plac în genere vulgului, ghicea putrezirile fetide din alambicul răsucit al intestinelor și emanațiile urice ale epidermei. În fond, această repulsie îi venea lui Jim din faptul că nu iubea, dintr-un dezacord sufletesc ce se trăda printr-o dușmănie fiziologică.

Pentru întâia oară se apropia de un trup cu bucuria fizică cu care intri într-un pârâu limpede, al cărui prundiș sclipitor îl vezi. Sângele Verei bătea în același tact cu al său, viscerele sale se presimțeau gingașe, asemeni cărnurilor vegetalelor, și gura îi era parfumată ca potirul unei flori. Sărutarea era zemoasă și astringentă, ca un pulp de caisă. Sărutând-o în serii de câte o sută, Jim se îmbăta din ce în ce mai mult de limfa inodoră care uda buzele, dinții tari și albi și petecul roșu și aspru al limbii. La început inexpertă, Vera se lăsa numai sigilată pe gură, închizând înfiorată ochii.

Încetul cu încetul, instinctul feminin se trezi, și cu apăsări din ce în ce mai energice și cu strângeri slabe ale mâinilor petrecute după gâtul lui Jim, stabili respirații între sărutări, așteptări, prelungiri și apăsări care le făceau mai voluptoase. În cele din urmă, prinzând curaj, Vera refuză să mai primească sărutările, vrând să le dea ea singură, în care scop apucă pe Jim de păr și de gât.

Se sărutară astfel fără întrerupere și fără oboseală, cu scurte derivații pe umeri și pe piept, frenetici, nemulțumiți și insațiabili. Când unul din ei voia să se ridice, celălalt îl ținea strâns în brațe, și împreunarea buzelor era luată de la capăt, cu căderi pe o parte și pe alta și prăbușiri în moliciunea patului. Odată cu beția sărutărilor, Jim și Vera se văzură cuprinși de o insatisfacție de ordin mușchiular. Atletismul ușor al îmbrățișărilor, care îi apropia și-i îndepărta în grupuri statuare, în mijlocul odăii, unde săriseră aproape goi, speriați de ora târzie, în loc să-i liniștească, le dădea o enervare care nu era de natură sexuală, fiindcă nici gândul, nici trupul nu le era ititat. Această enervare era — cum înțelese îndată Jim — o nevoie de unitate. Își trebuiau unul altuia, trupurile lor se așteptaseră multă vreme, voiau să respire alături, să schimbe saliva vinoasă a gurilor, să se apropie până la sentimentul contopirii unul într-altul. Se strânseră în brațe, lipindu-și piepturile, se apropiară și desfăcură cu violență de nenumărate ori. Jim observă că strânsoarea cea mai voluptoasă este peste mijlocul subțire și pe sub brațe, în vreme ce Vera prefera să se atârne cu mâinile de grumazul lui Jim și să se lase îndoită și înăbușită în brațe.

Jim își dădea foarte bine seama că descoperise America. Milioane de inși — gândea el — își îmbrățișau la acea oră femeile, și lucrul era dintre cele mai banale. De câte ori, de altfel, nu se deșteptase el în patul unei femei străine și nu se abandonase la amplexiuni asemănătoare? Cu toate acestea, se petrecea cu el acum un eveniment inedit, ce n-avea să se mai repete și care era întâia căutare conjugală, încerca un orgoliu ascuns că deșteptase la voluptățile dragostei o ființă sigilată, neatinsă, care învăța pentru întâia dată sărutarea și îmbrățișarea și care mărturisise, privindu-l drept în ochi, că nu mai fusese niciodată sărutată pe gură de cineva și nu avusese niciodată prilejul să afle de la colege în ce constă cu adevărat dragostea din noaptea nunții. Din cauza inocenței ei, Vera nu era acum cochetă, ca toate femeile experimentate, nu căuta să fugă și să excite, prin zâmbete provocatoare, ci cu grațioasă impudoare de amantă recentă, se lăsa îmbrățișată și uza fără măsură de fiorii posesiunii. Îl iubea pe Jim și era așa

de pătrunsă de ideca că trebuie să i se supună, încât fericirea de a fi violentată căpăta la ea un sens sacru. Cu gura în urechea lui Jim, ea îl întrebă în șoaptă, ascunzându-se apoi într-un umăr al lui:

— Acum sunt femeie, nu e așa?

Și Jim era străbătut de acest fior grav, care-i spunea că ceea ce face e cu mult mai mult decât un act de mulțumire fiziologică. Percepea deosebirea dintre impuritatea actului săvârșit în afară și puritatea îmbrățișării conjugale. Strânși în brațe, atât Jim, cât și Vera, așa de indiferenți față de problema procreației, acum, când erau îmbătați numai de ei înșiși, se simțeau năvăliți de o nevoie străveche, care îi îndemna săși șoptească unul altuia rugători: „Vreau un copil, Jim!“, „Fă-mi un copil, Vera!“

Câteva bătăi violente în ușă îi făcu să tresară. Vera se ascunse din nou în plapumă, iar Jim întredeschise ușa. Era camerista, care întreba dacă sunt acolo, intrigată că nu ieșiseră din casă până la amiază.

Se repeziră să se îmbrace cu lucrurile aruncate peste tot prin odaie. Jim privi pe Vera și o ajută la îmbrăcat, încântat la fiecare amănunt nou fizic pe care i-l descoperea. Lenjeria Verei era subțire și de dimensiuni foarte mici, încât cămașa ca o spumă străvezie abia îi acoperea bazinul. Astfel ascunsă în fumul mătăsii subțiri, care îi lăsa umerii goi strânși cu două panglici și picioarele lungi și drepte neacoperite, Vera plăcu din nou lui Jim și fu răsturnată pe brațe, îmbrățișată și sufocată în sărutări. După aceea căutară amândoi pe sub pat ciorapii Verei. Când îi aflară, Jim găsi plăcere să-i tragă el însuși pe piciorul ei, care era neted și puțin brun și făcea câte o gropiță suavă ca de gura-leului la fiece jaret. Ajungând deasupra genunchilor cu tivul ciorapilor, lui Jim îi plăcu puful mărunt al pulpelor și naiva și prelunga lor lipire și, cuprinzându-le cu mâinile, le mângâie cu obrazul, ceea ce îndemnă pe Vera să se aplece asupra lui și să-l sărute în urechea opusă. Trupul tânăr al Verei mirosea așa de frumos a floare de câmp, fără parfum, a sălbăticiune! Se petrecea cu Jim un proces comun tuturor bărbaților, deși neanalizat. Vera era a lui, ca un fel de completare a propriului trup, și voia dacă nu s-o îmbrace singur, cel puțin să asiste la îmbrăcarea ei, s-o contemple și să-i găsească veștmintele cele mai potrivite pentru membrele ei. De aci încolo nu mai socoti indiscreție faptul de a umbla cu mâinile pe trupul Verei, de a-i ridica ciorapii, de a-i potrivi rochiile. Gesturile care pentru alții, privind de departe, ar fi putut fi interpretate ca lascivitate, concupiscență, afemeiere pentru el erau mult mai simple și nevinovate. Trupul Verei era totuna cu trupul lui, și ei amândoi aveau numai o pudoare

colectivă față de alții. Vera îi era așa de necesară fiziologicește, încât, în lipsă-i, cămășile, rochiile ei îi țineau loc cu mirosul lor, sau perna pe care ea dormise îl mângâia ca un adevărat obraz. Vera era foarte pătrunsă de dependența ei, și în beția senzațiilor noi ale vieții conjugale, se dezbrăca și se oferea privirilor fără sfială, zicând lui Jim:

— Acum, când suntem căsătoriți, tu singur ai spus că nu e rușine!

De alții, însă, Vera se rușina tot așa de tare ca și înainte și era pudică în gesturi și în vorbe.

Când Jim și Vera, după altă serie de sărutări, pornită în sfârșit pe ușă, camerista bătrână le zâmbi cu protecție și le zise în față: — Vai, ce tineri sunteți!

Toată lumea de altfel îi proteja și-i urmărea cu zâmbetele. Fie că strângerile furtive de mâini și sărutările chiar pe drum, în acel oraș îngăduitor de provincie, îi trăda ca îndrăgostiți; fie că lumea intuia după vârstă adevărul, peste tot erau întâmpinați cu atenții deosebite. La restaurant fură obiectul interesului general și observară că patroana îi fixa râzând cu simpatie și întrebându-i parcă din ochi cine erau. În cele din urmă, nu mal putu rezista curiozității și, apropiindu-se de masa lor, îi întrebă:

— Să mă iertați că vă întreb, sunteți frați sau căsătoriți?

Aflând adevărul, bătu din palme cu surpriză:

— Căsătoriți! Vai, ce tineri! O doamnă așa de tânără și frumoasă!

Vera se convinse în curând că interesul pentru starea ei mergea până la insinuații care dovedeau că lumea știa cum își petrece ea nopțile. Acest lucru o rușina puțin, era totuși fericită că e femeie și deci suporta indiscreția fără încruntări. Jim află în oraș prieteni de școală, căsătoriți și ei, și-și dădură întâlnire seara într-o mare cafenea. Acolo, cele două femei tinere luară la o parte pe Vera și începură să o supună la felurite întrebări:

— Vai, ce tânără ești! Cum te-a găsit?

— Spune-ne, e sentimental, îmbrățișează mult? Vera, intimidată, răspunse ceea ce știa sigur:

— EI mă iubește!

— Ce vorbiți d-voastră acolo? întrebă Jim, intrigat de a vedea pe Vera smulsă de lângă el.

— Ce-ți pasă d-tale?! răspundeau îndrăzneț femeile. Avem vorbele noastre… bărbații n-au ce cătal

Vera constată că aceste tinere femei erau mult mai lipsite de pudoare decât ar fi putut ea să fie vreodată. Ele îi povestiră cum le iubesc bărbații

lor, în ce chip le sărută și le îmbrățișează, cum le posedă și ce le șoptesc, ce simt ele în timpul acesta. — Ah — șopti una — Paul (pronunță Pol) e așa de delicat! Mă dezbracă singur și mă sărută de-a lungul pulpelor până mă înnebunește! E ca un copil… mă dor și acum sânii! (Vera află înmărmurită că Pol, întors în vârsta sugacilor, făcea lucruri îngăduite pruncilor.) Eu trebuie în tot timpul să-l gâdil în ureche cu vârful limbi.

Vera, atinsă în inocența ei sufletească și puțin palidă, făcu gestul de a se elibera din cercul femeilor și a se așeza sub protecția lui Jim; din nefericire, acesta era absorbit cu ceilalți într-o discuție mult mai inofensivă: despre „poezia pură“. Ea făcu intuitiv constatarea că bărbații erau mai nevinovați în gânduri și se simți din ce în ce mai stingherită.

— Dumneata țipi? o întrebă cealaltă tânără femeie, foarte serios.

Vera privi la amândouă rătăcită.

— Cum să ip?

— Nu țipi, nu spui nimic, atunci când… înțelegi?

— De ce să țip? mai spuse Vera în neștire, și o sudoare i se puse pe frunte.

— Ah — zise tânără doamnă — Ticu al meu e brutal, mă aruncă și mă prinde pe neașteptate… Atunci mă zvârcolesc, mușc, țip și spun vorbe în neștire… Nici n-aș putea dormi cu un bărbat care să nu știe să mă brutalizeze.

Femeile o mai întrebară dacă Jim era hirsut, dacă inițiativa lui erotică era de lungă durată, dacă era gelos și alte de aceste, chestiuni la care Vera, fiind vorba de Jim, răspunse mândră:

— EI e frumos!

Noile prietene se simțiră obligate să educe pe Vera din punct de vedere sexual. Ele condamnară pasivitatea ei și recomandară rezistența, întoarcerea gurii la sărut, strângerea coapselor în îmbrățișarea conjugală, iritarea bărbatului prin acoperirea trupului și descoperirea lui parțială și metodică. Mai recomandară apoi reînnoirea și rafinarea stilului erotic: amânarea savantă a actelor, ceremoniile tactile și alte mijloace „tehnice“ speciale, de care Vera roși până la urechi, fără să le înțeleagă. Ea s-ar fi smuls de mult din bârfeala acestor femei nerușinate pentru ea dacă o vorbă spusă de ele nu i-ar fi dat de gândit.

— EI te iubește acum fiindcă ești tânără și ai fost virgină și neștiutoare… Așa-s toți bărbații… vor naivitate… dar pe urmă are să se plictisească și are să umble după femei mai rafinate!

Deși i se păruseră odioase, lecțiile celor două femei cinice nu fură fără efect inconștient pentru Vera. Chiar în noaptea aceea Jim constată cu surprindere, dar și cu o plăcută iritație, că tânără lui soție uza niște cochetării subtile de care n-o crezuse în stare. Așa, de pildă, în loc de a se dezbrăca de-a dreptul și în dezordine, cum avea obiceiul, cu gândul de a se ascunde mai repede în pat, zăbovi câtva vreme în fața oglinzii, observându-se și așezându-și părul. Apoi deodată, ca și când o jartieră i s-ar fi slăbit, ridică rochia până deasupra pulpei drepte, descoperindu-și un picior de paj, de jos până sus. Deși Jim îi cunoștea tot trupul cu familiaritate, viziunea acelei coloane lucioase și a porțiunii de carne albă dintre tivul ciorapului și marginea roză a culortei îi dădu o senzație inedită. Un picior unic, numai pe jumătate gol, proiectat pe stofa rochiei și lăsând într-o perfecțiune teoretică bănuiala restului, era mult mai voluptos decât nuditatea completă, întinse mâna spre el, Vera însă dădu numaidecât drumul rochiei, râzând, și cu mâinile pe un umăr își desfăcu bluza. Când ea rămase numai în cămașă și ciorapi, ca într-un costum de mare gală, Jim simți cu mult mai multă atracție pentru umerii, gâtul și obrajii calzi, mărginiți între bretonul drept și broderia cămășii. Jim o trase cu violență de mijloc și vru s-o sărute, ea își feri gura, întorcând obrazul, așa încât capul lui Jim alunecă între umăr și gât, în umbra parfumată a părului. Vera, gâdilată, își dădu în panică bustul pe spate, și Jim, pentru a o putea avea aproape, o luă în brațe, strecurându-i repede mâna pe sub pulpele picioarelor. În brațe, Vera, strângânduși picioarele încordat și ținându-se de gâtul lui Jim, se păstra vicleană la o depărtare iritantă, care îl împiedica pe acesta să-i aibă gura sub toată apăsarea. Jim o aruncă atunci pe pat și luptă cu îndărătnicia atletică a mâinilor și a picioarelor care se încordau, se împleticeau, acoperind suprafețele sărutabile. Această rezistență zvârcolitoare și ironică îndârți într-atât pe Jim, încât fu nevoit să-i întoarcă fața cu o înfigere a mâinii în plete și să-i descleșteze picioarele, vârând cu brutalitate palma viguroasă între cele două pulpe. Atunci Vera se făcu lividă, închise ochii, își descordă tot trupul ridicând un genunchi și murmură pentru prima oară două vorbe îngrozitoare, femeiești, de o încântătoare expresie a compenetrațiunii:

— Tu… te vreau…

Când, mai târziu, Jim vru să se desfacă din îmbrățișare, Vera îl opri strâns cu o mâna. Avea ochii mereu închiși. Șopti o vorbă de o incorectitudine gramaticală de neevitat, având în vedere exactitatea sentimentului:

— Vreau un copil *din* tine!

— Pentru ce — întrebă Jim — dorești mereu copii când te îmbrățișez?

— Nu știu, așa-mi vine… Atunci ai să fii mai legat de mine și ai să mă iubești mai mult!

— Ce gând! Te iubesc oricum.

Vera se gândi puțin și apoi zise cu simplitate:

— Jim, dar atunci pentru ce ne iubim? Așa a lăsat firea… Fără asta, e rușine ceea ce facem…

„Într-adevăr — gândi în sinea lui Jim — câtă dreptate are instinctul Verei! Toată neliniștea noastră nu are decât un scop: procreația, și fericirea sexuală nu e deplină decât în atingerea finalității sexuale. Pentru mine, actul devenise fornicație, libidine disociată de scopul ei. De aceea eram așa de tulburat și doream o femeie pură, a mea. lastinctul mă făcea să caut un pântece curat, în care să depun sucurile mele creatoare. Aceasta este în fond dragostea și într-asta stă toată puritatea ei“

Jim dădu la o parte cămașa de pe pântecele supt și neted al Verei și-și așeză urechea caldă pe el. „Lot misterul vieții — gândi el mai departe — aci este, în acest pântece. Acolo, sub astrahanul negru al părului puberal, în viscere, este un mic potir fierbinte, numit barbar urez, și care este leagănul omenirii, tot așa după cum nucleul solar este leagănul lumilor siderale. Acolo am stat eu însumi încolăcit, când lumea se făcea pentru mine, și de acolo se vor desface în miriade de foi generațiile viitoare. Eu cred cu vanitate puerilă că-mi satisfac nevoile fiziologice și că-mi dovedesc puterea mea de insinuație asupra femeii. În realitate, misterul vieții mă împinge atât pe mine, cât și pe această tânără și drăgălașă nerușinată să rodim uterul avid de sământă. Dacă n-am fi decât noi doi pe acest pământ, roadele lui ar fi totuși miraculoase. Din noi ar ieși zece trupuri, din cele zece, o sută, din cele o sută, o mie și așa mai departe, și peste câteva mii de ani pământul ar fi din nou un furnicar de oameni, ieșiți toți din noi doi. Fiecare bărbat este, prin urmare, un Adam, și fiecare femeie o Evă, și cea mai mare durere este de a fornica în sterilitate, ceea ce se numește prostituție, și cea mai mare voluptate de a gândi la *facere* în clipa împreunării.“

— Ai dreptate, Vera mea! zise Jim, sărutându-i ombilicul și mângâindu-i vintrele. Vreau și eu ca în micul tău uter să se miște un copil!

— Vino! șopti Vera, întinzând cu îndrăzneață nevinovăție mâna spre el.

Și, ca un animal de câmp răsculat de foșnetul excitant al ierburilor, Jim cuprinse din nou pe Vera și făcu ceea ce de incalculabile milenii bărbat și

femeie fac spre a se înmulți.

XVIII

ÎNGERUL DIN CASA CU MOLII

Silivestru se întoarse din prima lui aventură erotică obosit și deprimat. Un urât ciudat, un sentiment de a fi străin de viață îi întunecau sufletul. Organismul lui îmbătrânit fără exercițiul viril se dovedise inert și incapabil de voluptate. Privise încruntat cum acea fată de o răbdare modestă de infirmieră, numai cu o ușoară ironie în ochi, încerca să trezească în el niște simțuri stinse și ruginite. Moliile îi mâncaseră și lui pe nesimțite virilitatea, și bărbatul din el fu cuprins de rușine. La început îl scârbi ideea de a se fi „murdărit“, pierzând puritatea de care credea că are absolută nevoie spre a întemeia o familie. Mai apoi însă îl copleși cu totul gândul sterilității lui. Vasăzică, el dorea să se căsătorească, să aibă copii și nu bănuise că nu este un om întreg, ca ceilalți. Ca istoric, stabili pe dată unele raporturi ereditare. Majoritatea surorilor lui erau nemăritate. O parte dintre mătuși, la fel. Și-n fiecare generație câțiva membri rămâneau celibatari, ca niște mere închircite înainte de a se rupe din pom. Prin urmare, era și el steril, fără seve creatoare, nerodnic. Atunci el purta în el moartea unei rase, putreziciunea, și ucidea, odată cu el, crăcile mari și posibile ale generațiilor viitoare. Zadarnic consulta așadar „, soarta“. EI era o cracă uscată dintr-un copac bătrân, în care înverzea acum numai lăstarul lui Jim.

Obsesia sterilității deschise deodată în conștiința lui Silivestru o problemă pe care n-o înfruntase niciodată în față: *moartea*. La început îl neliniști, și încetul cu încetul îl teroriza sub forma extincției. Nu putea pricepe cum el, care trăia și gândea, avea să devină nimic. Acest nimic îl îngrozi întâi fizicește. Să nu mai simtă, să nu mai respire, să n-audă, să nu vadă, iată lucruri ininteligibile. Oricât somnul și leșinul 1-ar fi demonstrat posibilitatea inexistenței, trupul, încă zdravăn, se cutremura la gândul golului etern, începu să se exerciteze pentru repaosul veșnic, încercând să se anuleze parțial sau să regăsească în conștiința lui un moment de nulitate. Se întindea pe pat cu mâinile pe piept și-și încetinea voit pulsațiile sângelui, respirând din ce în ce mai lent. O răceală îi cuprindea vârfurile membrelor, tâmplele îi zvâcneau și plămânul comprimat îl înăbușea atât de tare, încât, nemaiputând rezista, respira o dată larg, umflând tot coșul pieptului. În loc însă ca această experiență să-l facă să iubească viața, îl umplea și mai mult de teroare. Se gândea că timpul alerga vertiginos și că în curând nu va mai

putea, *voind*, să reumfle plămânul. Atunci se va petrece acea surpare groaznică în gol, acel înec în nimic pe care nu-l va putea amâna și care îl va împiedica să știe măcar ca a murit. A muri! Dar acest cuvânt era înspălmântător! Niciodată nu meditase bine la soarta umană și nu înțelesese în moartea altuia destinul irevocabil ce-l pândea. Moartea fusese pentru el o vorbă goală, amintirea unui om sau a unei ceremonii, și avusese, ca și copiii în genere, ca și surorile lui, sentimentul că e un fenomen fabulos, cu totul îndepărtat. Avea totuși cincizeci de ani, și de la această vârstă oamenii încep să moară. Silivestru deschidea cu febrilitate *Universul* la anunțurile mortuare, ca să se convingă că oamenii mor la o sută, două sute și mai multe de ani. Dar decedații aveau 18, 30, 41, 52 de ani, rar mai mult, ceea ce însemna că el ajunsese de mult în raza morții.

Silivestru se strădui să găsească în conștiință momentul cel mai blând pentru înțelegerea morții. Încă din copilărie avusese oroarea extincției, și la gândul de a-și pierde toate simțurile pentru câteva ore se îndărătnicea să nu doarmă, de teama unui somn fără vise. Acest somn așa de firesc în timpul funcțiunii lui îl înspăimânta a doua zi la analiză. Silivestru avea oroare de gol, de inexistent, și somnul îi plăcea numai când îl fura. În forma stupefiantă a somnului vru să găsească o analogie împăciuitoare a morții. Într-adevăr, după o zi întreagă de alergături în copilărie, de trudă la maturitate, i se întâmpla nu rareori „să pice de somn“, să simtă neputința de a mal suporta imaginea lumii, nevoia de a intra în neant. Acest somn era plăcere, și dacă neființa morții era de natura aceasta, atunci ea era suportabilă. Alteori, în copilărie mai ales, după un somn greu, se simțea cuprins de trândăvie și de voluptatea de a se întoarce din nou în întuneric, fără nevoia fiziologică a odihnei. Atunci închidea ochii cu putere, se încolăcea, asfixiindu-se, sub plapumă, și luând instinctiv forma atât de recentă a fetusului din uter, trăia din căldură și nimic, până ce mamă-sa îi smulgea plapuma de pe el și-l transforma subit în ființă evoluată. Pe atunci Silivestru înțelegea foarte bine existența râmelor, a cârtițelor, a peștilor, a animalelor tăcute și aproape inconștiente de sine, și noaptea visa chiar că este una din aceste ființe. Încercă și acum să-și reducă conștiința până la recea stupiditate a unei râme, dar conștiința era acum un fenomen dureros de acut și ireductibil, și cu cât o analiza mai mult, cu atât ea se umfla cu flăcări mai mari, făcându-i cu neputință acceptarea neantului. Când un pahar de vin îi încălzea inima și creierul și-i dădea acea voluptate panteistică ce face ideea morții dulce, avea un început de înțelegere pentru

fenomenul decesului. Extincția i se părea grozavă numai fiindcă era bruscă. Dacă însă fiecare element al conștiinței s-ar fi stins pe rând, ca lumânările unui mare sfeșnic, atunci intrarea în nimic s-ar fi petrecut cu aceeași bucurie vitală cu care pruncul se desface din viscerele materne. Silivestru începu să moartă ipotetic în acest chip: întâi renunță la orice gând despre lumea înconjurătoare, și, întins pe pat, în obscuritatea vesperală a odăii, *trăi* numai fiziologicește, respirând și fixând pe sub pleoape un nucleu negru de neant. Dacă ar fi stat așa multă vreme — fără să știe că moare — orice legături cu lumea înconjurătoare s-ar fi rupt și ar fi rămas ca într-o barcă părăsită pe un imens ocean de nimic. Atunci somnul l-ar fi cuprins, transformându-l într-un vis confuz, asemeni gândului divin ce plutise peste ape înainte de facerea lumii. Visul s-ar fi subțiat și el ca un fum și dispariția s-ar fi făcut pe nesimțite și pentru totdeauna. Când însă gândul lui Silivestru ajungea la acest punct suprem, conștiința zbucnea brusc înspăimântată. Pentru ca acest proces de degradare a vieții să se întâmple fără revolte, ar fi trebuit ca conștiința să se prefacă de la sine cu vremea și să piardă tăria analitică. Așa se întâmplă cu bătrânii care refac invers drumul spre nivelul copilăriei, pierzând inteligența, afecțiunile, dorințele și rămânând într-o imbecilitate vecină cu somnul. Dacă oamenii ar fi trecut rând pe rând în stadiul animalelor de pe întreaga scară zoologică, scoborându-se până la amibe și apoi către plante, moartea aceasta prin metamorfoză n-ar fi avut nimic grozav. Dar căderea bruscă din sâmburele de foc al conștiinței în nimicul fizic al pământului îl cutremura. Nici măcar speranța morții naturale, prin îmbătrânire, așa de posibilă în familia lui, unde Iaca murise centenară, nu-l mângiîia, fiindcă acum conștiința îi era așa de dureros ascuțită, încât îl treceau sudorile la gândul că tot ce iubise în viață avea să-l lase indiferent. Chiar regresiunea cu imaginația spre copilărie îl îndurera. Acum n-ar mai fi vrut — fiind ce era — să redevină copil. I se părea absurd să se revadă prunc printre cărțile strânse în rafturi și să nu înțeleagă ce cuprind, tot așa cum i s-ar fi părut curios să devină vrabie și să nu mai știe bunăoară că există disciplinele istoriei și geografiei. Conștiința e un fenomen ireductibil, și cu cât Silivestru o scruta, cu atât ea durea.

Neputând să gândească extincția și nimicul, Silivestru introducea în meditația lui despre moarte elemente fizice externe ce nu-l aparțineau propriu-zis și care presupuneau dăinuirea sub formă latentă a mai tuturor simțurilor. Așa, de pildă, îl făcea să sufere nemișcarea morții, deși, nemaiavând conștiința mișcării, n-ar mai fi avut-o nici pe aceea relativă a

rigidității. Moartea pe ninsoare sau pe ploaie îl cutremura. Simțea dinainte degerăturile membrelor, pietrificarea și învincțirea lor la ger, căderea în pământul înghețat și împulberat cu zăpadă. Ploaia și umiditatea autumnală îi descompunea trupul, dinainte, în imaginație. Noroiul se întindea pe el, îl pătrundea în gută și în ochi, îl veștejea ca pe o frunză, apoi îl umfla, îl putrezea și-l umplea de viermi. De-ar fi căzut de viu într-un canal, într-o hazna de murdării, soarta nu i s-ar fi părut mai grozavă decât această dospire subterană, pe care o vedea cu ochii de dincoace. Incinerația străveche i se înfățișa mai blindă decât inhumația, dar și acolo oroarea de coacere îl tortura. Se apropia de gura ardentă a sobei spre a înfrunta marile temperaturi, dar se trăgea repede înapoi, doritor de răceală și integritate.

Examinând mereu și cu febrilitate problema morții, Silivestru izbuti să disocieze oroarea absurdă a simțurilor carnale de simțul de dincolo, care fără îndoială era indiferent față de agenții fizici. Acum extincția i se părea un moment secundar și-l chinuia numai forma existenței sau inexistenței după deces. El nu credea în suflet, în viața viitoare și în rai nu fiindcă ar fi ajuns la această convingere pe cale dialectică, ci fiindcă *instinctul* îi spunea că moartea înseamnă anularea oricărei conștiințe de sine. Această presimțire găsea sprijin chiar în meditație. „Este cu neputință ca *sufletul* să existe, își zicea el. Eu vreau ca spiritul meu să dăinuie mai departe, cu tot ce alcătuiește esența lui: cu dragostea și cu ura, cu foamea și cu setea, cu căldura și cu frigul. Dar fără trup aceste funcțiuni n-au nici o probabilitate de a fi și fiindcă nu mai este aparatul care să le producă, și fiindcă nu mai au un scop. Atunci at însemna că țipătul pe care îl scoatem în momentul nașterii durează, independent, în eternitate. Fără organele corporale, sufletul nu este nimic. Dar presupunând totuși că funcțiunea creierului nostru durează și după uscarea țestei, ar trebui ca și păsările, și peștii, și câinii, și toate animalele cu o conștiință să aibă o viață viitoare, ceea ce nimeni nu crede. Dacă, prin urmare, pisica aceasta neagră care se freacă de umărul meu, murind, inttă în nimic, nimicul este cu putință, și atât e deajuns ca instinctul nostru să presimtă absurditatea sufletului nefuncțional.“

Silivestru mai avea însă o speranță, fundată pe niște speculații filosofice originale. EI își zicea că în univers există o conștiință permanentă, una și multiplă în același timp, adică abstractă în totalitatea ei, și individuală în diferite aspecte. Când un om moare, piere o conștiință individuală, dar în univers rămâne tot atâta conștiință, după cum pierind un val, în albia lacului rămâne tot atâta apă. Noi vedem numai cadavrul, dar nimeni nu știe că a

murit, pierind numai unele determinațiuni istorice și rămânând același suflet, același sentiment de a exista în ceilalți rămași. Cu alte cuvinte, lumea va avea totdeauna atâta suflet cât să ia conștiință de sine și moartea nu e decât un fenomen, adică o aparență. În momentul chiar în care un om își dă duhul, un copil se naște, și cele două acte pot fi așa de bine îmbinate între ele încât între O existență și alta să nu fie nici o clipă de moarte.

Silivestru căzu însă repede la întristare, recunoscând că omenirea e un fenomen recent și că a fost o eră pur geologico-minerală, în care conștiința n-a existat. El speră atunci într-un suflu universal din care omul iese și în care cade, fără întreruperi de întuneric pur. Bunăoară, își închipuia că în momentul morții, redevenit corp fizic, ar fi intrat în sensibilitatea lumilor siderale și ar fi simțit zgomotul și mișcarea stelelor, sau că, putrezit în pământ, ar fi redevenit ierburile și scaieții crescuți din el și s-ar fi înfiorat în obscuritate de picuzii ploii.

Dar chiar această ipoteză a continuității între toate simțurile lumii nu-l satisfăcea. N-ar fi vrut ca murind, de pildă, să rămână pe lume sub chipul tantei Ghenca, sau pierind sub chipul omenirii să rămână în stadiul animalelor inferioare. Silivestru voia să fie el, și dacă l-ar fi întrebat cineva ce ar fi vrut să fie, de n-ar fi fost el, ar fi răspuns că nu dorea altceva decât să fie ceea ce este. Așa fiind, orice fel de abstracțiuni filosofice îl lăsau rece, și presimțind că nici o religie, nici o filosofie nu puteau să-i promită că va rămâne neschimbat, așa cum este, Silivestru fu cuprins de mâhnire și de silă de viață, și atâta dorință de a trăi îl făcu să dorească moartea.

Fiind mai mult istoric decât filosof, Silivestru nu căuta să-și satisfacă rațiunea și nu umbla după convingeri. În el sufereau simțurile, inima, sufletul tot de oroarea morții, și nu făcea altceva decât să dibuie o stare de conștiință prielnică pentru moarte.

Când se împăca cu ideea neantului privit ca un somn lung, se răscula de incomensurabilitatea lui. După moartea lui avea să treacă o sută de ani, o mie, un milion, pământul avea să se zbârcească și să înghețe, stelele aveau să cadă în haos, ca scânteile unei torțe pe sfârșit, și apoi totul s-ar fi stins fără sunet, ca într-o vată, și apoi tot așa la infinit; iar el, Silivestru, n-ar mai fi ieșit niciodată din gol. Fără îndoială că intelectualul din el își dădea seama de absurditatea și sterilitatea unor asemeni preocupări, dar omul era obsedat de nimic și îngrozit de durata lui.

Nu de moarte mă cutremur, ci de veșnicia ei.

Acest vers al lui Vlahuță impresiona acum pe Silivestru ca o sentință de foc, deși înainte i se păruse o vorbă goală, poetică. EI încercă să ucidă spaima eternității, analizând veșnicia prenatală, de care nimeni nu se îngrozea. Dar între aceste două infinituri era o mare deosebire. Căci una este să te scoli dintr-un somn lung și odihnitor, și alta să cazi într-un leșin greu. Prăpastia nu te înspăimântă văzută de jos, din poale, ci de pe vârf, și Silivestru înțelegea nașterea din genuni, dar nu suferea gândul veșnicei neființe.

La început lentă, meditativă, obsesia morții deveni atât de violentă la Silivestru, încât, ca să nu fie prins de moarte, se gândi să o preintâmpine. Și astfel ideea sinuciderii prinse rădăcini din ce în ce mai puternice în el, până ce se prefăcu în hotărâre nestrămutată. Din acel moment orice groază de infinit îi dispăru și, redevenit calm, sociabil și chiar viclean, Silivestru nu mai cugetă decât la *tehnica* morții.

Deși distrat ca și mai înainte, Silivestru nu mai era sau nu mai părea celorlalți așa de ursuz. Zâmbetul ironic din colțul gurii și o lucire neobișnuită, febrilă a ochilor îl făceau, în ciuda taciturnității, mai familiar. În realitate, el încetase de a mai iubi și de a mai uri și căuta un mijloc de extincțiune.

leși afară din oraș pe lângă lacuri, privi îndelung oglinda veștedă, coclită a apei infectate de lintiță și păroase de stuf, cu toate astea ideea de a se arunca în ea nu-i zâmbi, din motive estetice. Se vedea umflat și putred pe suprafața apei, cu pielea crăpată ca coaja de pâine udă, cu ochii plesniți ca prunele prea coapte, mânjit de mătasea-broaștei și puțind a pește alterat.

Să se arunce înaintea unei locomotive imense cu douăsprezece roate tăioase? Imaginea cărnii zdrobite amestecate cu bucăți de stofă era hidoasă și acoperea identitatea la care ținea atâta chiar și în moarte.

Să-și taie vinele în baic, ca anticii, nu era cu putință în casa cu molii, neexistând baie și unde expunerea trupului său gol la atâtea femei îi repugna. Otrava i se păru tot așa de nepotrivită fie pentru elementul dureros și trivial, fie pentru că putea să nu-și facă efectul, discreditându-l.

Într-o zi Silivestru izbuti să fure dintr-o ladă de campanie a lui dom’ Popescu un revolver mare și câteva gloanțe. Cum nu mânuise niciodată o astfel de armă, își dădu numaidecât socoteală că pentru a nu da greș, provocând scene penibile, trebuia să facă exerciții. După oarecare chibzuire încărcă cu prudență revolvetul, deschise portița sobei și trase un foc în

vatră. O zguduitură surdă și un pocnet opac se auzi în toată casa, și cristalele lămpii din odaia în care erau adunate toate femeile începură să clipocească. Tanti Magdalina îngălbeni:

— Vai de mine, cutremur!

— Cutremur! șopti încremenită și tanti Fira.

— la fugiți d-acolo și voi, a trecut vreun camion! zise cu calm aparent Ghenca. — Ce camion și tu, tu nu vezi că a tunat ceva?! zise Caterina. Trebuie să fie explozie la Arsenal.

— Haideți, frate, afară, Doamne ferește, casa asta veche cade pe noi! strigă alarmată tanti Magdalina, și se năpusti pe ușă afară, urmată de celelalte surori.

Agepsina bătu în geamul lui Silivestru.

Acesta apăru palid și zăpăcit la geam, dând din umeri:

— N-am auzit nimic!

— ÎN! făcu Ghenca pe furiș cu mâna spre el. Parcă ăsta trăiește pe lumea noastră! Haideți în casă, fetelor, că nu e nimic!

Reintrară una după alta în odaie, înviorate de frig, și Caterina zise:

— Da” știi că s-a lăsat ger!

— Când îți spuneam eu! decise cu superioritate tanti Magdalina. Mie-mi spune umărul. Cum s-o schimba vremea, îmi dă ace prin os.

Un ger alb, sclipitor acoperea ca sticla toate suprafețele, și cetul era uscat și incolor, asemeni unei cupole de tablă.

Silivestru aruncă revolverul sub un raft de cărți, aprinse lampa și se întinse pe pat, cu mâinile sub cap.

În vreme ce ședea astfel, cu ochii pironiți spre fereastră, înspre întunericul incert de afară, i se păru că vede un licăr auriu, care se apropia din ce în ce de geam, mărindu-se vertiginos. O adiere rece îi trecu peste frunte. Când Silivestru se urcă în capul oaselor, vedenia se lipise de fereastră și privea înăuntru. Era un tânăr cu mari bucle blonde, căzând pe umeri, îmbrăcat într-un talar alb de velur sclipitor. Ochii făceau ape ca briliantele, iar la umeri, două aripi mari ședeau întredeschise ca la un imens cocostârc. Tânărul făcu semn de chemare cu mâna, și Silivestru, vrăjit, se lăsă pe marginea patului. Atunci vedenia se dădu înapoi, lumina se tări, și când Silivestru merse la geam i se păru că vede pe marele întraripat alunecând pe zăpadă printre pomii desfrunziți din fundul curții și urcându-se apoi ca un abur subțire în lună. Două zile după aceasta nu se mai întâmplă nimic deosebit, și Silivestru crezu că a avut o halucinație. A treia

zi însă, intrând seara după masă în odaia luminată numai de pâlpâitul focului din sobă, văzu un lucru de spaimă. Îngerul cu bucle blonde ședea întins pe spate în patul său, cu mâinile încrucișate pe piept și cu ochii închiși, și în jurul lui aerul tremura ca flacăra unor lumânări. Silivestru dădu un țipăt instinctiv de groază și ieși repede în curte, galben, tocmai când ceilalți ieșeau doi câte doi din refectoriu.

— E pe pat… E pe pat… avu el timp să bolborosească, și se prăbuși amețit în zăpadă.

Când își veni în fire se afla pe un scaun din refectoriu. Ghenca, Agepsina, Caterina, Fira, Magdalina și baba Chiva erau strânse în cerc în jurul lui, și Magdalina îi freca tâmplele cu oțet aromatic. Nimănui nu-i trecuse prin cap să cheme vreun medic și nimeni nu credea în gravitatea faptului.

— Nu e nimic! decretă medical tanti Magdalina. Cine știe cum ți-a venit amețeală! Te-a bătut soba la cap!

— Ai răcit! zise serios Agepsina.

— Fugiți și voi de-acolo cu răceala! se răsti Ghenca. Ăsta e un năduf care vine din urât. Mai du-te și tu și te plimbă ca oamenii. Prea stai închis în casă ca un pustnic…

Silivestru, cu barba udă de oțet și cu ochii rătăciți, bolborosi slab:

— Mai este… pe pat?

Femeile se uitată una la alta nedumetite:

— Ce să fie pe pat?

Apoi, deodată, Caterina, luminată la față de o mare descopetire, izbucni străpunsă de adevăr:

— Pisica a fost, frate! A învățat să-și facă culcuș în pat! și pe mine m-a speriat!

Silivestru se ridică de pe scaun și ieși clătinându-se pe ușă afară.

De aci încolo îngerul îl vizită și-l chemă în fiecare zi. În zorii zilei, când privea pe fereastră, îl vedea stând pe un morman de zăpadă în lividitatea dimineții, cu fața în mâini. Când trecea pe străzile tăcute și pustii îl zărea în fundul drumului trecând transparent și cu aripile deschise. De cele mai multe ori îngerul îl aștepta în fundul curții pustii din jurul casei Iachii, cu buclele aurii sub talerul lunii. Încetul cu încetul, îngerul se multiplică, desfăcându-se în două umbre albe, apoi în patru, în opt, în douăsprezece, prefăcându-se în legiune, care apărea pe înserat și ședea până în zori, topindu-se cu întâiul zgomot și cu întâia licărire.

Din cauza paznicilor de lumină, Silivestru nu numai că nu mai dormea noaptea, lucru ce i se întâmpla de mult, dar nu mai îndrăznea să se urce în pat. Ședea zgribulit pe un scaun lângă masă, cu lampa aprinsă, și privea un punct apropiat, de teama flăcărilor eterice pe care le presimțea lângă ferestre. El înțelese curând că îngerul îl cheamă la el și că existența lui pe pământ era încheiată. În timp ce sta astfel, desprins cu totul de lume, ca un om în mijlocul cuferelor, într-o casă pe care stă s-o părăsească pentru totdeauna, mâinile îi căzură pe cordonul gros al halatului său roșu. Atunci, liniștit de gândul care luase ființă în el, își aprinse o țigară, luă tocul și scrise caligrafic mai multe hârtii, pe care le împături bine într-un plic, scriind deasupra numele și adresa lui Jim, mai rupse unele foi, pe care le aruncă în sobă, și apoi, când zăpada începu să strălucească afară de zorile încă pâlpâitoare, făcând un semn amical de așteptare îngerului din curte, se urcă pe un scaun, legă cordonul roșu de cârligul din tavan, îl petrecu în nod solid în jurul gâtului și, scuipând mucul de țigară, dădu cu piciorul brânci scaunului, rămânând în gol.

A doua zi dimineața baba Chiva, vrând să intre în odaie, bătu în ușă, dar nu-i răspunse nimeni. Crezând că Silivestru doarme, trecu peste un ceas, dar și de astă dată bătu în zadar.

— Ce-a pățit că doarme atâta? bombăni ea către tanti Magdalina. Aceasta, mare amatoare de a pândi la uși și la ferestre, deschise binișor ușa și, negăsind pe nimeni pe pat, o dădu de perete.

— Vai de mineee! răcni ea când văzu greutatea roșie ce atârna de tavan.

Ieșind, mai mult jalnică decât îndurerată, în curte, începu să strige din răsputeri:

— Fetelor, ieșiți, fetelor, că s-a spânzurat Silivestru! Vai de mine, s-a spânzurat Silivestru! Vai de mine, vai de mine!

Toate femeile ieșiră din odăile lor și năvăliră spre odaia sinucisului.

— Cuțitul, repede cuțitul! strigă Agepsina autoritar.

Baba Chiva veni zăpăcită și înlăcrimată cu cinci cuțite deodată.

— Să cheme un doctor! se hazarda Fira când trupul fu dat Jos.

— Ce doctor! se răsti Ghenca înspăimântată de această perspectivă. Aduceți oțetul aromatic, să-l frecăm la gât.

“Toate ieșiră ca niște zăpăcite pe ușă, neștiind bine ce să facă și lăsând cadavrul întins pe dușumea.

Numai tanti Mali, care stătuse aspră și solemnă în pelerina ei de cardinal, rămase pe loc. Privi cu precauție în dreapta și-n stânga, se aplecă

spre Silivestru, luă cu o mână cordonul (pe care-l credea aducător de noroc) și-l ascunse repede în sân. Apoi se strecură pe ușă în vârful picioarelor, și înainte ca celelalte femei să prindă de veste, fugi hoțește în odăile ei.

XIX

MOARTEA LUI **SILIVESTRU**

Silivestru ședea întins în racla sa, căptușită cu hârtie brodată, între patru lumânări mari. Flăcările se lungeau, subțiindu-se, și se lățeau, făcând aerul să tremure ușor, cum tremură primăvara deasupra câmpurilor. Mirosul de ceară și de frunze de brad făcea respirația funebră. Silivestru, îmbrăcat în redingota sa de zile mari, era foarte grav și ținea mâinile la piept, așa cum obișnuia la solemnitățile școlare.

Așezate în cerc pe scaune, tanti Mali, tanti Ghenca, tanti Magdalina, tanti Agepsina, tanti Fira și tanti Caterina, în rochii negre cu multe cerculețe, datând de la străvechi decesuri, contemplau mortul cu seriozitate. Nici una nu plângea. Conform tradiției familiale, ele voiau să trăiască toate momentele „evenimentului“, care în forme sumbre era pentru ele totuși o schimbare, și mai ales doreau să-și întipărească bine în minte și pentru ultima dată chipul lui Silivestru. În acest scop, priveau cu atenție și cu metodă mortul. ÎL priveau drept ca pe un tablou, apoi lăsau capul pe un umăr, îl scuturau a jale și-l pironeau din nou asupra sicriului.

La început palid și inert, dar totuși carnal, Silivestru se prefăcu încetul cu încetul în os. Globurile ochilor se cufundară în gropile orbitelor și buzele se lipiră de dinți, scoțând în evidență conturul dur al maxilarelor. Osul deveni unsuros și străveziu, și pe alocuri prinse plăci de sidef, iar perii bărbii părură înfipți într-o epidermă de ceară. Din acest moment Silivestru nu mai semăna cu el însuși de până ieri, și complet sidefizat, se confundă cu florile și lemnul din jurul capului său.

Pe măsură ce femeile îl priveau sub pâlpâirea lumânărilor din sfeșnice, rămâneau nedumerite de înstrăinarea mortului, care fugea de lângă ele pe încetul, furându-și asemănarea și lăsând în locu-i o mască străină. O fotografie de pe un scrin a lui Silivestru se uita vie la originalul ciudat dintre sfeșnice și părea că zâmbește de grosolana imitație.

După ce contemplară în tăcere pe decedat câtăva vreme, femeile dădură drumul meditațiilor care le oprimau:

— Muti și Silivestru, săracul! oftă Magdalina clătinând din cap.

— Ca mâine murim și noi! spuse ca pentru sine Agepsina.

— Să ne ferească Dumnezeu și Maica Domnului! protestă închinându-se cu evlavie Ghenca, indignată, ca și cum moartea ar fi fost un eveniment

accidental, de care ar fi putut scăpa.

Tanti Mali, cu desăvârșire ostilă oricărei speculații filosofice, se ridică și rupse cu două degete uscate mucul scrumit al unei lumânări.

— Ce-ai avut tu, Silivestru, ce-ai avut tu, să faci tu asta? se jelui Magdalina, clătinând din cap cu ochii la răposat. Nu trebuia, fetelor, să-i facem inimă rea când a vrut să se însoare! Nu trebuia!

Ghenca și Caterina săriră, atinse, aproape amândouă deodată:

— Ia taci și tu din gută, că te-aude lumea și ies vorbe! Ce? l-am împiedicat eu să se însoare? N-avea decât să-și facă de cap, Doamne iartă-mă! Astea-s păcatele! Cine știe ce-a făcut el în tinerețea lui, Dumnezeu să-l ierte, și l-a pedepsit Dumnezeu tocmai acum!

— Ba eu cred că a avut vreo racilă ascunsă, care l-a ros până când n-a mai putut răbdal

Agepsina puse cu cea mai mare seriozitate unicul ei diagnostic:

— O fi răcit! Magdalina se înlăcrimă brusc, fără tranziție, și începu să se jeluiască:

— De ce n-ai spus tu, Silivestru, ce te roade, de ce n-ai spus? Poate că azi era altfel și nu te duceai în pământ, tocmai acum, în floarea vârstei! Frumos erai, stare aveai… E. mai bine așa, să putrezească oscioarele tale?

La această întrebare mustrătoare, Silivestru nu răspunse, firește, nimic. Luminat la față și transfigurat, dormea zâmbind între fuioarele mișcătoare ale celor patru lumânări, pierdut într-o ceremonie de arhangheli.

— Fetelor! zise Caterina, dând expresie prin asociație unei preocupări ce-i sta de mult în încrețitura frunții, eu știu că el a avut bani. Unde-or fi, că eu nu i-am găsit! Am întors toate cărțile, și nimic!

— Să vă spun eu ce estel se oțeti Ghenca. L-a tocat nebuna! I-a sucit capul și i-a mâncat banii, până ce și-a făcut omul seamă. Asta este, na!

— Tot ce se poate! confirmă Agepsina. Așa sunt astea. N-a pățit la fel bietul Costică, Dumnezeu să-l ierte?

Tanti Fira avu o tresărire zâmbitoare, ca atunci când vine în convorbire un punct interesant, pe care de mult voiai să-l atingi:

— Ce-a mai fost și cu Costică, săracul! Adevărat!

— De care Costică vorbești și tu? întrebă Caterina. Nu-mi mai aduc bine aminte!

Atunci toate femeile traseră scaunul cu interes.

— Tu nu știi de Costică al Leonorii, care avea hotel în Gabroveni>

— Știu!

— Ei! Costică și Leonora se luaseră din dragoste. El era bărbat în putere, parcă-l văd, înalt, voinic și cu mustața neagră răsucită. Ea n-avea decât optsprezece ani. Ce nuntă! Ce cupeuti! Cum era pe atunci!

— Am și acum cornetul cu bomboane, spuse cu satisfacție tanti Mali. — Au trăit așa doi-trei ani liniștiți. Ea a făcut doi copil. Unul a murit de mic, dar fata trăiește, o știți voi. Leonora avea O verișoară mai mică decât ea cu vreo doi ani, orfană. Asta a venit la el și a început să se roage: Că n-am pe nimeni și mi-e frică ca fată singură, că să mă luați pe lângă dumneavoastră, c-am să vă fiu ca o slugă în casă, și tot așa, până a înduplecat pe Leonora! Ce să vezi? I-a sucit capul lui Costică, până l-a înnebunit! și-a gonit omul nevasta și copiii Și și-a tocat toată averea cu desfrânata și pe urmă a fugit și ea și l-a lăsat fără un ban. Atunci s-a împușcat și el. Și-acum miaduc aminte, că eram copil, când a venit Leonora la mama țipând: „Madam Capitanovici, mi-a omorât stricata bărbatuuu, mi-a omorât bărbatuuu!““

Povestirea Agepsinei făcu asupra asistenței o impresie profundă, manifestată printr-o lungă tăcere meditativă. Așa vor fi rămas curtenii unui castel medieval când poetul rătăcitor povestea dragostele nefericite ale perechilor legendare Tristan și Isolda, Lancelot du Lac și Regina Ginevra, și pentru cele șase femei, Costică și Leonora nu erau mai prejos de Romeo și Julieta sau Paolo Malatesta și Francesca da Rimini. Cu o singură deosebire! Aceste femei nu credeau în diavol și soartă, ci pentru ele cauza tuturor relelor era femeia. Bărbatul, chiar depravat, era o victimă, și vinovat de pierzarea lui trebuia să fie o „nebună“ oarecare.

Anecdota Agepsinei produse atâta interes, încât fiecare pe rând începu să povestească un exemplu ilustrativ, reeditând în mod spontan principiul circular al *Decameronului*.

— Ascultă — întrebă Magdalina înseninată — voi știți de Greceanu?

— Parcă mi-aduc aminte…

— Greceanu ăsta a fost un muieratic până la bătrânețe. A avut trei neveste și pe toate le-a îngropat. Umbla toată ziua după fete, și în casă avea numai tablouri cu fie la el acolo! ÎL știau toate desfrânatele, și la el în casă era nuntă toată noaptea. La bătrânețe detot — o fi avut șaptezeci de ani — s-a legat de el una, Lenuța, de vreo optsprezece ani, și nu l-a lăsat până ce n-a luat-o de nevastă!

— Bine — glăsui bunul-simț în tanti Fira — dar el, dacă se simțea cu piciorul în groapă, de ce umbla după prostii?

— Da” stricata — sări înțepat Ghenca — de ce umbla după un bătrân, să-l amețească și să-l moștenească? Eu pe ca aș fi OMotât-ol

— Să vedeți! A cheltuit el o grămadă de parale pentru nuntă, a dat masă mare la salon, a adus lăutari. Când să intre în odaia miresei și să facă isprava, l-a lovit Dumnezeu pe ghiuj, chiar în brațele ei, așa gol cum era. Râs ce-a fost atunci n-am mai pomenit! Îl ducea lumea la groapă și râdea. Fa însă a rămas cu averea și trăiește și acum. Râseră toți din inimă de această întâmplare ciudată, și Caterina chiar zise:

— Doamne iartă-mă, mortul în casă, și am râs cu lacrimi!

Tanti Fira privi cu melancolie la fotografie.

— Ei, asta-l viața; râzi, plângi, te zbați, și pentru ce? Ca mâine vine rândul la toți!

După o pauză de liniște absolută, în care se auzi clar cum ardeau lumânările sfârâind, Fira, făcând o asociație între ciclul anecdotic și o fotografie a lui Silivestru tânăr și imberb, care era pe scrin, zise:

— Fetelor! Voi vă mai aduceți aminte de Marioara, pe care era s-o ia Silivestru când ieșise din școală?

— Ce-a mai fost și atunci! continuă nostalgic Magdalina. De-abia ieșise din școală, n-avea decât nouăsprezece ani, și nu, să se însoare! Asta avea el, să se însoare de tânăr! Ce nebunii n-a făcut! Stătea toată noaptea în fața casei fetei, a căzut în genunchi la părinții ei să 1-o dea, a amenințat pe tata că se împușcă! „Silivestru — zicea biata mama — tu de asta ești bun acum? Așteaptă să te faci bărbat în putere, să ai și tu rostul tău, nu așa! Ce să faci tu cu o fată crudă de șaisprezece ani?“ Un an a fost așa zăpăcit și pe urmă i-a trecuti — Așa sunt bărbații, observă Ghenca. Umblă după fete crude! Ce știu astea de casă și de greutățile vieții? Unui bărbat îi trebuie femeie voinică, serioasă, să știe să crească copii. Eu, dacă aveam băiat, îl însuram cu o femeie mai în vârstă decât el!

Tanti Fira privi cu melancolie la fotografie.

— Cum se schimbă omul! Ce vioi era Silivestru când era mai tânăr! Cânta toată ziua și ne povestea tot ce făcea. Acum, în urmă, se făcuse tăcut și posac.

— Fiindcă i-a făcut fermece „nebuna“! zise Ghenca. Să dea Dumnezeu să nu moară până n-oi dezlega-o eul

În timpul acesta dom’ Popescu intră pe ușă. Era sumbru și grav, dar din oscilația pașilor se vedea că și acum era „afumat“. Își scoase pălăria și se închină cu evlavie excesivă, rămânând cu mâhnire mare în fața sicriului.

— Unde-ai fost până acum, domnule? se răsti încet la el Caterina. Ne lași aci șase femei singure?

— Așa-mi trebuie! declară dom’ Popescu potolit și solemn. Toată viața m-am lăsat dus de nas de d-voastră! Eu am crezut că d-voastră, ca surori, știți ce se întâmplă în casă și vă dați seamă de boala unui frate. Dacă aș fi știut eu așa ceva, l-aș fi luat, l-aș fi descusut, și nu l-aș fi lăsat până ce nu-l puneam pe calea bună. Așa se distrug elementele de elită! D-aia ne iau înainte americanii și piere țara de criză…

Dom’ Popescu ar mai fi spus multe, dar toate femeile făcură un gest de dispreț, și Caterina ordonă cu mare asprime:

— Ieși afară de aici și să vii când te-oi trezi!

Dom’ Popescu se mai închină încă o dată cu evlavie și cu plecăciune și apoi ieși afară cucernic, ca dintr-o biserică.

Câtă vreme mortul fu în casă, femeile vorbiră și chiar râseră cu familiaritate. Li se părea că veghează la căpătâiul unui om care doarme și care va rămâne în această stare multă vreme. Îi potriveau cu multă atenție florile, îl priveau ca pe o mobilă și-i înviorau din când în când flăcările lumânărilor. Când însă veniră cioclii să-l ridice și să-l scoată afară, se produse repede o neliniște grozavă, ca de ceva smuls pe neașteptate. Ochii tuturor începură să picure și buzele să tremure. Apoi urlară toate ca niște vite surprinse de flăcări în grajd și se precipitară două câte două jalnice și chiuitoare pe treptele casei. Afară se auzea clopotul bisericii, și copii și femei se îngrămădeau la poartă cu lacomă curiozitate. Silivestru fu dus astfel împărătește pe drumuri cu zăpezi murdare și, salutat de toată lumea, opri pentru întâia oară circulația tramvaielor. Apoi, către seară, fu purtat lin pe umeri, sub lungi alei de pomi, depus în groapa udă și bombardat cu bulgări în sunetele clopotelor și răcnetele rudelor.

XX

FACEREA **LUMII**

Bobby își trase repede pălăria de fetru mai pe față și-și rectifică nodul cravatei, căci văzuse înaintea lui o elevă de liceu, mergând alene cu servieta în mâna dreaptă. Fata, deși îmbrăcată în șorț cadrilat de uniformă, prezenta grații de amănunt ce dovedeau cochetăria. Avea ciorapi negri foarte subțiri, în pantofi cu tocuri joase, dar supli, ca de bal, și cascheta îi era întoarsă ștrengărește în stil *chasseur*, lăsând să i se vadă pletele blonde foarte bine frizate. Când mergea își clătina lent șoldurile, încă înguste, și scotea înainte sânii tari, proeminenți sub șorț.

„E bine!“ gândi Bobby străfulgerat, și-și iuți pașii.

De când înfloriseră liliecii și aerul sufla călduț, mișcând acele verzi ale ierburilor proaspete, Bobby era tulburat de o neliniște generală, de un fior ce-i trecea prin șira spinării, învârtindu-se în jurul coapselor și ramificându-se spre genunchi. Nu-și găsea loc și lipsea mereu de la școală, hoinărind prin Cișmigiu, Parcul Carol și la șosea. În fond, destul de inițiat în tainele sexuale, știa ce voia. Avea nevoie de o „damă“, de o „tipesă“, însă nu din acelea pe care le-ar fi găsit așa de ușor, ci de o ființă deosebită, care să-i satisfacă amorul propriu juvenil. Într-un cuvânt, Bobby voia „să dea o lovitură“.

Domnișoara pășea mereu înainte, fără vreun scop anumit, și Bobby delberă repede, cu arterele în flăcări, cum să înceapă. În sfârșit, își înghiți nodul emoțional și, așezându-se aproape în rând cu fata, zise:

— Sunteți bine, duduie!

Fata nu întoarse capul, nu se grăbi, nici nu răspunse, dar fața toată îi tremura într-un zâmbet rău disimulat, de vanitate măgulită. Bobby prinse inimă:

— Dacă nu mă-nșel, v-am mai cunoscut!

Domnișoara pufni de râs fără să întoarcă ochii și iuți puțin pașii. Bobby iuți și el mersul și se așeză în rând cu ea. Apoi, scoțând pălăria și descoperindu-și frizura lucioasă de pomezi, spuse ceremonios:

— Îmi dați voie să mă recomand, duduie, sunt sigur că ne cunoaștem!

Fata încercă să facă un gest de sfidare și întoarse capul într-un mod original, plecându-l pe o parte, dar văzându-l pe Bobby, care clipea din ochi *à la* Maurice Chevalier, se roși toată și încercă în zadar să simuleze

indiferența și seriozitatea, Bobby se ținu scai după ea, îi puse o floare de liliac pe braț, pe care ea o lăsă să cadă Jos, și n-o slăbi din complimente.

— Semănați foarte mult cu Greta Garbo! declară el în sfârșit,

Domnișoara păru sensibilă la această identificare și făcu pași mai rezonabili, clătinând servieta în dreapta și-n stingă, prin fața genunchilor.

— Duduie, vă place cinematograful?

Fata strâmbă puțin din gură și… o victoriel… răspunse:

— Îmi place, ce-ți pasă dumitale?

Atât îi trebui lui Bobby! Cu o volubilitate uimitoare, începu să pună întrebări și să vorbească singur despre vedetele de cinematograf, despre Anny Ondra și Lilian Harvey se înțelege, apoi de boxeri, de Max Schmelling îndeosebi, făcu neîntrebat profesiuni de credință, mărturisi că visa un automobil mare și un bazin de înot propriu. Încetul cu încetul, fata fu cucerită la intimitate, și Bobby mărturisind că era și el licean, începură să-și povestească unul altuia întâmplări din școală, temeri, simpatii și antipatii. După o jumătate de ceas ședeau amândoi pe o piatră din Cișmigiu și domnișoara arăta lui Bobby fotografii de prietene. Acesta scrise în albumul ei cu oracol o dedicație. Ceva mai târziu își declarau natura sufletului. Domnișoara zicea că e ,, sinceră“ și că a suferit din cauza aceasta, iar Bobby o asigură că este pentru dragostea idealistă, chiar cu sacrificiul morții, precum a spus „Eminescu“. În sfârșit, își deteră unul altuia numele și-și promiseră să se revadă. La despărțire, Bobby luă mâna fetei și vru s-o sărute, aceasta trase de ea, de teamă să nu fie văzută. Bobby trase și el mai tare și în sfârșit izbuti să i-o sărute, ceea ce intimidă de moarte pe domnișoară.

Când rămase singur, Bobby o luă în sus pe bulevard. Inima îi era parfumată de un mare lan de trandafiri. „, Dăduse lovitura“, avea adică cu ce se lăuda la colegi, dar mai era O tresărire necunoscută până atunci, care îl îndemna dimpotrivă să tacă, să-și ascundă pentru sine victoria și să nu vatăme „reputația“ domnișoarei. Gingășii inedite înfloriră în sufletul lui, și el, care până acum înțelegea prin femeie „o damă“, adică un mijloc de bravadă genitală, își goni imaginea sexului și visă pentru prima oară să îmbrățișeze ca la cinematograf și mai ales să sărute. Cu această sărutare în suflet porni sprinten spre casa lui Jim, așa de încrezător în grațiile sale virile, încât, trecând pe lângă trei tinere doamne, le făcu cu ochiul și-și netezi locul virtualei mustăți. Doamnele râsetă și se uitară cu mult umor după el.

Ajuns în Udricani, Bobby intră pe poarta nouă de fier și sună în fața unei uși scunde moderniste de stejar. După câteva clipe, ușa se deschise, și Vera apăru în cadrul ei zâmbind.

Casa și interiorul lui Jim erau acum tot ce poate fi mai paradoxal pe locul acela. În plicul lui Silivestru se găsi o dispoziție testamentară care lăsa toate casele din acea curte întinsă lui Jim și Vera, cu condiția de a găzdui, la dorință, și pe mătuși într-unul din apartamente. Silivestru mai ruga pe Jim să radă până la pământ, în măsura putințelor, toate acele locuințe și să „curețe locul de molii“, ridicând deasupra case noi, pentru oameni noi. Această moștenire produse spume la gurile bătrânelor. Ele se adunară în casele din fund, scoaseră toate lăzile cu lucruri vechi și ascunse de prin odăi și le depozitară în casa Iachii, ca într-un cavou. Apoi rupsetă orice legături cu Jim și Vera și nu le mai vorbiră. De altfel, nici nu aveau prilejul, fiindcă în afară de dom' Popescu și baba Chiva nimeni nu mai ieșea din curte.

La început din entuziasm, apoi de voluptatea facerii în necaz, Jim și Vera făcură niște inovații scandaloase. Transformată apartamentele putrede și afumate din față, dar trainice totuși, în cuburi moderniste, cu ferestre late ca la cabinele de vapor și cu terase mărginite cu bare de metal. Făcură un gard de fier acopetit cu tablă, ca să închidă vederea străzii, și-n chiar mijlocul curții, tapetate cu gazon englezesc, săpară un bazin destul de încăpător. Acolo, în văzul „babelor“ și în costume de baie, se bălăceau toată ziua, alternând înotul cu șederea pe *chaise-long*-uri de pânză, spre indignarea tantei Ghenca, din fund, care făcea observații tari, să se auză: — Femei tinere și nerușinate! Astea strică bărbații!

Deseori venea chiar Bobby, și toți trei făceau „plajă“, și uneori chiar coregrafie atletică.

Jim își mobilase odăile într-un mod excesiv de igienic, punând sticlă și zinc pe mucegaiul rasei Capitanovici, oglinzi fixate în perete, lămpi ascunse în interstițiile dușumelei, mese de cristal gros, fotolii plate din metal și piele roșie. Toate mobilele cariate și desfundate ale lui Silivestru fură rupte și aruncate intenționat în fundul curții, spre furia mătușilor, care se văitau prin odăile lor de acest sacrilegiu. Peste noapte însă toate cioburile și fragmentele de scaune și lucruri dispărură. Tanti Mali, zisă și „Colivăreasa““, le furase. Dar ceea ce forma mândria casei Jim era vesela. Își cumpăraseră puține, dar complete truse de porțelan și cristal, pentru toate momentele unei consumații de aparat, în forme curajoase, neprevăzute până la derutarea ochiului. Deși veșnic în „lună de miere“ și nevoind să

primească pe nimeni, Jim și Vera se jucau de-a viața, oferindu-și unul altuia recepții, la care uneori era admis și Bobby. În urma unei asemeni invitații venise acum junele cuceritor.

Jim pofti pe Bobby ca pe un bărbat matur și-i oferi o țigară, pe care i-o și aprinse. Acesta trase din ea cu aer critic și se întinse în fotoliu ca un mare financiar. De altfel, Jim însuși era îmbrăcat în smoching, ținând să respecte în chip abstract, pe locul moliilor, ceremonialul oamenilor vii. Vera reapăru în rochie de seară decoltată până la capătul de jos al șirii spinării, cu atât mai grațioasă cu cât capul îi era veșnic copilăresc, numai cu o lucire de femeie în pupile.

— Domnii mei — anunță ea, înclinându-se ceremonios — ceaiul este servit!

Trecură în sufrageria cu pereții netezi, vopsiți cu roșu pompeian, și în care, în jurul unei lungi mese de cristal, fixată pe bare de metal poros vopsit în albastru de bronz, se aflau o mulțime de scaune simple din drugi de același metal și de piele. Pe masa neacoperită, translucidă, un ceainic și câteva cești, întinse ca niște cochilii, fumegau de un ceai pur, vinos, neadulterat cu felii de lămâie. Sorbiră ceaiul în picioare, întrecându-se în politeți comice, apoi Jim, înclinându-se în fața Verei, o complimentă pentru grația desăvârșită cu care făcuse onotutile casei și-i întinse brațul. Bobby potrivi aparatul de radio Atwater Kent — evitând postul București, ca fiind, după părerea lui, execrabil — până ce talgere și plângeri de saxofon răsunară în odaia alăturată, lipsită de orice covoare și mobile complicate și ornamentată de jur-împrejurul pereților cu cele mai confortabile, mai joase și mai bizare fotolii. Jim prinse atunci de talie pe Vera și începu s-o poarte lin prin odaie, strângându-i imperceptibil șalele și sărutându-i ușor lobul urechii stângi.

Jim, Vera și Bobby petrecură astfel până seara târziu, alternând glumele cu dansul și audițiile cu consumația. Bobby se produse solo, executând cu multă frenezie rumba și schițând platonic câteva lovituri de box. Erau toți tineri și erau fericiți să se simtă trăind. Când Vera încercă din nou cu Jim câțiva pași de dans, simți deodată o amețeală și o senzație de dezgust visceral și fu pe punctul de a se prăbuși. Înspăimântat, Jim o luă în brațe și o întinse pe pat și, neobișnuit cu boala, trimise după doctor pe Bobby, care alergă ca din pușcă. Un tremur interior zgudui pe Jim, slăbit de atâta fericire, încât, deși Vera nu se mai simțea rău, aștepta cu nerăbdare doctorul.

În curând Bobby sosi cu un bătrân zâmbitor complet depilat pe față și pe cap, care întrebă foarte familiar:

— Unde-i bolnava, tinere?

Dus în fața Verei, care îngălbenise din nou, de astă dată de frica doctorului, bătrânul se așeză pe un scaun în fața patului și zise râzând:

— Cum, dumneata ești bolnava? Fugi de-acolo! Apoi făcu semn lui Bobby, care se îndesa curios, să iasă afară. Ascultă puțin inima Verei, pipăi pântecele în toate părțile și mai ales în dreptul ovarelor, o puse să scoată limba, se uită în ochii ci, apoi spuse ca pentru sine:

— Mda!

Jim și Vera așteptau tremurând o sentință neașteptată și absurdă.

— Câți ani aveți? întrebă doctorul.

— Eu 25 și ea 18 ani.

— Felicitările mele! zise doctorul. Și de când sunteți căsătoriți?

— De vreo câteva luni!

— Uite ce e, amicilor, ați lucrat bine, nu v-ați încurcat! Tânăra dumitale doamnă e însărcinată! Să vă fie de bine și să consultați un mamoș!

Zicând acestea, bătrânul doctor le strânse mâna la amândoi, îi ciupi de obraz și fugi pe ușă, smulgând din mâna lui Jim și strecurând în buzunar bancnota pe care acesta i-o întindea.

— Jim — strigă Vera când tânărul soț se întoarse de la ușă — sunt așa de fericită! Tu nu?

— Se înțelege, Vera!

— Nu e așa că acum o să avem un scop în viață?

— Se înțelege, Vera!

Și Jim o sărută lung pe gută, în vârful nasului, în orbitele

ochilor, tulburat profund de dragoste, dar altfel, indicibil altfel. — Acum tu trebuie să te odihnești! zise el. Îi scoase pantofii din picioare, îi trase ciorapii, îi desfăcu și dezbrăcă rochia, și dând la o parte plapuma, o depuse în inima patului. În mișcarea picioarelor lungi și zvelte, cămașa căzu la o parte, și pântecele rămase dezgolit ca un mare taler de sidef. Gândindu-se că acolo, dedesubt, se concepea acea ființă mică, ce avea să strige în curând tulburătoarele vorbe *tată* și *mamă*, Jim îngenunche la marginea patului și, prinzând pe Vera de mijloc, o sărută în mijlocul pântecelui.

— Vezi tu — zise el, mângâind-o pe păr și sărutând-o — aci, în viscerele tale, este principiul universal al facerii! Câtă vreme tu vei rodi, universul există. Dintr-un astfel de uter au ieșit la facere aștrii și stelele, pământul și

natura. Dacă viscerele tale s-ar usca și împreunarea noastră ar fi seacă, atunci odată cu moartea noastră s-ar produce moartea virtuală a generațiilor. Pământul s-ar tăci și zbârci, stelele ar cădea la loc spre nucleele lor, ca fulgii de cenușă în vatră, scânteile lumii eterice s-ar strânge într-o singură flacără tremurată și chircită, care la rândul ei, învinsă de ghețurile golurilor eterne, s-ar încleia într-o zgură de neguri, restabilind întunericul fără margini și fără sfârșit.

Vera îl privi cu cea mai profundă recunoștință și, întinzând mâna spre mâna lui, șopti:

— Jim, te iubesc ca pe nimeni pe lumel… Te iubesc fiindcă tu ești tatăl copilului nostru!